

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**S. Ioannis Damasceni Historia, De Vitis Et Rebus Gestis
SS. Barlaam Eremitæ, Et Iosaphat Indiæ regis**

Johannes <Damascenus>

Coloniæ, 1624

urn:nbn:de:hbz:466:1-45244

Th. 2567

K

L

39

I
n
ti
b
J
n
n
s
o
e
t
s
H
S
m
fo

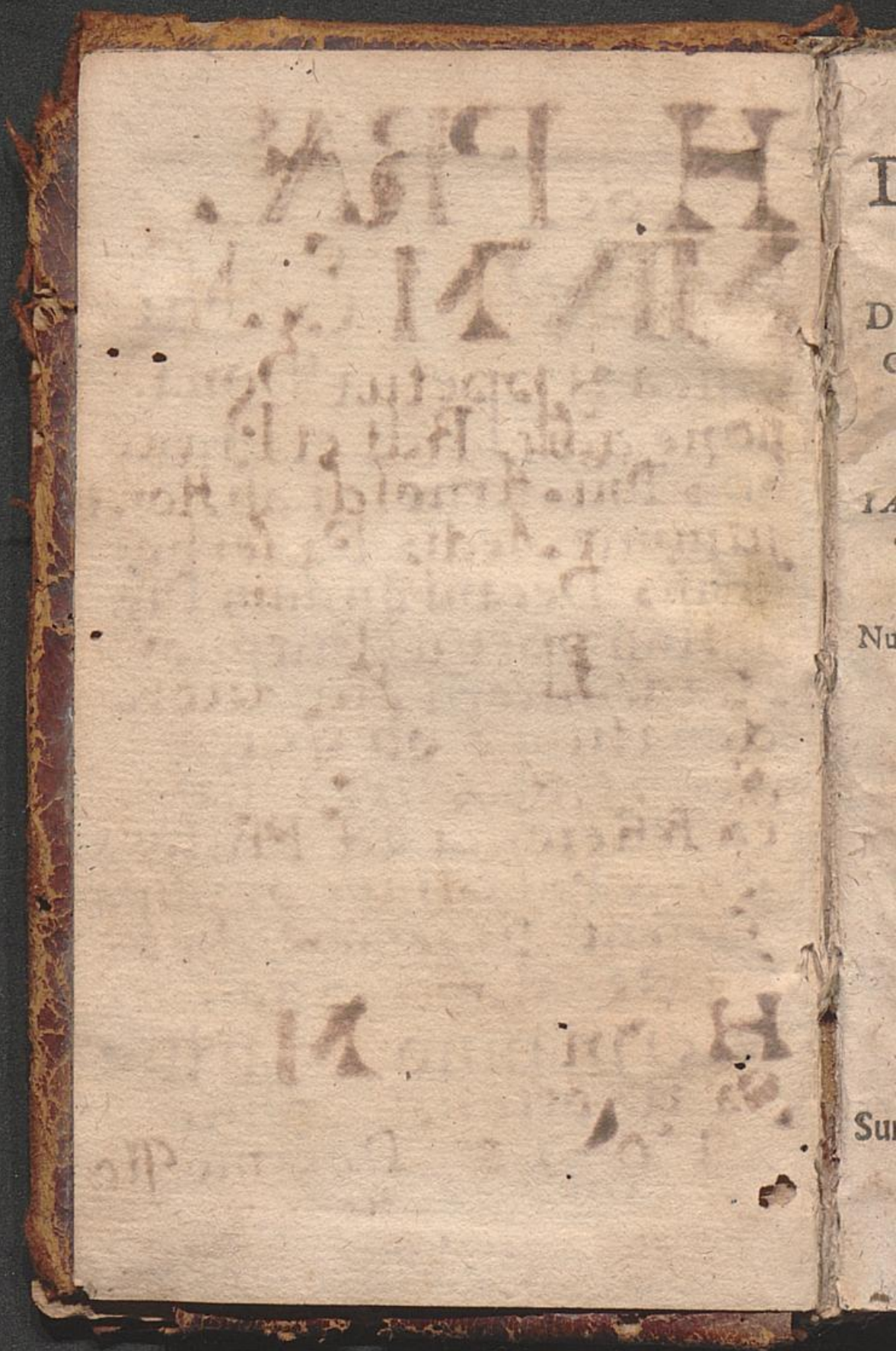
Hoc PRÆMIUM & Mu-

nifica & perpetua Dona-
tione ad Rē et Præno-
bilis Dni Arnoldi ab Horst
summae Aedis Paderbor-
nensis Decani quendam Dio-
nissimi perpetui Præmioſi
Academicorum Fundatoris
donatum ē q̄ Græcæ
Scriptionis Elegantiam
ex Rhetorica ad Philoso-
phia Palastram oraculum
facienti Ingenuo Probo
& magnæ ætatis Adoleſcētī

Hermannō Martini
Saltzkottensi Anno
1625 Decimo 7to

Cal. Febr. Ita Testor
Joannes Tholonen Collegij
Sor. Jesu Paderbornensis rector

S. IOANNIS
DAMASCENI
HISTORIA,

DE VITIS ET REBUS
GESTIS SS. BARLAAM
EREMITÆ, ET IOSAPHAT
Indiæ regis,

IACOBO BILLIO PRVNÆO,
*S. Michaëlis, in eremo Cænobiarcha,
interprete.*

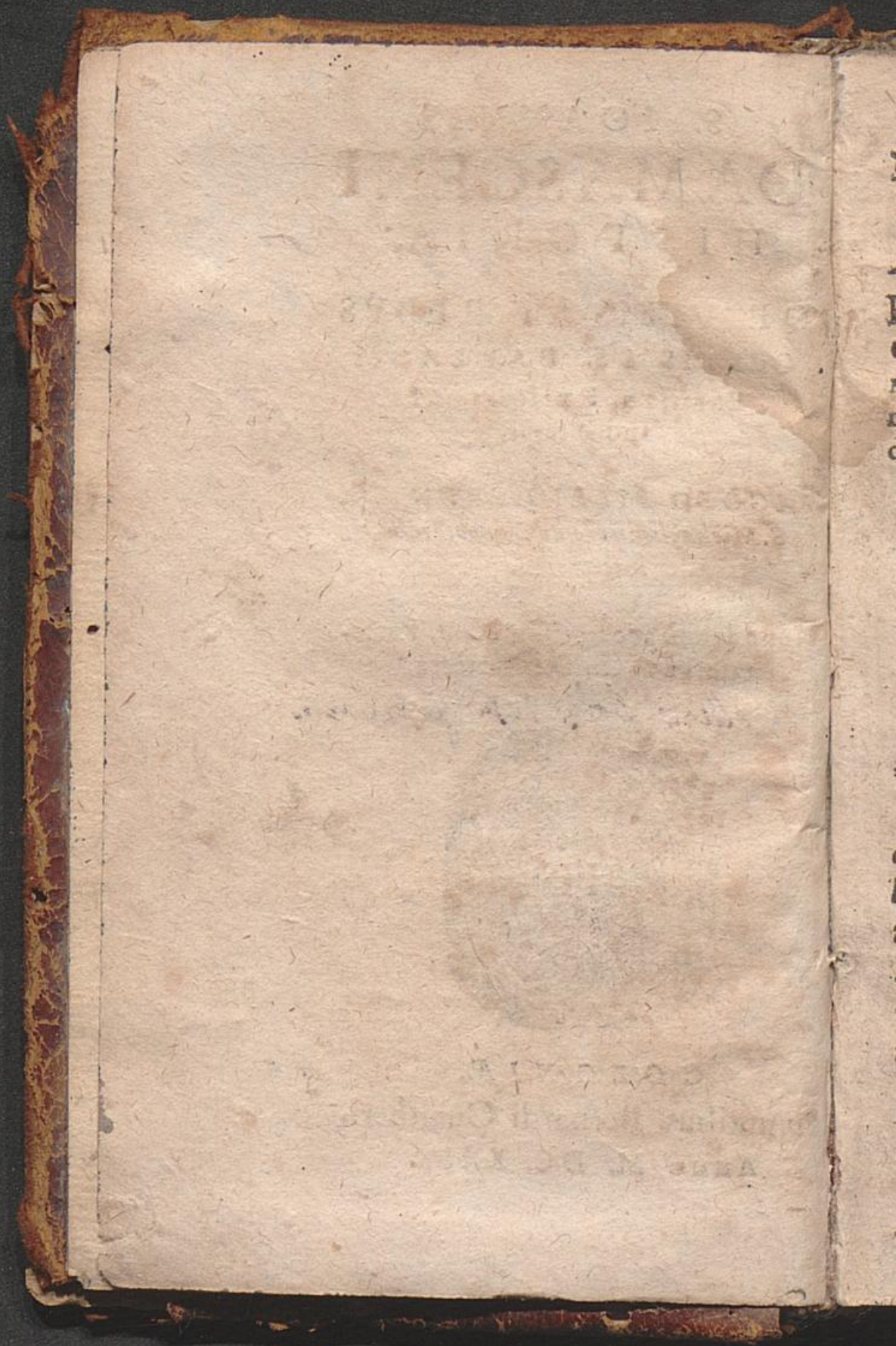
Nunc denuò accuratissimè à P. Socie-
tate IESU reuisa & correcta.

Collegij S. Ioh. Iesu paderborn.

COLONIÆ,
Sumptibus Bernardi Gualtheri.
ANNO M. DC. XXIV.

ADMODVM
REVERENDO IN
CHRISTO PATRI, AC DO-
MINO, D. IOANNI SARACE-
no, ad D. Vedastum Cœnobiarchæ
dignissimo, & Catholica Regiæ Maie-
statis in status Belgici Senatu Con-
siliario prudentissimo, Ioan-
nes Bellerus, veram
felicitem.

AMPLECTERE quæ fa-
cio iudicij Tui, Reuerend.
cum primis Domine, litte-
rarumque Mæcenæ nobi-
lissime, & vide num ali-
quid magis à mente, Genioque perit-
lustri Tuo. Habes Miltiadem, The-
mistocles: Achillem, Alexander: Ale-
xandrum, Casar: verius Benedictum,
Franciscum, Dominicum, Bernardum;
in vno Barlaamo, Saracene Iosaphat.
Non ceras, non imagines, sed virtutum
vultus viuidos, dabit libellus. Tu si tui-
tionem.

4 E P I S T O L A

tionem suscipis, vir Amplissime; beasti.
 Nam quod rideant haec vetera, noua
 sunt: quod noua, vetera sunt. Damas-
 ceni vita, quae vetustior? dictione (venit
 ab amica manu) quae recentior? vt &
 haurias, de lacu mustum, & de penu,
 vina veterrima. Nolo pluribus, ad bonã
 namq; causam, tria verba. Tu modò vi-
 rorum summe, quem prepotenti dex-
 tera Deus ter Max. in Vedastinam fa-
 miliam Solem statuit in firmamento;
 idq; ea potissimum etate, quae miseran-
 dum in modum, stricto mucrone, longè,
 lateq; per immanem terrae molem, ca-
 des ambulat: paupertinas hasce recu-
 las, Clientis tui, quae soles benignitate,
 tecto recipere; sinu refouere: vt Caesariano
 mihi, Venus genitrix; Syllano, Apollo
 Delphicus; Mariano, sis Lar deus, Inte-
 rim nolim cogites Nabatheos merca-
 tores: odorum diuites Arabes; non pri-
 mis sideribus, vltimis terris Indos; qui-
 bus eboris strues, argenti metalla, auri
 fluenta,

Vt tibi

DEDICATORIA. 5

Vt tibi crateras argenti, incusq;
pingui Auro dona feram,

Sed Belgam hominem, nihil dicam
gravius, iniquissimis temporibus, qua
velitantur pericula nobis eminentius, ac er-
biora grauioribus, munus hoc aeternum,
tibi deuota mentis, offerre per humani-
ter. Vale, & vt facis, perge Nomen a-
ternare tuum, tuorumq; clarif-
simorum factorum serie.

Aeternum viue, &
vale.

A 3

B. IO

B. IOANNIS DAMASCENI VITA EX
VARIIS AVCTORIBVS

Patria.

desumpta.

DIvo Ioanni Damascum *Patria;*
hinc illi Damasceno nomen: *Ma-*
iores opibus, nobilitate, in Deum pieta-

Genus.

Præceptor

Cosmas.

te clarissimi; quo etiam factum est, ut
infignes eos, inter medias impiorum
cateruas, virtus redderet. *Præceptorem*
habuit Cosmam ex Italia Philosophū,
vitæ monasticę cultorem peregrinum:
quem Barbarorum excursionibus cap-
tū Saraceni Principis liberalitate, non
sine prece, precioque, filio doctorē, pa-
rauerat parens. Cuius ope potissimum,
operaque, Grammaticis instructus di-
sciplinis; Rhetorumq; præceptionibus
perpolitus; Dialecticis, Arithmeticis,
Geometricis, Musicis, Physicis, atque
adeo Theologicis exercitationibus ex-
ercitus, breui in id eruditionis, doctri-
næque peruenit, ut instituentis senten-
tia, Magistrū discipulus vinceret. Inte-
rim Pater moritur; & Ioannē nostrum,
reluctantem licet, Principem iubet esse
Consiliarium, Saracenus Princeps.

*Omnes
scientias
calles.*

Fit Cons.

liarius

Principis.

Sæuit eodem tempore Leo Isauricus,
sacrarum imaginum hostis acerrimus,
cuius

cuius furori, libellis, ac literis ad ami *Leoni Leo-*
 eos Catholicos occurrebat, seseque ob- *noclasta je*
 iiciebat Damascenus: frendente Tyrā *opponit.*
 no, seq; in oēs partes vertente, vt tanto
 imaginum propugnatori dolū strueret,
 struxit. habitaq; epistola digna est, ac
 cōmoda, tāti sceleris occasio. Ergo Im-
 peratoris fraude, miro studio, scribūtur
 literæ; quæ Ioannis literas, tum dictio-
 nis grauitate, ac venustate; tum ipfarū *Epistola*
 literarū ductione, ac protractione, ef- *falsa Da-*
 fingerent, quibus impium Leonem Io- *masceno*
 annes commonebat, ne rei bene geren *efficit.*
 dæ occasionem labi permetteret: exi-
 guis copijs Damascum teneri: tantum
 animis opus; perleui momento, rem
 magnam geri posse. Neque se Christianum,
 Christiano Imperatori, contra
 Saracenum Principem, re, consilio, de-
 futurum: tantum maturato opus esse;
 ne serò pœniteat, sapuisse seriùs sce-
 lestum scelesti callidiq; Imperatoris
 commentum, vt Vlysses crederes no-
 uum, equum nouum, ad nouam expu-
 gnandam Troiam, fabricasse.

Addit his literis, Leo, literas alias, ad
 Saracenu Principē Damascenum: pace
 nihil sibi antiquius; vt qua nihil sit da-
 tū homini beatius: hanc Christiani eu-
 iusdā ope euersam; tentatā sanè, neq; id

leuiter. Literas sese mittere tentamenti
 testes. mittuntur; accipiuntur; paribusq;
 animis ad sanguinē decurritur; accerit-
 tur Damascen^o: ostētat̄ur mētiri docta
 manus: nec fallit tanti dolator doli; cū
 non lateat, mōstrum, in Leonis pecto-
 re, vulpecula. Quare purgādi criminis
 causa temporis sibi paululum concedi
 Ioannes rogar; negat Barbarus: in-
 auditaque causa hominem damnat:
 damnationem dextræ succedit præci-
 sio; præcisionem infausta propalam
 suspensio.

*Dextera
 ei præscin-
 ditur.*

*B. Virgini
 supplicat.*

Inde Damasceni mœtor, preces, la-
 chrymæ, sed ad Deū piē, ad Diuā Matrē
 sanctē, in cuius dextra, dextræ suæ salu-
 tem cōsepultam proclamabat: quam si
 quis tolleret, nullā iam superesse salutis
 suæ spēs sperabilē. precibus, orationiq;,
 prolinox succedit somnus, molestiarū
 dulce medicabulū. Vix indormierat, cū
 ecce tibi Diuæ Virginis Matris benigni-
 tate, liberaliq; dextera, dormiētis fir-
 matur dextera, pendula ante, spectata
 populo, falsidicis scelesti Leonis falla-
 cijs. Et ne facū suspicere, ne seruuli sup-
 positionem; ne non pertruncatam arbi-
 trere; diua mente & consilio, expressa,
 ac impressa præcisionis certa remanent
 vestigia. At vt discussso somno firma-
 ta dex-

*Manū cœ-
 litus recu-
 perat ve-
 stigijs reli-
 qu.*

DAMASCENI VITA. 9

ta dextera Diuæ Virginis munus sese ostentabat; inexplicabili voluptate perfusus athleta Christi, sospitatrix Dominæ laudes decantabat, irremunerabili beneficio pignorus: deque penetrati pectoris petita reddebat vota; reliquas vitæ scriptitationes, ad vsque terminos ultimi spiritus, Diuæ Matri consecrandas. Nec mirum; cuius beneficio redierit dextera, ei totam debere dexteram.

Dixerat, nec in supinam procrastinationem reiecto negotio, confert sese ad Principē Barbarum iam ante fama reigestæ percussum; remque totam aperit: simul rogat, liceat per eum arctioris vitæ rationem inire, & exorat: denique tanta fuit, & orantis suauitas, & perorantis impetus; vt è renuentis, ac reluctantis Saraceni Principis voluntate, voluntatem exprimeret, clauam nimirum è manu Herculis. Latior ergo Christi miles, contemptis, abire, luxuriæ delictijs, Hierosolymam, loca sacra, Eremitum, vitā monasticam cogitat: Cogitarum factum. Vix enim in amicos, seruos, pauperes, distractis opibus, ardētis desiderij retinaculis: ter sacros Hierosolymorum profusi Christi sanguinis aditus, venerabundus apprecatur.

*B. V. laudes canit
Et scriptio-
nē vouet.*

*A Principē
missionē
obtinat.*

*Hierosoly-
mam ter
visitat.*

A 5 inde

Inde in solitudinem ad Diui viri Sabæ Lauram se confert; tanti & animi & itineris socio Cosma; non illo Doctore Philosopho, sed studiorum socio, quocum ætatem primam transegerat.

Atq; hic, reuentibus reliquis, tantū erat viro nomē, Senior quidā difficilioribus morib⁹, in ingenio disciplinis virtutibusq; exulto, Damascenū nostrū in discipulum Magister, in filium adoptat parens: præceptionibusq; & sua & discantis doctrina dignis imbut.

*Regula
viviendi.*

Ne quid arbitrato suo peragat.

Precibus, lachrymisq; antea actæ vitæ sordes eluat.

Nullas inanium rerum formas efformet animo.

Sibi, suisq; neu fidat, neu credat.

Linguam omnem coerceat, prorsumq; Pythagorissans, meditari condiscat, loquitari dediscat.

Nec inania dicta: quæ monitū, factū, intuentur oculis, hauriunt auribus.

Interim quo sibi creditum discipulū, Senex virtutum nō leuis exactor, induret; ad certamina, ad puluerem paret, ut robur colligat, commētum bellum cōminiscitur. Per multis onustum sportis, quod Palestina negligentius eas haberet, Damascū mittit, precio duplo iusto

maior

DAMASCENI VITA. III

maiore imposito: quod ne trāsgrederetur cauet seuerius. Nec imperati magistro discipulus segnior, urbē petit; forūque peragrās, omniū in se oculos, liberrioresque cachinnos prouocabat. Cū deridiculo haberetur, precij magnitudine; ipse lutore buxco, macieq; foedatus, impexibarbus, pilis obsitus, neglecto capillitio, disiecta veste, eaq; in urbe, in qua nec multo ante multicolor vestis per texta bysso, purpura radians, gēmis variegata, Saracenorū in sese ora cōuerterat. Quare ad rei nouitatē promiscuē cōcurrentibus, vt & domus vacuaretur studio visionis, fortē fortuna, vt fit, accurrit ex pristino famulitio quidam; qui vultū diligētius perscrutatus, vt agnouit, in cōtrariam faciem obstupefactus, hēsit primò; dein resumptis animis, dissimulata re, precio quod postularat persoluto sportas emit, tot præstantium virorum decantationibus nobilitatas. Inde lætior victoria sui, vir sanctus, Senis parētis repetit cellulam.

Et moritur interim vicinior quispiā Senex; quem carne frater deslebat amarior; fletum secute preces, & armate rationum pōdere; quæ à Damasceno nostro carmen exprimant, solatium ægro animo. Quid multis? vincitur modula-

*Probatum
à Senec.*

*Lugentes
solatur.*

tor melleus; promittitque carmen multa-
rum precum munus extortum: & abe-
rat interim Senior Doctor, cum suaue
concinens, omniscius modifcator, do-
lorem leuabat fratris, mortem mœren-
tis fratris: crederes lusciniam, prole-
ctante verno vapore, concentus suaues
adsonare. At vt carmen, duri Patris re-
petentis cellulam insonuit auribus, mi-
næ, verba, verbera prope, eiectio sanè.
Quid faceret miles Christi? non proj-
cit eiectus animum, sed insurgit for-
tior: viciniore senes excitans prece, la-
chrymis Senis Parentis socios: accu-
runt propere, pertentantque mentem
flecti nesciam. stat illa namque vt me-
dijs agitata ventis, firmis rupes radioi-
bus; vt frangantur preces, steter suæ men-
ti mēs, eo firmior, quo quatitur fortius.
Nec spes veniæ ni duri Parentis durio-
rem mentem, mollior frangat filius. Er-
go secedunt, nequicquam prece fati-
gantes, pectus ignarum exorariet. Re-
cedētibus adest Damascenus, quid spei
rogitans, quid rei referant: negant spei
quidquam; quippe tam effera, tam pu-
denda præcepta Senis, vt non omnem
modò eludant parentiam, sed & au-
rium fugiant ad natam verecundiam.
quippe hac vna lege patere reditum, si

*Conditio-
nem dictu
fudā am-
plectitur.*

Lau-

DAMASCENI VITA. 27

Lauræ ambitum peragret, ac suapte manu, monasticarum cellularum sordes eluat.

Lætus parentis iussa Damascenus accipit: lætior peragit ac in vnum collectis omnibus, quæ pro purgamentis cōmoda visa fuere, ingressus cellulam, cellule senis parentis viciniorē, tantorum claras monumentis sordes aggreditur: nec immergere manus eas metuit, quæ Damasci spirarant sæpius, Abrahæ felicis germina: non illam dexteram, Dei Parentis munus nobilissimum. Beatas sordes, quas si sustuleris, magnam Athletæ nostro partem gloriæ detraxeris.

Tacitus interim exercitor Pater, cunctabunda & mente, & oculis perlustrabat, quib. animis doctus parere filius, iussa capefferet: vt vidit lætis, præoptisq; senilia licet membra trahens, aduolat, complexusq; medium, nunc colla stringit, nunc figit oscula, blando mulcens affamine. Beatum se tali parentem filio, beatum ea mente filium: gaudens cecinisse in pœnam, vt obsequeretur in gloriam: simulque laudes promens, de penetrati pectoris, erectum, prensa manu, in cellulâ deducebat. At Damascenus noster eo se deprimat magis, quo extollitur magis: vt mirere, illinc lau-

*Senex col-
laudat
virtutem*

dū præconia, hinc submissionis pōdera
Nec multo post, prima cælitum, Virgo
Mater senis quietem interpellat: sat su-
perque Damasceni sui tentatas vires,
qui callum iam per aduersa duxerit: nō

*B. V. cum
manumit
tē inbet.*

vt ignaum pectus, dextramque inglo-
riam, silentio fouendum diutius: pac-
tentes faciat campos, liberumque ostē-
tet puluērem; in quo tanta virtus, tan-
tumque robur peruagetur. Non vnus
cellulæ angustijs, tam numerosa re-
rum indagine multiscium; tot eruen-
dorum argumentorum peritia Dæda-
lum coarctandum. Nec longi temporis
prolatione interposita, senior vt pri-
mum diei redditus, Damascenum suū
iniecta dextra, comissimis affatur
sermonibus, faustaque precatus. Diuæ
Matris, cæli Domine, iussa depromens,
monet serio; ne se magistrum diutius
elinguis sequatur, non in totum æuum
vocem desuescat: tempus esse, quo illud
aureum dictionis flumen, illam elo-
quendi vim neruosam, lacertisque ple-
nam, in solem theatrumque deducat.

Nec vacuis hausta mentibus, sospira-
tricis Domine, senisq; monita, pari nā-
que voluntate, ac facultate; vincita libe-
raq; oratione, Diuos, Diuorūq; imagi-
nes veneratus, sacrilegi Leonis rabiem
fre-

*Hereticis
se opponit.*

fregit, enervauit. Et ut aliud nihil, hoc
 assequutus, ut & sæculi sui miraculum:
 fidei Catholicæ debilitatæ propugna-
 culum: totius posteritatis subsidium
 firmum, certum, ad improba, impia que
 hæreticorum euellenda dogmata, iure
 optimo habitus fuerit.

At dum totus in eo est, ut Dei ter Ma-
 ximi, Diuq; Matris decantet præconia, *Fit Sacer-*
 ab Hierosolymorum Patriarcha, Sa- *das.*
 cerdotij dignitate insignitur meritissi-
 mo, nec eo tamen segnior: paupertinas
 reperens casulas, pannosque reculas,
 quod reliquum ætatis fuit, commen-
 tando, scriptitando, eo dedit lubentius,
 quo grauius sceleratissimorum hominum
 in vniuersam Rempubicam Christia-
 nam machinationes senserat. Quod
 dum peragit eo diligentius quo amat
 fortius, indomito aduersus Leoninos *Moritar.*
 animos pectore, ad illam Cœlicum do- *sancte.*
 mum Regiam, quæ sibi diem statuit, li-
 cet sole nolente, strenuus propugnator
 seuocatur: præpotentis Dei dextera im-
 mortalem formam induens: ut reductis
 velis, æternum cum lubeat, liceat indiui-
 duæ Trinitatis, venerabilem cõspectum
 apprecari. Hic infractæ mentis exitus:
 hæc inuictæ præmia virtutis. Quæ quisquis
 speras, eadẽ spires necessum est. Vale.

16

B. IOAN. DAMASCENI VITA,
VERBIS ALIIS ALIOQUE
DICENDI GENERE.

DATRIAM Damascum
habuit D. Damascenus:
Maiores, viros cum pri-
mis pios: Patrem publi-
corum negotiorum ad-
ministratorem, inter
iplos Saracenos, qui Damasci eo tem-
pore versabantur: Præceptorem Cos-
mam nomine, philosophicis discipli-
nis apprime exercitum: quem captum
Barbarorum prædationibus, filio do-
ctoræ parabat Pater, quo magistro eos
in omni omnino Philosophiæ genere
progressus fecit, Præceptori ut palmam,
vel ipsius testimonio, præriperet. Qua-
re cum nihil reliquum videret Philoso-
phus, quo sibi subparem discipulum,
vel etiam superiorem, ad altiora pro-
moueret, à D. Ioannis nostri Parente
obtinuit tandem, bona ut eius venia, re-
petendi monasterij facultas concedere-
tur, quam consecutus ad Lauram, quæ
in S. Sabæ solitudine sita est, profectus,
ibique ad extremum usque diem com-

MOZA-

moratus, feliciter ad Deum cōmigravit, simul è viuis excessit Ioannis Pater. At Saracenorum Princeps Ioannem accersens, primarij consiliarij dignitate coornavit, recusabat ille, vt cuius cupiditas alio tēderet. Verum ita tandē contactus est, vt iam repugnare non posset.

Leo tunc Isauricus Romanum imperium tenebat, qui in imagines plusquam leonina rabie sæuiens, nihil non agebat, vt & earum cultum euerteret, ipsasque adeò è finibus humani generis eijceret, quæ vt audiit Ioannes noster Eliæ zelum, ac Baptistæ libertatem imitatus, ad orthodoxos notos, pro venerandarum imaginum honore, libellos epistolares trans mittebat: quib. earum cultum, per necessarium cum primis humano generi, nō doctè minus quā copiosè docebat, simul horrans vt Christianæ fidei propugnatores reliquos cōmonefacerēt, darētq; operā, vt quasi per manus, quas scripserat, epistolæ traditæ, totum perambularent orbem, quod vbi Leo cōperit, qua erat fraude, negotium suis dat, vt assumpta pietatis larua, eo conatus omnes adferrent: vt per colloquij speciem, epistolam Ioannem manu scriptam nanciscerētur. Factum non segniter: traditæq; sæuienti, innocenti-

*Imaginum
cultum de-
fendit.*

centis.

centisque sanguinem sitiienti Ioannis literæ, qui non paucis accitis in rem idoneis, epistolarum Ioannis exemplar imitandū proponit: vt & scripturæ notas, verbaq; ac sententias exprimerent, nec leui pretio: & inuentus non nemo tanti doli machinator, iubet ergo literas exarari Ioannis nomine: quibus Leonem ad Damasci expugnationē vitro prouocat, operam suam, consiliumque pollicitus, maxime q̄ nullis propē copijs firmata ciuitas, perfacili negotio, in ius, ditionemq; vel paruo conamine, exercitus Catholici concessura videretur, qua cōscripta, pari fraude ad Damascenorū Saracenorū Principem, epistolā mittit aliam: qua nil sibi pace beatius: nil amicitia felicius iactitabat: eam sibi semper sanctam, inuiolatamq; futurā, licet Damasceni Christiani hominis fraudibus, ac versutijs, non leuib; præmijs inuitaretur, in ipsius Principis, ciuiumq; perniciem, ac ne vanum arbitreretur, literas se mittere, Damasceni fraudis, ac impietatis testes clarissimos. Misse, ac in manū tradite, nec mora vocatur Ioan. & docta mētiri epistola cōmonstratur, nec diffidetur similes Ioannes: rei autē se consciū negat, norat n. tantorū scelerum fabricatorem: nec tñ proficit.

proficit quidq̄: cum nulla mora inter- *Dexteram*
 posita, negataq; dicēdi facultate, manū *per calu-*
 præscindi iubet Barbarus, nec segnius *niam amis-*
 a furoris tanti ministris res peragitur, *tit.*
 tantorū nobilitata scriptorū monumē-
 tis dextera suspēditur in foro propalā.

Iam nox ingruerat, & subodoratus
 Damascenus, non leuibus signis, remi-
 sisse sese iram, furoremq; Principis, le-
 gationē mittit, supplex orans, tanti sibi
 cruciamenti causam reddi, humo con-
 tegendam, cessit precibus Tyrannus:
 redditaq; est viro man^{us}: quam ille toto
 prouolurus corpore, totisq; madens la-
 chrymis, mittit, ante Deiparæ Matris i-
 maginem, mente pariter voceq; rogans.
 supplici tantis venerandarū imaginum
 præpugnationibus exercitā dexteram,
 sibi restitui. Dixerat, dictionē secutus
 somnus: somnū dextræ restitutio, mira
 Dei parentis liberalitate, vt vero discuf-
 so somno, firmatā cōspexit dextrā, iam
 vultu alius, Diuæ Virginis insignē de-
 prædicabat munificentā, tecta crede-
 res ipsosq; parietes gaudij socios, gau-
 dij non obscura indicia demonstrare,
 eoq; sese, profusa hæc lætitię signa pro-
 fuderunt, vt & viciniā cōplerent: lon-
 geq; vagata ad Saraceni Principis aures
 deuenirent. Iactitabant Christiani no-
 minis

*B. V. ma-
num eire-
stituit.*

minis hostes, minimè abscissam dextrā
Damasceno: sed seruulorum cuiuspiam,
neque enim credi posse, excisa dextra,
tam dulce melos, tam mellita cantica, à
mortalium quopiam depromi posse.
Nec mora, vocatur Ioannes, erectamq;
dextram iussus ostentat, prouida Dei
Matris prouidentia linea sanguis olen-
ta relucente. Vidit & obstupuit Barba-
rus medicum quæritans: simulque me-
dicamenti genera, quibus tanta res per-
acta, negat Damascenus humanæ esse
industriæ: sed præpotentis Dei dextræ:
Diuæque Matris munus perillustre, ad
quæ Barbarus, quantum coniectura af-
tequor, insons passus es: ac ignoscas ve-
lim, quod præcipiti cōsilio, supplicium
intulimus: tu interim pristinum munus
obtineto, nec n. sine tuo consilio actu-
rus quidq;. Ioannes verò pstratus humi
rogat obnixius, liceat vt sibi per eum a-
liam viam ingredi, Christi nimirum ve-
stigijs insistere, negabat Barbarus: cessis-
tñ tandē aliquando tantarum precum
importunitati, domumque lætiore iam
vultu regreditur, tristior ante Damasce-
nus: facultatibusq; ppropere in paupe-
res, captiuos, seruulos, cognatosq; di-
stribuitis, Hierosolymam proficiscitur:
inde in solitudinem ad Diui viri Sabæ
Lauram.

DAMASCENI VITA. 28

Lauram, socio itineris, ac instituti Cosma, quo cum primas ætates, in literario studio decurrerat.

Magnæ fuit hæc res voluptati Præfæto. cumq; ob vitæ splendorem, doctrinæque præstantiam novitium ex magnis Senibus vni, tentasset tradere: negarunt illi, impares se tantis oneribus affirmantes, nec defuit interim Senior moribus agrestior, doctrina cultior, qui mente hilari Ioannem exciperet: in cellulamque deduceret, præclara mittens spiritali vitæ fundamina.

Ne qd nimiram suo arbitratu faceret.

Se suaq; omnia lubens offerret Dño. *Monita salutis.*

Perpurgandæ vitæ pristinæ, elucendisque sordibus incumberet.

Ne vanarum rerum formas animo effingeret.

Ne doctrinæ præstantia gloriaretur.

Ne sibi, ne suis, ne eruditioni, ne obversantibus opinionibus fideret.

Ne ad quemquam literas daret.

Linguamque compesceret.

Nec tradita ventis, quæ qua iubentis celeritate, parentis alacritate peracta sunt. Decurrebat itaq; feliciter, novus miles, viam Domini, nec segnior Senex, quo maioribus obedientiæ certaminibus, pugilem suum assuefaceret, rem

com-

cominiscitur multorum postmodum celebratâ litteris, p multis namq; sportis in vnum collectis, q; Damasci carius q; in Palestinæ partibus venirêt, Damascû mittit, precio duplo q; par erat maiori imposito: quas ne obulo quidē minoris vèdere imperat. Damascum ergo Damascenus petit, squallid^o vultu, corporeq; fædato, & exhausto macie. Omnium pbris cōtumelijsq; exagitatus, q; res vilissimas carissimo æstimaret, interim ex ijs vnus, q; illi claro adhuc in vrbe, & in honore posito deseruierat, vultum hominis diligentius contemplat^o, in pannosis vestibus agnoscit illum, vrbe tota quondam nobilissimum: reque prudenter dissimulata, sportas emit, per soluto quod postulabat precio. Redit ergo ad Parentem filius lætior iam inanis gloriæ, ac superbiæ præcisis neruis.

Nec tulit tñ tam generosi militis triumphum clarû hostis humani generis: infidias struens subdolè tantæ virtuti. Monachus erat vicinus, qui relicta terra, cælum petierat, hunc carne frater deflebat amarius: nec mœrori mod^o, verbis licet plurib. nec leuib^o rationû momentis, à Damasceno nostro commune fieret, ferendam naturæ legē, standum præpotentis Dei monitis, carmen

exigebat merēs tantorum dolorum solatium: & extorsit ab inuito, cumq; intra cellulā extortū prece carmen decantaret, cellulam repetēs Senior miratus primo cōcentus suauitatē: inde ira percitus, grauib⁹ Ioannē increpat, nec excusationi locus: quin, quo p̄texit causas magis: eo durus parens rigescit magis: humiq; p̄stratum, multaq; neq; d̄q; precantē, cella eiecit, quid ageret miles Christi? Seniores adit, intimis rogans precibus, Parētis vt animum qua possēt ratione mitigarent, faciunt illi: nec flectitur tñ, nec veniæ locus, ni monasticarum cellularum sordes, atq; excremēta purget modulator Discipulus, non tulere diutius deprecatores Senes, tā rigidā mētē: quin relicta cellula, suas singuli repeterēt, quib⁹ cum Ioannes occurrisset, ac p̄stratus Parentis de se sententiam sciscitaretur: respōderunt, eam Senis acerbiter, eas p̄cepti sordes, vt vetaret prope pudor, tam pudenda proferre imperia, nec destitit interim iterū iterumq; petere, mentem de se Patris, quoad auditu fædam perpurgationem memorarent, quam ille eo excepit animo, ea vultus serenitate, facilè vt p̄spererit, quantarum virtutum p̄spera foueat animo, quamque alibi biberit

Senis

Senis Parentis monita. Ergo paratis omnibus, quæ per purgandis cellulis necessaria fuerunt: viciniorum vicini Senis cellulam aggreditur: illamque dexteram, diuinum munus, cæno sordibusque immergit, eo studio ut epulas crederes, aut unguenta suauia miscere manibus.

At Senex obsequendi cõperta promptitudine, accurrens cõplectitur filium: pendensque de collo, non vultum, oculosque modo, sed & manus exosculetur: felicem se prædicans, ea obedientia filio: cum Ioannes rubore suffusus laudum magnitudine pronus caderet: terram rigans lachrymis, sed erectum Patrens, lætum, lætus deducit in cellulam.

Nec multò post, Virgo Mater, per quietem Senem admonet, ne tam angustis limitibus, tantum fontem coerceat: tempus esse, ut tatarum virtutum iactis fundamentis, vniuerso terrarum orbi, quid inclusum pectori cõtineat, ostendat Damascenus: illum esse, cuius dicendi vi, non venerandam modo imaginum cultus stabilendus: sed & Dei ter maximi, Sanctorumque laudes propagandæ sint. Paret Senior monitis: ac Damasceno suo rem aperit vniuersam: simul monet totum se tradat diuinis laudibus decantandis: quodque cælitus infusum pectori, promat mortalibus. Nec
negli

DAMASCENI VITA 25

negligentior Damascenus, ea aggredi-
tur volumina, quæ etiamnum orbi ter-
rarum miraculo; innumeris prope au-
xilio fuere. quod dum facit, ab Hiero-
solymitano Patriarcha Presbyter ordi-
natur; quo in munere, non relicta ta-
men cellula, ita sese habuit, nihil ut ef-
fet, quod quantumuis accuratus morum
censor, aut auderet petere; aut sperare
posset maius: cumque totus esset infi-
gnis Christi miles, in contemptu sui;
Dei Diuæque Matris laudum prædica-
tione; venerandarum imaginum tui-
tione; ad meliorem seuocatus vitam, il-
lam beatam cælitum sedem, tantorum
laborum fructus rerulit amplissimos,
hic finis decertatoris nostri, ac imagi-
num propugnatoris acerrimi, in impi-
um Leonem, reliquosque imaginum,
ac Deiparentis osores infestis-
simos. Vale, & pro
me ora.

B

IA

IACOBVS BILLIVS LE- CTORI S.

*E sequentis historia Au-
thore à quibusdam dubi-
tari video. Quidam enim
Damascenum verū ipsius
Authorem esse censent.
Quidam autem eam falsò ipsi tribui contē-
dunt. Ac certè in clarissimi viri Fumai co-
dice Ioanni Sinaita ascribitur. Ego verò,
etsi Lectoris non ita multum interesse puto,
vtrius ea sit, modò pia & lectu digna sit,
quemadmodum re vera est, tamen si mihi
iudicium meum interponere liceat, verum
Damasceni foetum eam esse affirmare non
dubitem. Nam ut omittam quod Trape-
zuntius, vir natione Græcus, & magni nō
inter suos tantum, sed etiam inter nostros
nominis, non alium quàm Damascenum
eius Authorem protulit. primū ipsa phra-
sis reliquis ipsius operibus quam similima,
Damascenum Authorem testatur. Deinde
ad eam opinionē confirmandam illud mihi
magni momenti est, quod in libris De ortho-
doxa fide, ac reliquis pene omnibus, Dama-
scenus multa è Basilio, Gregorio Nazian-
zeno, alijsq; eiusdem nota Patribus, libenter*

corro-

corroгат, atque integros saepe versus, imò etiam totas periodos, ab ipsis mutuatur: Eadē modo in hac quoq; historia multa ex iisdem authoribus, suppresso interim nomine produci animaduerti ac praesertim ex Nazianzeno, ut cap. 7. 8. 10. 11. 15. 17. 20. 24. ac plerisque alijs locis. Adde quod non solum ab illis lubenter mutuò sumit, sed etiam multa quoque affert ex libris, de orthodoxa fide ad verbum transcripta, ut ea omnia, quae cap. 15. de Arbitrij Libertate disputat.

Quòd quidem, ut opinor, non tam apertè faceret nisi tanquam suo iure ijs, ut suis vteretur. Denique cap. 39. disputatio ea, de Imaginibus, quae Damasceni etate feruebat, in eadem sententia non parum me confirmat. Ut autem haec omnia pro Damasceno faciunt, ita hanc historiam Ioannis Sinaita minimè esse apertissimè conuincunt. Nam cum ille senioris Theodosii tempore fuerit, ut patet ex lib. 13. histor. Miscell. Pauli Diaconi, quoniam pacto in hac historia, quam Author ex India transuectā testatur, Nazianzenum, cuius scripta vix dum in hominum manibus versabantur, citare potuisset, atq; etiam eo antiquiorem Episcopum, ac Valentis tempore vita functū, Basilium, suppresso licet nomine, cap. 19. ubi de Imaginibus tractat, & cap. 34. ubi Iosaphat eam ad Deum orationem habet, quam ex constitutionibus Basilij, cap. 1. per-

spicue hauserit? Quonam item modo Barlaamum de Imaginibus ad Regis filium differentem induceret, cum ea quaestio nondum eo tempore excitata fuisset? Quod autem ad ipsam historiae veritatem attinet, ob quasdam causas, quas nihil hoc loco commemorare attinet, videri fortasse nonnullis potuisset, hoc opus non tam veram historiam, quam sub historia specie, tacitam vitam monasticam, atque ad Christianam perfectionem exactam, collaudationem, nisi Author sub finem eam se ab hominibus à mendacii crimine alienis accepisse testaretur. Ei ergo, praesertim asserenti, diffidere, hominis esse mihi videretur plus suis suspicionibus, quam Christianae charitati, qua omnia credit, tribuentis. De Trapezuntij autem translatione, nihil aliud dicam, nisi eam mihi quidem antea semper valde rudem & impolitam visam fuisse, post autem (ubi per Ioannem à sancto Andrea, virum ut optimum & doctissimum, ita etiam optimorum & doctissimorum librorum copia instructissimum, exemplaris Graci copia facta est) innumeris etiam locis vitiosam.

Quod quidem lubentius certe nimia festinationi, quam Graci sermonis ignorantia tribuendum putarem, nisi nimis multa loca essent, in quibus vix festinationis excusatione, inscitia notam Interpretere deprecari queat.

Qua

*Qua res suspicionem mihi nonnullam
inijceret, Trapezuntium fortasse versionis
huiusce parentem non esse, nisi in quibusdā
etiam alijs eum Græca persæpe non satis as-
secutum esse comperissem. Vtcunque serres
habeat, nouam à nobis traductionem ha-
bes, si nihil aliud, præcedenti profectò nisi
fallor, paulò clariorem, ac fideliozem. Va-
le, & humanissimo viro Sanctandrea,
cuius libro sum usus, gra-
tiam habe.*

A L O I S I I

LIPOMANI EPISCO-

PI VERONENSIS, DE HAC

historia iudicium, ex Epistola ad Ioan-

nem Bernardum, Diaz, Episcopum Ca-

laguritanum, quam prefixit Viris

Sanctorum Barlaam &

Iosaphat.

QVæ fuerit sanctæ Matris Ec-
clesiæ, indubia semper & in-
dubitata fides, ex hac Historia qui-
libet perdiscere poterit, in quo
(sicut in Deuteronomio legis ite-
ratio facta est) totius Euangelicæ
disciplinæ doctrina ad longum re-
petita videtur, qua sanctissimus
Barlaam, Iosaphat regium adole-
scentem ea spiritus pœnitudine,
qua totus afflatus erat, luculenter
edocuit. Ea igitur, ne te diutius
detineat, Antistes dignissime, est
huiusmodi.

D. IO-

**D. IOANNIS
DAMASCENI, DE
BARLAAM ET IOSA-
PHAT HISTORIA.**

*VICVN QVE Spiritu
DEI aguntur, hi sunt
filij Dei, vt ait Apoſto-
lus. Illud porò Spiritu
ſancto donari, & filios Dei
feri, expetendorum o-*

*Rom. 8.
Naz. or.
de Atha-
naſio.*

mnium extremum eſt, & quò cum ven-
tum fuerit, conqueſcit omnis contem-
platio, quemadmodum diuinis literis
proditum eſt. Hanc igitur excellentē,
& expetendarum omnium rerum ſu-
premam *beatitudinem* ſancti omnes, qui
ab æuo condito exiſterunt, per *virtu-
tum* cultum, ac ſtudium diuino benefi-
cio conſecuti ſunt, vt qui partim *mar-
tyrium* ſubierint, atque ad ſanguinem
uſque aduerſus peccatum in acie ſtete-
rint, partim *religioſe*, ac Deo deuotæ
vitæ certamen exantlarint, arctamque
viam tenuerint, animique deſtinatione
martyres extiterint.

*Virtus
beatos ef-
fecit.
Martyres
& Con-
feſſores.*

Quorum luculentas virtutes, ac præ-
clara facinora (hoc eſt, & eorū, qui mar-
tyrio

*Traditio
Apostolica
Sanctorū
historias
scribere.*

tyrio perfuncti sunt, & eorum, qui per religiosam exercitationem angelicum vitæ genus imitando expresserunt) litterarum monumentis commendare, atque ob virtutis exemplum ad posteras ætates transmittere, à diuinis Apostolis, & beatis Patribus Christi Ecclesia accepit: hoc videlicet, ad nostri generis salutem velut latâ lege promulgantibus.

*Virtutis
asperū.*

Etenim via ea, quæ ad virtutem ducit, aspera est atque ardua, & permolestia, ijs præsertim, qui nondum sese totos ad Deum transfulerunt, verū adhuc vitiorum animique perturbationum tyrannide conflictantur. Quo fit vt multis ad eam illecebris indigeamus, nimirum & *consilijs* ac cohortationibus, &

*Exemplis
potius quã
preceptis
ad virtu-
tis studiū
trahimur.*

exemplis eorum, qui hanc viam priores inierunt.

Id quod etiam minore cum molestia ad eam attrahit, efficitq; ne ob vitæ difficultatem animis frangamur, ac desperatione afficiamur. Si quidem ei quoq; cui ardua, & difficilis via incunda est, non perinde quispiam *monendo*, ac cohortando, vt eam ingrediatur, persuaserit. At cùm multos *ostendit*, qui eam cōfecerint, ac tandem per commodum diuersorium nacti sint, tum verò magis eum adducet, vt eandem quoque viam capeffat.

Huic

Huic igitur ipse quoque regulæ insi-
stens, ac præterea impendens ignauo il-
li seruo periculum metuens, qui talen-
tum à Domino acceptum in terram ab- *Matt. 25.*
didit, quodq; ei quæstus faciendi causa
datum erat, ita occultauit, ut nihil ex eo
lucri faceret, historiam animabus uti-
lem, ad me vsque allatam silentio mini-
mè præteribo, quam mihi pij quidam
viri interioris Æthiopiæ (quos Indos
vocant) ex veris commentarijs transla-
tam narrauerunt. Hæc porro ad hunc
modum se habet.

REX INDORVM ABENNER
*idolis & impuro luxui deditus, in Mona-
chos persecutionem mouet, quibus præcipuè
insensus erat, propter viros aliquot Senato-
rij ordinis, qui aulicis delicijs abdicatis,
eremiticam vitam ample-
ctebantur.*

CAPVT I.

INDIA, quæ ingens, ac frequentissima
est regio, procul ab Ægypto distat,
atque vndique ab Ægypti parte mari al-
luitur: à continente autem ad Persidis
fines accedit. Ea porro atra Idololatriæ
caligine olim obducebatur, atque ex-
trema barbarie scatebat, nefarijsque fla-
gitijs addicta erat. Posteaquam autem *Ioan. 1.*
vniuersus Dei filius, qui est in sinu Pa-

B 5

tris,

*Christi
incarna-
tio, vita
& doctri-
na.*

Luc. I.

*Thomas
in Indiam
mittitur.*

tris figmentum suum peccati seruitute
oppressum indigno animo cernens, mi-
sericordia erga ipsum commotus, instar
nostri excepto peccato apparuit, ac Pa-
tris throno relicto, nostræ salutis causa
(hoc est vt nos in cælis habitaremus, at-
que à veteri lapsu excitaremur, ac pec-
cato liberati priorem adoptionem reci-
peremus :) in Virginis corpore habita-
uit, atque expletis omnibus carnis pro-
pter nos assumptæ muneribus, Crucem
ac Mortem suscipiens, ac terrenis mirā-
dum in modum cum cælestibus cōiun-
ctis, à morte ad vitam rediens, & cum
gloria in cælos ascendens, & in Patris
dextra magnificè sedens, Spiritum Pa-
raclerum discipulis, à quibus cōspectus
fuerat, pro eo, ac promiserat, in ignea-
rum linguarum forma misit, ipsosque
ad omnes gentes legauit, vt eos qui in
ignorantiæ tenebris sedebant, illumina-
rent, atque *in Patris & Filij & Spiritus S.*
nomine baptizarent, adeo vt deinceps
illi, partim Orientales sedes, partim
Occidentales regiones, quæ ipsis obti-
gerant, circūirent, ac Septentrionalia,
& Meridionalia climata peragerent,
vt imperatum munus exequerentur, tū
sanctissimus quoque Thomas, vnus ex
duodecim Christi Apostolis, in Indiam,
salutiferæ doctrinæ illic prædicandæ cau-
sa mis-

sa missus est. Domino autē cooperante, ac sermonem per sequentia signa cōfirmante, Gentilitiæ superstitionis tenebræ depulsæ sunt, atq; illi simulacrorum sacrificijs & cultu liberati, ad rectā fidem se adiunxerunt. Sicque Apostolicis manibus velut resicti, Christo per Baptismum conciliati sunt: ac tacitis incrementis augescentes in fide, ab omni labe aliena proficiebant, Ecclesiasq; per totam regionem extruebant.

Marc. ult.

Cū autem etiam in Ægypto monasteria exædificari, ac monachorum ingentia agmina cumulari cœpissent, atque eorum virtutis, & vitæ rationis, ad Angelorum imitationem accedentis, fama orbis terrarum fines peruasisset, atque ad Indos vsque peruenisset, ipsos quoque ad eiusdem vitæ studium excitavit: adeo ut complures ipforum relictis omnibus rebus in solitudines concederent, atq; in mortali corpore, eorū qui corporis expertes sunt vitæ rationē susciperent. Cum igitur res præclaro statu essent, atque aureis pennis, ut dici solet, in cælū pleriq; conuolarent, exurgit quidam Rex in eadē regione, Abenner nomine, vir opibus quidē ac potentia, victorijsque & bellica fortitudine, corporisq; proceritate insignis, ac præterea vultus elegantia clarus, atq; ob munda-

Laudes monachorum.

Abenner Indorum Rex, Idolatra.

nos occyffimeque marcescentes rerum
 successus insolenter se efferens, cæte-
 rum quantum ad animam attinebat,
 extrema paupertate laborans, ac multis
 malis constrictus, & enectus, quippe
 qui Gentilium partes teneret, ac super-
 stitioso Idolorum errori magnopere ad-
 dictus esset.

*Nemo ex
 omni par-
 te beatus.*

Porro cum Rex in magnis deliciis,
 ac vitæ oblectamentis, & voluptatibus
 versaretur, nec res vlla esset, quæ non
 ex ipsius voluntate, ac cupiditate succe-
 deret, vnum id demum erat, quod ipsi
 lætitiã interrumperet, animumque
 ipsius curis pulsaret, nimirum *sterilitatis*
 malum. Nam cum filijs careret, hæc
 cum cura sollicitum habebat, quonam
 pacto his vinculis solueretur, ac susce-
 ptis liberis patris nomẽ obtineret? quo
 videlicet apud plerosque nihil est opta-
 rius. Atque huiusmodi Rex hic erat, ea-
 que mente ac sententia.

At illustrissima Christianorum natio,
 & monachorum cateruæ, regis cultum,
 ac venerationem pro nihilo ducentes,
 nec ipsius minas metuentes, per Dei
 gratiam amplissimos progressus facie-
 bant, vt qui in multitudinem omni ser-
 mone maiorẽ excrescerent, ac paruam
 omnino regis rationẽ haberent, ijs autẽ
 rebus, quæ ad Dei cultum pertinebant,
lingu-

singularem in modum dediti essent. Ac propterea permulti ex ijs, qui ad monasticum ordinem sese contulerant, omnia quidem ea, quæ in vita iucunda sunt, peræque contemnebant, soliusque pietatis amore tenebantur, ac mortis pro Christo subeundæ siti, futuræque beatitudinis cupiditate flagrabant. Eoq; nomine, non timido, ac dubitante animo, verum perquam fidenti, ac libero salu-
 riferum Christi nomen prædicabāt, Christumque vnum in ore habebant, atque fluxam, & caducam præsentium rerum naturam, futuræque vitæ firmitatem & immortalitatem omnibus palam apteque demonstrabant, ac velut subsidia quædam, & semina ipsis porrigebant, quorum ope ad Deum sese conferrent, vitamque in Christo absconditam consequerentur. Ex quo effectum est, ut multi, suauissima illa doctrina percepta, ab acerbis erroris tenebris abscederent, atque ad dulcem veritatis lucem sese adiungerent: vsque adeo ut nonnulli, etiam illustres viri ac senatores, abiectis huius vitæ sarcinis, in monachorum album sese ascriberent.

*Christia-
norum
virtus.*

Coloss. 3.

*Illustres
viri ad
Religionem
transeunt.*

Rex autem ubi hæc intellexit, ingenti iracundia commotus, atque indignatione feruens, statim edicto sanxit, ut Christiani omnes pietatem eiurare co-
 gerent.

*Persecu-
tia Regis.*

gerentur. Ac deinceps noua supplicio-
rum genera comminiscebatur, atque
inuitata mortis genera minabatur, lit-
terasque ad omnes regionis ditioni suæ
subiectę partes mittebat, quibus & præ-
fectis, & Ducibus imperabat, vt tormē-
tis, atque iniquis cædibus, in homines
pietate præditos grassarentur. Præser-
tim autem, in præstantissimos quosque
monastici ordinis excandescibat, atq;
implacabile aduersum eos bellum exci-
tabat. Ob eamque causam piorum ple-
rique animo vacillabant: alij autem,
quia cruciatibus ferendis impares erāt,
nefario ipsius imperio parebant.

*Religioso-
rum con-
stantia.*

At verò monasticę classis Duces at-
que antistites, partim ipsius iniquitatē
coarguentes ac refutantes, martyrio vi-
tam finiebant, atq; ad sempiternā bea-
titudinē perueniebant: partim in solitu-
dinibus, & montibus sese occultabant,
non tormentorum, quæ ipsis denuncia-
bantur, metu, verū diuiniore quodam
consilio ac prouidentia.

DE PROCERVVM REGIORVM

*Principe, qui solitariam vitam am-
plexus est.*

CAPVT II.

CVM itaque huiusmodi caligo In-
dorum regionem inuasisset, ac pij
& sancti

& sancti viri vndiq; vexarentur, impie-
tatis autem propugnatores opibus, ac
potentia florent, atque cruoribus, &
victimarum nidore ipse quoque aer in-
ficeretur, vnus è regionum satraparum
principibus, animi fortitudine, corpo-
risque magnitudine ac pulchritudine,
ceterisque alijs rebus, quibus corporis
elegancia, & animi generositas, tanquam
certis quibusdam notis exprimi solent,
alios omnes antecellebat.

Quamobrem cum impium illud edi-
ctum audisset, inani hac atque humi-
serpente gloria & delicijs valere iussis,
ad monachorum coetum sese aggrega-
uit, atque in locis solitariis exulans, ie-
iunijs, & vigilijs, ac diligenti oraculo-
rum diuinorum meditatione sensus suos
apprimè repurgabat, animumque ab o-
mni vitiosa affectione solutum & abdu-
ctum, ea luce, quam tranquillitas à vi-
tiosis affectionibus parit, illustrabat.

Rex autem, cum eum maiorem in
modum diligeret, atque in honore, ac
pretio haberet, vt hoc audiuit, de ami-
ci iactura dolorem animo cepit, vehe-
mentiusque aduersus monachos exar-
sit. Atque cum homines ad eum conqui-
rendum quaquaersum misisset, & que-
admodum vulgo dicitur, nullum non
lapidem mouisset, quò eum inueniret,

ali-

*Princeps
quidam
Indicus
monasticam
vitam su-
scipit.
Apud mo-
nachos ie-
iunijs, vi-
gilijs, ac
diuinorum
eloquiorum
medita-
tioni in-
tentus.*

aliquanto post illi, qui ad eum inuestigandum missi fuerant, vt eum in solitudine commorari senserunt, ita perscrutati sunt, vt tandem eum arriperent, atque ad Regis tribunal sisterent. Rex autem, cum eum, qui quondam splendidis vestibus utebatur, atque in magnis delicijs vitam exiebat, tam viliter & abiectè amictum, ac religiosæ exercitationis asperitate afflictum, vitæque solitariæ signa haud obscure gestantem conspexisset, mœrore simul, atque iracundiâ implebatur, atque ex vtroque affectu temperato sermone, ita eum allocutus est:

Ecce vestitus asperitas in monachis, & dura conuersatio.

Regis impij mundo addicti oratio.

O vecors, & demens, quid te adduxit, vt honorem cum ignominia, & illustrè gloriam cum turpi ac dedecoris pleno habitu commutares? Siccine tu, qui regno meo præeras, atque in copias meas imperium militare obrinebas, te ipsum puerorum ludibrium effecisti, ac non modò meæ amicitiaæ memoriam ex animo procul eiecisti, verum etiam aduersus ipsam naturam imperum fecisti, ac ne tuorum quidem filiorum miseratione affectus, tum opes, tum omnem vitæ splendorem pro nihilo putasti, tantamque ignominiam tam luculenta gloria poriozem & præstabiliorem habuisti? Quidnam te ad hoc impulit, cuiusnam lucris spes, vt eum, qui Iesus nominatur

om-

omnibus Dijs atque hominibus antepones, ac duram hanc & supersticiosam vitæ rationem, suauissimæ huiusce vitæ oblectamenti anteferres?

Hac oratione audita, vir ille Dei, lepida simul, ac placida & æquabili voce ad hunc modum respondit: Si sermones mecum conferere in animum inducis, O Rex, fac hostes tuos è medio Tribunali submoueas: ac tum de his rebus, quas intelligere cupis, tibi respondebo. Illis autem præsentibus nullus mihi ad te sermo erit. Citra sermonem autem excrucia, obtrunca, fac denique quicquid lubet. *Mihi enim mundus crucifixus est, & ego mundo, ut ait meus Magister. Gal. 6.* Cumque Rex dixisset: Quinam tandem sunt hi hostes mei, quos me hinc *Ira & cupiditas* ablegare iubes? *Iracundia*, inquit ille, & *aviditas*. Nam ex primum quidem ab *tribunali* omnium rerum parente, atque *Architebus* ablegata ita productæ sunt, ut naturæ operantur, ac nunc etiam eandem ipsam operam præbent, qui, non ut carni, sed ut spiritui consentaneum est, viuunt. In vobis autem, qui prorsus carnales estis, nec ullam spiritus partem habetis, aduersariæ exstiterunt, eaque; quæ inimicis & hostibus conueniunt, exequuntur. *Cupiditas* etenim, cum ei à vobis opera datur, voluptatem excitat: Cum autem

abo-

aboleatur, *iracundiam*. Proinde faceffant
 ipfæ hodierno die abs te: præfint autem
 ad eorum, quæ à me dicentur, auditio-
 nem ac iudicium, *prudētia & iustitia*.
 Nam fi iracundiam, & cupiditatem de
 medio sustuleris, atq; earum loco pru-
 dentiam, & iustitiam induxeris, *verè o-*
mnia tibi dicam. Atque Rex his verbis
 est vsus: En petitioni tuæ cessi, atque cu-
 piditatem, & iracundiam è Concilio e-
 ijciam: dabo que operam, vt prudētia
 & iustitia interponantur.

*Prudētia
 & iusti-
 tia virtu-
 tes Regia.*

Iam igitur absque vlllo metu mihi ex-
 pone, vnde tibi hic error obortus sit, vt
 ea, quæ in vana spe posita sunt, ijs rebus,
 quæ manibus tenentur, atque oculis
 cernuntur, anteponas. Respondens au-
 tem Eremita dixit:

*Pij Prin-
 cipis re-
 sponso.*

Si intelligere cupis, O Rex, vnde hoc
 primùm mihi animo iniectum fuerit,
 vt caducas res contemnerem, ac me to-
 tum sempiternarum rerum spei trade-
 rem, audi. Olim, cùm adhuc iuuenili æ-
 tate essem, bonum, ac salutare verbum
 audiui, cuius vis maiorem in modum
 me rapuit, ipsiusque memoria, diuini
 cuiusdam seminis instar, pectori meo
 insita, ita permansit, vt nunquam à me
 diuelli potuerit: adeo vt & radices ege-
 rit, & germen ediderit, ac maturo tem-
 pore fructum in me tulerit. Huius autē
 verbi

*A teneris
 assuescere
 vultum
 est.*

verbi hæc vis erat; *Excordes*, inquebat ille, *ac stolidi homines*, animo ita comparati sunt, ut ea qua sunt, perinde ac si non sint, aspernentur: Ea autem qua non sunt, perinde ac si sint, amplectantur, ac mordicus retineant. Qui autem eorum qua sunt, dulcedinam minimè degustauit, is eorum, qua non sunt, naturam perfectam habere non poterit. Hanc porrò nisi exploratam habuerit, quonam modo ea contemnet, ac pro nihilo putabit? Porro per ea, qua sunt, hæc oratio sempiternas res, atq; à iactatione alienas intelligebat: Per ea autem qua non sunt, hanc vitam, & delicias, ac mendacem prosperitatem: quibus, O Rex, heu, cor tuum malè affixum est: Egoq; item quondam ea complectebar. Verùm huius sermonis vis, animum meum sine vlla intermissione vellicans, mentem, quæ mei principatum tenet, ad id quod melius erat eligendum excitabat. Cæterùm lex peccati, cum mētis meæ lege pugnans, ac velut quibusdam compedibus me vinciens, per affectum erga res præsentem, captiuum tenebar.

Cùm autem Saluatoris nostri benignitati ac bonitati me ex hac acerba captiuitate vindicare placuit, atque ipse menti meæ ad superandam peccati legem robur addidit, oculosque meos aperuit.

*Error
mortalis.*

*Æterna
sunt, cadida
ca non
sunt.*

*Certamã
forte.*

*Christi lu-
mine tene-
bra seculi
fugantur.*

*Matt. 7.
Monachis
mus via
compedio-
sa & fa-
cilis, per
quam in
hoc corpo-
re fragili*

peruit, vt mali ac boni delectum habe-
rem, tum scilicet, inquam, animad-
uertit, ac vidi presentia omnia vanita-
tem & afflictionem spiritus esse, quem-
admodum etiam sapientissimus Salo-
mon quodam loco dixit. Tum peccati
velamen è corde meo sublatum est, ar-
que obscuritas ea, quæ ex corporis cras-
sitie animo meo incumbibat, discussa,
& dissipata: atque cuiusnam rei causa
procreatus sum, agnoui: Mihiq; facien-
dum esse, vt per mandatorum observa-
tionem ad summum illum rerum om-
nium effectorem ascendam. Quapropter
relictis omnibus rebus, cū securus sum.
Gratiasque Deo per IESVM CHRISTVM
Dominum nostrum ago, quod me ex-
luto, & lateritio labore, ac crudeli, &
pestifero tenebrarū huius seculi princi-
pe liberarit, viamque mihi compendia-
riam, & proliuem ostenderit, per quam
in hoc fictili corpore angelicam vitæ ra-
tionem amplexari possim. Cuius adipi-
scendæ studio, arctam hanc, & angu-
stam viam ingrediendam mihi duxi, sic
videlicet animo constitutus, vt præsen-
tium rerum vanitatem atq; instabilem
earum iactationem, & conuersionem,
vehementer improbem, neque adduci
possim, vt credam aliud quicquam, præ-
ter id quod verè bonum est, bonum ap-
pellan-

pellandum esse. A quo tu, O Rex, miserè te abruptisti, ac seiunxisti. Eaque de causa nos etiam à te disiuncti ac distracti sumus, quoniam tu in perspicuum, & indubitatum exitium ruis, ac nos in idem periculum præcipites ferri cogis. Nam quandiu in sola mundi militia censebamur, nullam officij partem prætermittebamus. Ac tu quoque optimus testis eris, nos nec negligentia, nec sordidæ nomine ynquam esse notatos, ac reprehensos.

Posteaquam autem id quoque, quod omnium bonorū caput est, hoc est *Pietas omni-* *tatem,* nobis extorquere, Dei que detrimento (quod detrimentorum omnium *caput.* extremum ac grauissimum est) nos afficere studuisti, nobisq; interim honores ob eam causam in nos collatos, atque amplissima beneficia, in memoriam reuocas, qui fieri potest, vt non optimo iure te veri boni inscitia laborare dicā, vt qui omnino hæc inter se componas, pietatem scilicet erga Deum, cum humana amicitia, & gloria instar aquæ defluente? Quoniam item modo in hac resocij tibi futuri sumus, ac non contra, tum amicitiam, tum honorem, tum liberorum amorem, & si quid aliud maius esset aspernabimur, cum te, O Rex, in Deū sceleratè gerere conspiciamus, qui

*angelicā
quis po-
test duce-
re conuer-
sationem.*

*Pietas om-
nis bonæ
caput.*

qui tibi ipsum esse, & spiritum ducere præbuit, qui est Christus Iesus omnium Dominus: qui cum principio careat, eiusdemque cum Patre æternitatis sit, cælosque ac terram sermone procreavit, hominem tamen suismet manibus effinxit, eumque immortalitate coronavit, Regemque omnium rerum, quæ in terra sunt, constituit, eique quod omnium rerum præstantissimum erat, hoc est Paradisum, tanquam regiam quandam aulam, attribuit. At ille invidia deceptus, & in fraudem inductus, & voluptatis illecebris delinitus, his omnibus miserè deiectus est: Et qui prius beatus censebatur, miserum spectaculum præbebat, lachrymisque ob acceptam calamitatem dignus erat.

Verum enimverò is, qui nos effinxerat ac procreaverat, benignis rursus oculis manuum suarum opus conspicatus, nullam diuinitatis sue mutationem suscipiens, nostræ salutis causa, id quod nos sumus, citra peccatum factus est, atque crucem, & mortem sponte subiens, hostem eum, qui iam inde ab initio generi nostro inuidebat, prostravit, nosque acerba illa captiuitate liberatos in priorem libertatem pro sua erga nos bonitate restituit, eoque rursus, vnde nos inobedientia exturbauerat, ob suam erga nos

*Adami
lapsus.*

*Genes. 3.
Sap. 2.*

*Christi
victoria.*

ga nos humanitatem reduxit, maioreq;
quam antea honore profecutus est.

Hunc igitur, qui nostra causa tot cruciatus pertulit, tantisq; rursus nos beneficijs affecit, hunc, inquã, ipse reijcis, atq; eius crucem dicterijs infectaris, totusq; corporis delicijs ac perniciosis affectibus affixus, ignominiosa, ac turpitudinis plena simulacra Deos appellas. Nec te ipsum duntaxat à cœlestium bonorum coniunctione abstraxisti: verum etiam omnes, qui tuis imperijs obtemperant, ab ea remoues, atque in animæ periculum cõijcis. Quocirca velim noscascas, me minimè commissurum, vt tibi paream, in eademque tecum erga Deum ingratitudine verfer, atque cum, qui præclare de me meritus est, mihi que salutem attulit, abiurem, etiam si feris me laacerandum, & absumendum obijcias, aut gladio, & igni me addicas: quæ quidem in tua potestate sita sunt. Neque enim mortem extimesco, nec præsentia expeto: quippe quæ perquam imbecilla, & vana esse compertum habeam. Quid enim in ipsis utilitatis est? quid quod stabile sit, ac diuturnum? Neque id solum: verum etiam, tum quoque cum ad sunt, ingens ipsis ærumna coniuncta est, ingens mœror, ingens & perpetua sollicitudo. Siquidem eorum voluptati ac per-

*Quis nos
separabit
à chari-
tate Chri-
sti.*

*Præsentio
rerum va-
nitas, &
instabili-
tas.*

ac perceptioni nihil nõ mœstitiæ ac doloris adnexum est. Ipsorum diuitiæ, paupertas sunt: ipsorum sublimitas, extrema deiectio. Quisnam autem eorum mala enumerâdo consequi possit? Quæ quidem paucis verbis Theologus meus mihi demonstrauit, his verbis vtens: *Totus mundus in maligno positus est: Ac rursus: Nolite diligere mūdum, neque ea quæ in mundo sunt. Quoniam omne quod in mundo est, aut est concupiscentia carnis, aut concupiscentia oculorum, aut superbia vitæ. Et mundus transit, & concupiscentia eius. Qui autem facit voluntatem Dei, manet in æternum.*

1. Ioan. 5.
& 2.

Mundi
miseria
& mali-
tia.

Religioso-
rū mutua
charitas.

Iac. 1.
1. Cor. 2.

Psal. 52.

Hanc igitur ego bonam Dei voluntatem quærens, omnia pro derelicto habui, cum ijsque me coniunxi, qui eadem cupiditate tenentur, atq; eundem Deum expetunt. Inter quos non similitas est, non liuor, non mœtiores, & curæ: sed omnes idem curriculum obeunt, vt ad sempiternas eas mansiones perueniant, quas luminum pater ijs, à quibus amatur, præparauit, hos ego pro Parentibus, hos pro fratribus, hos pro amicis & familiaribus habeo. Ab ijs autem, qui quondam amici mei ac fratres erant, elongaui fugiens, & mansi in solitudine, Deum expectās, qui saluum me fecit à pusillanimitate spiritus & tempe-
stare.

Hæc

Hæc cum ita commodè ac iucundè à Dei homine dicta essent, Rex iracundiâ quidem impellebatur, ac sanctum virum acerbis supplicijs excruciarî cupiebat: rursus autem se reprimebat, atque id aggredi cunctabatur venerandâ ipsius dignitatè ac splendorem veritus. Sermonem vero excipiens, his cum verbis cum est allocutus.

Vndiq; ô miser, exitio tuo studuisti, *Regis impij responsum.*
 ut qui ad ipsum, fortunâ, ut videtur, te impellente, tum mentem, tum linguam acueris, ac proinde obscuram quandam atq; inanem verborum nâniâ effuderis. Ac nisi sermonis principio me tibi facturum recepissem, ut è medio concilio iracundiam depellerem, nunc carnes tuas in ignem coniecissem. Quoniam autem ipse anteuertens, tibiq; cauens, huiusmodi verbis me obuinxisti, audaciam tuam, ob pristinam meam erga te amicitiam fero. Quamobrem exurge, atq; ab oculis meis profuge. Non iam te videbo, sed malè maetabo.

Ita egressus Dei homo in solitudinè secessit, mœrore quidem eo nomine affectus, quod martyrium minimè obijisset, cæterum nullo non die, quantum ad conscientiam attinet, martyrio fungens, atq; aduersus principatus, & potesta- *Ephes. 6.*

C res,

50 BARLAAM ET IOSAPHAT
tes, aduersus mundi rectores tenebrarum
huius seculi, aduersus spiritalia nequitia,
vt ait beatus Paulus, *dimicans*. Cum igitur
ille abiisset, Rex grauiore iracundia
concitatus, ac rionem persecutionem
aduersus monasticum agmen exercere,
maioreq; honore simulacrorum cultores
ac sacerdotes afficere cœpit.

DE NATIUITATE IOSAPHAT:
quidque de eo Astrologi praxerint.

CAPVT III.

CUM autem Rex in tam graui errore
atq; impostura versaretur, nascitur
ei elegantissima forma filius, atq; ex ea
pulchritudine, quæ ipsi affusa erat, id
quod futurum erat præsignās. Sic enim
sermone ferebatur, in illa terra puerum,
pari pulchritudine, ac venustate nusquā
exitisse. Rex autem ob pueri natiuitatem,
maximo gaudio perfulsus, cū Iosaphat
nominauit: atq; ad idolorū templam
mens se contulit, vt dementiorib. sacrificia
offerret, laudesq; ad edendā grati animi
significationem persolueret: ignorans
nimirum, quisnam bonorum omnium
verè author esset, ad quē spirituale
sacrificiū adhiberi deberet. Ille igitur
rebus inanimis, & surdis filij ortū
acceptum

*Iosaphat
pulchritudo.*

acceptum ferens, quaque versum missis
nuncijs plebem ad eius natalitia cele-
branda cogendam curabat. Accernere
erat omnes Regis metu confluentes, se-
cumq; ea, quæ ad sacrificium accom-
modata erant, afferentes, pro cuiusque
scilicet facultatum modulo, atq; erga
eum benevolentia. Præsertim autem,
ipse stimulos eis ad munificentiam admo-
uebat, ut qui quàm plurimos, & maximos
boues mactandos offerret. Atq; ad hunc
modum luculentissimo festo peracto,
omnes, tam qui Senatorij ordinis erant,
magistratuq; fungebantur, quàm militum
manum, atq; etiam plebeios & ignobi-
les amplissimis donis prosequeretur.

In ipso autem natalitiorum filij solenni
die, delecti viri circiter quinquaginta,
qui in ea Chaldæorum sapientia, quæ in
conspiciendis, notandisque sideribus
versatur, studium, atq; operam colloca-
rant, ad regem cõuenerunt. Quos cum *Rex A-*
Rex propius ad se accedere iussisset, de *strologos*
singulis percunctabatur, quidnam puer *de filio e-*
in lucem editus futurus esset. Illi autem *sulit,*
longâ consideratione habitâ, futurum di-
cebant, ut opibus, ac potentia floureret,
atque omnes, qui regnum ante ipsum
obtinuissent, superaret.

Vnus vero Astrologus, qui socios

C 2 omnes

*Iosopha
prædicitur
futurus
Christia-
nus.*

Num. 23.

*Rex omnes
mole stias
procul à fi-
lio arcere
stul.*

omnes suos eruditione anteibat, his verbis usus est: Quantum ex siderū cursu addiscere possum, O Rex, filij, qui nunc ex te ortus est, amplitudo atque profectus non in tuo regno erit, sed in altero præstantiore, atq; incomparabiliter excellentiore. Atque ipsum Christianorum quoq; religionem, quam tu insectaris, arrepturum existimo: nec eū ab hoc scopo ac spe aberraturam puto. Hæc scilicet dixit Astrologus, ut olim Balaam: non quod Astrologia veritate nitatur, sed quod Deus, ut omnis impijs excusatio amputaretur, veritatem per ipsos aduersarios ostenderet.

Rex autem, ut hæc intellexit, eiusmodi nuntium grauitate ac molesto animo excepit, voluptatemque suam inuestitia interrumpi sensit. Nihilominus tamen, in priuata quadam Ciuitate, pulcherrimo palatio extructo, splendidaque domo elaborata, illic filium collocauit, iussitque ut exactis primis ætatis annis, nullis ad eum accessus pateret. Atque Pædagogus ipsi, & Ministros ætate florentes, eximiaque forma præditos constituens, hoc ipsis mandauit, ut nihil eorū, quæ in hac vita molesta sunt, perspectum ipsi facerent, non mortem, non senectutem, non morbum, non paupertatem,

pertatē, non quidquam aliud molestia,
 quodq; ipsi oblectationem interpellare
 posset: verum omnia iucunda & cum
 suavi fructu coniuncta proponerent, vt
 in his ipsius animus, cum voluptate, ac
 delicijs versans, nihil omnino rerum fu-
 turarum cogitatione complecti posset,
 ac ne verbo quidem tenus de Christi re-
 ligione, ipsiusq; decretis quidquam au-
 diret. Nam hoc præ omnibus rebus ipsi *Dæmon*
 occultare in animo habebat, Astrologi *mortis o-*
 nimirum vaticinium veritus. Quod si *bliuionem*
 ministrorum aliquem in morbum inci- *procurat.*
 dere contigisset, eum statim illinc eijci
 iubebat, alterumq; nitidum optime-
 que valentem ipsi substituebat: vt ne
 quid omninò salebrosum, atque acerbum in
 filij oculos incurreret. Ad hunc mo-
 dum se Rex gerebat, atque hæc cogita-
 bat, & agebat. Videns enim non vide-
 bat: & audiens non intelligebat.

Cùm autem certior factus fuisset, *Impiorum*
 monachos nonnullos (quorum ne ve- *in Mona-*
 stigium quidem vllum reliquum esse *chos ediū.*
 putabat) adhuc superesse, iracundia æ-
 stuabat, atq; acerrimo imperu in eos fe-
 rebatur, ac præcones passim totâ vrbe
 & regione procurfare imperabat, qui e-
 dicerent, ne monastici ordinis quisquã
 vsquam omninò post triduum inueni-

34 BARLAAM ET IOSAPHAT

retur: quod si inueniretur, flammis ad-
diceretur. Hi enim sunt, inquit, in-
quiebat, quorum autoritate popul^o adducitur
ut eum, qui cruci suffixus est, pro Deo
colat. Interea autem huiusmodi quid-
dam accidit, quod maiorem ipsi indi-
gnationem excitavit, eumque mona-
chis infensorem reddidit.

DE PRINCIPE QUODAM

Christianam fidem occultè proficiente:

Et de duobus Monachis exustis.

CAPVT IV.

INter homines dignitate præditos
quidã erat, qui primas in aula obtine-
bat, vir elegãti vita, ac fidei pietate, qui-
que salutis suæ operam summo studio
dabat: occultè tamen, ob Regis metũ.
Quamobrem nonnulli, ob eam, qua a-
pud Regem pollebat, autoritatem ipsi
inuidentes, eum criminari studebant, ac
summopere laborabant. Et quidem
cum Rex aliquando satellitum manu
pro suo more sepius, ad venationẽ pro-
fectus fuisset, in venatorũ numero pro-
bus ille vir erat. Cũ autem ipse solus
ambularet (diuino, ut opinor, consilio
ita ferente) hominem inter densas ar-
bores humi prostratum, ac pede à fera
quadam grauitè contritum, offendit.

Qui

Nicodemus.

Inuidia.

Qui quidem ipsum prætereuntem intuens, precibus ab eo contendebat, ne se præteriret, verum calamitatis suæ miseratione afficeretur, atq; in domum suâ abducendum curaret. Simul etiam illud adiunxit, suam operam ipsi non prorsus inutilem, atque inanem fore. Præclarus autem ille vir ei dixit: Equidē ipse virtutis studio, atque amore te assumam, tuiq; quam maximam potero curam geram. Verum quæ tandem est hæc utilitas, quam abs te ad me redituram esse ais? Pauper autem ille, & imbecillis: Ego, inquit, sermonibus læsis medeor, Nam si quando in verbis aut colloquijs *Medicina* vuln^o aliquod, aut afflictio inueniatur, *verborū.* consentaneis medicamentis ea curo, ac ne malū vltius serpat, prohibeo. Pius itaque ille vir, quāquam id quod dixerat, nullius momenti duceret, tamen diuini mandati causa eum in domum suâ deferri, ei que quā par erat, curam adhiberi iussit.

At inuidi illi & luore perciti homines, de quibus ante locuti sumus, improbitatem, quam iam pridem parturiebant, in lucem proferentes, ipsum apud Regem hoc nomine accusāt, quod non solum amicitia ipsius oblitus, Deorum cultum neglexisset, atque pa-

Christianam Religionem animum inflexisset, verum etiam aduersus ipsius Maiestatem graua moliretur, popularem scilicet turbam peruertens, omniūque beneuolentiam sibi concilians. Quod si pro certo scire cupis, inquirunt, nihil nos fingere, atque comminisci, priuatim ei, tentandi ipsius causa, dic te relicta patria religione, ac regni gloria, Christianam fidem amplecti, habitumque monasticum, quem olim tanquam parum honestum persecutus es, induere uelle. Nam qui hæc aduersus virum illum scelerate consingebat, ipsius animi institutum ad compunctionem propensissimum exploratum habebant, nec dubitabant, quin si hæc uerba à Rege audiret, statim ipsi, quod præstantius esset, suadens, autor futurus esset, ut ijs quæ rectè consulta essent, nullam moram afferret, atque hinc uera esse, quæ dicebant, inuenirentur.

Rex autem, quæ uir ille erga se beneuolentia esset, minimè ignorans, ea, quæ dicebantur probabilitate omni carere, ac falsa esse censebat. Neque sibi faciendum esse ducebat, ut ea temere susciperet, uerum rem ipsam, atque obiectum crimen exploraret. Quapropter

pter cūm eum remotis arbitris acciuf-
 fet, tentandī ipsius causa ita eum est al-
 locutus: Nosti, O Amice, quonam
 modo aduersum eos, qui monachi di-
 cuntur, atque adeo aduersus omnes
 Christianos me gesserim. Nunc autem
 eo nomine poenitentia ductus, atque
 praesentium rerum pertasus, ad spes
 illas, quas eos commemorantes audi-
 ui, nempe immortalis cuiusdam regni,
 quod in alia vita futurum est, me con-
 ferre cupio: (nam praesens regnum
 morte omnino interrumpitur.) istud
 autem, me nullo alio qui modo conse-
 qui, ac voti mei conpotem esse posse
 existimo, nisi Christianus fiam, regni-
 que mei gloriae ac reliquis huiusce vitae
 iucunditatibus, & voluptatibus, dicta
 extrema salute, illos religiosae vitae cul-
 tores, & monachos, quos unquam, & sce-
 leratē expulsi, quocumque tandem in lo-
 co sint, inquirens, ipsis me admisceam.
 Ad haec, quid ipse ais? & quid mihi faci-
 endum censes? dic quaeso, per verita-
 tem ipsam te obtestor. Non enim me fu-
 git te supra omnes mortales veri studio-
 sum, atque animi probitate praeditum
 esse.

Bonus autem ille vir, ut haec audi-
 uit, abstrusam fraudem nullo modo

C. 5. agno-

*Callida
 Regis ora-
 tio ad piū
 Principē.*

agnoscens, animi compunctione affectus est, lachrymisque perfusus, simplici animo respondit: Rex æternum viue Bonum & salutare consilium iniisti. Quoniam etiamsi cælorum regnum ægrè inueniri potest: tamen ipsum omnibus viribus quærendum est: *Qui enim quarit, inquit ille, ipsum inueniet.* Præsentium autem rerum fructus, licet in speciem oblectet, ac voluptatem afferat, pulchrum tamen est eum propellere ac propulsare. Etenim noster tū denique est, cum est: Et quos oblectat, multò magis rursus excruciat. Nam & ipsius suauitates & molestiæ, umbra imbecilliores sunt, ac velut naui, in mari cursum tenentis, aut auis, aerem peragrans, vestigia quam ocyssimè euanescent. Contra, futurorum spes, quam Christiani prædicant, firma ac tutissima est, tametsi in mundo pressuram habeat. Ac iucunditates quidem eæ, quibus nunc fruimur, breues sunt: Illic autem, nihil omnino præter supplicium, ac nunquã finiendos cruciatus accersunt, harum enim rerum suauitas fluxa, & temporaria est: acerbitas autem, sempiterna. Christianorum contra labor quidem temporarius est: voluptas autem, & utilitas, immortalis. *Quamobrem feliciter*

Piavespö.
sio.

Luc. 11.

Sap. 5.

Joan. 16.

ter velim cedat bonū tuum consilium. Pulchrum est enim, ac valde pulchrum, ea quæ interitu obnoxia sunt, cum semperpiternis commutare.

His verbis auditis, Rex vehementer quidem indignatus est: cæterum iracundiam compressit, neque ipsum quidquam locutus est. At ille, ut qui prudens ac sagax esset, Regem sua verba grauer, & molestè accepisse animaduertit, versutoque animo id duntaxat egisse, ut ipsius animum exploraret, domumque reuersus, in mœore, atque languore versabatur, addubitans videlicet, quonam modo Regis animum mitigaret, atque impendens sibi periculum effugeret. Cum autem infomnis noctem totam exigeret, eius, qui pedis infractione laborabat, in mentem ipsi venit: eumque ad se accitum ita est allocutus. Memoria teneo te mihi *Hospitali-* hoc dixisse, quod noxijs verbis medea- *tatis mer-* ris. Ille autem, Est ita, inquit: & si o- *ces.* pus est, scientiæ meæ specimen edam. Senator autem sermonem excipiens, ipsi veterem suam erga Regem beneuolentiam & auctoritatem, quam apud eum obtineret, exposuit: recentemque ite sibi versuto animo adhibitum sermonem: Et quemadmodum ipse quidem

probè respondisset, ille autem ipsius sermonem molesto animo accipiens, per vultus mutationem, iram in intimo pectore latitantem ostendisset.

*Prudens
consilium.*

Pauper autem ille & infirmus, re cum animo suo considerata, dixit: Noscas oportet, vir illustrissime, Regem malam ac sinistram aduersum te opinionem concepisse, nempe quod ipsius regnum occupare studeas: atq; tentandi tui studio ea dixisse, quæ dixit: Quamobrem fac exurgas, ac tonso capite, splendidisque his vestibus abiectis, atque induto cilicio, cum primum luxerit, ad Regem adeas, hoc autem sciscitante quidnam sibi hic habitus velit, responde: De ijs rebus, de quibus mecum hesterno die collocutus es, ô Rex, en adsum, paratus te in hac via, quam ingredi constituisti, sequi. Nam etsi delicia ac voluptates iucundæ sunt: absit tamen vt eas post te retineam. At verò virtutis iter, quod ingredi paras, licet arduum & asperum sit, tamen, modò tecum sim, facile, & proclive ac iucundum erit. Vt enim me oblectamento- rum huius vitæ socium habuisti: ita etiam molestiarum habiturus es: quo etiam in futurorum bonorum societatem tecum veniam.

Præ-

Præclarus igitur ille vir infirmi hominis verba comprobans, fecit quem admodum ipse monuerat. Eum itaque Rex videns, atque audiens hac quidem de causa delectatus est, ipsius nimirum erga se beneuolentiam admirans: atque falsa esse, quæ aduersus eum ad se delata fuerant, intelligens, maiore eum honore, atque apud se autoritate, ac familiaritate donauit. Cæterum aduersus monachos rursus ira exarsit, eorum scilicet hæc præcepta esse dicens, ut homines ab huiusce vitæ voluptatibus abstineant, atque incerta spe, tanquam per somnium sese illudi sinant.

*Sic ars
deludi-
tur arte.*

Cum autem rursus ad venationem egrederetur, duos monachos per desertum iter facientes cernit. Quos statim comprehendit, & ad currum suum adduci iussit. Atque iracundis oculis eos intuens, ignem quæ, ut dici solet, spirans, Annon audistis, inquit, ô impostores, & circumscriptores, præcones meos aperte proclamantes, ne quis vestri diaboli instituti, post triduum in vrbe, aut vlla regni mei regione inueniretur, aut alioqui præfuso igni cremaretur? Monachi autem, En, inquit, pro eo ac iussisti, ex vrbibus tuis ac regionibus excedimus. Verum cum longum nobis.

C. 7. iter

iret propositum sit, vt ad fratres nostros proficiscamur, ac cibo careamus, hac via incedimus, vt nobis viatica suppetant, nec fame absumamur. Rex autem inquit: Qui mortis minas metuit, huic cibos comparare minimè vacat. Monachi autem, Rectè dixisti, ô Rex, inquit: qui mortem metuunt, id curant, quoniam pacto eam effugiant. Quinam autem hi sunt, nisi qui fluxis rebus intabescunt, easque ad stuporem usque mirantur? Qui quidem cum in altera vita quicquam boni sese consecuturos esse desperent, à præsentibus diuelli nequeunt, ob eamque causam mortem timent. At nos, qui iam pridem mundum, & ea quæ in mundo sunt, odio persequimur, arctamque & angustam viam Christi causa ingredi-mur, nec mortis metu, nec præsentium rerum cupiditate afficimur: verùm futurarum duntaxat rerum desiderio tenemur. Quoniam igitur mors ea, quam nobis infertis, ad sempiternam, & præstantiorem vitam transitus efficitur, idcirco cupiditati potius nobis est, quàm terrori.

Hic Rex per solertiam scilicet, monachos arripere cupiens, dixit: Quid?

An

*Quinam
sint quib⁹
mors ter-
rori esse so-
leat.*

*Mors pijs
allata
transitus
est ad vi-
am.*

An non paulo ante vos secedere dixistis, ut meo imperio pareatis? Quod si mortem minimè timetis, quid est quamobrem fugam ineatis? En hæc quoque frustra & inaniter iactantes, mentiti estis. Responderunt Monachi: Non idcirco fugimus quod denuncia-
Curpij in-
 tam nobis abs te mortem pertimesca-
terdum
 mus: verùm, tui miseratione commo-
grassante
 ti, ne grauiorem condemnationem ti-
persecutio-
 bi accersamus, secedere in animum in-
ne sece-
 duximus. Nam alioqui, quantum ad
dant.
 nos attinet, nullo modo minas tuas ex-
 pavescimus. Ad hæc Rex ira commo-
 tus ipsos exuri iussit. Sicque Dei famu-
 li extremo vitæ die functi, martyrij co-
 ronam per ignem adepti sunt. Statim-
 que edictum promulgatum est, ut si
 quis monachus inueniri posset, sine vl-
 la inquisitione trucidaretur. Atque ita
 nullus huiusmodi ordinis in illa regio-
 ne reliquus factus est, nisi qui in
 montibus, & speluncis, &
 cauernis terræ sese oc-
 cultarant. Verùm
 hæc hæc-
 nus.

DE

64 BARLAAM ET IOSAPHAT
DE REGIS FILIO: ET
*quo pacto ei à Patre potestas facta fuerit:
è Palatio quoties vellet, egre-
diendi.*

CAPVT V.

AT Regis filius, de quo initio nobis oratio instituta est, in palatio, quod ipsi extructum fuerat, ita manens, vt à nemine adiri posset, iuuenilem ætatem tandem attigit (cùm interea omnem, tam Æthiopum, quàm Perlarum, doctrinam percepisset) prudens, & cordatus, atque omnibus virtutum doribus illustris. Quin naturales etiam quæstiones præceptoribus suis proponebat: adeo vt ipsi quoque adolescentis ingenium, animique acumen admirarentur. Rexque etiam ipse ex vultus ipsius venustate, animique habitu, in stuporem traheatur. Mandabat autem his, qui cum eo versabantur, vt darent operam, ne quid profuse eorum, quæ in hac vita molesta sunt, intelligeret, nec omnino quod mors præsentis voluptates exciperet. Cæterùm inani spe nitabatur, atque (vt prouerbio dicitur) in cælum sagittas mittere conabatur. Quoniam enim modo mors humana

natu-

natura incognita esse posset? itaque ne *Mortem*
 pueri quidem cognitionem effugit, *nemo igno-*
 Nam cum animum summa sagacitate *rat & ta-*
 ornatum & instructum haberet, secum *men obli-*
 ipse considerabat, quidnam Patrem *uisimur.*
 adduxisset, ut ipsi omnium aditum in-
 ter diceret, nec quemlibet ad se accede-
 re pateretur. Per se enim intelligebat,
 hoc citra Patris imperium non fieri. Cæ- *Frustra le-*
 terum ipsum interrogare verebatur, *gitur, &*
 tum quod minimè vero consentane- *Deus vult*
 um esse duceret, quin pater ea, quæ ipsi *reuelari.*
 cōducerent, animaduerneret: tum quod
 illud secum reputaret, si id de patris vo-
 luntate fieret, quantumlibet ipse per-
 contaretur, se tamen rei veritatem mi-
 nimè intellecturum esse. Quapropter
 ex alijs, ac non à patre hæc scire consti-
 tuit. Itaque cum vnum è pædagogis re-
 liquis chariorem ac familiariorē ha-
 beret, eumq; maiore adhuc beneuolen-
 tia sibi deuinxisset, atque amplissimis
 muneribus affecisset, ab eo sciscitaba-
 tur, quidnam Regem impulisset, ut eum
 in hoc sepro inclusum teneret. Illud
 etiam adiungebat: Si mihi apertè hoc
 exposueris, omnibus te antepōnam,
 perpetuæ quæ amicitiaë fœdus tecum fe-
 riam.

Pædagogus autem, ut qui etiam ipse
 pru-

prudens & cordatus esset, puerique sagacitatem ac numeris omnibus absolutam prudentiam exploratam haberet, neque sibi ab eo periculum vllum constatum iri existimaret, omnia ei sigillatim exposuit, nempe & persecutionem aduersus Christianos, ac potissimum aduersus eos, qui se pietati colendæ totos deuouissent, promulgatam: Et quemadmodum ab omnibus finitimis locis expulsi, & eieciti fuissent: atque item ea, quæ ipso in lucem edito Astrologi prædixissent. Ne igitur, inquit, audita eorum doctrina, eam religioni nostræ præferas, idcirco à Rege data opera est, ne multi tecum consuetudinem haberent, sed pauci omnino. Ac nobis etiam atque etiam mandauit, vt studeremus ne quid huiusce vitæ molestiarum per nos intelligeres.

Hæc vt adolescens audiuit, nullum alterum verbum adiunxit. Cæterùm salutaris sermo ipsius pectus tetigit, ac Paraleti gratia spirituales ipsius oculos aperire aggressa est, eum ad verum Deum tanquam porrecta manu ducens, quemadmodum orationis progressu demonstrabimus.

Cùm autem Rex ipsius pater crebro

*Spiritus
ubi vult
spirat.*

brò eum viseret (singularis etenim
 ipsius erga eum amor erat) quadam
 die his verbis ad eum filius vsus est:
 O Here, ac Rex, aliquid ex te scire cu-
 pio, cuius causa perpetuus mœror at-
 que omnis intermissionis experts soli-
 citudo animum meum exest, ac confi-
 cit. Pater autem ex hoc ipso sermone
 intimis visceribus discruciatuſ, ait:
 Dic mihi, charissime fili, quisnam sit
 hic mœror, qui te obsidet: ac statim
 eum in gaudium commutare studebo.
 Tum Puer, Expone, inquit, quidnam *Curiositas*
 causæ sit, cur hic detinear, atque inter *quietum*
 muros & ianuas abs te concludar, eo *esse non*
 que statuisim, ut à nemine adiri ac cer- *sinit.*
 ni queam. Quoniam, ô fili, inquit Rex,
 nolo quidquam videas, quod pectori
 tuo molestiam afferat, tibi que volupta-
 rem interpellat. Siquidem hoc ago, ac
 specto, ut in perpetuis delicijs, atque
 omni gaudio, animi que voluptate,
 omne vitæ tempus traducas. At velim
 scias, ô Here, inquit filius ad Patrem,
 me hoc modo non in gaudio atque ani-
 mi voluptate, sed potius in afflictione
 atque ingenti angustia vitam agere: *Mundi vo-*
 adeo ut ipse quoque cibus ac potus fa- *luptas mi-*
 fidio mihi & acerbitati sit: etenim ge- *seria ex-*
 sit animus ea, quæ extra has ianuas *trema est.*
 sunt,

sunt, perspicere. Quamobrem si me lætè ac iucundè viuere cupis, iube me arbitratu meo foras progredi, atque earum rerum, quarum prospectus mihi negatur, spectaculo animum oblectare.

Hæc ut Rex audiuit, mœstitia affectus est, illudque cogitabat, fore, ut si illi quod petebat denegaret, maiorem ei mœrorem ac sollicitudinem afferret. Quocirca se, quæ grata ipsi essent, facturum dixit. Ac statim eximios equos ac satellitum manum regis dignitati congruentem parari iussit, eique foras, quoties vellet, progrediendi potestatem fecit. Ijs autem, qui cum eo versabantur, summopere mandauit, ut curarent, ne quid iniucundi obuiam haberet: verùm quicquid pulchrum & amœnum ac iucundum esset, ipsi ostenderent; choreasque in vijs agerent, suauissimisque cantionibus operam darent, ac varia spectacula constituerent: ut ipse mentem his rebus occuparet atque oblectaret.

Cùm igitur Regis filius ad hunc modum foras crebrè progrediretur, quadam die ministrorum obliuione factam est, ut duos viros perspiceret, quorum alter lepra, alter cæcitate laborabat.

*Diabolus
ostendit
Christo
omnia re-
gna mudi
& gloriã
eorum.*

rabat. Quos conspicatus, atque animi
 mœstitia affectus, ab ijs, qui secum e-
 rant, quinam hi essent, & quodnam
 graue hoc spectaculum esset, percon-
 tatus est. Illi autem, cùm id, quod in
 ipsius aspectum venerat, occultare non
 possent, has humanas calamitates esse
 responderunt, quæ ex corrupta mate-
 ria, & corpore vitiosis humoribus ple-
 no, mortalibus contingere solent. Tum
 ille: Cunctisne hominibus hæc accide-
 re consueuerunt? Non cunctis, in-
 quiunt illi, verùm ijs duntaxat, quorum
 valetudo propter improbos humores
 deprauata sit. Rursum igitur sciscitari
 perrexit Adolescens: Si non omnes ho-
 mines in has calamitates incidere con-
 sueuerunt, sed quidam duntaxat, ex-
 ploraturne est, quinam sint, quos ma-
 lorum acerbitates arrepturæ sint, an
 contra citra vllam distinctionem, ac
 que ex improviso constanter? Et quis
 tandem hominum, responderant illi,
 futura perspicere, ac perfectè intelli-
 gere queat? Hoc enim humanæ na-
 turæ captum excedit, ac solis immor-
 talibus Dijs attributum est. hic percon-
 tandi quidem finem fecit Regis filius:
 Verùm ex huiusmodi spectaculo dolo-
 rem animo cœpit, reique nouitate ita
 affe-

*Quis pu-
tas puer
iste erit?*

*Hodie mi-
hi, cras
tibi.*

affectus est, ut oris ipsius forma immutaretur.

Rursum autem foras progrediens, in capularem quendam senem incidit, rugata facie, fractis ac dissolutis tibijs, curuo corpore, capite prorsus cano, qui praeterea dentibus carebat, atque concisum quiddam & interruptum loquebatur. Stupore itaque correptus, cum hominem eum propius ad se adduci iussisset, eos, qui tum aderant, interrogabat, Ecquidnam tam insolens spectaculum esset. Illi autem dixerunt: Hic aetate valde proeectus, ac paulatim decedentibus ipsi viribus, membrisque imbecillitatem contrahentibus, ad hanc, quam cernis arumnam peruenit. Et quisnam, inquit ille, ipsius finis est? Nihil aliud, inquit illi, quam mors ipsum excipiet. Omnibusne hominibus, inquit ille, hoc propositum est, an quibusdam duntaxat contingit? Responderunt illi: Nisi mors antevertens, aliquem hinc abducat, fieri non potest, quin temporis progressu status huiusce periculum non faciat. Tum Adolescens: Quo anno hoc cuiquam contingit? atque prorsusne mori necesse est, neque ars ulla est, qua mortem effugiamus, atque

*Senectus
nulli inueniens
paucis
parcit.*

que in hanc calamitatem minimè inci-
damus? Dicunt ei: Octogesimo, aut
centesimo anno ad hanc senectutem
homines perueniunt, ac deinde mo-
riuntur: nec aliter fieri potest. Debitum *Mors natu-*
enim naturale mors est, hominibus ab *rale de-*
initio impositum: neque vllâ ratione *bitum est.*
ipſius aduentus vitari potest.

Hæc omnia, vt ſagax ille ac prudens
Adoleſcens audiuit, atque intellexit, in-
timo corde ingemiſcens, dixit: Acerba
hæc vita eſt, atq; omni dolore, ac mœ-
ſtitia plena, ſi res ita ſe habet. Et quo- *Mortis*
nam modo quiſpiam in incertæ mor- *memoria*
tis expectatione, cuius aduentus non *vana tē-*
modò vitari nō potest, ſed etiam, vt di- *perat vo-*
xiſtis, incertus eſt, ſecuro animo eri? A- *luptatem.*
biſq; hæc ſecum voluens, atq; aſſiduè
cōſiderans, mortisq; memoriã iden-
tidem animo repetens, ac deinceps in
doloribus animiq; conſternatione vi-
uens, atq; in perpetuo mœrore degens.
Atque apud ſe dicebat: Ergone mors
me aliquando corripiet? Et quiſnam
erit, qui mei poſt mortem memine-
rit, cū tempus omnia obliuione con-
triuerit? Num præterea morte functus
in nihilum diſſoluar: an contra, altera
quædam vita eſt, & alter mundus? Hæc,
& his ſimilia perpetuò cogitans, pal-
lore

lore conficiebatur. Præfente tamen Patre, si quando ad eum veniret, hilarem ac mœrore vacuum animum præse ferebat: quod scilicet ea, quæ cogitabat, ad ipsius cognitionem venire nollet. Incredibilem autem in modum aliquem nancisci cupiebat, qui ipsius pectori certam fidem faceret, ac bonum sermonem ipsius auribus instillare posset.

*Veritatis
desiderium.*

Quo circa de Pædagogo eo, cuius antea mentionem fecimus, rursus quaerit, num quem norit, qui ad eam rem, cuius cupiditate flagrabat, adiumento ipsi esse, ipsiusque mentem, grauibus cogitationibus æstuantem, atque huiusmodi curam abijcere nequeuntem, confirmare possit. Ille autem, ea, quæ prius dicta fuerant, in memoriam rursus ipsi reuocans, dicebat: iam quoque prius tibi exposui, quemadmodum Patertuus sapientes illos viros, ac pierati colendæ deuotos, qui de huiusmodi rebus disputant, partim obtruncant, partim irato atque infenso animo expulerit. Nec vllum eiusmodi in tota hac vndique regione cognosco. Quo quidem nomine magnâ ille molestiâ impletus, grauique animi vulnere affectus, ei similis erat, qui ingentem the-

sau.

saurum amisit, atque in eius inuesti-
 gatione, mentem totam occupatam
 ac defixam habet. Ac proinde in per- *Desideriū*
 petuo languore, & solitudine versa *pauperum*
 batur, omnesque mundi iucunditates *exaudiuit*
 & voluptates in ipsius oculis piaculi *Dominus.*
 cuiusdam, & execrationis instar erant.
 Cū autem hoc animi statu esset, ac
 magno cum gemitu bonum inuenire
 cuperet, insomnis ille oculus, qui om-
 nia cernit, atque omnes saluos fieri, &
 ad veritatis agnitionem venire vult, ip-
 sum aspexit, suamque ipsi consuetam
 benignitatem ostendens, quodnam
 iter tenendum esset, hoc modo demon-
 strauit.

BARLAAM CALLIDA ARTE
ad Regis filium accedit: ac pulchra Para-
bola ostendit homines, ex habitu externo
minimè estimandos
esse.

CAPVT VI.

ERAT enim eo tempore monachus
 quidam diuinarum rerum peritus,
 vitaque ac sermone ornatus, atque in
 omni monastica viuendi ratione sum-
 mopere versatus: vnde oriundus, aut
 D ex quo

*Barlaam
diu no ad-
monitu in
Indiã pro-
fici scitur.*

ex quo genere, dicere nequeo, verum in solitudine quadam Sennaaritis terræ, domicilium habens, ac sacerdotij dignitate præditus. Huic porro seni Barlaam nomen erat. Hic igitur cum diuino quodam admonitu, quoniam statu Regis filius esset comperisset, è solitudine egressus, ad cultam & habitabilem terram profectus est: mutatoque habitu suo, atque indutis mundanis vestibus, & conscensa naui, ad Indorum regnum se contulit, ac mercatorem se esse fingens, in eam urbem, in qua Regis filius palatium habebat, ingreditur. Per multosque dies illic commoratus, qui rerum ipsius status esset, diligenter exquisiuit, & quinam essent, qui propius ad eum accedere solerent. Cum igitur Padagogum eum, de quo superius à nobis mentio facta est, ipsi omnium familiarissimum esse intellexisset, seorsim eum conueniens, his verbis usus est.

Scias velim, Domine mi, me mercatorem esse, atque ex longinqua regione venisse, eximijque pretij lapidem habere, cui nullus vnquam similis inuentus est: quemque nemini adhuc ostendi. Tibi autem hoc declaro, quod te prudentem, ac cordatum vi-

rum

rum esse videam: vt me ad Regis filium
 introducas, ipsique eum dono dem. Si-
 quidem bona omnia incomparabiliter
 antecellit. Nam & ijs qui cordis oculis
 capti sunt, sapientiæ lucem affert, & sur-
 dis aures aperit, & mutis vocem imper-
 tit, & ægrotantes in sanitatem asserit,
 & stultos sapientia donat, & Dæmo-
 nes pellit, ac denique quicquid pul-
 chrum, & expetendum est Domino suo
 vberimè suppeditat. Ait ad eum Pæ-
 dagogus: Te quidem hominem gra-
 uis atque constantis animi esse video:
 Cæterum verba tua immodicam quan-
 dam iactantiam præ se ferunt. Quot e-
 nim excellentes atque ingentis pretij
 lapides & vniones viderim, quonam
 modo enumerando recensere queam?
 Nec tamen vnquam aut vidi, aut au-
 diui, qui eas, quas commemorasti,
 vires haberent. Veruntamen eum mi-
 hi ostende, ac si talis est, qualem ais, si-
 ne vlla cunctatione ad Regis filium te
 introducam, qui te maximis honoribus
 ac beneficijs ornabit. Priusquam au-
 tem per ipsum oculorum obtutum, quæ
 falli nequit, dicta tua confirmaris, fie-
 ri non potest, vt domino meo ac Regi
 de re incerta, & incognita, hæc tam im-
 modica ac prætumida, renunciem.

*Theaur^{us}
 pretiosus
 anima.*

D i Dixit

Dixit autem Barlaam: Rectè dixisti te huiusmodi vires ac facultates, nec unquam perspexisse, nec audijisse. Etenim oratio ad te mea, non de re vulgari, sed ingenti quadam & admiranda est. Quod autem eum cernere quæsiuisti, audi quid dicam.

*Veritas o-
culos sa-
nos, & cor.
pus purum
exigit.*

Lapis hic summi pretij, præter eas, quas dixi, vires, & facultates, hanc etiam habet. Eum enim promptè ac facile prospicere non potest, qui sanum, ac firmum oculum, corpusque purum, atque ab omni spurcitie alienum non habet. Nam si quis his duabus rebus non rectè comparatis, in hunc pretiosum lapidem oculos temere ac petulanter injiciat, ipsa quoque scilicet, qua præditus est, cernendi vi ac mente insuper mulctabitur. Ego porro, vi pote medicinæ minimè rudis, & ignarus, oculos tuos parum sanos esse conspicio: ac proinde vereor, ne hanc quoque, quam habes, cernendi facultatem amittas. Verùm de Regis filio audiui eum, tum vitæ castitate præditum esse, tum pulchros ac perspicaces oculos habere. Quocirca thesaurum hunc ipsi ostendere minimè dubitabo. Quamobrem ne commiseris, ut hoc negligas, ac re tanti momenti dominum tuum priues.

ues. Ille autem ad eum dixit: Si hæc ita se habent, ne mihi lapidem ostendas. Si quidem plurimis peccatis vita mea inquinata est: ac præterea ne oculos quidem satis sanos habeo. De hac autem re dominum meum regem, certiozem facere minimè cunctabor. Hoc sermone habito, ad Regis filium ingressus, omnia ei sigillatim exposuit. Ille autem ut præceptoris verba audiuit, spiritali quadam lætitiâ & voluptate, pectus suum afflari sensit. Ac velut numine correptus, hominem celeriter introduci iussit.

Vt igitur ingressus est Barlaam, ei que quam conueniebat, pacem dedit, sedere iussus est. Cum que præceptor secessisset, Iosaphat ad senem dixit: Velim mihi pretiosum illum lapidem ostendas, de quo magna & admiranda abs te commemorari præceptor meus mihi narrauit. Barlaam autem suam ad eum disputationem ad hunc modum auspicatus est: Haudquaquam æquum est, ô Rex, ad illustrem tuam excellentiam quidquam falsò, & inconsideratè à me dici. Omnia enim, quæ de me ad te allata sunt, vera, atque ab omni dubitatione aliena sunt. Verùm nisi prudentiæ tuæ prius periculum fecero, ne-

D 3 fas est

fas est hoc mysterium tibi declarare.

Matt. 13. Ait enim Dominus meus. *Exijt qui seminat, seminare: Et dum seminat, alia quidem ceciderunt secus viam, & volucres cali comederunt illa. Alia ceciderunt super petrosa, ubi non erat terra multa, & confestim exorta sunt, eo quod non haberent terram multam. Sole vero exorto astuauerunt, & quia non habebant radicem aruerunt. Alia autem ceciderunt inter spinas, & surgentes spina suffocauerunt eas. Alia postremo ceciderunt in terram bonam, & dederunt fructum centu-*

Quibus pia doctrina praedicaanda sit.

plum. Quocirca si in corde tuo frugiferam ac bonam terram inuenero, diuinum semen in te conijcere, atque ingens mysterium tibi aperire minime dubitabo. Si autem petrosa ea, & spinea fuerit, via que à quolibet calcata, omnino salutare hoc semen, haudquaquam serere, ipsumque auibus & feris, ante quas margaritas proijcere mihi prorsus interdictum est, in praedam obijcere praestiterit. Verum de te meliora ac salutis viciniora confido: nempè quod & lapidem, qui pretium omne superat, videbis, ac per luminis ipsius splendorem hoc consequeris, ut ipse quoque lumen efficiaris, fructumque centuplum feras. Etenim tua causa longam
viam

viam conficere studui, vt que nunquam vidisti, tibi ostenderem, atque ea docerem, quæ nunquam audijsti.

Dixit autem ad eum Iosaphat. Equidem ipse, venerande senex, incredibili quodam, atque eius nodi, qui nullo modo coerceri queat, desiderio teneor, nouum quendam ac bonum sermonem audiendi. Atque ignis in pectore meo incensus est, qui me ad necessarias quædam quæstiones intelligendas, vehementer inflammat. Ceterum adhuc hominem nancisci mihi non licuit, qui de hac re certam mihi fidem facere posset.

Quod si Sapientem quendam, & doctrina præditum virum nactus fuero, ac salutare sermonem a te, nec a uibus, vt opinor, nec feris, eum tradam: nec russum petrosus & spineus, vt tuis verbis utar, ero. Quin potius & candido ac sincero animo eum excipiam, & eruditè ac diligenter cõseruabo. Tu verò si quid eiusmodi nosti, ne quæso id reticeas, verum mihi nartes. Quamprimùm. n. è lōginqua regione te venisse audiui, animi voluntate affectus sum atq; in bonā spē veni fore, vt opeta tua, id q; cupiebam, cõsequeretur. Eoq; nomine itatim te ad me introduxi, comiterq; rāq; familiarium meorum & æqualium aliquem excepi. Atq; vtinā

*Veritas
candide
excipienda
da
diligenter
conseruanda.*

spe mea minimè fallar. Dixit autem Barlaam: Præclarè, atque, vt regia magnificentia dignum erat, hoc fecisti, vt non ad externæ vilitatis speciem animum adijceres, verum abstrusæ spei te ipsum traderes.

Erat enim aliquando magnus quidam & illustris Rex, cui, cum in aureo curru, satellitum manu regia Maieft. digna cinctus iter faceret, contigit, vt duos viros, laceris & sordidis vestibus, atque ore macie confecto, ac maiorem in modum pallido, obuios haberet. Regi porro exploratum erat, eos corporis afflictatione, ac vitæ Deo consecratæ laboribus carnes suas ita confecisse. Vt igitur eos vidit, curru statim desiliens, atque humi prostratus, eos adorauit: ac deinde surgens, amicissimè complexus est, & salutauit. Proceres autem ipsius ac Præfecti hoc molestè tulerunt, eum facinus regiâ gloriâ indignum admisisse existimantes. Verùm cum coram ipsum reprehendere minimè auderent, cum germano ipsius fratre agebant, vt Regem admoneret, ne diadematis amplitudinem & sublimitatem ad hunc modum dedecore ac contumeliâ afficeret. Cùm itaque ipse hæc fratri dixisset, atque intempestiuam & præposteram

ram

ram ipsius humilitatem accusasset, responsum ipsi Rex dedit, quod à fratre minimè intellectum est.

Mos enim Regi erat, ut cum aliquem morte mulctaret, præconem cum tuba, quæ quidem mortis idcirco dicebatur, ad ipsius fores mitteret. Atque ex tubæ illius clangore, omnes ei moriendum esse intelligebant. Itaque cum advesperasset, lætalem tubam ad fratris sui fores clangorem edituram, Rex misit. Ut igitur ille hanc tubam audiuit, desperata salute per totam noctem domesticis rebus consuluit. Manè autem atra ac lugubri veste indutus, cum uxore ac liberis ad palatij fores flens ac lamentans profectus est. Cum autem Rex ipsum ad se admisisset, atque ita eum videntem vidisset, his verbis usus est: O stulte ac demens, si fratris tui, cum quo idem tibi genus, & par honor est, in quem nullius omnino sceleris tibi conscius es, præconem ita extimuisisti, quoniam modo mihi reprehensionis notam idcirco inuissisti, quod Dei mei præcones, qui mortem, ac Domini, in quem me multa & gravia scelera perpetrasse scio, pertimescendum aduentum mihi quavis tuba vocaliùs aliusque denunciant, humiliter ac demissè salutaris: En

D s igitur,

*Pauperas
spiritu p-
cones Dei.*

igitur. ut tuam dementiam coarguerem, hac ratione usus sum: quemadmodum etiam eos, qui tibi, ut me reprehenderes in animum induxerunt, statim stolidos, & amentes, esse demonstrabo. Atque ita curatum, & utiliter instructum fratrem suum, domum remisit.

Iussit autem è ligno quatuor arces effici, quarum cum duas undique auro contextisset, foetidaque cadauerum ossa in eas iniecisset, aureis seris eas obfirmavit: reliquis autem duabus, pice ac bitumine oblitis, pretiosisque lapidibus & exquisitis unionibus, omni que unguentaria fragrantia impletis, asperisque funibus constrictis, proceres eos, à quibus, ob virorum illorum occursum reprehensus fuerat, ad se acciuit, ipsisque quatuor has arces proposuit, ut, quanti hæ, quanti que illæ pretij essent, æstimarent. Illi autem duas eas, quæ inauratæ erant, maximi pretij esse asserabant, neque enim aliter fieri posse inquebant, quin in ipsis regie coronæ ac cingula recondita essent. Eas contra,

*Homines non ex habitu exter-
no æstimandi sunt.* quæ pice ac bitumine oblitæ erant, viles omnino, ac nullius pretij esse aiebant. Rex autem ipsis dixit: Ne me quidem fugiebat, vos hoc dicturos esse. Nam sensibilibus oculis, ea quæ in sensum cadunt,

eadunt, perspicitis. Atqui non ita faciendum est: verum interioribus oculis siue primum, siue vilitatem & foeditatem, quæ intus condita sunt, spectare oportet. Ac protinus inauratas arcas aperiri iussit. Quibus patefactis, grauis quidam ac reter odor exhalauit: atque iniucundissimum spectaculum oculis obiectum est. Ait itaque Rex: hic eorum typus est, qui cum splendidis, & illustribus vestibus vtantur, atque ob ingentem gloriam & potentiam insolenter se efferant, intus tamen foetidis cadueribus ac flagitijs pleni sunt.

Quibus similes sunt, qui externe tantum pulchri sunt.

Post autem, cum eas, quæ pice ac bitumine oblitæ erant, aperiri iussisset, omnes eos qui aderant, splendore, atque odoris suauitate, quæ in ipsis recõdita erat, oblectauit. Dixitque eis: Scitis cui nam rei hæ arcæ similes sint? humilibus nimirum atque abiectis illis viris, vilibusque vestibus indutis, quorum vos externum habitum intuentes, cõtumelia ac probro mihi duxistis, quod ante eos in terrã me abiecissem. Ego autem eorum dignitatem, atque animorum pulchritudinẽ spiritualibus oculis considerans, ex ipsorum contactu gloriam contraxi, eosque quauis corona & quauis regia purpura præstantiores existimaui.

Religiosi regibus venerandi.

D 6 Ad

Ad hunc igitur modum pudorem
 ipsis incussit, eosque in his rebus, quæ
 in aspectum cadunt, minimè oberrare
 docuit, verùm ijs animum adiungere,
 quæ intellectu percipiuntur. Itaque ad
 pij & sapientis regis similitudinem ipse
 quoque accessisti: ut qui bona spe nixus
 me susceperis: quæ quidem, ut opinor,
 minimè te fallat. Dixit autem ad eum
 Iosaphat: Hæc omnia pulchrè atque
 concinnè dixisti. Verùm illud scire a-
 uco, quisnam sit tuus *Dominus*, quem
 tu orationis initio de illo *seminatore*
 verba fecisse dicebas.

BARLAAM ORTHODOXAM
doctrinam Regis filio ex-
ponit.

CAPVT VII.

Rursus igitur sermonem assumens
 Barlaam, dixit: Si quisnam Domi-
 nus meus sit intelligere cupis, *Dom-*
inus Iesus Christus est, vnigenitus, in-
 quam, ille Dei Filius, ille beatus & solus
 potēs, ille Rex regum, & Dominus do-
 minantium, qui solus habet immortalitatem,
 ac lucem habitat inaccessibilem,
 qui cum Patre, & Spiritu sancto glori-
 fica-

Iesus Chri-
stus Deus
vnus &
Rex regū.
1. Tim. 6.

ficatur; Neque enim ex eorum numero sum, q̄ multos hos, & petulantes Deos colunt, atq; hæc animæ expertia & surda simulacra venerantur. Verùm vnum Deum agnosco & confiteor, qui in tribus personis, hoc est Patre & Filio & Spiritu sancto, atq; vna natura & essentia, in vna gloria & regno minimè diuiso glorificatur. Hic igitur in tribus personis vnus Deus, principij ac finis expers, sempiternus, increatus, immutabilis, corpore vacans, inuisibilis, circumscriptioe carens, animi comprehensionem fugiens, solus bonus ac iustus est: qui omnia, tam quæ oculis cernuntur, quàm quæ oculorum obtutum fugiūt, ex nihilo in ortum produxit.

Primum scilicet inuisibilem ac celestium virtutum innumerabilem quãdam multitudinem à materia & corpore secretam, hoc est ministros diuinæ maiestatis *Spiritus*: deinde autem mundum hunc in aspectum cadentem, hoc est cœlum, ac terram, & mare, quem etiam lætissima luce coornauit, cælū, nempe sole ac luna & sideribus, terram autem omnis generis stirpibus ac varijs animantibus, mare denique numerosissimis piscium generibus. Hæc omnia

ipse dixit, & facta sunt: ipse mandauit, & Psal. 148.

D 7

creata

*Deus
trinus &
vnus.*

*Rerū crea-
tio.*

Naz. 2.

Ora. de

Pass.

*Deus crea-
uit Ange-
los.*

Mundum.

Hominē. *creata sunt.* Post autem *hominem* suis-
met manibus effingit, sumpto nimirum
à terra ad corporis compositionem lu-
to, anima autem rationis, & intelligen-
tiæ particeps per suam insufflationem
Gen. I. ipsi tributa, quæ quidem ad Dei imagi-
nem, & similitudinem effecta esse scri-
Ad imagi- pra est: ad *imaginem* videlicet, propter
uem & si- vim intelligendi, atque arbitrij liberta-
militudi- tem: ad *similitudinem* autem, propter
nē suam. virtutis ipsius, quo ad eius fieri potest,
imitationem. Hunc porro hominem,
arbitrij libertate atque immortalitate do-
narum, eorum, quæ in terra sunt, Regem
constituit. Atque ex ipso foemina, quæ
ipsi auxilio esset, ipsi similem effecit.

Parady-
sus.

Constituoque in Edem ad Orientem
paradiso, voluptatis omnis, atque oblecta-
menti pleno, hominē, quē effinxerat, in
ipso collocavit: sic quidē, ut divina bo-
nitas omnia ligna, quæ illic erant, sine
ullo impedimento cum percipere iube-
ret: unius autem duntaxat degustatione
ipsi interdiceret (quod quidem *lignum*
scientia boni & mali appellatum est) his
verbis utens: *Quacunq; die comederitis ex*
eo morte moriemini. Enimvero vnus ex
predictis angelicis copijs, qui *uni* agmi-
ni præerat, cum naturalis vitij ne mini-
mum quidē vestigium à Creatore acce-
pisset,

Diaboli à
Deo defe-
ctio.

pisset, verum boni causa procreatus
fuisse, libera mentis inductione à bono
in malum deflexit, atque insolentia elatus,
aduersus Dominum ac Deum rebellare
voluit. Ac propterea ex ordine suo ac di-
gnitate expulsus est, atque pro beata illa
gloria & angelico nomine, *diaboli* ac sa-
tanæ nomen consecutus est. Deus enim
ipsum, ut cælesti gloria indignum, præ-
cipitem è cælo exturbauit. Cum eo por-
rò simul auulsa, & eiecta est ingens an-
gelorum, qui ipsi suberant, multitudo:
qui quidem mentis inductione mali ef-
fecti, ac boni loco principis sui defectio-
nem secuti, *damonum* nomen, ut im-
postores ac circumscriptores, acceperunt.

Diabolus igitur, abiurato prorsus bo-
no, malaque natura assumpta, *inuidiam* *Diaboli in*
aduersus hominem concepit, propterea *hominem in*
quod seipsum è tanta gloria eiecit, illud *uidia.*
autem, ad tantum honorem subuectum per-
spiceret. eumque è beata illa viuendi ratio-
ne deiicere moliebatur. Quare *Sap. 2.*
serpenter imposturæ suæ officinam nactus, per eum
fœminam conuenit. Cumque eam spe diuini-
tatis adduxisset, ut interdictum lignum
degustaret, per eam postea etiam Adamum
(nam hoc primo homini nomen fuit) in-
fraudem impulit. Porro autem, ut primus
homo contra diuinum imperium interdi-
ctam

etiam plantam degustavit, à summo parente atque architecto è deliciarum paradiso exterminatur, atque beatæ illius & ab exitio immunis vitæ loco in hanc (heu) miseram vitam incidit, ac postremo morte mulctatur.

Atque hinc vires nactus diabolus, & victoria elatus, aucto hominum genere, omne improbitatis genus ipsis in animum iniecit. Ex quo factum est, vt Deus ingentem peccati impetum coercere, ac reprimere volens terræ, diluuiū induxerit, atque omnem animam viuentem extinxerit. Cū autem vnum duntaxat in illa ætate iustum virum inuenisset, hunc cum vxore ac liberis in arca quadam seruatum, solum in terra constituit.

Posteaquam autem rursus homines numero augeri cæperunt, Dei obliuione capti sunt, atque ad grauiorem impietatem proruperunt, vt qui diuersis peccatis in seruitutem se addixerint, atque in varia errorum genera distraxerint.

Varia falsa religionis genera.

Alij enim casu ac fortuito omnia ferri, prouidentieq; expertia esse censuerunt: tanquam scilicet nullus Dominus sit, qui ea regat, ac moderetur.

Alij fatum inuexerunt, natali-
tisque

tisque sideribus omnia commiserunt.

Alij *multos* Deos malos, ac multis vitiosis affectionibus laborantes coluerunt: quo videlicet suarum affectionum, & grauium flagitiorum defensores & patronos eos haberent. Quorum etiam formas pictura exprimentes, surdas statuas, ac sensu carentia simulacra in altum erexerunt, eaque in templis inclusa coluerunt, & adorarunt, seruientes nimirum creature potius quàm creatori.

Quidam etiam solem & lunam ac sidera, quæ Deus ad lucem terreno huic mundo efferendam posuit, coluerunt: quæ quidem anima & sensu carent, ac creatoris providentia illuminantur & conseruantur, non autem quidquam per se virium habent.

Alij autem ignem & aquam ac reliqua terræ Elementa, quibus nec anima, nec sensus inest. Neque eos, qui anima & ratione præditi sunt, eiusmodi rebus cultum adhibere puduit.

Alij feris, & reptilibus, & pecudibus, & quadrupedibus animantibus venerationem tribuerunt: hinc scilicet sensationis magis expertes ostendentes, quàm ea ipsa, quæ colebant.

Alij

Alij turpium quorundam & abiectorum hominum formas depinxerunt, eosque Deos appellarunt, partim masculos, partim feminas: quos etiam ipsi met adulteros, & homicidas, & iracundos, & inuidos, & furiosos, & parricidas, & fratricidas, & fures, & raptores, & claudos, & debiles, & veneficos, & insanos esse tradiderunt, atque horum nonnullos mortem obiisse, nonnullos fulmine percussos fuisse, nonnullos hominibus seruiisse, atque exules extitisse, nonnullos vulnera accepisse, ac lamenta edidisse, atque ob improba & foeda flagitia in animalia sese immutasse. Quo fiebat, ut homines ab ipsis Dijs occasionem sumentes, omni impuritatis genere sese contaminarent. Ac tum horrenda quidem caligo genus nostrum tenebat: neque erat qui intelligeret, nec qui Deum requireret.

Psal. 13.

*Abraham
ex rebus
conditis,
conditorē
agnoscit.*

Ea autem ætate Abraham solus inuentus est, qui animæ sensum firmum ac valentem haberet, atque ex rerum conditarū prospectu conditorē agnosceret. Nam cum cælū ac terram & mare, Solem idem & Lunam ac reliqua considerasset, huiusmodi ornatū cōcinnitatis plenū admiratus est. Cumque mundū & ea quæ in ipso sunt, conspexisset, non

casu

casu ac fortuito ea extitisse atq; conseruari existimauit. Nec rursus terræ elementis, aut inanimis simulacris ornatus huiuscemodi causâ ascriptit: Sed Deum verū per hæc agnouit, atq; vniuersi effectorē & conseruatorē esse intellexit.

Deus autē eius probitatē animi, atq; candorem, rectumq; iudiciū cōprobās. se ipsum ei patefecit (non quidē vt natura est. Neque enim fieri potest, vt creata natura Deū cernat: verū per dispensationes quas dā Dei visiones, quē admodum ipse nouit) pleniorēq; sui cognitionē in ipsius animo inserens, gloria eū affecit, sibiq; famulū asciuit. Qui quidē per successionē his, q; ab ipso p̄manarūt, trāsmissa pietate, eos veri Dei cognitione instruxit. Eamq; ob causā Dñs semē ipsi in infinitā multitudinē excrecere voluit, populūq; sibi peculiarē appellauit: eosque, Ægyptiæ gentis, ac tyranni Pharaonis seruitute pressos, editis horrendis, atq; admirandis signis & prodigijs per Moysen & Aaronem, viros sanctos, ac Prophetiæ dono præditos eduxit. Quorum etiā opera Ægyptios, pro eo atq; ipsorum improbitas merebatur, excruciauit: Et Israelitas (sic. n. populus ille, qui ab Abrahamo ortū duxit, vocabatur) siccis pedibus per rubrum mare, scissis

*Deus, vt
natura
est, à nemine
videri
potest.*

*Gen. 15.
1. Pet. 2.*

Exod. 15.

scissis videlicet aquis, atq; tum à dextra, tum à sinistra muri instar effectis, traiecit. Cum autem Pharaos & Ægyptij à tergo eos sequerentur, reuerſa aqua eos prorsus deleuerunt.

Ac postea, cum per maxima miracula diuinisq; prospectus, quadraginta annorum spatio populum in deserto deduceret, ac cœlesti pane eum aleret, Legem (quæ futurorum typus atq; adumbratio erat) lapideis tabulis, diuinitus inscriptam dedit, eamq; Mosi in monte tribuit. Quæ quidem ab omnibus simulacris, & flagitiosis actionibus abducebat, solumq; verum Deum venerari docebat. Sic igitur per ingentia miracula ipsos in bonam quandam terram induxit, quam olim Patriarchæ illi Abrahamo se ipſus semini daturum receperat. Ac longum esset commemorare, quot quamq; magna & admiranda, & illustria, atq; eximia beneficia, quæ numerum omnem excedunt in eos contulerit. Quibus omnibus id agebatur, ut ab omni nefario cultu & flagitio genus humanum abstraheret, atq; in veterem statum reuocaret. Nihilominus tamen adhuc natura nostra erroris libertati seruebat, ac per Diaboli tyrannidem mors in homines regnum obtinebat,

— omnes

*Exod 31.
Legis Mo-
saica effe-
sus.*

*Lex vetus
solum do-
cet verum
colere.
Deum, &
bonis operi-
bus inha-
rere.*

omnesque diuina sententia condemna-
tos in infernum trans mittebat.

Cum igitur in eiusmodi calamitatem
ac miseriam venissemus, minime nos
despexit is, a quo effecti, atq; in ortum
producti fueramus: neq; manuum sua-
rum opus funditus perire sinit. Verum

*Christi in-
carnatio.*

benigna Dei ac Patris voluntate vnige-
nitus filius, & Dei verbum, qui est in si-
nu Patris, Ille, inquam, eiusdem cum
Patre ac Spiritu sancto substantiæ, ille
æuo omni antiquior, ille principij ex-
pers, qui in principio erat, & apud Deum
ac Patrem erat, & Deus erat, ad seruos
suos indulgenter se demittit: & qui-
dem ita, vt hæc demissio nec verbis de-
clarari, nec mente comprehendi possit.

Ioan. I.

Nam cum Deus perfectus esset, perfe-
ctus homo ex Spiritu sancto & sancta

Ioan. I.

Maria virgine Dei genitricæ efficitur,
non ex viri semine, aut voluntate aut
concubitu, in labis omnis experte virgi-
nis utero conceptus, sed ex Spiritu san-
cto, quemadmodum ante conceptionem
archangelorum vnus missus est, qui no-
uam illam & admirandam conceptio-
nem Virgini nunciaret. Etenim Dei fi-
lius ex Spiritu sancto sine semine con-
ceptus est: compactaque sibi in virginis
utero carne animata anima rationis, ac

men-

mentis particeps, prodijt in vna persona, & duabus naturis, perfectus Deus, & homo perfectus, Matris virginitatem etiam post partum ab omni labe conseruans. Atq; iisdem omnino, quibus nos, excepto peccato, passionibus obnoxius effectus, infirmitates nostras suscepit, ac morbos nostros portauit. Quoniam enim per peccatū mors in mundum introierat, necesse erat, ut qui redemptionis munere perfuncturus erat, ab omni peccato purus esset, peccatiq; mortu minimè obnoxius.

Heb. 4.

Isa 53.

Rom. 5.

Tringinta porrò annis cum hominibus versatus, in Iordanis vndis à Ioanne viro sancto, ac prophetarum omnium præstantissimo, baptizatus est. Eoq; baptizato vox eiusmodi de caelo à Deo patre delata est: *Hic est filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui*. Atque Spiritus Sanctus Columbæ specie in ipsam descendit. Ac deinceps magna & admiranda signa efficere cœpit, mortuos videlicet ad vitam reuocans, cæcis lucem adferens, dæmones in fugam vertens, surdos, & claudos curans, leprosos purgans, atque inueteratam naturam nostram vndique renouans, operibusq; erudiens, ac virtutis viam edocens, atque à corruptione abstrahens, & ad

Luc. 3.

Cristi miracula.

sempiternam vitam iter monstrans. Unde etiam duodecim discipulos elegit quos Apostolos nominavit, ipsiq; negotiū dedit, ut cælestem vitæ rationem prædicarent, quā ut in terra ostenderet, ac nos humiles & terrenos per incarnationem suā cælestes efficeret, venerat.

Mat. 19.

At vero admirandæ ipsius ac deitatis consentaneæ vitæ atq; infinitorum miraculorum invidia & furore commoti Iudeorum pontifices ac principes, apud quos scilicet commorabatur, & ad quorum utilitatem admiranda huiusmodi signa, & prodigia perpetrarat, beneficiorū omnium immemores, eum morte mulctarunt, vno nimirum ex ipsius discipulis ad ipsum prodendum arrepto, comprehensumque ipsum Gentibus dederunt, ipsum inquam, qui omnium vita erat, ac sponte hæc suscipiebat. Hac enim de causa venit, ut nostra causa omnia perpereretur, quo videlicet nos à vitiosis affectionibus in libertatem vindicaret. Cum autē multa in eum suppliciorum genera exercuissent, eum ad extremum cruce condemnarunt. Atque omnia in carnis, quam ex nobis assumpserat, natura perculit: diuina interim ipsius natura ab omni perpeffione libera manēte. Nā cū duplici

*Iudai invidia per-
citi Chri-
stum mor-
te afficiūt.*

duplici natura præditus esset, hoc est diuina, & ea quam à nobis assumpserat, humana quidem natura perpeffa est: diuinitas autem perpeffione immunis & immortalis erat. Cruci igitur in carne affixus est innocens Dominus noster Iesus Christus. Peccatum enim non fecit, nec inuentus est dolus in ore eius. Proindeque morti obnoxius non erat. Quandoquidem, vt iam dixi, mors per peccatum in mundum introiuit. Verum nostra causa carne mortem oppetijt, vt nos à mortis tyrannide redimeret. Descendit ad inferos, ijsque contritis, eas, quæ ab orbe condito illic inclusæ tenebantur, animas liberauit. In sepulchro conditus, tertia die resurrexit: cum scilicet mortem superasset, victoriamque nobis aduersus eam donasset, atque immortalitatis largitor immortalitatem carni conciliaffet, discipulis visus est: ijsque pacem impertiuit, ac per eos vniuerso mortalium generi.

Esa 53.
Rom. 5.

Ioan. 20.
Act. 1.

Psal. 61.

Post quadraginta autem dies in cælos ascendit, atq; in Patris dextra sedet, rursusq; *uenturus est iudicare viuos, & mortuos, ac reddere unicuiq; iuxta opera sua.* Post gloriosam autem suam in cælos ascensionem sanctissimum Spiritum ad sanctos suos discipulos in ignis

specie

specie
lingui
dum
tur pe
disper
prædi
ne Pat
centes
Ad hu
via ab
riosun
stuleru
dem s
quoqu
stultis
vt ido
imbec
que ip
tiam i
minur
thoren
niu
ipl

specie misit : cuius instinctu peregrinis
 linguis loqui cœperunt , quemadmo-
 dum ipse dabat eloqui illis. Hinc igitur
 per ipsius gratiam in omnes Gentes
 dispersi sunt , atque orthodoxam fidem
 prædicauerunt , *baptizantes eos, in nomi-
 ne Patris & Filij & Spiritus sancti. & do-
 centes seruare omnia Saluatoris præcepta.*
 Ad hunc igitur modum Gentes à recta
 via aberrantes illustrarunt , ac supersti-
 tiosum idolorum errorem de medio su-
 stulerunt. Quamuis autem hostis , cla-
 dem suam indignissimè ferens , nunc
 quoque bellum aduersus pios excitet,
 stultis videlicet ac stolidis persuadens,
 ut idolorum cultum adhuc retineant :
 imbecilla tamen ipsius vis effecta est , at-
 que ipsius frameæ per Christi poten-
 tiam in finem defecerunt. En tibi Do-
 minum meum ac Deum & salutis au-
 thorem paucis verbis declaravi. Ple-
 nius autem eum cognosces , si
 ipsius gratiam in anima tua ac-
 ceperis , diuinoq; benefi-
 cio tibi contigerit , ut
 ipsius seruus
 fias.

Mat. 28.

E IO SA

IOSAPHAT CHRISTIANAM
fidem amplectitur: Barlaam de vi Ba-
ptismi, ac de Resurrectione & Iu-
dicio differit.

CAPVT VIII.

HÆc verba vt Regis' filius audiuit,
ipsius animus lumine perstrictus
est, ac præ lætitia è folio suo exurgens,
Barlaamq; complectens, dixit: Fortasse
nisi me coniectura fallit, vir præstanti-
sime, hic est inæstimabilis ille lapis, qui
non abs re occultum tenes, nec cui libe-
promiscuè ostendis, verum ijs demum
qui sanis ac firmis animi sensibus præ-
diti sunt. Ecce enim vt hæc verba auribus
excepi, suauissima lux pectus meam
subijt, & graue illud mœroris velamen,
quod iam pridem animo meo vndique
incumbebat, statim sublatum est. Si igitur
rectè conijcio, fac quæso sciam. Sin-
autem aliquid his, quæ abs re comme-
morata sunt præstantius nosti, ne cui
eteris id mihi rursus aperire.

*Fidei do-
num.*

Coloss 1.

Rursum igitur respondit Barlaam.
Ita sane, mi Domine, ac Rex, hoc est il-
lud magnum *mysterium, quod abscondi-
tum est à sæculis & generationibus: in ex-
tremis autè temporibus hominum ge-*
actu

neri patefactum. Cuius declarationem olim per Spiritus diuini gratiam multi Prophetæ ac iusti viri prædixerunt, multifariam multisq; modis edocti, atq; alta voce annunciantes. Cumq; salutem omnino futuram prospicerent, eiusque cernendæ cupiditate teneretur, non tamen eam perspexerunt: Verum vltima hæc generatio diuino beneficio salutis authorem suscepit. Quamobrem qui *Heb. 11.*
crediderit, & baptizatus fuerit saluus erit. *Mat. 16.*

Dixit autem Iosaphat: Omnia ea, quæ abs te dicta sunt, sine vlla dubitatione credo: eumq; quem annuncias, Deum gloria afficio. Hoc vnum peto, vt sine vlllo errore cuncta mihi declares: quidque mihi faciendum sit, exactè doceas. Atq; etiam quidnam Baptismus sit, quem ab ijs, qui fide præditi sunt, accipias, deinceps fac intelligam.

Ille autem ad eum respondit: Sanctæ huius, & incontaminatæ Christianorū *Bapt.*
fidei velut radix, ac certū fundamentū *Chri*
diuini baptismi gratia est: vt quæ omnia *na fia*
à natiuitate contracta peccata expiet, *dix.*
atq; ea inquinamenta, quæ ex vitio conflata sunt, prorsus expurget. Sic enim Saluator mādauit, vt per aquā ac Spiritū regeneremur, atq; ad veterem dignitatem redeamus. Per orationē uidelicet,

E z ac sa

*Mat. 28.**Baptismi
effectus.**Naz. Orat
de sanct.**Baptismi.**Sine Bap-
tismo nul-
la bona
spes esse
potest.**Ioan. 3.**Periculosa
est salutis
dilatio.*

ac salutarem inuocationem, ad aquam
 accedente Spiritu sancto. Baptizamus
 igitur iuxta Saluatoris sermonem, *in no-
 mine Patris & Filij & Spiritus sancti*. Ac
 que ita Spiritus gratia in eius, qui ba-
 ptizatur, anima immoratur, eam illu-
 strans, ac diuinam reddens, atq; imagi-
 nem illam, ac similitudinem Dei, ad
 quam condita est, ipsi instaurans. Ac de-
 inceps, veteribus omnibus virij operib;
 abiectis, nouæ vitæ cum Deo pactū ini-
 mus, ac puriorem viuendi rationem au-
 spicamur: quo nimirū etiā cohæredes
 eorum efficiamur, qui ad immortalitate
 regenerati sunt, ac sempiternā salutē
 consecuti sunt. Citra baptismū autē fieri
 non potest, vt quisquā bonā spem cō-
 sequatur: quamlibet etiā pios oēs pie-
 tate antecelluerit. Sic enim Deus verbū,
 qui, vt generi nostro salutē afferret, hu-
 manitatē suscepit, dixit: Amen dico vo-
 bis, nisi quis regeneratus fuerit ex aqua,
 & Spiritu sancto, non intrabit in regnū
 celorū. Quāobrē ante omnia te rogo,
 vt animo fidē accipias, ac statim arden-
 tissimo quodā desiderio ad baptismum
 accedas, nec vllā omnino moram adhi-
 beas. Periculosa siquidē est dilatio: pro-
 pterea q̄ p̄stitut⁹ morti dies incert⁹ est.

1. Iosaphat autem ad ipsum dixit:

Et

Et quænam bona illa spes est, cuius fieri posse negasti, ut quisquam citra baptismum compos fiat?

1. Quidnam etiam illud est, quod caelorum regnum appellas?

3. Undenam item Dei humanitate induti verba audiisti?

4. Quinam rursus est incertus mortis præstitutus dies, de quo ingens sollicitudo pectus meum subiens, mæroribus ac doloribus carnes meas conficit, atque adeo ipsum ossium robur exest?

5. Denique virum morientes in nihilum dilabimur, an contra post præsentem peregrinationem alia vita superest? Hæc & his consentanea ex te scire auebam.

Barlaam huiusmodi responsum his verbis dedit: Bona ea spes, de qua locutus sum, regni cœlestis est. Ea autem est eiusmodi, ut nulla omnino humana lingua explicari possit. Ait enim Scriptura: *Qua oculus non vidit, & auris non audiuit, & in cor hominis non ascenderunt, qua præparavit Deus diligentibus se.* Cum autem abiecta hac crassa carne, beatitudinem illam diuino beneficio consecuti fuerimus, tunc ille, cuius beneficio spes nostra nos minimè sefellerit, nos docebit, efficietque, ut honorum illorum gloriam, omnem mentis captum superantem, hæc illam,

I.
Bona spes

II.

*Celorum
regnum in
qua repo-
sissimum
consistat.
2. Cor. 3.*

quæ nulla oratione exprimi potest, vi-
tam illam, quæ morte non interrupti-
tur, ac denique illam cum Angelis vitæ
consuetudinem cognoscamus. Nam si
hoc diuinitus consequamur, vt cum
Deo, quantum humanæ naturæ fas est,
consuetudinem habeamus, omnia ea
quæ nunc nobis ignota sunt, ab eo scie-
mus. Hoc enim, Scripturis diuinitus in-
spiratus edoctus, omnium maximè cæ-
lorum regnum esse duco, nempe ad san-
ctæ, & quæ vitæ initium dedit, Trinita-
tis contemplationem accedere, atq; in-
comparabili ipsius lumine purius illu-
strari, ac reuelata facie ipsius gloriam
oëm verborum facultatem superantem
contueri. Nec verò mirandū est gloriam
illā, ac lucē, & arcana bona nullis verbis
declarari posse. Neq; enim ampla & ex-
imia essent, si nos, terreni & mortales, ac
grauem hanc, & affectionibus obnoxia
carnem gestantes, ea tum cognitione
percipere, tum verbis exprimere posse-
mus. Quæ cum explorata tibi sint, ea si-
de sola citra vllam dubitationē accipe,
atq; ab omni fictione abhorre: Illudq;
stude, vt per *bona opera* immortalem illā
gloriam arripias. Quæ cum tibi potiri
contigerit, perfectius hæc cognosces.
Quod autem ex me quæsiuisti, quo-
nam

*Ecce fidē
Opera
bona, per
qua duo
ad immor-
tale Re-
gnum possi*

nam modo nos incarnati Dei verba au- *mus perue-*
 dietimus: hoc habeto, nos per sacrosan- *nire. Non*
 cta *Euangelia*, ea, quæ ad theandricam, *ergo suffi-*
 hoc est Dei cum homine coniuncti, di- *cit unum*
 spensationem pertinent, didicisse. Nam *sine altero:*
 ita sanctus ille liber appellatur, vt qui *quod nota*
 immortalitatē & statum à corruptione *contra ha-*
 alienū, & sempiternā vitam, & peccato- *reditos.*
 rum remissionem, & cælorum regnum, *III.*
 nobis, qui mortales interituique obno- *Fides ex*
 xij, ac terreni sumus, faustē annunciet. *auditu.*

Quem quidē scripserunt, qui spectato-
 res ac ministri verbi fuerunt. De quibus
 superius dixi, quod Saluator noster
 Christus, Discipulos & Apostolos ele-
 gerit. Qui quidem nobis post gloriosam
 Dei in cælos ascensionē, ipsius in terra
 vitæ rationem, & doctrinā ac miracula,
 quantū ab hominibus præstari poterat,
 literarū monumentis mādarunt. Sic et-
 enim in extrema libri sui parte eximus
 ille inter diuinos Euāgelistas dixit. *Sunt*
et alia multa quæ fecit Iesus, quæ si scri- *Ioan. 21.*
bantur per singula, nec ipsum arbitror
mundum eos, qui scribendi sunt, capere
posse libros.

In hoc igitur diuino Euangelio, tum *Euangelio*
 incarnationis, tum declarationis, tum *rum sum-*
 miraculorum, tum præceptorum ipsius *ma.*
 historia, Dei spiritu exarata, cōtinetur.

Ac deinde supplicij illius ab omni labe remoti, quod Dominus nostra causa subijt, sanctæq; triduo post Resurrectionis, atq; in cælos Ascensionis, ac deniq; illustris ac metuendi ipsius secundi aduentus mentio habetur. Rursum enim Dei filius cū gloria, omni sermone præstantiori atque ingenti cælestis militiæ multitudine in terram vēturus est, ut de mortalium genere sententiā ferat, atq; unicuiq; pro eo ac gessit, rependat. Etenim cum Deus hominē ab initio effinxisset (quemadmodū etiam iam tibi exposui) insufflauit in eum spiraculū vitæ: quæ quidem anima rationis atq; intelligentiæ particeps appellatur.

Luc. 21.

*Iudicium
extremū.*

Gen. 2.

IV.

Quoniam autem morte damnati sumus, omnibus nobis mori necesse est: Nec fieri potest, ut hic calix hominem vllum prætereat. Nihil autem est aliud mors, quā animi à corpore disiunctio. Ac quidem illud corpus, quod è terra effectum est, postea quam ab animo seiunctum est, in terram, ex qua sumptum fuerat, reuertitur, ac corruptū dissoluitur. Anima autem, immortalis cum sit, eò proficiscitur, quò summus ille effector imperat, vel, ut rectius loquar, quemadmodum ipsa sibi, cum adhuc in carne versaretur, hospitium preparauit.

*Quid sit
mors.*

Genes. 3.

Eccles. 3.

Vt

Vt enim quisque vitæ munere hic functus fuerit, illic recepturus est.

Deniq; confectis longis temporum *v.*
curriculis Deus noster cum metuenda, *Luc. 21.*
& sermonis facultatem superante gloria ad iudicium de orbe ferendū veniet.

Cuius metu cœlorum virtutes commo-
uebuntur, atque omnis Angelorum ex-
ercitus tremore correptus coram ipso
astabit: tum videlicet, cum in Archan- *1. Thes. 4.*

geli voce, ac diuina tuba mortui ad vi-
tam redibunt, ac tremendo ipsius thro-
no sistentur. Est autem Resurrectio, ani- *Resurre.*
mæ rursus cum corpore coniunctio. *ctio.*

Quocirca hoc ipsum corpus, quod in-
terit, ac dissoluitur, ita resurget, vt dein-
ceps interire nequeat. Nec vero huic rei
fidem vlllo modo abrogare in mentem
tibi veniat. Neque enim ei, qui ipsum
primum è terra effinxit, posteaquam in *1. Cor. 15.*

terram, ex qua sumptum est, redijt, iu-
xta creatoris sententiam rursus ad vi-
tam excitare impossibile est. Nam si, *Gen. 2.*

quod Rex Deus ex nihilo in ortum pro-
duxerit, tecum reputes, istud satis ma-
gno argumento tibi futurum est. Et
enim sumpta terra, quæ prius non erat
hominem procreauit. Quonam igitur
modo è terra homo factus est? Quonam
modo ipsa ex nihilo producta est? Quo-

H S nam

nam idem fundamento nritur? Quonam deniq; modo ex ipsa, infinita, tum brutorum, tum seminum, tum stirpium genera, producta sunt? Quin etiam in nostro quoque ortu velim hoc confideres. An non enim per exiguum semen in terram, hoc est in vuluam ipsum excipientem emittitur? Vnde igitur hæc tanta animalis effectio?

Quamobrem ei, qui omnia ex nihilo produxit, atq; etiam num producit, minimè impossibile est, corpora ea, quæ morte extincta atque corrupta sunt, è terra ad vitam reuocare, vt vnusquisque consentaneam operibus suis mercedem recipiat. *Laboris enim est, inquit ille, præsens tempus: futurum autem, mercedis.* Alioqui, vbinam Dei iustitia erit, nisi sit Resurrectio? Siquidem multi probi viri, cum in hac vita multas calamitates ac multa supplicia tulissent, per vim tandem de medio sublati sunt. Nónnulli contra impij ac facinorosi homines, indelitijs, ac prosperis rerum successibus, præsentem vitam consumserunt. At Deus, vt qui simul & bonitate & iustitia præstet, Resurrectionis, ac referendarum rationum diem constituit: vt, cum quæque anima corpus suum receperit, improbus quidem, & scelera-

tus,

2. Cor. 5.
Psal. 61.

Dei iustitia
sinere
surrectio-
ne consta-
re non po-
test.

tus, qui hic omnia secunda ac læta habuerit, illic scelerum pœnas luat : probus contra, eorum, quæ iniquè gesserit, pœnis in hac vita persolutis, illic bonorum hæreditatem consequatur. *Audient enim, inquit Dominus, qui in monumentis sunt, vocem filij Dei. Et exhibunt qui bona fecerunt, in resurrectionem, Ioan. 5. vite : qui autem mala egerunt, in resurrectionem iudicij.*

Quo scilicet tempore sedes quoque collocabuntur, atque antiquus dierum, rerumq; omnium parens & architectus, præsidebit. Ac libri aperientur, in quibus omnium nostrum actiones, sermones, cogitationes, in scripta continentur. Atque igneus fluvius rapido cursu voluetur, cunctaq; quæ in abstruso delitescunt, patefient. Non illic patronus, aut verborum lenocinium, aut falsa excusatio, aut opum potentia, aut dignitatum fastus, aut amplissima munerum largitiones, rectum iudicium suppresserunt : verum incorruptus ille ac verus Iudex, ad iustitiæ lancem omnia perpendet, hoc est, & actionem, & sermonem, & cogitationem. Ac proficiantur, qui virtutibus operâ dederunt, ad sempiternam vitam, & lucem omnem orationis vim excedentem : ut cum An-

Tribunak.

Dan. 7.

Libri.

Ignis.

Venite.

Ita.

gelis oblectentur, atque arcanis bonis fruantur, sanctæque Trinitati purè assent. Qui autem turpibus flagitijs sese deuinxerint, atque omnes impij & peccatores, ad sempiternum cruciatum: qui quidem gehenna dicitur, & exteriores tenebræ, & insomnis vermis, & stridor dentium, aliaque innumera tormenta.

Gravissima poena damnatorum est visione Dei & vere.

Quorum omnium nullum æquè grave & acerbum est, atque à Deo abalienari, & à dulcissima ipsius facie abijci, gloriaque illa, quæ nullis verbis exponi potest orbari, atque inspectante vniuerso orbe traduci, & ignominia, quæ nunquam finem habitura sit, notari. Postquam enim horrenda illa sententia edita fuerit, omnia deinceps immutabilia, & conuersionis omnis expertia manebunt: sic videlicet, vt nec vita læta iustis finem habitura, nec afflictio & pœna peccatoribus terminum acceptura sit. Neque enim sublimior post eum alter Iudex est, nec persequentia, opera purgatio, nec præstitutus emendationis terminus, nec alia vlla ijs, qui in cruciatu versabuntur, ars & ratio: quippe cum supplicium vna cum ipsis in sempiternum duret.

Quæ cum ita sint, quales tandem

208

nos in sanctis conuersationibus ac pijs
actionibus esse oportet, vt digni habeamur
venturas minas effugere, atque à
dextris Filij Dei stare? Nam hæc iusto- *2. Pet. 3.*
rum statio est: quemadmodum contra *Iusti ad*
miserrima ad sinistram pars peccatori- *dextram*
bus assignata est. Post autem Dominus *Impij ad*
iustos Patris sui benedictos vocans, in *sinistram*
perpetuum regnum introducet: Pecca- *collocato-*
tores autem cum ira & execratione à *buntur.*
suauis & tranquilla facie sua abiectos *Matt. 25.*
(quo nihil grauius & acerbius excogi-
rari potest) ad sempiternam pœnam ab-
legabit.

QUOD BREVITER ET COM-
pendiosè superius dixit, hic fusius ex-
ponit, ac scriptura testi-
monia produ-
cit.

CAPVT IX.

IOSAPHAT autem his ad eum verbis
vsus est: Magnas quasdam & admi-
randas res, magnoque metu ac tremore
dignas mihi, ô homo, narras, siquidem
hæc ita se habent, atque postquam fatis
concesserimus, & in cinerem ac pulue-
rem dissoluti fuerimus, Resurrectio &

E 7 Rege-

Regeneratio futura est, rerumque in vita gestarum, examen ac merces. Verum quo argumento hæc probas? & quoniam modo citrei, quæ nondum oculis perspecta est, auditæ atque intellectæ usque adeo firmam & indubitatam fidem adhibuistis? Nam quæ iam gesta ac re ipsa declarata sunt, etiam si ipsi minimè videritis, at ab ijs, qui ea viderunt, ac memoriæ prodiderunt, audiuistis. Quoniam autem modo de rebus futuris tam magna, & prærimida prædicantes, certam de ijs fidem nacti estis?

Respondit Barlaam: Ex ijs, quæ iam contigerunt, de futuris etiam certam fidem nactus sum. Nam qui hæc prædicarunt, nec vlla in re à vero aberrarunt, verum per signa & prodigia, variasque virtutes sermonibus suis robur conciliarunt, iidem etiam de futuris nos admonuerunt. Quemadmodum igitur hic nihil preposterum ac fictum docuerunt, verum omnia ea, quæ ab ipsis dicta & facta sunt. Sole clarius effulserunt: eodem quoque modo illic verè

Ex præteritis futura discimus.
Ioan. 12.

omnia tradiderunt. Quæ quidem etiam ipse Dominus noster ac herus IESVS Christus, tum sermone, tum opere, confirmavit. Amen enim, inquit, dico vobis, quia venit hora, quando mortui audient

vocari

vocem Filij Dei, & qui audierint, vivent.

Acrursum: Venit hora, in qua omnes qui *Luc. 10.*

in monumentis sunt audient vocem Filij Dei. Et procedent qui bona fecerunt in resurrectionem vite: qui verò mala egerunt, in resurrectionem iudicij. Ac rur-

sum ait: De mortuorum autem resurrectione non legistis, quod dictum est vobis à Deo, dicente, Ego sum Deus Abraham, Deus Isaac, & Deus Iacob: Deus porò mortuorum Deus non est, sed viventium. Vt enim colliguntur ziza *Matt. 24.*

nia, & comburuntur: sic erit in consummatione seculi huius. Mittet Filius Dei Angelos suos, & colligent de regno eius omnia scandala, & eos qui faciunt iniquitatem. Et mittent eos in caminum ignis: illic erit fletus & stridor dentium. Tunc iusti fulgebunt sicut Sol in regno Patris eorum. Hac dicens addidit: Qui habet aures audiendi, audiat. His igitur pluribusque alijs verbis Dominus corporum resurrectionem declaravit.

Luc. 8.

Re ipsa autem sermonibus suis fidem astruxit, cum mortuos ad vitam revocavit, ac sub terrestris vitæ suæ catastrophæ Lazarum quendam amicum suum, qui iam quatrìduò mortuus erat, ac fœtebat, è monumento vocavit, *Ioan. 11. Miracula Christi.*

cum-

1. Cor. 16. eumque, qui animam efflauerat, viuum exhibuit. Quia ipse quoque Dominus perfectam, nec iam morti subiectam, resurrectionem auspicatus est: quippe qui morte in carne degustata, triduo post ad vitam redijt, ac mortuorum primogenitus effectus est. Quanquam enim alij quoque à morte ad vitam excitati sunt: morte tamen rursus functi sunt, nec futuræ veræ Resurrectionis imaginem exhibere potuerunt. Solus autem ipse Resurrectionis illius author ac princeps extitit: vt qui immortalis Resurrectione ad vitam redierit.

*Quaratio
ne Christi
sus resur-
gentium
primiæ
extiterit.*

Hæc illi etiam, qui ab initio spectatores ac ministri verbi fuerunt, prædicarunt. Ait enim Beatus Paulus, qui non ab hominibus, sed è cælo vocatus est. *Galat. 1. Notum vobis facio, fratres, Euangelium, quod annunciaui vobis. Tradidit enim vobis in primis, quod & accepi, quod Christus mortuus est pro peccatis nostris secundum scripturas, & quod sepultus est, & quod resurrexit, secundum scripturas.*

Rom. 4.

1. Cor. 15. *Si autem Christus prædicatur quod resurrexit à mortuis, quomodo dicunt quidam, quod resurrectio mortuorum non est? Nam si mortui non resurgunt, ne Christus quidem resurrexit. Si autem Christus non resurrexit, inanis est fides vestra. Adhuc estis*
in peccatis

in peccatis vestris. Si in hac tantum vita
 sperantes sumus in Christo, miserabiliores
 sumus omnibus hominibus. Nunc autem
 Christus resurrexit à mortuis primitia
 dormientium. Quoniam quidem per ho-
 minem mors, per hominem autem resurre-
 ctio mortuorum. Vt enim in Adam omnes
 moriuntur: ita in Christo omnes viuifica-
 buntur. Et paucis interiectis: Oportet e-
 nim, inquit, corruptibile hoc induere im-
 corruptionem, & mortale hoc induere im-
 mortalitatem. Cum autem mortale hoc in-
 duerit immortalitatem, tunc fiet sermo qui
 scriptus est, Absorpta est mors in victoria.
 Vbi est mors victoria tua? Vbi est mors sti-
 mulus tuus? Destruetur autem prorsus
 ac delebitur mortis potentia, ut quæ
 iam vim suam non exerat, verum deinceps
 hominibus immortalitas, atque
 incorruptibilitas sempiterna conceda-
 tur. Erit igitur, erit, inquam, sine vl-
 la dubitatione mortuorum resurrectio:
 idque certissimè credimus.

Quinetiam rerum in vita gestarum
 examen, ac præmia, & pœnas fore per-
 spectum habemus, in metuendo vide-
 licet aduentus Christi die, in quo cæ-
 li igne soluentur, & elementa ardore
 contabescant, ut Theologi cuiusdam
 verbis utar. Nouos autem cælos, ac no-
 uam

1. Pet. 2.

*Operum
merces as-
seritur in
die iudicij.*

uam terram secundum ipsius promissionem expectamus. Nam quod illic operum præmia & poenæ sint, nihilque omnino bonorum vel malorum negligatur, verum & actionum & verborum, & cogitationum merces recondita sit, ex his Christi verbis constat:

Matt. 10. Quicumque potum dederit uni ex minimis istis calicem aqua frigida, tantum in nomine discipuli, non perdet mercedem suam. Ac rursum ex his: *Cum venerit*

Matt. 25. filius hominis in maiestate sua, & omnes Angeli cum eo, tunc sedebit super sedem maiestatis sua, & congregabuntur ante eum omnes gentes, & separabit eos ab inuicem, sicut Pastor segregat oves ab hædis. Et statuet oves quidem à dextris suis, hædos autem à sinistris. Tunc dicet Rex his qui à dextris erunt: Venite benedicti Patris mei: possidete regnum vobis paratum à constitutione mundi. Esuriui enim, & dedistis mihi manducare. Sitiui, & dedistis mihi bibere. Hospes eram, & collegistis me. Nudus, & cooperuistis me. Infirmus, & visitastis me. In carcere eram, & venistis ad me. Cur his verbis vititur, nisi quia beneficia, quæ à nobis in egentes conferuntur, sibi asciscit?

Luc. 12.

*Et alio loco ait: Omnis qui-
cunque confitebitur me coram hominibus,*

confi-

confitebor & ego eum coram Patre meo, qui est in caelis.

En per hæc omnia, ac plura alia, fir- *En rursus*
ma & certa esse bonorum operum præ *habes fir-*
mia declaravit. Quemadmodum etiam *mã mer-*
contra improbarum actionum pœnas *cedem ac*
illic reconditas esse denunciauit, per *præmia*
admirandas scilicet, & eximias para- *bonorum*
bolas, quas ille sapientiæ fons, pror- *operum.*
sus sapienter exposuit. Etenim diuitem *Luc. 16.*
quendam inducit, purpura, & bysso in-
durum, ac quotidie splendide epulan-
tem, tenacem autem atque à misericor-
dia remotum, adeo ut pauperem quen-
dam Lazarum nomine, ad fores suas ia-
centem despiceret, ac ne ipsas quidem
mensæ suæ micæ ei impertiret. Vtroque
igitur extremo vitæ die functo, pauper
quidem ille, atque ulcerosus in Abrahæ
finum delatus est (quo nempe vocabu-
lo proborum virorum sedem declara-
uit) diues contra acerbissimo flammæ
supplicio in inferno addictus est. Ad
quem etiam Abraham his verbis ute-
batur, *Recepisti bona in vita tua: Et La-*
zarus similiter mala. Nunc autem ipse
consolatur, tu verò cruciaris.

Rursum alio loco cælorum regnum
homini regi simile esse ait, qui filio suo
nuptias fecit. Per nuptias porrò futura *Matt. 22.*
lati-

lætitia & claritas indicatur. Etenim ad humiles ac terrenis affectibus imbutos homines verba faciens, ab ijs rebus, quæ ipsis vsitate ac familiares erant, parabolas ducebat: non quod nuptias & mensas in xuo illo esse ostenderet, sed ad eorum crassitiem sese demittens, his vocabulis utebatur, ut futura ipsis perspicua faceret. *Omnes itaque, inquit, rex ille sublimi præconio ad nuptias inuitauit, atque ut bonis illis ad satietatem usque fruerebantur.*

Multi autem eorum, qui inuitati fuerant, ire neglexerunt: verum se ipsos, partim in agris, partim in negotiationibus, partim in vxoribus nuper acceptis occupantes, nuptialis thalami splendore caruerunt. Illis autem sua sponte à

† *Explicatio superioris parabola.*

Nota tu, qui dicis vestem nuptialem esse

suauissima illa lætitia exclusis, alij vocati sunt, atque impletæ sunt epulæ discumbentibus. *Ingressus autem Rex, ut videret discumbentes, vidit illic hominem non vestitum veste nuptiali. Et dixit ei: Amice, quomodo huc intrasti non habens vestem nuptialem? At ille obmutuit. Tunc Fide q nō dixit Rex ministris: Ligatis pedibus ac manibus eius, tollite eum, & mittite in tenebras exteriores. Illic erit fletus & stridor dentium.* † Per hos porro, qui nuptijs interesse recusarunt, nec ei, à quo vocaban-

caban-

cabantur, vilo modo morem gesserunt, *Habebat*
 illi significantur, qui ad Christi fidem *enim ille*
 minimè accurrerunt, verum aut in ido- *fidem. sed*
 lorum cultu, aut in aliqua hæresi persti- *fidē suam*
 terunt. Per eum autem, qui veste nup- *malis ope-*
 tijijs consentanea carebat, is demum in- *ribus pol-*
 telligitur, qui fide quidem præditus *luerat, &*
 fuit, cæterum spirituales vestem impu- *ideo regno*
 ris flagitijs conspurcavit, meritoque *Dei fuit*
 proinde a nuptialis thalami læticia sub- *exclusus.*
 motus est. *Matt. 25.*

Quin aliam quoque huiusmodi pa-
 rabolam eodem pertinentem attulit,
 propositis nimirum decem quibusdam
 Virginibus, quarum quinque prudent-
 tes erant, & quinque fatuæ. Quæ qui-
 dem fatuæ acceptis lampadibus suis
 non sumpserunt oleum secum, prudent-
 tes autem sumpserunt. Hoc autem loco *Oleū quid*
 per oleum probarum actionum posses- *significet.*
 sionem significavit.

Media autem nocte, inquit, clamor
 factus est; Ecce sponsus venit, exite ob-
 uiam ei. Porro per mediam noctem diei
 illius incertitudinem indicavit: Tunc
 surrexerunt omnes Virgines illa: & que
 parata erant, exierunt obviam sponso. &
 intrauerunt cum eo ad nuptias, & clau-
 sa est ianua. Quæ autem imparatæ e-
 rant (quas etiam idcirco non abs re-
 stul-

stultas appellauit) cū lampades suas
extingui perspicerent, ad oleum emen-
dum sese contulerunt. Posteaque clau-
sis iam foribus accedentes, clamabant,
dicentes, *Domine, Domine, aperi nobis.*
Ipse autem respondens dixit eis, Amen dico
vobis, nescio vos. Ex his omnibus perspi-
cuè constat, improbis actionibus atque
adeo sermonibus, ipsisque etiam cogi-
tationibus, suam esse mercedem con-
stitutam.

Matt. 12. Dixit enim Saluator: *Dico vobis,*
quod omne verbum otiosum, quod lo-
cuti fuerint homines, reddent de eo ra-

Matt. 10. *tionem in die iudicij. Ac rursus: Ve-*
Cogitatio stri verò & capilli capitis omnes nume-
nū bonarū rati sunt. Quo scilicet loco per capil-
merces. los minutissimas etiam consideratio-
nes, animique cogitationes significa-
uit. Consentanea autem his quoque

Hebr. 4. beatus Paulus tradit. *Verius est, inquit,*
sermo Dei, & efficax, ac penetrabilior om-
ni gladio ancipiti, & pertingens vsque ad
diuisionem animæ & corporis, spiritus
quoque & compagum ac medullarum, &
discretor cogitationum & intentionum
sordis, & non est vlla creatura inuisibilis
in conspectu eius. Omnia autem nuda &
aperta sunt oculis eius, ad quem nobis est
sermo.

Hac

Hæc etiam Propheta longis ab hinc temporibus, Spiritus sancti gratia illustrati, apertissimè nunciauerunt. Ait enim Esaias: Ego opera illorum noui, *Esa. 65.* & reddam eis. Ecce venio, ut congregem omnes gentes & linguas: & venient, & videbunt gloriam meam: & erit calum nouum, & terra noua, qua ego faciam manere coram me. Et veniet omnis caro, & adorabit me in conspectu meo, dicit Dominus: Et exhibunt, & videbunt cadauera hominum, qui prauaricati sunt in me. Nam vermis eorum non morietur: & ignis eorum non extinguetur. Et erunt vsque ad satietatem visionis omni carni. Ac rursus de die illo ait: Et inuoluetur calum sicut liber, *Esa. 13.* omnes stelle cadent sicut folium de vinea. Ecce enim dies Domini venit plenus furore & ira, ad ponendam terram in solitudinem, & peccatores eius conterendos ex ea. Quoniam stelle cali & splendor earum non expandent lumen suum. Et obtenebrabitur Sol in ortu suo, & Luna non splendebit in lumine suo. Et quiescere faciam superbiam infidelium, & arrogantiam fortium humiliabo. Ac rursus ait: *Esa. 5.* Ve qui trahitis iniquitatem in funiculis vanitatis, & quasi vinculum plaustris, peccatum. Ve qui dicitur

dicitur

dicitis malum bonum, ponentes amarum
 in dulce, & dulce in amarum. Va qui
 potentes estis ad bibendum vinum, & vi-
 ri fortes ad miscendam ebrietatem. Qui
 iustificatis impium pro muneribus, & iu-
 stitiam iusti aufertis ab eo. Qui declina-
 tis iudicium pauperum, & diripitis sub-
 stantiam egenorum. ut sit vobis Orphanus
 in pradam. Et quid facietis in die visita-
 tionis? Et ad quem confugietis in auxi-
 lium? & ubi derelinquetis gloriam ve-
 stram, ne in visitationem incidatis? Pro-
 pter hoc, sicut deuorat stipulam lingua
 ignis, & calor flamma exurit: sic radix eo-
 rum quasi fauilla erit, & germen eorum
 ut puluis. Abiecerunt enim legem Domini
 exercituum, & eloquium sancti Israel bla-
 sphemauerunt.

Soph. i.

Eodem accedit quod ait alius Pro-
 pheta: iuxta est dies Domini magna &
 velox nimis. Vox diei Domini amara: tri-
 bulabitur fortis. Dies ira dies illa, dies tri-
 bulationis & angustia, dies calamitatis &
 miseria, dies tenebrarum & caliginis, dies
 nebula & turbinis, dies tuba & clangoris
 super ciuitates munitas, & super angulos
 excelsos. Et tribulabo malignos, & ambu-
 labunt ut caci, quia Domino peccauerunt.
 Et effundetur sanguis eorum sicut humus,
 & corpus eorum sicut stercora. Sed & ar-
 gentum

gentum eorum, & aurum eorum, non poterit liberare eos in die furoris Domini. In igne Zeli eius deuorabitur omnis terra, quia consummationem cum festinatione faciet cunctis habitantibus terram. Insuper etiam David Rex & Propheta ad hunc modum clamat: *Deus manifestè* *Psal. 49.*
ueniet, Deus noster, & non silebit. Ignis in conspectu eius exardescet, & in circuitu eius tempestas valida. Aduocabit calum desursum, & terram discernere populum suum. Ac rursus. Exurge Deus, in *Psal. 77.*
quit, & iudica terram: quoniam cogitatio hominis constabitur tibi. Ac rursus: Tu reddes unicuique iuxta opera sua. Complura autem etiam alia huiusmodi, tum Psalmista, tum omnes Prophetæ diuino Spiritu edocti, de futuro iudicio ac mercede prædicarunt. Quorum sermones Saluator quoque certissimè confirmans, nos mortuorum resurrectionem, rerumque in vita gestarum mercedem, atque immortalam futuri seculi vitam credere docuit.

* * *

122 BARLAAM ET IOSAPHAT

IOSAPHAT SUPERIORI ORATIONE compunctus, quidnam sibi faciendum sit, petit. Barlaam eum ad suscipiendum Baptismum hortatur, eique primum eorum exponit, qui ad Deum sese conuertunt.

CAPVT X.

Iosaphat autem ingenti ob hæc verba animi compunctione plenus, lacrymis perfundebatur: atque his ad Senem verbis vsus est: Omnia mihi perspicue declarasti, ac horrendam hanc & admirandam narrationem luculenta oratione complexus es. His itaque nobis propositis, quid tandem faciendum est, ut ea supplicia, quæ sceleratis hominibus parata sunt, effugiamus, ac iustorum gaudium consequamur?

*Quid faci-
ciendo vi-
tam ater-
nam possi-
debo.*

Act. 2.

Respondit Barlaam, Litteris sacris proditum est, quod cum Petrus, qui Apostolorum princeps vocatus est, plebem doctrina instrueret, corde compuncti sunt: quemadmodum scilicet tu quoque hodierno die. Cumque dixissent: Quid faciemus? Petrus ad eos dixit: *Pœnitentiam agite, & baptizetur vnusquisque vestrum in remissionem peccatorum. Et accipietis donum Spiritus sancti. Vobis enim est promissio, & filijs vestris,*
& om-

Et omnibus qui longè sunt, quoscumque
 aduocauerit Dominus Deus noster. En igitur
 ipse misericordiae suae diuitias in te
 effudit, teque, qui animo ac voluntate
 procul ab eo distitus eras, & alienis,
 non dicam dijs, sed pestiferis Dæmoni-
 bus, & surdis ac sensus expertibus sta-
 tuis cultum adhibebas, acciuit. Quo-
 circa ante omnia ad eum, qui te voca-
 uit, accede: à quo veram, tam eorum
 quæ oculis cernuntur, quàm quæ ab
 oculorum sensu remota sunt, cognitio-
 nem consequeris. Quod si posteaquam
 vocatus es, accedere recusas, aut moras
 necis, iusto Dei iudicio exhaeres eris, ac
 repudiaberis, quia ipse repudiasti.

Ad hunc enim modum ipse quoque *Hac ex li-
 bro quodã
 apocrypho
 sumpta
 videntur.*
 Apostolus Petrus ad quendam discipu-
 lum dixit: Ego autem credo, quod & obe
 diuisti uocationi, & adhuc sincerius obe
 diens, crucem tolles, Deumque ac Domi-
 num te vocantem sequeris, qui te à mor-
 te ad vitam, & à tenebris ad lucem inui-
 tat. Nam profecto Dei ignoratio, anima Dei igno-
 caligo ac mors est: Et simulacra colere ad ratio ana-
 natura exitium, amentiam omnem ex-
 ma caligo
 aedit.

Quos quidem homines cuius rei si-
 miles esse dicam? & quam imagine
 eorum stoliditatem tibi ob oculos po-

*Cui simi-
les sint i-
dolorum
cultores.*

nam? Sed tamen exemplum quoddam tibi proponam, quod mihi à viro quodam summa sapientia prædito commemoratum est. Aiebat enim simulacrorum cultores aucupi similes esse, qui cum lusciniam, perexiguam auiculam, cepisset, gladiumque arripuisset, ut eam iugularet, ac comederet, ea, concessa sibi articulata voce, ad aucupem dixit: Quidnam, ô Homo, ex mea nece ad te utilitatis rediturum est? Neque enim per me ventrem tuum explere poteris. At si me vinculis liberaueris, tria præcepta tibi tradam: quibus si parueris, magnis per omnem vitam commodis afficeris. Ille autem ex ipsius sermone admiratione commotus, sese facturum recepit, ut si nouum aliquid ab ea audiret, statim eam libertate donaret, ac missam faceret. Conuersa itaque luscinia, homini ait:

*Triapra-
cepta sa-
lubria.*

Nunquam rem, quam consequi nequeas, aggredere.

Nunquam rei præteritæ te poeniteat.

Rei incredibili nunquam fidem adhibe.

Hæc tria mandata serua: & præclarè tecum agetur. Ille autem horum verborum sagacitatem ac prudentiam ad-

mira-

miratus, eam vinculis solutam in aërem emisit.

Luscinia itaque periculum facere cupiens, an ille verborum eorum, quæ audierat, vim intellexisset, atque aliquam ex ipsis utilitatem percepisset, per aërem volitans, ad eum dixit: Proh quàm nihil est in te consilij, & homo! qualem thesaurum hodie amisisti! Est siquidem in meis visceribus vnio, struthionis ouum magnitudine excedens. Quæ vt ille audiuit, mœrore conturbatus est: eumque pœnituit, quod luscinia ex ipsius manibus effugisset. Atque eam rursus arripere tentans, dixit: Veni quæso in ædes meas: atque vbi præclarè, & humaniter à me accepta fueris, honorificè te dimittam. Luscinia autem ipsi dixit: Nunc planè te stolidum ac vecordem esse scio. Nam postquam ea, quæ ad te dicta sunt, prompto animo excepisti, ac libenter audijsti, nihil ex eis emolumentum consecutus es. Admonui enim te, ne ob rem præteritam pœnitentia ducereris: & ecce mœrore conturbatus es, propterea quod è manibus tuis fuga me subdlexerim, pœnitentia videlicet ob rem præteritam affectus. Præcepi tibi, ne ea, quæ affe-

attingere me conaris, cum iter meum al-
 sequi nequeas. Ad hæc id quoque tibi
 edixi, ne incredibili sermone fidem ar-
 rogares: & tamen in visceribus meis
 vnionem, staturæ meæ modum exce-
 dentem inesse credidisti: neque tantu-
 lum tibi prudentiæ fuit, vt intelligeres,
 me totam ad Ovi struthionis magni-
 tudinem minimè accedere. Quoniam ita-
 que pacto tantum vnionem corpuscu-
 lum istud caperet?

Ad hunc igitur modum illi quoque
 in summa stultitia versantur, qui in si-
 mulacris confidunt. Nam ea manibus
 suis effecerunt, & opera digitorum suo-
 rum adorant, dicentes: Hi opifices no-
 stri sunt. Qui sit igitur, vt eos, quos effe-
 cerunt, & condiderunt, opifices suos ef-
 se censeant? Quin etiam cum ea magno
 studio custodiant, ne à furibus surripi-
 antur, tamen salutis suæ custodes nun-
 cupant. Atqui, quæ hæc stultitia est, il-
 lud non intelligere, fieri non posse, vt
 qui sibi ipsi opem ferre, ac se tueri ne-
 queunt, alios tueri ac seruare possint?
 Ac præterea opes suas effundunt, dum
 statuas & simulacra dæmonibus exci-
 tant, eosque bonorum datores esse nu-
 gantur: ab ijs ea sibi dari, quæ nec ipse
 vnquam habuerunt, nec vnquam habi-

*Adolatra-
 rum va-
 cordia.*

turi sunt. Eoque nomine scriptum est:
Similes illis fiant, qui faciunt ea, & omnes *Psal. 113.*
qui confidunt in eis. Qui quidem aurifice
 mercede conducto simulacrum manu
 effecerunt, ac prono corpore ipsum ad-
 orarunt. Humeris illud tollunt: ac pro-
 ficiscuntur. Si autem ipsum vsquam col-
 locarint, illic manet, nec moueri potest.
 Et quantumlibet quis ipsi clamauerit,
 non exaudiet, nec ex calamitatibus
 eum eripiet. *Quamobrem confundantur*
qui in sculptilibus confidunt; Et qui di. *Deut. 32.*
cunt ijs, qua conflata sunt, vos Dij nostri
estis. Immolauerunt enim daemones, & non
Deo, dijs quos ignorabant. Noni recentef-
que venerunt, quos non coluerunt Patres
eorum. Generatio enim peruersa est, nec
 iam fides ipsis inest.

Ex hac igitur peruersa & incredula ge-
 neratione Dominus te vocat, his verbis
 vtens: *Exi de medio eorum, ac separare,* *Num. 16.*
& immundum noli tangere: verum à ge- *Mich. 2.*
neratione hac peruersa te eripe. Surge &
ambula: quia non habes hic requiem. Etc-
 nim multiplex Deorum, qui a vobis co-
 luntur, principatus præposterus est, &
 cum diffidio coniunctus, atque eius-
 modi, qui nullo modo consistere queat.
 Apud nos autem non sunt dij multi,
 nec Domini multi, verum *vnus Deus* *1. Cor. 8.*

F 4 Pater,

Coloss. 1.

Ioan. 1.

Psalm. 35.

Pater, ex quo omnia, & nos in ipsum: & unus Dominus Iesus Christus, per quem omnia, & nos per ipsum, qui est imago Dei inuisibilis, primogenitus omnis creaturæ, & omnium seculorum, quoniam in ipso creata sunt omnia, tam quæ in cælis, quàm quæ in terra, tam visibilia, quàm inuisibilia, siue Throni, siue Dominationes, siue Principatus, siue Potestates: Omnia per ipsum facta sunt, & sine ipso factum est nihil, quod factum est: & vnus Spiritus sanctus, in quo omnia, qui Dominus est, & viuificat, qui Deus est, & diuinitatem affert, Spiritus bonus, Spiritus rectus, Spiritus paracletus, Spiritus adoptionis filiorum. Horum vnusquisque Deus est, si separatim consideretur: vt Pater, sic Filius: vt Filius, sic Spiritus sanctus. Vnus autem Deus: in tribus personis, vna natura, vnum regnum, vna potentia, vna gloria, vna substantia: quæ personarum ratione diuiditur, sed deitatis respectu vna est. Vnus enim est Pater: cui proprium est genitum non esse. Vnus item vnigenitus Filius: cui proprium est genitum esse. Vnus denique Spiritus sanctus: cui proprium est processisse. Sic enim nos ex lumine, hoc est ex Patre, Lumen, id est Filium, in lumine, hoc

ne, hoc est Spiritu sancto, cernentes, in tribus personis vnam diuinitatem laude ac gloria afficimus. Atque ipse verus ac solus Deus est, qui in Trinitate agnoscitur: quoniam ex ipso, & per ipsum, & in ipso omnia sunt. *Rom. II.*

Huius beneficio & gratia ipse quoque, cum de tuo statu certior factus essem, missus sum, ut ea te docerem, quæ didici, atque ab incunte ætate vsque ad hanc canitiem seruauit. Quocirca sicre *Marc. x6.* *didideris, & baptizatus fueris, saluus eris: si autem non credideris, condemnaberis.* Nam ea, quæ hodierno die cernis, & Res multis quibus gloriaris, hoc est, gloria, & delicti fluxa ac opes, & omnis huiusce vitæ imbre ni peritura, iam iamque præteribunt, tura. que, inuitum etiam ac repugnantem, hinc eijcient.

Ac corpus quidem per exiguo sepulchro includetur, solum relictum atque omni amicorum & cognatorum cœtu destitutum. Facessent autem mundi iucunditates, atque ingens quædam insuauitas ac foetida corruptio præsentis pulchritudinis, & fragrantia loco tibi vndique affundetur. Anima verò in inferno addicta in inferiores terræ partes vsque ad postremam resurrectionem conijcietur. Quo scilicet tempore

F s anima

anima recepto corpore suo à Domino facie proijcietur, ac gehennæ, cuius flamma sempiterna est, mancipabitur. Hæc tibi, atque etiam longè his grauiora, contingent, si in infidelitate perstiteris.

Si autem ei, qui te ad salutem inuitat, prompto animo parueris, atque ad eum cupido, & læto animo accurrens, ipsius lumine signatus fueris, eumque ita sequaris, vt à tergo minime respectes, atque omnibus rebus abiectis & contemptis, ipsi soli adhareas, quantam inde fiduciam ac lætitiã consequeris, audi. Si sederis, securus eris: Si dormieris, iucundè conquiesces: nec timebis terrorem superuenientem, nec impiorum dæmonum impetus: verùm confidenter, vt leo, incedes, ac cum lætitiã, & sempiterna exultatione viues. Etenim super caput tuum exultatio & laus & lætitiã te comprehendet. Effugiet dolor, & mœror, & gemitus. Tunc erumpet quasi manè lumen tuum, & sanitas tua citius orietur. Et anteibit faciem tuam iustitiã tua: & gloria Domini colliget te. Tunc inuocabit, & Dominus exaudiet: clamabis, & dicet. Ecce adsum. Ego enim sum, qui deleo iniquitates tuas, & non memcrabor. Tu verò

Psalm. 4.

Prov. 3.

Prov. 28.

Isa. 58.

Isa. 43.

memor esto, & iudicemur. Dic tu iniquitates tuas, ut iustificeris. Si fuerint peccata tua, ut coccinum, quasi nix dealbabuntur. Et si fuerint rubra quasi vermiculus, velut lana alba erunt. O enim Domini locutum est.

POST SVSCEPTVM BAPTISMUM opera fidei adiungenda esse: & ijs qui postea peccarunt. pœnitentiam necessariam esse.

CAPVT XI.

AT ad eum Iosaphat: Hæc tua verba præclara & admiranda sunt: eaque credidi, & credo, omnemque idolorum cultum ex animo odia detestor. Etenim prius etiam quam ad me accederes, obliquè quodammodo ac dubitanter, erga ea afficiebatur animus meus. Nunc autem posteaquam eorum vanitatem, hominumque, qui ea colunt stultitiam ex te intellexi, perfecto odio ea insector, ac Deo vero me in seruitutem addicere gestio, modò me ipse, hominem indignum, ob iniquitates meas minimè submoueat, verùm pro sua, vt doces, benignitate mihi omnia condonet, meque seruum sibi asciscere dignetur. Iam itaque baptisma suscipere paratus sum, atque omnia quæ præ-

scripse-

*Sola fides
non suffi-
cit.*

scripseris seruare. Quidnam autem mihi post baptismum faciendum est? Satisne est ad salutem, credere ac baptizari? an etiam alia quædam adiungere necesse est?

*Declina à
malo, &
fac bonū.*

Dixit autem ad eum Barlaam: Audi quid tibi post baptismum faciendum sit: nempe ut ab omni peccato, & ab omni vitiosa affectione abstineas, atque orthodoxæ fidei fundamento virtutum studium superstruas. † Quoniam

Iacob. I.

fides sine operibus mortua est: quemadmodum etiam opera remota fide.

Galat. 5.

Aut enim Apostolus: *Spiritu ambulate, & desideria carnis ne perficiatis. Manifesta sunt opera carnis, qua sunt Adulterium, Fornicatio, Immunditia, Luxuria, Idolorum seruitus, Veneficia, Inimicitia, Contentiones, Æmulationes, Ira, Rixa, Dissensiones, Secta, Inuidia, Homicidia, Auaritia, Maledictiones, Amor voluptatum, Ebrietates, Comestationes, & his similia. Quæ prædico vobis, sicut prædixi, quoniam qui talia agunt, regnum Dei non consequentur. Fructus autem spiritus est. Charitas, Gaudium, Pax, Longanimitas, Benignitas, Bonitas, Fides, Mansuetudo, Continentia, Sanctificatio anima, & corporis, Cordis afflictatio, & contritio, Eleemosyna, Iniuriarum obliuio, Humanitas,*

Wig

Vigilia, sincera de omnibus precedentibus peccatis Pœnitentiæ, Compunctionis lacrymæ, luctus tum pro suis, tum pro aliorum peccatis, aliaque eiusdem generis: hæc quædam quæ quidem tanquam gradus & scalæ cali sunt inter se cohærentes, atque aliæ ab alijs suffultæ, animum in cœlum subuehunt. En hæc sunt quæ post baptismum amplecti iubemur, atque ab alijs, quæ cum his pugnant abstinere.

† *Adeste huc Nouatores, qui solam Fidem dicitis, & nullum opus ad salutem requiri: quoniam dicit Dominus, Hoc est opus Dei, ut credatis in eum quem misit ille. Ioann. sexto. Quasi opus fidei excludat opus actionis! O miseri & obcæcati, legite quæ hic dicuntur, & erubescite, & confundimini.*

Quod si post acceptam veritatis cognitionem priora mortua opera rursus arripiamus, accanis instar, ad nostrum vomitum reuertamur, illud nobis vsu veniet, quod à Domino dictum est: *Cum enim, inquit, exiuerit immundus spiritus ab homine, (per baptismi scilicet gratiam) ambulat per loca inaquosa, quærens requiem, & non inuenit. Per molestem autem ferens se diutius recti ac laris expertem esse ait, Reuertar in domum meam unde exiui. Et veniens inuenit eam scopis*

mundatam & ornatam, cæterum inanem ac vacantem, ut que gratiæ cultum atque operationem minimè susceperit, nec se ipsam virtutum opibus cumulavit. Tunc valet, & assumit secum septem alios spiritus nequiores se, & ingressus habitat illic Et sunt nouissima hominis illius peiora prioribus.

Siquidem baptismus priorum quidem omnium peccatorum syngraphas aqua obruit, ac prorsus delet & obliterat, atq; in posterum firmissimus nobis murus est ac turris, & forte telum ad prælium cum hoste conferendum. Non tamen arbitrij libertatem tollit, neque peccata ea, quæ post baptismum contrahuntur, remittit, nec secundam in piscinam immersionem continet. Vnum enim baptisma confitemur. Ac proinde summa diligentia cauere debemus, ne in nouas sordes incidamus: verum Domini mandata capessamus. Nam cum ipse Apostolis dixisset, *Ite & docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, non hic constitit: verum adiecit, Docentes eos seruare omnia quaecunque precepi vobis.*

Mar. 16.

*O Non ben-
zitudines.*

Mat. 5.

1.

Mandauit porò ut spiritu pauperes simus (tales enim beatos, cœlestiq; regno dignos esse pronuntiat.) Deinde ut

in presenti xuo lugeamus, monet, quò
videlicet in futuro consolatione afficia-
mur. Mox vt mites simus, ac iustitiæ fa-
me & siti teneamur. Tum, vt misericor-
des, & liberales, atque ad commiserationem propensi simus. Cordis item
puritate præditi, atque ab omni iniqui-
namento carnis, & spiritus abstinentes.
Pacifici etiam tum erga alios, tum ipsi
cum animis nostris, nimirum id quod
deterius est præstantiori subijcientes,
atque intestinum, ac perpetuum bellum
recto iudicio comprimētes. Postremo,
vt omnē persecutionem & afflictionem
& probrum iustitiæ causa pro ipsius na-
mine nobis illatum sustineamus: quo
sempiternum gaudium in præclara illa
donorum distributione consequamur.
Quin etiam cum adhuc in mundo ver-
saretur, ad hunc modum suos hortaba-
tur. *Luceat lux vestra coram hominibus,*
vt videant opera vestra bona, & glorificent
Patrem vestrum qui in caelis est.

2.

3. 4.

5.

6.

7.

8.

Matt. 5.

Etenim Mosis quidem lex antiquitus
Israelitis data, dicebat, *Non occides, Non* *Lex noua*
mœchaberis, Non furtum facies, Non Fal- *perficit ve-*
sum testimonium dices. Christus autē ait: *terena.*
Omnis qui irascitur fratri suo sine causa,
reus erit iudicio. Qui autem dixerit fatue,
non erit gehenna ignis. Ac rursum:
Sicq-

Si offers munus tuum ad altare, & illic re-
cordatus fueris, quod frater tuus habet ali-
quid aduersum te, relinque illic munus
tuum ante altare, & vade prius reconci-
liare fratri tuo. Et quicumq; viderit mulie-
rem ad concupiscendam eam, iam mæcha-
rus est eam in corde suo (Spurcitiem nimi-
rum Animæ, ac libidinis assensum, ad ul-
terium vocans.) Ad hæc, cum lex periur-
rium prohibeat, Christus iurare omni-
no vetat, nec quidquam aliud permit-
tit, quam, est, est, non, non. Oculum pro
oculo, & dentem pro dente, illic autem,
Quicumque percusserit te in dextram ma-
xillam, prebe ei & alteram. Et qui tecum
vult iudicio contendere, & tunicam tuam
tollere, dimitte ei & pallium. Et quicumq;
te angariauerit mille passus, vade cum illo
alia duo. Qui perit à te, da ei. Et volentem
à te mutuari, ne auertas:

LUC. 6.

Audistis quia dictum est, Diliges proxi-
mum tuum, & odio habebis inimicum
tuum. Ego autem dico vobis: Diligite ini-
micos vestros, benefacite his qui oderunt
vos, & orate pro persequentibus & calum-
niantibus vos: ut sitis filij Patris vestri, qui
in calis est, qui Solem suum facit oriri super
bonos & malos, & pluit super iustos & ini-
ustos. Nolite iudicare, ut non iudicemini.
Dimittite, & dimittetur vobis, Nolite he-
saurizare

saurizare vobis thesauros in terra, ubi arugo, & tinea demolitur, & fures effodiunt, & furantur. Theaurizante autem vobis thesauros in caelo, ubi neque arugo, neque tinea demolitur, & ubi fures non effodiunt, nec furantur. Vbi enim est thesaurus tuus, ibi & cor tuum. Ne solliciti sitis anima vestra quid manducetis, neque corpori vestro quid induamini: Scit enim Pater vester coelestis, quoniam his omnibus indigetis. Quare, qui animam & corpus dedit, prorsus etiam cibum & indumentum dabit, ille inquam, qui caeli aues nutrit, & agrilia tanta pulchritudine ornat. Quare te autem primum regnum Dei, & iustitiam eius & haec omnia adicientur vobis. Nolite solliciti esse de crastino. Nam crastinus dies sibi ipse sollicitus erit.

Omnia quaecumque vultis ut faciant vobis homines, eadem & vos facite illis. Intra te per angustam portam: quia lata est porta, & spatiosa via, quae ducit ad mortem, & sunt qui intrant per eam. Quoniam angusta est porta, & stricte via, quae ducit ad vitam, & pauci sunt, qui inueniant eam. Non omnis qui dicit mihi, Domine, Domine, intrabit in regnum caelorum: sed qui facit voluntatem Patris mei, qui in caelis est. Qui diligit patrem aut matrem plus quam me, non est me dignus. Et qui diligit

Mat. 6.

Providentia Dei.

Luc. 18.

Matt. 7.

Luc. 13.

Matt. 7.

Matt. 10.

filium

filius aut filiam plus quam me, non est me dignus. Et qui non accipit crucem suam, & sequitur me, non est me dignus. En hæc omnia, & his similia, Saluator Apostolis mandauit, vt fide præditos docerent. Atque hæc omnia nobis obseruanda sunt, siquidem nobis cordi sit perfectionem adipisci, & iustitiæ coronas ab omni corruptione alienas consequi, quas reddet Dominus in die illa iustus iudex omnibus his, qui ipsius aduentum dilexerunt.

2. Tim. 4.

Dixit autem ad eum Iosaphat: Ergo cum tam perfecta doctrina purissimam vitam desideret, dic quæso, si mihi ab vno vel duobus mandatis aberrare contigerit, an propterea à toto scopo aberrabo, spesque mea omnis inanis futura est?

De pœnitentia disserere incipit.

Respondit Barlaam: Non est quod ita existimes: Nam Deus Verbum, qui salutis nostræ causa humanitatē induit, ingentem naturæ nostræ imbecillitatem & ærumnam exploratam habens, ne in hac quidem parte, nos incurabili morbo laborare permisit. Verum, vt sapientissimus medicus, lubricæ nostræ ac peccandi cupidæ voluntati pœnitentiæ medicamentū admiscuit, eam videlicet, ad peccatorum remissionem prædicans. Posteaquam enim veritatis

agnitio-

agnitionem suscepimus, ac per aquam & Spiritum sanctificati, atque ab omni peccato, & spurcitie, sine vilo labore purgati sumus, si nobis in aliqua peccata labi cōtigerit, non quidē superest iam altera per baptismum regeneratio, quæ in piscine aqua per Spiritū comparatur, ac perfectè nos instaurat: (hoc enim beneficium semel duntaxat conceditur.) Verū per asperam pœnitentiam, & calentes lachrymas, & labores ac sudores, propter viscera misericordiæ Dei nostri, purgationem ac peccatorum remissionem consequimur. Etenim per Domini gratiam lacrimarum fons baptismus appellatur: tamen si alioqui labore ac tempore opus habeat. Ac complures è multis peccatis eripuit: quoniam nullum peccatum est, quod Dei benignitatem vincat, siquidem prius respuerimus, ac delictorum maculas lachrimis eluamus: ne alioqui mors anteuertens, nos scelerum maculis inquinatos hinc eijciat. *Non enim est in inferno pœnitentia, nec confessio.* Quam diu autem vitæ usura fruimur, dummodo orthodoxæ fidei fundamentum firmum maneat, etiam si trabium aliquid, aut tecti labefactetur, quod per peccata corruptum est, pœnitentiæ adiumento sarcire ac renouare

Heb. 6.

Pœnitentia lachryme Baptismi nomen obtinent.

Psal. 6.

Pfal. 144: uare licet. Neq³. n. miserationū Dei multitudo numerari potest, nec misericordis ipsius magnitudo in mensuram cadit. Peccata contra, quæcunq; tandem illa fuerint, mensuræ ac numero subiiciuntur. Quo fit, ut ea, cum in mensuram ac numerum cadant, immensam Dei misericordiam, atq; innumerabiles miserationes vincere nequeant.

Ob peccata minimè desperandum est.

*Matt. 3.
Luc 15.*

*Parabola
de filio
prodigo.*

Ac proinde ob peccatorum multitudinem animum despondere minimè iubemur, sed Dei bonitatem agnoscere, ac peccata nostra condemnare: quorum remissio propter Christi benignitatem proposita est, qui pro sceleribus nostris sanguinem suum effudit. Porro cum ex multis Scripturæ locis pœnitentiæ vim addiscamus, tum potissimum ex Domini nostri Iesu Christi actionibus ac parabolis. Extunc enim, *capit Iesus docere, & dicere: Pœnitentiam agite: appropinquauit enim regnum celorum.* Quin etiam in parabola filium quendam inducit, qui cum acceptis paternis opibus in longinquam regionem profectus fuisset, easque in omni luxu atq; intemperantiæ genere consumpsisset, postea, regione illa fame laborante, abiit, & adhæsit vni ciuium regionis illius. Qui etiam illum in agrum, ut por-

cos,

eos, hoc est asperissimum & execrandum
 peccatum, pasceret, miser. Cum itaque
 multis calamitatibus affectus fuisset,
 atque in tantam miseriam venisset, ut ne
 porcorum quidem siliquis ipsi ventrem
 suum implere liceret, tandem aliquan-
 do hanc usque adeo gravem ignominiam
 agnoscens, vitamque suam lugens, di-
 cebat: *Quanti mercenarij in domo patris
 mei abundant panibus, ego autem fame
 pereo. Surgam, & ibo ad patrem meum,
 & dicam ei: Pater, peccaui in caelum & co-
 ram te, iam non sum dignus vocari filius
 tuus: fac me sicut unum de mercenarijs tuis.*
 Et surgens venit ad Patrem suum. Cum
 autem adhuc longè esset, vidit illum Pater
 suus, & misericordia motus est, ac accur-
 rens cecidit super collum eius, & osculatus
 est eum, atque in pristini honoris locum resti-
 tuit, & ob ipsius inuentionem latissi-
 mum festum celebrauit, occiso vitulo
 saginato. En hanc parabolam de ijs, qui
 à peccatis resiliunt, atque ad poeniten-
 tiam accurrunt, nobis commemorauit.

Quin etiam bonum quemdam pasto-
 rem rursus inducit, qui cum centum
 oves haberet, atque vnā amisisset, re-
 liquis 99. ad conquirendam eam, quae
 errabat, profectus est, donec eam in-
 uenisset, atque humeris sublatam, cum
 ijs

*Pastor bo-
nus.*

Luc. 15.

ijs

ijs quæ minimè aberrauerunt, coniun-
xisset. Qui etiã hoc nomine amicos ac
vicinos ad conuiuium ob eam inuen-
tam celebrandum inuitauit. Ita, inquit
Saluator, *gaudium erit in celo uer uno
peccatore poenitentiam agente quam super
nonaginta nouem iustis, qui non indigent
poenitentia.*

*Cur Petr^o
labi per-
missus sit.*

Atque adeo discipulorum princeps
Petrus, illa inquam fidei petra, ipso salu-
tiferæ passionis tempore certo quodam
consilio aliquantisper à Deo delertus
nempe ut humanæ imbecillitatis vilita-
tem ac miseriam perspectã haberet) eo
peccati prolapsus est, ut Dominum ab-
iuraret. Post autem *confestim*, inquit,
*Luc 22. uerborum Domini recordatus. foras exiit,
& fleuit amarè, ac per calentes illas la-
chrimas acceptum detrimentum sarcini-
uit, uictoriamque in alteram partem in-
flexit.* Nam cum rei militaris peritus es-
set, etiamsi cecidit, non tamen animo
fractus est, nec salutis suæ spem abiecit:
uerum resiliens, acerbissimas ex oppres-
so pectore lachrimas profudit, ac statim
ut eas hostis conspexit, non secus atque
vehementissimæ cuiusdam flammæ ar-
dore ambustis oculis, pedem retulit,
procul fugiens, atq; horrendum in mo-
dum ciulans. Contra autem ille princi-
pem

pen rursus locum tenuit: quemadmo- *Petrus op-*
 dū totius orbis magister institutus fue- *bis magi-*
 rat, ita etiam pœnitentiæ exemplar effe- *ster.*
 ctus. Post resurrectionem autem, cum
 Christus tertio ad eum dixisset, Petre,
 amas me? triplicem abjuratorem cora-
 rexerit, respondens scilicet, Etiam Domi-
 ne, tu scis quia amo te.

Ex his igitur omnibus, alijsq; quam
 plurimis, atque adeo numerū omnem
 superantibus exemplis, lachrymarum *Lachry-*
 ac pœnitentiæ vim intelligimus. Tantū *ma ex cor-*
 opera detur, ut ipsa, quemadmodum ra- *de fluant.*
 tioni consentaneum est, fiat, hoc est ex
 affectu peccatorum execrante, ipsumque
 odio insectante, atque condemnante,
 ac lachrimas emittente: quemadmo-
 dum ait Propheta David, *Laboravi in Psal. 6.*
gemitu meo, lauabo per singulas noctes
lectum meum, lachrymis meis stratum
meum rigabo. Actum peccatorum pur-
 gatio per Christi cruorem in misericor-
 diæ ipsius magnitudine, ac miseratio-
 num multitudine continget. Ipsius e-
 nim hæc verba sunt: *Si fuerint peccata*
vestra sicut coccinum, quasi nix dealba-
buntur: si autem ut vermiculus, quasi la-
na alba erunt.

Ecce quo-
modo agi-
tur vera
pœniten-
tia.

Esaia I.

Operæ pretium est itaque, ut postea-
 quam veritatis cognitionem accepi-
 mus,

*Periculo-
sus in pec-
catū lap-
sus est.*

mus, atque regenerationem & filiorum adoptionem consecuti sumus, diuinaq; mysteria percepimus, omni studio ac diligentia prouideamus, ne corruamus. Neque enim cadere athletam decet: quandoquidem multi, cum cecidissent, se se erigere minimè potuerunt. Etenim alij, cum ianuas vitiosis affectionibus aperuissent, atque arctissimo nexu ipsis hæsisent, non iam ad pœnitentiam se se conuertere potuerunt. Alij autem morte prius abrepti, quam contractas vitiorum sordes per pœnitentiam absterfissent, condemnati sunt. Propterea periculosum est in vitium, quodcumq; tandem illud sit, labi. Cæterum, si labi contigerit, statim enitendum est, vt resiliamus, rursumq; ad præclarum certamen obeundum stemus. Et quoties cadere contigerit, toties etiam statim vsque ad extremum vitæ diem curandum est, vt resurgamus, atq; in procinctu stemus.

Zacha. 1.

Conuertimini enim ad me, & ego conuertar ad vos, ait Dominus.

BAR

BAR
ris vit
stuiti
affer
ha

AD
na
post b
purun
vripe
bore &
pus e
se vid
sequi
nanci
actè D
deflec
rum v
illum
diam
R
hæc c
mihi
ne di

BARLAAM MVLTA SANCTIO-
 nis vita genera filio Regis proponit. ac de in-
 stituti monastici laude. multa in medium
 affert. Ac demum per elegantem parabe-
 lam, quo pacto mundi volupta-
 tes fugienda sunt
 ipsi osten-
 dit.

CAPVT XII.

AD hęc autem Iosaphat: dixit: Qua-
 nam igitur ratione seipsum quispiā
 post baptismum ab omni peccati labe
 purum seruabit? Nam etsi peccantibus,
 ut ipse ais, pœnitentia patet, tamen la-
 bore & fatigatione, ac fletu & luctu o-
 pus est: quę quidem eiusmodi mihi es-
 se videntur, vt non ea multi facilè con-
 sequi possint. Quocirca viam potius
 nancisci cuperem, qua sincerè, atq; ex-
 actè Dei præcepta seruarem, nec ab ijs
 deflecterem, nec post priorum peccato-
 rum veniam impetratam, suauissimum
 illum Dominum ac Deum ad iracun-
 diam prouocarem.

Respondit autem Barlaam: Rectè
 hęc dixisti, Domine mi ac Rex, atq; hoc
 mihi pergratum est. Verum arduum est,
 ne dicam impossibile, vt quispiam in
 igne

*Innocentia
 melior pœ-
 nitentia.*

*Difficile
 est inter
 mundi tu-
 multus sa-*

*luti stude-
re.*

Matt. 6.

1. IOAN. 2.

1. 14.

igne versetur, nec tamen fumo offundatur. Eodem item modo arduum est, ac perquam difficile, ut qui huiusce vite negotijs tanquam vinculis quibusdam astrictus tenetur, eiusq; curis, ac tumultibus distinetur, atq; in opibus ac delicijs viuit, sine vlla inflectione, mandatorum Dei viam peragret, purumq; seipsum atq; incolumem ab ijs seruet. At

enim Dominus: *Nemo potest duobus Dominis seruire. Aut enim vnum odio habebit, & alterum diligit: aut vni adhaerbit, & alterum contemnet. Non potestis Deo seruire, & mammona.* Quin etiam charus ipse discipulus Ioannes, Euangelista & Theolog. in Epistola sua ait: *Nolite diligere mundum, neque ea, quae in mundo sunt. Quoniam omne quod est in mundo, aut concupiscentia carnis est, aut concupiscentia oculorum, aut superbia vita, quae non est ex Patre, sed ex mundo est. Et mundus transit, & concupiscentia eius. Qui autem facit voluntatem Dei, manet in aeternum.*

Hac igitur cum diuini ac diuinitus inspirati Patres nostri animaduertissent, atq; illud Apostoli audissent, quod *per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum caelorum*, in id omni animi contentione incubuerunt, ut post baptismum

prism
exper
confi
rum a
per aff
sangu
tus est
pellatu
ac sum
enim p
quina
accipi
uit. De
mum
cipuli
vniuer
rus, id
rannis
ciens
stique
igne c
que p
cursu
sent, i
loru e
des eff
emicu
exierit
qua r
Horu

ptissimum, immaculatum ac labis omnis
 expers incorruptionis indumentum
 conseruarent. Ac proinde quidam eo-
 rum alterum etiam baptismum insu-
 per assumpserunt, hoc est, eum, qui in
 sanguinis profusione, ac Martyrio fi-
 tus est. Baptismus enim hic quoque ap-
 pellatus est, & quidem præstantissimus,
 ac summa veneratione dignus. Neque
 enim posterioribus peccati sordibus in-
 quinatur. Quem etiam Dominus meus
 accipiens, baptismum meritò nuncupa-
 uit. Deinde ipsius imitatores effecti, pri-
 mum quidem ipsius spectatores, & dis-
 cipuli, atque Apostoli, deinceps autem
 vniuersus sanctorum Martyrum cho-
 rus, idolorum cultoribus, regibus, ac ty-
 rannis seipos pro Christi nomine obji-
 cientes, omnia suppliciorum genera su-
 stinuerunt, feris videlicet obiecti, atque
 igne cremati, & gladijs obruticati. Cum-
 que præclarâ confessionē edidissent, &
 que præclarâ confessionē edidissent, &
 cursum consummassent, ac fidē serua-
 sent, iustitiæ palmâ cōsecuti sunt, Ange-
 lorū contubernales, & Christi cohære-
 des effecti. Quorum virtus vsque adeo
 emicuit, ut in omnem terrâ eorum sonus
 exierit, & in fines orbis terræ fulgor eorum,
 quæ rectè cū virtute gesserunt, rutilarit.
 Horum non verba duntaxat, & opera,

*Martyrii
 baptismus
 omnium
 præstantis-
 simus.*

96.

Psalm. 124.

G 2 led

sed ipse quoq; cruor, & ossa, omni sanctitate plena sunt. Demones namq; per vim in fugam vertunt: atq; ijs, qui cum fide accedunt, incurabiles, alioqui morbos profligant. Quin vestes quoq; ipsar, & si quid aliud ad pretiosa eorum corpora propius accessit, omnibus venerationi sunt.

*Vides, O Heretice, quod sanctorum Martyrum sanguis, ossa, vestimenta, & quidquid eorum pretiosis adharet corporibus, omni creatura veneranda sunt, Demones eijciunt, & insanabilium languorum sanitatem praestant. Sed & Sanctorum Martyrum reliquias venerandas esse docet B. Augustinus, exemplo reliquiarum B. Stephani, in Epist. 151. ad Quirianum.

De quibus longa oratione mihi opus esset, si praecelara eorum facinora sigillatim exponere vellem. Posteaquam autem crudeles illi ac belluini tyranni miserè, vt eorum improbitas merebatur, perierunt, persecutioq; finem accepit, ac pij Imperatores totius orbis imperio potiti sunt, succedentes alij, ac Zelum illum, diuinamq; cupiditatem sibi imitandam proponentes, eodemq; timore fauciam animam habentes, illud optimè secum considerabant, atque spectabant, vt ab omni spurcicie puram animam

nam
miru
farum
rent,
inqui
autem
mand
se pra
torum
tum
bus a
bant,
uerfu
aciu
bus r
mici
ctisq
soli
fese
fici
In so
& sp
ipso
bus
tes,
toru
imp
ctio
earu

nam ac corpus Deo exhiberent: sic nimirum se comparantes, ut omnes vitiosarum affectionum actiones amputarent, seiplosq; ab omni carnis & spiritus inquinamento repurgarent. Quoniam autem hoc non alia ratione, quam per mandatorum Christi observationem, se præstari posse intelligebant, mandatorum porro observationem ac virtutum cultum in medijs mundi tumultibus agrè consequi se posse perspiciebant, nouum quoddam atq; ab alijs diuersum vitæ genus sibiipsis instituerunt, ac iuxta diuinam vocem relictis omnibus rebus, hoc est parentibus, liberis, amicis, cognatis, opibus, delicijs, cunctisq; mundi commodis contemptis, in solitudines, tanquam exules quidam, sese contulerunt, egentes, angustiari, afflicti, quibus dignus non erat mundus. In solitudinibus errantes, in montibus, & speluncis, & in cauernis terræ: ac seiplos ab omnibus terrenis iucunditatibus & voluptatibus procul remouentes, atq; ad eò panis etiam & vestimentorum graui penuriâ laborantes.

Quod ut facerent, duplex eos causa impellebat, altera, ut vitiosarum affectionum materias minimè cernentes, earum cupiditates radicitus ex animis

2. Cor. 7.

Cur monastica vita à pijs uisus suscepra.

Religiosi nouam vitam elegunt.

sunt.

Duplex
motuum
monacho-
rum prisco
rum.

suis euellerent, earumque memoriam
obliterarent, ac diuinarum, & caele-
stium rerum amorem & desiderium in
se ipsis insererent: altera, ut, per afflictio-
nem corpus conficerent, animo que ad
voluntate Martyres effecti, ea gloria
quam ij, qui Martyrio perfuncti sunt,
obtinere, minimè carerent, verum cum
ipsi quoque, quantum in se esset, Christi
passionem expressissent, ipsius quoque
regni participes essent. Ad hunc igitur
modum optima consideratione adhibi-
ta, monasticam, ac solitariam vitam
consecrati sunt.

* Tu qui dicis antiquos Monachos non es-
seruisse qua nostri nunc seruant, in victu,
vestitu, conuersatione, pœnitentia, & alijs
religionis institutis, lege totum hoc caput:
& videbis quam sit arrogans totum hoc
mendacium tuum. Pro quo etiam vide D.
Basilium de constitutionibus monasticis, &
in regulis contractioribus, ac de institutio-
nibus Monachorum. Nec non B. Ephrem,
in tractatu de compunctione cordis.

Monasti-
ca vita
quoddam
martyrii
genus est.
Vides ha-
tam agebant. Sicq; virtutem colentes,
omnem

omnem carnalem consolationē & quietem ad extremum vsque repudiarunt, crudis olerib⁹, & herbis, aut pomis, aut etiam sicco ac durissimo pane vitā tolerantēs: nec suauium ciborum qualitati duntaxat nuncium remittentes, sed præ exuberanti quadā continentia magnitudinē animi sui ad ipsam quoq; quantitatem extendentes. Tantulum enim duntaxat, etiam ex ipsis vilibus, maximeque necessarijs cibis, percipiebant, quantum ad tolerandam famem satis esset. Quidam enim eorum integram hebdomadam per inediam transigētes, Dominico demum die cibum admittebant. Quidam bis tantum hebdomada quaq; ipsius meminerant. Alij alternis diebus sub vesperam edebant, sic vt cibum duntaxat degustarent: precibusq; ac vigilijs propemodum cum Angelis quoque certantes, atque auri & argenti possessione, emptionibusq; & venditionibus prorsus valere iussis, inter homines omninō se esse obliuiscabantur.

Inuidiæ autem & animi elationi, quæ potissimum bonorum operum comites esse solent, locus inter eos nullus erat. Neque enim is, qui in vitæ monasticæ exercitationibus inferiorem locum tenebat, aduersus eum, cuius illustrior

*retice ad
quid inten
derunt an
tiqui mo
nachi.*

*Ecce in
monachis
veteribus
ciborum
delectus.*

*Vide mirā
abstinen
tiā, leiu
nia, oratio
nes, & vi
gilia, Pau
luntariā.*

*& vita in
nocentiā,
in eisdem.*

*Invidia
& Super-
bia Reli-
gionis ho-
fes.*

virtus erat, liuoris cogitationem in animum admittebat: nec rursus eum, qui virtutibus pollebat, arrogansia & fastus aduersus imbecilliores efferebat, atque in hanc fraudem impellebat, ut proximum nihil penderet, aut dereligiola exercitatione gloriaretur, ob eaque, quæ cum laude præstitisset, magnificè, atque arroganter de se sentiret. Nam qui virtute alterum antecellebat, id totum non suis laboribus, sed Dei virtuti ascribens, humili mente hoc sibi persuadebat, se nihil omnino efficere, verum multo plura sibi præstanda esse, iuxta illud quod ait Dominus: *Cum feceritis omnia, quæ præcepta sunt vobis, dicite, Serui inutilis sumus: quæ debuimus facere, fecimus.* Ac quidam etiam hoc sibi persuadebant, se ne ea quidem vllomodo fecisse, quæ ipsis à Deo præcepta essent, verum multo plura esse, quæ sibi deessent, quam quæ iam præstitissent.

*Ausum accusator est
suis.*

Rursus is, qui in religiosa exercitatione, ob corporis fortassè imbecillitatem, inferior erat, se ipsum nihil pendebat, ac miserum dicebat, animi scilicet ignauia, ac non naturæ imbecillitati defectum suum assignans. Ita alij alijs, atque

atque omnes omnibus modestiores se præbebant.

Inanis porrò gloriæ affectus, aut hominibus placendi studium, quoniam tandem pacto in illis inesset, quippè qui hac de causa orbem fuga reliquerant, atque in desertis morabantur, ut virtutes suas non hominibus, sed Deo, à quo virtutum quoque præmia sperabant, demonstrarent. Illud quippè probè norant, religiosa exercitia, quæ inanis gloriæ causa obeuntur, mercede carere: ut quæ non Dei, sed humanæ laudis causa fiant. Ac proinde huiusmodi homines duplici detrimento afficiuntur: dum nimirum corpus conficiunt, nec tamen mercedem vllam ferunt. Qui autem cælestis gloriæ desiderio flagrant, atque ad eam omni celeritate contendunt, terrenam omnem & humanam aspernantur.

Ex huiusmodi porrò hominibus alij sic degunt, ut in secessu ac solitudine pietatis certamen obeant: & ab hominum contubernio per omne vitæ tempus sese remouent, atque ad Deum appropinquent. Alij procul inter se constructis ædiculis, Dominicis diebus ad vnam & eandem Ecclesiam pergunt, ac divina mysteria, hoc est incrementum

Cur Monachi de mundo fugiebant.

Opera quæ laudis humanæ studio fiunt, mercede carent.

Eremitæ.
101.

Effectus Eucharistiæ.

G 5 puri

174 BARLAAM ET IOSAPHAT

puri corporis, ac pretiosi sanguinis Christi sacrificium, percipiunt: quod quidem Dominus pijs in peccatorum remissionem, ac tum animi, tum corporis illuminationem & sanctificationem donauit. Atque diuinorum oraculorum exercitatione, mirabilibusq; consilijs & cohortationibus mutuo sepe facientes, & occulta hostium bella pacificantes (ac quis videlicet luctandi ad huc ignarus ab ijs superetur) domum rursus singuli redeunt, virtutis meliorum suorum fauis studiosè recordantes, suauissimumque fructum ac cœlesti mensa dignum, excolentes. Alij autem canobiticam vitam consecrantur.

Monachorum in desertis consuetudo.

Vide hic descriptiō morem viuendi nostrorū monachorū.

Monachorum obedientia. Gal. 2.

Qui quidem maximo numero in vnum coacti, vnius Præfetti atque Antistitis (qui omnibus virtute præstat) imperio seipso subdunt: ac voluntatem suam obedientiæ muerone profusè truncantes, seque velut emptitia mancipia vltro reputantes, non iam sibi ipsi viuunt, sed ei, cui ob Christi amorem sese submiserunt, vel, vt apertius loquar, viuunt iam non sibi ipsis, *viuit autem in his Christus*, quem rebus omnibus abiuratis secuti sunt. Nam in hoc deum secessus à mundo consistit, vt pro-

pter

pter earum rerum, quæ natura subli-
 miores sunt, cupiditatem, voluntarium
 sui ipsius odium quispiam concipiat, ac
 naturam abiuret. Hi igitur Angelorum
 instar in vita versantur, Psalmos videli-
 cet & Hymnos concordibus animis
 Domino canentes, & Confessorum no-
 men propter obedientiæ certamina ob-
 tinentes. In quibus etiam Domini-
 cum illud Oraculum expletur. *Vbi
 cunque fuerint duo vel tres congregati in
 nomine meo, illic sum in medio illorum.*
 Quibus verbis, non hoc duntaxat nu-
 mero eos, qui in ipsius nomine congre-
 gantur, circumscripsit, verum per duos
 aut tres indefinitum numerum signifi-
 cavit. Nam siue pauci, siue multi, ob
 sanctum ipsius nomen in vnum conue-
 niant, eique ardenti amore cultum
 adhibeant, illic eum in medio seruo-
 rum suorum adesse minimè dubita-
 mus.

**Catalogus virtutū omnium in antiquis
 Monachis: in quibus etiam fuerunt, quæ
 sunt in nostris: videlicet, Ieiunia, Oratio-
 nes, Vigilia, Lachrymæ, Luctus, Mansue-
 tudo, Silentium, Paupertas, Castitas, Pru-
 dentia, Humilitas, & Charitas perfecta.*

**Per hæc exempla, & per huiusmodi
 coitiones & actiones, terreni cœlitū vi-*

*Quid sit se-
 cedere à
 mundo.*

*Cœnobita
 Psalmis &
 Hymnis
 unanimit-
 ter Deum
 laudant.*

Matt. 18.

*Virtutes
Sanctorū.*

tam imitati sunt : vt qui in ieiunijs, precibus ac vigilijs, in calētibus lachrymis & luctu ab omni animi distractione libero, in peregrinatione ac mortis memoria, in lenitate animique affectu a iracundia remoto, in labiorum silentio in paupertate atq; inopia, in castitate ac pudicitia, in humanitate & quiete, ac deniq; in perfecta erga Deum & proximum charitate præsentis vitæ curriculum confecerint, Angelosque moribus

Miracula.

expresserint. Ob eamque causam Deus miraculis, ac signis, varijsq; virtutibus, eos exornauit, effecitq; vt admiranda eorum vitæ rationis sono, ipsi quoque orbis terrarum fines personent.

*Antonius
Monasti-
ca vita
princeps.*

Ac si vnus ipsorum, hoc est Antonij, qui etiam monasticæ vitæ auspex ac princeps extitisse dicitur, vitam tibi figillatim exponerem, nimirum ex vna arbore fructum eorum, qui eiusdem generis ac speciei sint, dulcedinem prorsus intelligeres, quodnamque ille exercitationis religiosæ fundamentum iecit, & quodnam fastigium struxit, & quantas à Saluatore gratias consecutus est. Plerique etiam alij post eum eodem certamine perfuncti, ad eadem coronas, & eadem præmia perueniunt.

Beati

Beati certè illi ac ter beati, vt qui Dei *Descriptio*
 amore flagrarunt, atque ob ipsius cha- *vita mo-*
 ritatem omnia pro nihilo duxerunt. Si *nastica.*
 quidem lachrymas profuderunt, diu- 1.
 que ac noctu, in luctu versati sunt: vt
 perpetuam consolationem adipisce-
 rentur. Seipos vltro depresserunt: vt 2.
 illic in altum attollerentur. Carnes 3.
 suas fame ac siti & vigilijs confecerunt: vt illic Paradisi delitiæ & exul-
 tatio ipsos exciperent. Spiritus sancti 4.
 tabernaculum per cordis puritatem
 extiterunt, quemadmodum scriptum
 est, *Inhabitabo in ipsis & inambulabo.* 5
 Seipos mundo crucifixerunt: vt ad 2. *Cor. 6.*
 CHRISTI dexteram starent. Lumbos *Ephes. 6.*
 suos in veritate succinxerunt, atque *Matt. 25.*
 in promptu semper lampades habue- 6.
 runt, immortalis Sponsi aduentum ex-
 pectantes.

Nam cum mentis oculis præditi es-
 sent, horrendum illum diem semper
 prospiciebant: atque tum futurorum
 bonorum, tum futuri supplicij con-
 templationem ita in corpore defixam
 gerebant, vt ab ipsa nunquam diuel-
 lerentur. Atque hic laborare studue-
 runt, vt sempiternæ gloriæ compotes
 essent. Perturbationum expertes, non
 secus atque Angeli, fuerunt: ac nunc,

cum illis, quorum vitam imitati sunt, choreas agunt Beati illi, ac ter beati; quoniam firmis mentis oculis presentium rerum vanitatem, atque humanæ prosperitatis incertitudinem & inconstantiam perspexerunt, eaque reiecta, sempiterna bona sibi ipsis condiderunt, ac vitam eam, quæ nunquam occidit, nec morte interrumpitur, arripuerunt.

Hos igitur admirandos & sanctos viros, nos quoque indigni ac despicabiles, imitari studemus. Verùm eorum vitæ cælestis fastigium minimè assequimur, sed pro infirmitatis nostræ ac miseræ facultatis modulo eorum vitam exprimimus. Atque ipsorum habitum gerimus, etiam si opera non assequamur. Etenim diuinam hanc professionem peccatum propulsare, atque incorruptionis per diuinum baptisma nobis concessæ sociam & opitulatricem esse perspectum habemus. Ac beatorum illorum virorum sermonibus adducti, caducas atque interitui obnoxias huius vitæ res magnopere condemnamus, in quibus nihil firmum & æquabile, quodque eundem semper statum retineat, inueniri potest, verùm omnia vanitas sunt, & afflictio spiritus, multas

*Atq; ipso
rum habi-
tum geri-
mus, hoc
dicit, quia
certus et-
iã illo tē-
pore erat
Monacho-
rum habi-
tus.
Vanitas
verum hu-
ius vite.
Eccl. 5.*

temporis puncto mutationes ferens: Siquidem in somnijs, & umbris, ac ventis aërem perflantibus, imbecilliora sunt. Quorum parua & breuis voluptas est, imò non voluptas, sed fraus quaedam & impostura peruerfitatis mundi, quem nullo modo diligere, verùm potius ex animo odissè atque insectari docemur.

*1 Ioan. 2.
Mundus
fallax in
promissis.*

Ac sanè odio ac detestatione dignus est. Nā quicquid amicis suis dono dato, idem rursus animo irato eripit, atque omni bono spoliatus, ignominiaq; indutos, grauibusque sarcinis onustos ad sempiternam calamitatem transmittit. Et quos in sublime attollit extremae humilitati atque afflictioni obnoxios quamprimum reddit, hostiumque suorū ludibrio exponit. Huiusmodi enim sunt ipsius beneficia: huiusmodi ipsius munera. Amicorum enim suorum hostis est, omnibusque, qui ipsius voluntatibus obsequuntur, insidias struit: Horrendum videlicet in modum eos, qui ipsi inuitantur, conturbans, & eorum, qui fiduciam suam in eo collocant, nervos omnes elidens. Cum stultis foedus sancit, falsasque pollicitationes init: hoc tantum animo, vt eos ad se pertrahat. Illis autem sincero animo sese ad ipsum

*Mundus
amicorum
suorum
hostis.*

ipsum

ipsum adiungentibus, improbus ipse ac mendax esse comperitur, nihil eorum, quæ pepigerat, præstans.

*Mundi
inconstan-
tia.*

Nam cum iucundis cibus eorum fauces hodie deliniuit, cras eisdem hostibus suis deuorandos obijcit. Hodie Regem aliquem creat: & cras eundem in miseram seruitutem addicit. Hodie innumeris bonis florentem reddit: cras mendicum & mancipiorum mancipium. Hodie insignem coronam ipsius capiti imponit: cras ipsius faciem terræ allidit. Hodie ipsius collum splendidis dignitatum honoribus exornat: cras eundem ferreis catenis vinctum deijcit. Ad breue tempus omnium amorem ac beneuolentiam ipsi conciliat: aliquantò post autem eidem omnium odium, & execrationem constat. Hodie ipsum voluptate afficit: & cras eundem luctibus ac lamentis conficit. Quemnam autem etiam ipsis finem imponat, audi. Incolas enim gehennæ, eos à quibus adamatus est, miserandum in modum efficit. Hæc semper ipsius mens ac sententia est, hoc institutum. Nec eos, qui præterierunt, luget, nec eorum qui relictis sunt, commiseratione afficitur. Illis enim graui detrimento mulctatis, retribusque suis

*Mundus &
hic affligit
& aternū
cruciat.*

inclu-

inclusis, ad hos rursus artem suam transferre nititur, neminem videlicet, qui periculosos ipsius laqueos effugiat, esse cupiens.

Quamobrem eos, qui tam pestiferi ac crudeli domino seruiunt, qui que *Eleganti parabola* à bono ac benigno per summam demundiam mentiam seipso remouentes, rebus *matorum* presentibus inhiant & intabescunt, nec *stultitia* futura vlllo modo cogitant, verum ad *ostenditur* corporeas quidem voluptates sine vlla

intermissione sese conferunt, animas autem suas fame confici, & innumeris malis conflictari sinunt, homini à furentis Vnicornis facie fugienti similes esse censeo, qui cum clamoris ipsius sonum, atque horrendos mugitus ferre nequeat, magno impetu, ne ipsi in prædam cedat, aufugit. Dum autem celeriter currit, in ingentem quandam scrobem ruit, ac ruendo manus extendens, arborem quandam arripit, eamque arctissime retinet, atque gradu quodam affirmatis pedibus, placata deinceps omnia, atque ab omni periculo aliena esse arbitratur. Respicens autem, duos mures cernit, alterum candidum, alterum atrum, arboris illius, quam arripuerat, radicem perpetuo corrodescentes, iamque penè eam amputantes. Atque

insu-

insuper, coniectis in imam scrobem oculis, horrendum Draconem conspicit aspectu ipso ignem spirantem, ac totius oculis ipsum intuentem, horrendaque ipsi deuorando inhiantem. Ac rursus in gradu illo, cui pedes ipsius innitebantur, oculorum acie defixa, quatuor aspidum capita videt, è pariete, in quo consistebat, prominentia. Sursus autem oculos conuertens, nonnihil mellis ex arboris illius ramis stillans perspicit. Quocirca calamitatum eorum, quibus vndique obsidebatur, & vrgebatur, ommissa consideratione, nimium quonam pacto externè quidem vnicornis vehementi furore percitus eum deuorare quæreret, ab inferiore autem parte acerbus draco eum deglutire vehementer expeteret, ac rursus arborea, quam arripuerat, iam iamque amputanda esset, pedes denique ipsius lubrico & infido gradui inniterentur. Horum inquam tantorum periculorum oblitus, in exigui illius mellis dulcedine percipienda seipsum occupauit.

Hæc eorum, qui præsentis vitæ ludibrijs intabescunt, figura est: cuius quidem explanationem protinus tibi exponam. Vnicornis igitur mortis typum gerit, quæ semper mortalium genus per-

*Vnicornis
Mors.*

persequitur, atque arripere contendit.

Scrobs autem mundus est, qui omnis generis malis ac mortiferis laqueis scaturit. Arbor ea, quam compressis manibus tenemus, & quæ à duobus muribus indefinenter arroditur, cuiusque hominis vitæ curriculum est: quod quidem per diei ac noctis horas absumitur & conficitur, ac paulatim ad excisionem accedit. Quatuor autem aspidæ humani corporis super quatuor lubrica & instabilia elementa constitutionem designant: quicùm immoderatè se habent, ac perturbantur, corporis compages dissolvitur. Ad hæc cigneus ille ac truculentus draco, horrendum inferni ventrem adumbrat, qui eos suscipere gestit, qui præsentis voluptates futuris bonis anteponunt. Mellis verò guttula distillans, mundi iucunditatem & dulcedinem significat, per quam ille amicos suos ludificans, eos salutis suæ prospicere minimè finit.

Scrobs
Mundus.
Arbor
Vita.
Mures
Nox &
Dies.
Aspides
Elementa.
Draco
Voluptas.

BARLAAM APTISSIMA PARABOLA, QUAM FLUXA ATQUE INFIDA DIVITIAE SINT, OSTENDIT: QUODQUE IN AFFLICTIONIBUS UNICUM PERFUGIUM SIT ANIMI VIRTUS.

CAPVT XIII.

HANC parabolam maiorem in modum comprobans Iosaphat, dixit: QUAM VERUS HIC SERMO EST, AC CONCINNITATIS OMNIS PLENUS! QUAMOBREM NERE QUÆSO HUIUSMODI FIGURAS MIHI ASSIDUÈ DEMONSTRARE PIGEAT: QUÒ CERTO INTELLIGAM QUALIS NOSTRA VITA SIT, & QUAS RES AMICIS SUIS ACCERSAT. DIXIT AUTEM SENEX: SIMILES RURSUM SUNT IJ, QUI VOLUPTATUM HUIUS VITAE AMORE CAPTI, EARUMQUE SUAVITATE DELINITI, RES FLUXAS & IMBECILLES FUTURIS, ATQUE À IACTATIONE ALIENIS ANTIQUIORES HABUERUNT, HOMINI, QUI RES AMICOS HABUIT, EX QUIBUS DUOS QUIDEM INGENTI ANIMI AFFECTU COLEBAT, AC VEHEMENTER AMABAT, ADEO Vt AD MORTEM VSQUE PRO IPLIS DIMICARE, AC PERICULA QUÆ UIS ADIRE MINIMÈ RECUSARET, TERTIUM AUTEM ADMODUM ASPERNABATUR, ITA Vt NEC HONOREM VNQUAM, NEC, QUAM PAR ERAT, BENEVOLENTIAM IPLI PRÆSTARET, SED EXIGUAM QUANDAM DUN-

*Parabola
de tribus
amicis.*

taxat.

taxat, eamque fictam ac simulatam amicitiam exhiberet.

Venerunt autem quodam die imma-
aes atque horreni milites, qui cum
summa cum festinatione ad Regem tra-
herent, ut decem millium talentorum,
quæ debebat, rationem redderet. Ille
igitur, in summam angustiam reductus,
aliquem quærebat, qui in metuenda il-
la rationum apud Regem redditione
opem ipsi ferret. Currens itaque ad pri-
mum, omniumque aliorum charissi-
mum Amicum, ad eum ait: Non te fu-
git, o amice, quemadmodum tua cau-
sa vitam meam semper in discrimen ad-
duxerim. Nunc autem hodierno die,
urgente necessitate, ope tua atque auxi-
lio indigeo. Ecquid ergo te mihi auxi-
lio fore polliceris? & quænam in te, vir
charissime, spes mihi constituta est: Re-
spondens autem ille, ait: Amicus tuus
non sum, o homo, nec qui sis novi. Sunt
enim mihi alij amici, quibuscum ho-
die oblectari me oportet: quosque in
posterum pro amicis habiturus sum.
Quare duo tantum cilicia tibi porri-
go, ut ea in via, qua pergis, habeas, quæ
etiam ipsa nihil tibi emolumentum alla-
tura sunt: nec est quod à me quicquam
expectes.

Hæc

Hæc ille audiens, ac de auxilio, quod ab eo expectabat, spem omnem abijciens, ad secundum amicum se confert, ad eumque ait: Recordare amice, quantum à me honoris & beneficiorum acceperis. Hodierno autem die in maximam calamitatem & afflictionem prolapsus, opitulatore aliquo opus habeo. Quidnam igitur adiumenti nunc mihi afferre queas, fac sciam. Ille autem ait: Hodie mihi per negotia tecum certamen subire minimè licet. Curis enim, & sollicitudinibus vndique vrgeor, atque in afflictione sum. Paulum tamen tecum pergam: quamuis nihil hinc commodi ad te rediturum sit: ac post statim domum reuersus, negotijs meis operam dabo.

Inanibus igitur manibus homo inde reuersus, atque omni ex parte auxilio destitutus, de vana spe, quam in perfidis & ingratis amicis suis collocarat, & de inutilibus laboribus, quos pro suo erga eos amore susceperat, seipsum deplorabat. Pergit autem etiam ad tertium amicum, quem nec vllò vnquam loco habuerat, nec lætitiæ suæ socium asciuerat. Atque ad eum pudibundo, & in terram deiecto vultu, his verbis usus est: Vix mihi ad te loquendi facultatem

os con-

os concedit. Etenim illud perspectissimum habeo, me nunquam tibi benigne fecisse, nec amico erga te animo fuisse. Cæterum quoniam gravissima calamitate oppressus in reliquis meis amicis nullam salutis spem inveni, ad te accedo, teque rogo atque obsecro, ut si exigua aliquam opem mihi afferre queas, ne id, ingratitude meæ memor, facere recuses.

Ille autem hilari & amœno vultu ait: Sanè sincerissimum amicum meum te esse profiteor: atque exiguæ illius tuæ erga me beneficentiæ memor, eam tibi hodierno die cum sænore rependam. Quocirca ne metuas ac pertimescas. Nam ego ante te proficiscar, Regemque tuo nomine obsecrabo, ne te hostium manibus dedat. Quare fac bono animo sis, vir amicissime, nec te mœrore exerucies. Tum ille compunctione affectus, & lachrymis perfusus, dicebat: Heu me miserum, quidnam prius dessebo ac lamentabor? Vanamne meam in immemores & ingratos falsos illos amicos benevolentiam condemnabo? an potius insanam eam ingratitude, qua in hunc verum & sincerum amicum usus sum, insectabor?

Iosa-

Parabola explicatio. Iosaphat autem hunc sermonem non sine admiratione suscipiens, eius explicationem requirebat. Dixit itaque

Mundus perfidus mortuo viles praebet pānos. Barlaam: Primus amicus, opum copia est, & diuitiarum amor, ob quem homo in sexcenta pericula incidit, ac multas grumnas perfert. Cū autem extremus vitæ dies clausus est, ex illis omnibus opibus, præter inutiles quosdam pānos, qui ad funus adhibentur, nihil omnino secum accipit.

Amici vix ad se pulchrum somitantur. Secundus autem amicus, vxor ac liberi sunt, cæteri que cognati & familiares, quorum affectione ac benevolentia constricti tenemur, vt ab his diuelli vix queamus, ac præ eorum amore corpus etiam & animam nostram negligamus. Ex ipsis porro nemo in mortis hora utilitatis aliquid percipit, nisi quod ad sepulchrum vsque duntaxat cadauer comitantur: ac protinus domum reuersi, suis curis ac negotijs operam dant, memoriam eius, qui quondam ipsis charus erat, non minus obliuioni, quàm corpus sepulchro, relinquentes.

Quisnam verus amicus sit. Nota bo- At verò tertius amicus, qui contemptui ac fastidio erat, cuiusque aditum horremus & auersamur, optimorum operum chorus est, hoc est Fides, Spes, Chariti-

Charitas, Misericordia, Benignitas, re- *na opera*
 liquusque virtutum cœtus, qui qui *fidelissimè*
 demante nos, cùm è corpore excedi *esse amicũ,*
 mus, proficisci, ac nostra causa Deum *q nec post*
 precibus inflectere, atque ab hostibus *mortẽ nos*
 nostris & horrendis exactoribus, qui *deserit.*
 de referendis rationibus acerbam no-
 bis in aère litem mouent, ac crudeliter
 nos arripere contendunt, liberare pœ-
 test. Hic nimirum est candidus ille, ac
 probus & gratus amicus, qui quamli-
 bet etiam exiguum bonum nostrum o-
 pus memoria tenet: ac cum fœnore no-
 bis illud rependit.

BARLAAM, VANITATE MVN-
di demonstrata, filium Regis monet,
ut opes suas in cœlum pra-
mittat.

CAPVT XIII.

RVRSVM igitur Iosaphat dixit:
 Utinam tibi à Domino Deo tuo
 omnia fausta & iucunda sint, homi-
 num sapientissime. Siquidem optimis
 tuis aptisque sermonibus animum me- *Pulchra*
 um exhilarasti. Quocirca vanitatis hu- *para sola*
 ius mundi rursus imaginem mihi ex- *de bonis*
 prime: & qua ratione hanc vitam in *per elec-*
 H pace

mosynam pace ac securitate peragrarē queam
in calum Excipiens igitur sermonem Iosa
prater- phat, ait: Huiusce quoque quæstioni
mittendis. similitudinem audi. Urbem quandam
 magnam extitisse accepi, in qua ciues
 hoc in more atque instituto positum
 habebant, vt peregrinum quendam
 ignotum virum, ac legum & consuetu-
 dinum ciuitatis omnino rudem & igno-
 rum acciperent, eumque sibi ipsi Re-
 gem constituerent, penes quem per
 vnus anni curriculum rerum omnium
 potestas esset, quique liberè, & sine vllò
 impedimento quicquid vellet, faceret.
 Post autem, dum ille omni prorsus cura
 vacuus degeret, atque in luxu & delicijs
 sine vllò metu versaretur, perpetuum-
 que sibi regnum fore existimaret, re-
 pente aduersus eum insurgentes, re-
 giamque ipsi vestem detrahentes, ac nu-
 dum per totam urbem tanquam in tri-
 umphum agentes, in magnam quorundam
 ac longè remotam insulam eum
 relegabant, in qua nec victu, nec indu-
 mentis suppetentibus, fame ac nuditate
 miserrimè premebatur, voluptate scilicet,
 atque animi hilaritate, que præter
 spem ipsi concessa fuerat, in moerorem
 rursus præter spem omnem & expecta-
 tionem commutata,

Con

Contigit ergo, ut pro antiquo civium illorum more atque instituto, vir quidam, magno ingenij acumine præditus ad regnum ascisceretur. Qui statim subita ea fœlicitate, quæ ipsi obtigerat, haudquaquam præceps abreptus, nec eorum, qui ante se regiam dignitatem obtinuerant, misereque eieci fuerant, incuriam imitatus, animo anxio ac sollicito id agitabat, quonam pacto rebus suis optimè consuleret. Dum ergo crebra meditatione hæc secum versaret, per sapientissimum quendam consiliarium, de civium consuetudine, ac perpetui exilij loco certior factus: quonam pacto sine vlllo errore ipse sibi cavere deberet, intellexit.

*Consilia
vius fide-
lis.*

Cùm igitur hoc cognovisset, futurumque propediem, ut ad illam insulam ablegaretur, atque adventitium illud & alienum regnum alijs relinqueret, patefactis thesauris suis, quorum tunc promptum ac liberum usum habebat, aurique atque argenti, ac pretiosorum lapidum ingenti mole famulis quibusdam, quos fidissimos habebat, tradita, ad eam insulam, ad quam abducendus erat, præmisit. Vertente autem anno ciues commota seditione nudum eum, quemadmodum superiores Reges, in

exilium miserunt. Ac cæteri quidem
mentes, & breuis temporis Reges, gra-
uissimâ fame laborabant: ille contra
qui opes suas præmiserat, in perpetuo
rerum copia vitam ducens, atque in-
nita voluptate fruens, perfidorum
sceleratorum ciuium metu profusus ab-
iecto, sapientissimi consilij sui nomine
beatum se prædicabat.

*Parabola
superioris
explana-
tio.*

*Ciuitas
Mundus.*

*Ciues
Dæmones.*

*Prou. 1.
Exilium
Infernus.
Iob. 10.*

Hic porro per ciuitatem, vanum hunc
atque impostorem mundum intellige
Per ciues autem, principatus & potesta-
tes Dæmonum, ac mundi rectores te-
nebrarum huius seculi, qui nos per vo-
luptatis mollitiem inescant, atque in-
nimum nobis inducunt, vt de rebus ca-
ducis & interituris, velut de immorta-
libus cogitemus, tanquam scilicet ce-
rum fructus nobis perpetuus ac sempiternus
futurus sit. Cùm igitur ad hunc
modum decepti, atque in fraudem im-
pulsus sumus, nec de certis illis ac sempiternis
vllum vnquam consilium inuimus, nec nobis in futurum æu-
quam recondidimus, repentinus nobis
mortis interitus ingruit. At tum de-
mum nudos nos, atque omnibus huius
vitæ rebus spoliatos improbi illi ac sa-
ui tenebrarum ciues accipientes, vt quod
tempus illis omne impenderimus,

terram
cunt
vbi lux
intueri
liarium
pienti
salutar
humile
hucido
& ab o
stem,
quam
que o
contra
abduca
Que
do mis
& oble
rum cu
uerissi
vniuer
lijs nin
dentib
bili sec
bus, &
bus in
pienti
cedun
tis in l
sibi vi

terram tenebrosam & obscuram abdu-
cunt, in terram sempiternæ caliginis,
vbi lux non est, nec mortalium vitam
intueri licet. Per probum verò Consi-
liarium, qui prudenti, ac perquam sa-
pienti illi Regi, omnia verè aperuit, ac
salutaria consilia tradidit, me vilem &
humilem homunculum intellige, qui
huc idcirco venio, vt tibi viam bonam, *Consilia-*
& ab omni errore liberam common *rius*
strem, teque ad sempiterna, & nun- *Confessa-*
quam finienda bona traducam, illic *rius.*
que omnia tua recondere suadeam,
contraque te ab impostore hoc mundo
abducam.

Quem quidem ipse quoque aliquan-
do miserè amabam, eiusque voluptates
& oblectamenta complectebam. *Certe. Nihil in*
rùm cum rectis mentis oculis animad- *mundo fit.*
uertissem, quemadmodum in his rebus *man ac*
vniuersa mortalium vita conteritur, a- *stabile.*
lijs nimirum accedentibus, alijs dece-
dentibus, nec vllò omnino firmâ & sta-
bili sede constituto, hoc est, nec diuiti-
bus, & copiosis in opibus, nec potenti-
bus in potentia, nec sapientibus in sa-
pientia, nec ijs, quibus prosperè res suc-
cedunt, in prosperitate, nec luxui dedi-
tis in luxu & cupedijs, nec ijs, qui securè
sibi viuere videntur, in inani sua & im-

*Ros huius
vita tor-
rentis si-
miles,*

becillissima securitate, nec in vlla alia
ex ijs, quæ laudibus efferuntur: Verum
hæres, torrentium aquarum in pro-
fundum mare labentium transitui firmi-
lis est, eodem enim modo fluxa sunt, &
fragilia omnia præsentia. Hinc scilicet
hæc omnia vana esse, neque quidquam
vtilitatis habere intellexi. Quin potius
quemadmodum priora omnia obliuio-
ne obruta sunt (siue gloriam dixeris, siue
ac regnum, siue dignitatum splendo-
rem, siue potentiaæ amplitudinem, siue
tyrannorum audaciam, siue quid aliud
eiusdem generis) eodem modo præsen-
tia quoque tandem vetustas obscura-
bit. Quorum in numero cum ipse quo-
que sim, consuetæ immutationi pro-
sus subijctor. Vt enim ijs, qui ante me
extiterunt, præsentium rerum voluptati-
bus perpetuè frui minimè concessum
est: sic ne mihi quidem concedetur.
Animaduerti enim, quemadmodum
tyrannus hic ac turbulentus mundus
homines tractet, eos nimirum huc at-
que illuc inuertens, hos scilicet ex opi-
bus ad egestatem, illos rursus ex grauissi-
ma paupertate ad gloriam, hos è vita
educens, illos rursus eorum loco in vi-
tam inducens: Sapientes quosdam &
ingeniosos viros improbens ac reijci-
ens,

*Quo pacto
mundus
cum homi-
nibus a-*

ens, eosque qui in honore ac splendore *Rota for-*
erant, contemptos & despicabiles red- *tuna.*
dens: alios contra insipientes ac stoli-
dos in glorię throno collocans, eosque
qui abiecti & obscuri erant, ita euehēs,
vt ipsis ab omnibus honor tribuatur.

Ac cernere est hominum genus ita
comparatum esse, vt ante crudelem ip-
sius tyrannidem nihil omnino firmum
ac stabile habeat. Quemadmodum e- *Simili-*
nim columba aquilam aut accipitrem *tudo.*
fugiens, locum subinde commutat, ac
nunc quidem in hac arbore, nunc au-
tem in illo frutice, ac deinde in rupium
cauernis, ac varijs spinis pedem affi-
gens, nec tutum vsquam perfugium in-
ueniens, in perpetua iactatione atque
serumna versatur: eodem modo se ha-
bent, qui res præsentis ad stuporem vs-
que mirantur: quippe qui inconsidera-
to quodam impetu miserè laborent,
nec quicquam omnino firmum aut sta-
bile habeant, nec ad quem finem per-
uenturi sint, intelligant, nec quò tan-
dem vana vita, cui, perquam infelici-
ter ac miserè mala bonis præferentes,
ac probitatis loco vitium consecutan-
tes, sese subiecerunt, eos ducat, nec
quisquam sciat quis frigidus multo-
rum ac miserorum laborum suorum

*Timor &
formido
præsentis
vita.*

fructus excepturus sit, hoc est, proprius an alienus, ac persæpe ne amicus quidem aut notus, verum inimicus & hostis.

Hæc inquam omnia, & quæ his consentanea sunt, cum ipse in animæ meæ foro disceptassem, totius vitæ meæ quam in rebus vanis consumpsi, ac terrenis laboribus addictus transegi, odium me cepit. Cumque eorum amorem ex animo excussissem & eiecissim, ea sese oculis meis obtulerunt, quæ verè bona sunt, hoc est, Dei meriti præditum esse, atque ipsius voluntati obsequi. Nam hoc bonorum omnium caput esse compertum habui. Hoc enim sapientiæ initium esse dicitur, atque a deo perfecta sapientia. Etenim erroris expertis vita est, atque ab omni offensione libera, ijs, qui eam amplectuntur, & qui ei tanquam Domino, inniuntur, tuta & ab omni periculo immunis.

*Quantam
vera bona
existimanda
sint.
Psal. 110.
Irou. 1.*

*Vita sancta
suauitas.*

Cum itaque animum meum ad erroris omnis expertem mandatorum Domini viam adiecissim, nihilque in ipsis obliquum & anfractuosum, ac voraginibus & scopulis & sentibus & tribulis plenum esse certò comperissim, verum eam omnino planam & æquabilem

bilem esse, eorum quidem, qui hanc ingrediuntur, per clarissimas contemplationes oculos oblectantem, pedibusque pulchritudinem conciliantem, atque eos ad præparationem Euangelij pacis calceantem, me ipsum prioris imposturæ ac stolidæ fraudis nomine miserum existimaui, ac per rectam illam incedere aggressus sum: quam etiam optimo iure rebus omnibus antetuli, atque collapsam & dirutam animæ meæ domum instaurare cœpi.

Cùm ergo ad hunc modum rebus meis consulerem, ac mentis lubricum corrigere studerem, sapientis cuiusdam magistri vocem audiui, hæc mihi inclamantis: *Egredimini, inquit, omnes, quos salutis cupiditas tenet, atque à Celeste mundi vanitate vos remouete. Transit iter mulierum ipsius figura. Iam iamque: & ecce viatico non erit. Irretortis oculis excedite: opus habet. nec tamen inanes & vacui, verum semper. piternæ vitæ viatica ferentes. Etenim 1. Cor. 2. longum iter vobis ineundum est, quodque multo huiusce vitæ viatico opus habeat.*

Atque ad sempiternum locum, duas *Dua regiones*, in quibus mansiones *regiones æternæ* sint, habentem, peruenietis. *Quarta.* Quam alteram quidem Deus ijs, qui *Calum.*

H 5 ipsius

Esa. 35.

ipſius amore ſagrant, eiusque manda-
tis obtemperant, præparauit, omni-
bus bonis florentem & circumfluen-
tem. Ad quam qui diuino beneficio ad-
mittuntur, in ſempiterna incorruptio-
ne degunt, vt qui immortalitate interi-
tus omnis experte fruuntur, vnde effu-
git dolor, triftitia & gemitus.

Infernus.

Altera autem, quæ tenebris, & ca-
lamitate, ac dolore conferta, dia-
bolo & angelis eius parata eſt. In
quam etiam conijciuntur, qui per ſa-
gittioſas actiones eam ſibi conciliaue-
runt, atque ab interitu aliena & ſempi-
terna bona cum præſentibus commu-
tarint, totosque ſeſe ignis æterni pabu-
lum effecerint.

1. Cor. 13.

Hac ego voce audita, atque ipſius
veritate intellecta, in hoc vnum opus
incubui, vt ad illud hoſpitiũ perue-
nirem, quod omni dolore & mœſti-
tia vacat, tantaque contra ſecurita-
te, actantis bonis ſcater: quorum co-
gnitio nunc mihi duntaxat ex parte eſt,
vt qui ſpiritalis ætatis ratione pur-
ſim, ac velut per ſpecula duntaxat, &
ænigmata res futuræ vitæ perſpiciant.
Cùm autem venerit quod perfectum
eſt, ac facie ad faciem cognofcam,
tunc demum euacuabitur quod ex par-
te eſt.

ceest. Quocirca gratias ago Deo per *Rom. 8.*
 IESVM CHRISTVM Dominum no-
 strum. Etenim Lex spiritus vitæ in
 Christo Iesu, à peccati & mortis le-
 gē me liberauit, oculosque meos ape-
 ruit, vt carnis affectum mortem esse,
 spiritus autem affectum vitam & pa-
 cem, liquidò cernerem.

Quemadmodum igitur ego præ-
 sentium rerum cognita vanitate, per-
 fecto odio eas habui: eodem modo,
 vt de ipsis existimes, te moneo, at-
 que erga eos, non secus ac alienas, &
 quàm primum diffluxuras afficiaris:
 atque hinc ereptis omnibus faculta-
 tibus, in immortalæuo, ad quod ti-
 bi sine vlla mora proficisci necesse est,
 thesaurum, qui furto compilari ne- *Luc. 12.*
 queat, & opes, quæ exhauriri nullo *Matth. 6.*
 modo possint, tibi recondas: vt cum
 eò accesseris, haudquaquam penuria
 labores, verùm opibus circumfluas,
 quemadmodum tibi aptissi-
 mam imaginem supe-
 rius propo-
 sui.

180 BARLAAM ET IOSAPHAT
BARLAAM ELEMOSYNAM
laudat: atque ostendit multos salutis cau-
sa facultatibus omnibus suis
nuntium remi-
sisse.

CAPVT XV.

DIXIT autem Iosaphat ad Senem:
Quanam igitur ratione pecunia-
rum thesauros illuc prēmittere queam,
vt eorum, cū hinc abscessero, fru-
ctum ab omni furto & interitu alie-
num nanciscar, quonamque item pa-
cto meum in res præsentes odium de-
monstrare, resque sempiternas conse-
qui possim, aperte mihi velim expli-
ces. Ait igitur Barlaam: Diuitiæ ad
sempiternam regionem per pauperum
manus præmittuntur. Ait enim qui-
dam sapientissimus Propheta, Daniel
nomine, ad Regem Babylonis: *Pro-*
pter hoc, Rex, consilium meum tibi pla-
ceat, & peccata tua elemosynis redime,
atque iniustitias tuas in miserationibus
pauperum. Quinetiam Saluator his ver-
bis vtitur: *Facite vobis amicos de mam-*
mona iniquitatis: vt cū defeceritis, re-
cipiant vos in aeterna tabernacula. Mul-
taque de elemosyna & largitione erga
pau-

Dan. 4.

Luc. 16.

Matt. 25.

pauperes, in Euangelico volumine inculcat.

Ad hunc scilicet modum, quam tutissimè fortunas tuas omnes per egen-
tium manus illuc præmiseris. Nam *Quicquid in pauperes confer-*
quidquid in eos beneficij contuleris, *tur, Christus sibi*
Dominus sibi asciscens, magno cum *asciscit.*
scenore tibi rependet. Etenim eos, qui
ipsius amore præditi sunt, beneficio-
rem remunerationibus semper superat.
Ad hunc inquam modum huius sæculi,
cui diu iam non sine ingenti afflictione
seruisti, surrepris thesauris, ex his præ-
clare viaticum tibi in futurum compa-
rabis, atque alieno eos eripiens, tibi ipsi
prius recondes, per fluxa nempe & ca-
duca hæc bona, ea, quæ firma & stabilia
sunt, emens. Deinde autem, Deo tibi o-
pem ferente, huius mundi incertitudi-
nem & inconstantiam perspicies: omni-
busque rebus valere iussis, ad futurum
te transferes, atque ea, quæ prætereunt,
ipse præteriens, ijsque rebus, quæ in spe
positæ ac firmæ sunt, te addicens, tene-
brasque cum mortis vmbra relinquens,
odioque tum mundum, tum mundi prin-
cipem insectans, carnemque interitui
obnoxiam hostem tibi esse ducens, ad
lucem inaccessibilem accures cruceque
humero sublata, Christum irretortis *1. Tim. 6.*

H 7 oculis

12 BARLAAM ET IOSAPHAT

oculis sequeris, ut etiam cum ipso glorificeris, vitaque; non iam caudæ & fallacis Hæres efficiaris.

Iosaphat itaque ad eum ait: Istud ipsum, nempe omnia pro nihilo putare, atque usque adeo asperum vitæ genus suscipere, quemadmodum superius dixisti, vetusne institutum est, ab Apostolorum doctrina manans, an recens mentis vestræ solertia excogitatum, tanquam scilicet hoc, ut melius ac præstantius, vobis amplectendum duxeritis.

Senex autem ait: *Non recens inductam legem tibi affero (absit istud) verum antiquitus nobis traditam.* Dixit enim Dominus ad diuitem quendam, qui ex ipso percontabatur, quidnam sibi faciendum esset, ut vitam æternam consequeretur, iactabatque se cuncta, quæ in

Relinque lege scripta erant seruasse, *Unū tibi deest,*
re omnia vade, vade omnia qua habes, & da pauperibus, & habebis thesaurū in celo, & veni,
antiquum *Dei consilium est.* ac sublata Cruce me sequere. At ille his auditis mœstitia affectus est. Erat enim admodum diues. Cum igitur Iesus eum mœ-

Vide in rore affectum vidisset, dixit, *Quam difficile est* qui pecunias habent, intrabunt in rore versa Regnum Dei! *facilius enim est camelum* ris, quidni per foramen acus transire, quam diuitem *eis* *Euan-* intrare in regnum Dei. *Hoc*

Marc. 10.

Luc. 18.

Hoc igitur mandato audito, sancti *gelium nō*
 omnes id studuerunt, ut ab huiusmodi *consulero*
 opum difficultate sese abstraherent, ac *propriariū*
 per largitionem erga pauperes, dispensis *rerum ab-*
 omnibus facultatibus, semper eternis que *dicationē,*
 diuitijs sibi ipsis reconditis, crucem *sed hanc*
 stulerunt. Christumq; secuti sunt: sic *esse huma-*
 mirum ut quidam, velut iam à me dictū *nam tra-*
 est martyrio perfunderentur, quidam *dicionem,*
 autem religiosæ vitæ exercitatione con- *cum dica-*
 certarent, atq; quantum ad veræ huius- *tur hic om-*
 cæ Philosophiæ rationem attinet, nihilo *nes San-*
 illis inferiores essent. Quocirca illud *ctos, qui ad*
 scias velim, Regis nostri ac Dei manda- *perfectionē*
 tum hoc esse, per quod homines sempit- *vita con-*
 ernerorū bonorum particeps redduntur. *endere*

Cum igitur, inquit Iosaphat, tam an- *voluerūt,*
 tiqua & necessaria huiusmodi Philoso- *hoc Domi-*
 phia sit, quid causæ est, quam obrem *ni man-*
 hodierna die pauci sint, qui hanc vitam *datum ad*
 imitentur? *literam*

Respondit Senex: Multi quidem eam *seruasse.*
 imitati sunt, & etiamnum imitantur, *Martyri-*
 at multò plures cunctantur, ac moras *bus religio-*
 nectunt. Pauci enim sunt, ut ait Domi- *si nihilo in-*
 nus, qui per arctam & angustam viam *feriores.*
 incedant: qui autem per facilem & la- *Matt. 7.*
 tam, quam plurimi. Nam qui semel pe- *Luc. 13.*
 cuniarum cupiditate, & vitiorum, quæ

Peccatum ex voluptatibus oriuntur, amore corre-
compedes pti, venæq; & inani gloriæ addicti sunt
inijcit. vix ab ipsis diuelli possunt, vt qui alieno
 domino, quiq; omnia, contra ac Deus,
 imperat, atque ipsos tanquam cathenis
 quibusdam vinctos tenet, vltro seipso
 manciparint. Animus quippe, cum se-
 mel salutis suæ spem abiecerit, habenas
 suas auersis à ratione cupiditatibus per-
 mittens, quaqua uersum fertur. Ac pro-
 inde Propheta offusam huiusmodi ani-
 mis amentiam deplorans, caliginisque
 ipsos vrgentis crassitiem lugens, his
 verbis vtebatur: *Filij hominū, vsqueque*
de suis ser. *gravi corde? vt quid diligitis vanitatem,*
& adlulū *& quaritis mendacium.*

Psal. 44.

Nax. Ora.

de suis ser.

& adlulū

Exijoten.

Rerum
mundarū
vanitas.

Quemadmodum etiam quidam sa-
 pientum magistrorum nostrorum, vir
 rerum diuinarum peritissimus, eandem
 cum Propheta cantilenam canens, ac
 quædam à seipso adiungens, tanquam
 ex alta quadam & ditissima specula, o-
 mnibus in clamat: filij hominū, vsque-
 quo gravi corde? vt quid diligitis vani-
 tatem, & quaritis mendacium, ma-
 gnum nimirum aliquid hanc vitam, &
 delicias, & exiguā gloriolam, & mēda-
 cem prosperitatem esse existimantes?
 quæ quidem non magis eorum sunt, qui
 fruuntur, quam qui ea in spe habuerūt:
 nec

nec rursus horum magis, quam eorum, qui ne ea quidem vnquam expectarūt: & quæ non secus ac puluis à turbine ad alios atque alios subinde perflantur, ac vicissim iactantur, aut fumi instar defluunt, ac velut in somnium homines ludificantur, & vt umbra retineri nequeunt, ac denique ita natura comparata sunt, vt nec cum absunt, ea se habituros esse homines desperēt, nec cum adsunt, possidentibus certa & stabilia sint.

Cum igitur ad hunc modum Saluator præcipiat, Prophetæ & Apostoli prædicent, ac sancti omnes viri, tum re ipsa, tum sermone ad virtutis viam ab omni errore maximè immunem nos impellant, etiam si pauci hanc teneant, cōtra, autem multi latam, atq; in exitium ducentem sibi deligant, non tamē propterea diuinæ huius Philosophiæ institutum minoris æstimandum est.

Vt enim Sol, cum illuminandi causa exoriens radios suos affluenter emittat, omnesque ad excipiendum lumen cohortetur, si quidam clausis oculis splendorem ipsius intueri nolint, non propterea reprehensionem mereretur, aut à reliquis negligi debet, nec splendoris ipsius gloria ob illorum stultitiam in contemptu versatur: quin potius illi quidem

Simile.

quidem seiplos lumine orbantes, tanquam cæci parietes palpant, atque in multas scrobes præcipites ruunt, multisque spinis eorum oculi punguntur. Sol contra splendorem suum retinens, eos illustrat, qui ipsius lumen detecta facie contuentur: ad eundem quoque modum Christi lumen omnibus quidē illucet, splendoremq; suum nobis affatim impertit: at verò pro sua quisq; cupiditate, animiq; alacritate ipsum percipit. Nam nec ille iustitiæ Sol vllum ex his qui oculorum aciem in ipsum intēdere cupiunt, beneficio eo priuat: nec rursum his vim infert, qui suapte sponte tenebras eligunt: verum suæ quisq; liberæ voluntati & electioni, quam diuina hac vita est, relinquitur.

*Quid sit
liberū ar
bitrium.*

Cum autem Iosaphat, quidnam arbitrij libertas, atque electio esset, quaereret, respondit Senex: *Arbitrij libertas, est anima ratione utentis voluntas, sine villo impedimento, ad id quod vult, hoc est siue ad virtutem, siue ad vitium, incitata, atque à summo illo parente & architecto ita effecta.* Rursum, *arbitrij libertas est intellectualis anime pro suo arbitratu agitatio.* Electio autem est, *earum rerum, qua in arbitrio nostro sita sunt, cum consilio coniuncta appetitio.*

Electio.

Siquidem

Siquidem rem eam, quæ inito consilio
melior iudicata est, eligentes appeti-
 mus. Consilium, est *inuestigatrix* appe-
 titio de rebus gerendis, quarum penes nos
 potestas est. Deliberat enim quispiam,
 expediatne aliquid agere, nec ne. Dein-
 de quod præstantius est, iudicat: ac iu-
 dicium efficitur. Mox autem afficitur
 atq; id quod ex consilio iudicatum est,
 amat: ac *sententia* dicitur. Nam si ita iu-
 dicet, ut tamen erga id quod iudicatum
 est, minimè afficiatur, hoc est, id mini-
 mè amet, sententia hæc quaquam ap-
 pellatur. Tum post affectionem fit ele-
 ctio. Nam electio nihil aliud est, quam
 è duabus rebus propositis, alteram præ alte-
 ra amplecti & eligere. Atque illud vel ex
 ipsa ethymologia perspicuum est, ele-
 ctionem esse consilium cum dijudica-
 tione coniunctum. $\pi\rho\alpha\iota\ \iota\pi\epsilon\rho\delta\upsilon$ enim est
 alterum præ altero electum. Nemo por-
 rò quicquã adhibito iudicio alteri præ-
 fert, nisi prius consilium inierit: nec rur-
 sum eligit nisi prius iudicarit. Nã quo-
 niam non ea omnia, quæ nobis recta &
 præclara esse videntur, in opus perduce-
 re studemus, tum denique electio & e-
 ligendum efficitur, id quod ex consilio
 propositum est, cum appetitionem co-
 mitem asciuerit.

Consilium
 quid.

Sententia.

Quid sit
 electio.

Ex

Ex quo concluditur, electionem esse appetitionem *cum deliberatione conium-ctam earum rerum, quæ in nostra potestate sita sint*. Etenim id quod ex consilio prepositum est, eligentes appetimus. Omne quippe consilium actionis causa & propter actionem suscipitur. Ita, consilium quidem electionem antecedit: electio autem omnem actionem. Quocirca non modo actiones, sed ea etiam, quæ animo agitantur (quæ quidem electiones exhibent) tum coronas, tum pœnas accersunt. Etenim electio, in his rebus quæ in arbitrio nostro sitæ sunt, versans, tum peccati, tum iusti operis origo est. Nam quarum rerum facultates penes nos sunt, harum etiam actiones facultatibus consentaneæ penes nos sunt. Quamobrem cum facultates virtuti consentaneæ in nostra potestate sint, in nostra quoque potestate virtutes sint necesse est. Propriè enim in arbitrio nostro consistunt ea omnia, quæ animam attingunt, & de quibus deliberamus.

Ad hunc igitur modum liberè consultantibus hominibus ac libera item voluntate eligentibus, quatenus quispiam eligit, hætenus quoque diuinam lucem percipit, atque in Philosophiæ studijs

129.
Cogitatio
operetur.

In homi-
nis potesta-
te virtus
est: præsup-
posita ta-
men diui-
na gratia.

Studijs progressus facit, varia enim electionum sunt genera. Et quemadmodum quædam aquarum fontes è terra visceribus scaturientes, partim è superficie terræ oriuntur, partim aliquanto profundius, partim profundissimè: atq; harum aquarum, aliæ è propinquo emanant, gustuque dulces sunt, aliæ ex imo exeunt, ac salsa aut sulphureæ sunt, atq; item aliæ vberimè profluunt, aliæ paulatim stillant. Eodem modo in electionibus quoq; cogita, alias celeres ac perquam feruidas esse, alias segnes & frigidas, ac rursus alias ad virtutem omninò propensas, alias ad vitium omnibus viribus inclinatas. Igitur quales earum affectiones sunt, tales quoq; ad agendū imperus consequuntur.

Simile.

*BARLAAM REGIS FILIVM IN
salutis spem adducit : ac deinde ostendit
Christianam religionem, et si prima
fronte aspera videatur, tamen si
restè consideretur, dulcem
ac suauem esse.*

CAPVT XVI,

DIxit autem ad Senem Iosaphat:
Suntne etiam alij nonnulli, qui
eadem

eadem, quæ tu, prædicet, an vero tu hodierno die solus es, qui hæc doces, ac præsentem vitam vsq; a deo auersandam, atque odio insectandam esse mones?

Ille autem ad hunc modum respondit: In hac vestra infelicissima regione neminem noui. Nam patris tui tyrannis innumeris mortis generibus multauit, deditque operam, ne prorsus inter vos diuinæ cognitionis prædicatio audiretur. Apud reliquas autem nationes hæc cantantur ac celebrantur, ab alijs quidem rectissima ratione, ab alijs autem *peruersè*: quippe cū animarum nostrarum hostis eos a recta via transuersos egerit, atque in alienas opiniones diuiserit, eosque loca quædam diuinæ Scripturæ, aliter quam germanus sensus ferat, interpretari docuerit. Cæterum

*Veritatem
alij rectè
alij peruersè
se docent.*

Vna est veritas, in tota Ecclesia & per uniuersum mundum, gloriosis Apostolis & Patribus conuersans: non ergo apud

vna est veritas, quæ ab illustribus Apostolis, & diuinis Patribus prædicata est, & in catholica, atq; ab extremis orbis finibus, ad extremos vsque fines diffusa Ecclesia sole splendidius lucet. Quam quidem ego ut tibi prædicarem, ac traderem, ad te missus sum.

& Patribus conuersans: non ergo apud

Dixit autem ad eum Iosaphat: Nihilne horum pater meus vnquam didicit?

Respondit Senex: Perspicue quidem, atque

atque ut par erat, nihil didicit. Occlusis *Luthera-*
enim sensibus, bonum de industria re- *nos & Cal*
pudiat, atq; in malum libera animi in- *vinianos,*
ductione propender. *& huius-*

At vellem, inquit Iosaphat, ille quo- *modi natu*
que hac doctrina imbueretur. *ra huma-*

Respondit Senex: Hæc apud homi- *na mon-*
nes sunt impossibilia: apud Deum autē *stra.*

nihil est, quod fieri non possit. Ecquid *Matt. 19,*
enim scis, futurumne sit, ut Patri tuo sa-
lutem afferas, atque admirando modo
Patris tui Pater tandem voceris?

Narratum enim mihi est Regem
quendam exstitisse, qui præclare admo-
dum regiam suam dignitatem admini-
strabat, leniterque ac placidè populum,
qui ipsius ditioni atque imperio sube-
rat, tractabat, in hac autem vna re labe-
batur, quod diuinæ cognitionis lumi-
ne careret, atq; idolorū cultu cōstrictus
teneretur. Erat autem ei probus quidā *Tempus lo-*
Consiliarius, ac rû erga Deum pietate, *quendi, tē-*
tū cæteris virtutibus ornatissimus, qui *pus tace-*
cū Regis errore angeretur, eumq; per- *di.*
molestè ferret, atq; ipsum hoc nomine
coarguere in animo haberet, tamē hac
de causa, sese reprimebat, quod verere-
tur, ne, & sibi, & socijs suis perniciem
accerseret, eamque vtilitatem, quæ ex
ipso ad alios promanabat, amputaret.

Occasio-

Occasionem autem nihilominus quaerebat, qua commodè ipsum ad bonum pertraheret.

Dixit igitur nocte quadã ad eum Rex Adesdum, egrediamur, ac ciuitatem circumueamus, num forrè aliquid, quod in rem futurũ sit perspiciamus. Cum autè illi per urbem obambularèt, lucis splendorem per foramen quoddam radiantem cernunt: cui, cum oculos adiecissent, subterraneum quoddam & cauetosum domicilium conspiciunt, in quo præsidebat vir quidam extrema inopia laborans, ac vilibus quibusdam & laceris pannis indutus. Astabat autem ipsius vxor, vinum ipsi temperans. Cumque ipse poculum manibus accepisset, illa luauè quoddam carmen canens, voluptatem ipsi afferebat, salrans nimirum, ac maritum laudibus delirans.

Rex igitur aliquantisper hæc perspiciciens, mirabatur, quod, cum tanta egestate premerentur, vt nec domus, nec vestis ipsis suppleretur, tamen vsq; adeo lætam & hilarem vitam ducerent. Atq; ad primarium suum consiliarium his verbis vtitur. O rem miram, ô amice! quod scilicet, nec mihi, nec tibi, vita nostra, quamuis alioqui tanta gloria & delicijs

*Latitia
miserorũ
Regi con
uersionis
origo.*

delicijs & voluptate vndiq; collucens, vsque adeo vnquam placuerit, & vilis hæc & ærumnosa vita vecordes istos oblectat & exhilarat, vt quæ, tametsi alioqui aspera & auersanda, facilis ipsis ac blanda videatur.

Opportunam autem horam nactus princeps ille consiliarius, inquit: Tu verò, O Rex, cuiusmodi tandem horum vitam esse existimas? Omnium, inquit ille, quas vnquam viderim, insuauissimam & miserrimam, execrationeque dignam & auersandam. Tum ait ad eum primarius ille consiliarius: Ad eundem ita modum mihi crede, ô Rex, ac multo etiam acerbior vita nostra ijs esse videtur, qui sempiternam illam gloriam, ac bona illa, quæ omnem mentis captum superant, contemplantur atq; cognoscunt. Atque auro rutilantes ædes, ac præclara hæc indumenta, cæteræque vitæ delitiæ, ijs, qui cœlestium tabernaculorum non manufactorum, vestisque diuinitus contextæ, ac diadematum corruptionis omnis expertium, quæ rerum omnium architectus ac Dominus diligentibus se præparauit, stercoribus & cœno foetidiores videntur. Quemadmodum enim isti iudicio nostro ac sententia desipiunt:

I

ita

Qua in hoc mundo magna aestimantur, pijs cõtemptus sunt.
I. Cor. 2.

ita etiam, ac multò magis, nos qui in
 mundo oberramus, atque in mendac
 hac gloria, stultisque delicijs nobis pla
 cemus, in eorum oculis, qui bonorum
 illorum dulcedinem degustarunt, luctu
 & lachrymis digni sumus. His lauce
 verbis percussus Rex, inquit: Quisnam
 igitur illi sunt, qui præstantiorem nobis
 vitam agunt? Omnes, inquit ille, qui
 sempiterna caducis & fragilibus præ
 tulerunt. Cumque Rex rursus, quæ
 nam sempiterna illa essent, quæ fuisset
 respondit ille, Regnum ab omni succes
 sione alienum, ac vita morti minimè
 obnoxia, & opes egestatè non metuen
 tes, lætitia item & oblectatio ab omni
 mœstitia & dolore seiuncta, paxque per
 petua, & ab omni inimicitia & contem
 ptione libera. His bonis quibus divini
 tatis frui contigerit, beati illi ac sæpè bea
 ti. Vitam enim omni labore ac mœstitia
 vacuam in omni ævum ducent, omni
 bus Regni Dei iucunditatibus & oble
 ctamentis sine vlllo labore fruentes, ac
 cum Christo in perpetuum regnantes.
 Cumque Rex dixisset, Quisnam tan
 dem hæc consequi promerebitur? re
 spondit ille, omnes qui vitam illuc du
 cendam arripuerint. Aditu enim nemini
 prohibetur, qui modo voluerit. Tur
 Rex

Rex,
 lucit
 vit: c
 Jesu
 lium,
 Rex i
 rus, a
 nus t
 expo
 ne ac
 tur, si
 sunt,
 est,
 gita
 Non
 est, ai
 rer, et
 tation
 tem g
 atque
 mole
 mulo
 in po
 obsec
 diu se
 hi har
 que e
 verun
 bus a
 Aud

Rex, Et quænam, inquit, est via, qua il-
 lucitur? Respondit ille præclari animi *IOANN. 17.*
 vir: cognoscere solum verum Deum, &
 Jesum Christum vnigenitum ipsius Fi-
 lium, & sanctum ac viuificum Spiritum.
 Rex igitur, regia sanè prudentia prædi-
 tus, ad eum inquit: Et quidnam hæc
 te prohibuit, quominus mihi hæc
 exponeres? Neque enim hæc cunctatio-
 ne ac dilatione mihi digna esse viden-
 tur, siquidem vera sunt. Quod si dubia
 sunt, sedulo & accuratè inuestigandum
 est, quoadusque ea citra vllam ambi-
 guitatem ac dubitationē inueniamus.
 Non negligentia & socordia factum
 est, ait ille, vt tibi hæc exponere cuncta-
 rer, cum vera sint atque ab omni dubi-
 tatione remota: verum quod excellen-
 tem gloriæ tuæ magnitudinem vererer,
 atque illud metuerem, ne tibi grauis ac
 molestus essem. Quocirca si mihi, fa-
 mulo tuo, hoc imperas, te vt de his reb^s
 in posterum submoneam, imperio tuo
 obsequar. Sane, inquit Rex, non inter-
 diu solum, sed etiam qualibet hora, mi-
 hi harum rerum memoriam renoua. Ne
 que enim negligenter ac perfunctorie;
 verum summo studio ac feruore his re-
 bus animum intendere oportet.

Audiui igitur, ait Barlaâ, hūc Regē de-
 incept

I 2

incept

*Aeternis
 serio inten-
 dere oportet.*

inceps piè ac religiosè vitā instituisse, p̄sentisq; vitæ curriculo placidè ac triā-
quillè confecto, sempiternam beatitudi-
dinem consecutum esse. Quamobrem
si quis etiam patrem tuum de his rebus
tempestiue admoneat, fortassis intelli-
get, atque exploratum habebit, quam
malis implicatus teneatur, atque ab ijs,
sele auerrens, quod bonum est, ample-
ctetur. Nam in præsentia quidem cæ-
cus est, & manu tentans, ut qui vero lu-
mine sese orbarit, atque ad impietatis
tenebras transfugerit.

2. Pet. 1.

Dixit autem ad eum Iosaphat: De
patre meo, quod Dominus iusserit, fiat.
Nam ipsi, velut etiam abs te dictum est,
ea omnia possibilis sunt, quæ apud ho-
mines impossibilia esse videntur. Ego
verò per eximios ac singulares tuos ser-
mones vanitatis præsentium rerum
pertæsus, ab his quidem omnino ani-
mum abducere constitui, ac tecum,
quidquid mihi vitæ superest, traducere:
ne per fluxa & fragilia sempiternorum
bonorum & omni interitu alienorum
fructu excidam.

*Pulchra
parabola.*

Respondit Senex: Si hoc feceris, pru-
dentissimo cuidam iuueni, quem co-
piosis atque illustrissimis parentibus
natum esse intellexi, similem te præbe-
bis.

bis. Cui cum pater nobilis cuiusdam
atque in primis copiosi viri filiam in
signi pulchritudine præditam despon- *Prudens*
disset, ac de huiusmodi matrimonio *iuuenis o-*
cum filio sermonem conseruisset, quid *opes & for-*
que in animo haberet exposuisset, hæc *nam sper-*
ut ille audiuit, quasi absonum quiddam *nit.*
ac præposterum, huiusmodi rem excu-
tiens, relicto patre profugit. Cumq; iter
faceret, apud Senem quendam paupe-
rẽ, ut à diei æstu sese recrearet, diuertit.

Filia porro senis illius, quæ vnica il-
li virgo erat, præ foribus sedens, manib.
operabatur, ore autem Deum sine vlla
intermissione laudabat, ex intimo pe-
ctore gratias ipsi agens. Ipsius autẽ laudẽ
iuuenis audiens, ait: Quodnam, ô puella,
tuum institutum est? Et quã ob cau-
sam, cum in tanta vilitate & inopia ver-
seris, tãquam ob ingentia beneficia ac-
cepta, horum authorem laude afficis?
Ipsa autem ad eum respondit: An nescis
quod quemadmodum exiguum phar-
macum è magnis plerumque morbis
hominem eripit, eodem modo, etiam
ob paruas res Deo gratias agere, in-
gentia bona conciliat? Ego igitur pau-
peris Senis filia, ob exigua hæc gratias
ago, ac Dominum laudibus afficio, il-
lud nimirum exploratum habens, quod

*Pulchrum
simile.*

*Gratias a-
gendo pro
paruis
magna ob-
tinemus.*

qui hæc dedit. maiora quoque dare potest.

Temporalia in minimis ponenda.

Atque hæc quidem de rebus externis, ac minimè nostris: ex quibus nec his, qui multa possident, fractus ullus, imò etiam sæpe damnū oritur, nec his qui pauciora acceperunt, incommodum ullum ac detrimentum existit: quippè cum utrique eandem viam obeant, atque ad eundem finem contendant. At in istis, his magis necessaria, maiorisque momenti sunt, multis maximisque atque ad eò innumeris beneficijs à Deo affecta sunt.

Præcipua Dei erga nos beneficia;

Etenim ad Dei imaginem condita, ipsiusque cognitione imbuta, & ratione præter omnia animantia exornata, & ex morte, per viscera misericordiae Dei nostri ad vitam reuocata sum, ac percipiendorum ipsius Sacramentorū potestatem accepi. Deniq, Paradisi porta patefacta est, liberum mihi, si quidem voluero, aditum præbens. De tot igitur actantis beneficijs, quorum pauperes æquè ac diuites participes sunt, dignas Deo gratias agere profus nequeo. Quod si exiguam hanc quoq; laudem ei, qui me tot muneribus cumulauit, minimè obtulero, quam tandem excusationem habitura sum?

Præcipua Dei beneficia diuitibus & pauperibus communia sunt.

Iuuenis autem ingentem hanc prudentiam admirans, accito ipsius patre, da mihi, inquit, filiam tuam: (siquidem ipsius prudentiam ac pietatem amore complector.) Senex autem ait: Non licet tibi, qui diuitibus & copiosis parentibus ortus es, hanc pauperis viri filiam accipere. Rursum autem Iuuenis ait: Certè hanc accipiam, nisi tu prohibeas. Etenim filia quædam nobilis ac diues mihi desponsa fuerat: verùm ea repudiata atque abiecta, in fugam me dedi, Contra filia tuæ, ob ipsius erga Deum pietatem ac prudentiam, amore correptas, matrimonio cum ea iungi paratus sum, Senex autem ad ipsum ait: Eam tibi dare nequeo, vt in paternam domum abducas, atque a meis vlnis abstrahas: vnica enim mihi est. At ego, inquit iuuenis, apud vos manebo, vestramque vitæ rationem suscipiam: Ac postea, luculenta veste abiecta, senia illius vestes petijt, ijsque se induit. Cùmque ille ipsum diu multumque tentasset, varijsque modis ipsius animum explorasset, vt eum mentis *gravitate* præditum esse cognouit nec stulto quodam amore obsessum filiam suam in matrimonium perere, verùm pietatis studio pauperem vitam amplexari, eamque

*Prudens
pietas op-
tima dos.*

*Gratiarum
actio has
nuptias
cõciliavit*

*Gravitas
probata
premium
meretur.*

200 BARLAAM ET IOSAPHAT

gloriæ suæ ac nobilitati anteferre, arrepta ipsius manu in conclave suum eum introduxit, & ingentes opes illic reconditas, atque innumerabilem pecuniarum molem, quantamque iuuenis illi nunquam viderat, ipsi commonstravit. Aitque ad eum: Fili, hæc omnia tibi dono do: propterea quod mearum opum hæres esse in animum induxisti. Quæ hæreditate percepta, ille omnes terræ diuites, & claros homines superavit.

Omnia bona venerunt mihi pariter cum illa.

BARLAAM DEVM PRO SALUTE Iosaphat orat: atque ipse ostendit, quozam pacto per res creatas Creator cognoscatur.

CAPVT XVII.

Dixit autem Iosaphat ad Barlaam: Aptè sanè hæc etiam narratio rerum mearum statum exprimit. Ac proinde de me quoq; hæc abs te dicta esse existimo. Verum quodnam tandem est illud *experimentū*, per quod animi mei constantiam exploratam habere cupis? Respondit Senex: Equidem ipse etiam periculum feci, & intellexi, quanta in te mentis prudentia, atque constantia

stantia, quamque rectus & integer tibi animus sit. Verum actionis tuæ finis hæc confirmabit. *Huius rei gratia flecto genua mea ad Deum nostrum, qui in Trinitate celebratur, ad eum, inquam, qui omnia, tam quæ aspectu sentiuntur, quam quæ oculorum sensum fugiunt, procreauit, qui verè ac sempiternè est, nec gloriosi status sui, aut principium vnquam habuit, aut finem habiturus est, ad illum, inquam, merendum atque omnium rerum præpotentem, bonumque & admiscrationem propensum, vt cordis tui oculos illuminet, detque tibi spiritum sapientiæ & reuelationis ad ipsius agnitionem, vt cognoscas quæ sit spes vocacionis tuæ, & quæ diuitiæ gloriæ hæreditatis ipsius in sanctis, & quæ supereminens illa magnitudo potentie ipsius in nos, qui credidimus, vt iam nos* *Ephes. 5.*
sis hospes, & aduena, sed ciuis sanctorum, Ephes. 2.
& domesticus Dei, superadificatus super fundamentum Apostolorum & Prophetarum, ipso summo angulari lapide Iesu Christo, in quo omnis edificatio constructa crescit in templum sanctum in Domino.

Iosaphat autem ingenti animi conpunctione affectus, dixit: Hæc scilicet

I 5 omni-

omnia ipse quoque scire gestiens, ad te peto: vt & diuinæ gloriæ diuitias, & ipsius potentia excellentiam mihi declarares.

*Dei diu-
tia nullis
verbis ex-
poni pos-
sunt.*

Ioan. I.

Dixit autem ad ipsum Barlaam. Deum supplex rogo, vt hæc te doceat, atque huiusmodi rerum cognitionem animo tuo inserat. Quandoquidem apud homines ipsius gloria ac potentia nullo modo commemorari potest, quamuis etiam omnes omnium hominum, tam qui nunc sunt, quam qui aliquando fuerunt, linguæ in vnum concant. Deum enim, inquit Euangelista, & Theologus, *nemo vidit unquam Vni-
genitus filius, qui est in sinu Patris, ipse
enarravit.* Eius porrò, qui oculorum obtutum fugit atque immensus est, gloriam & maiestatem, quis tandem eorum, qui è terra concreti sunt, comprehensionem habere queat, nisi ipse arbitrato suo eam patefecerit, quemadmodum scilicet Prophetis suis & Apostolis patefecit? Nos autem, tum ex eorum prædicatione, tum ex ipsa rerum natura, quantum assequi nobis datur, eam discimus. Ait enim Scriptura: *Cæli enarrant gloriam Dei, & opera manuum eius annuntiat firmamentum.* Ac rursus: *Inuisibilia ipsius à creatura mundi*

*Psal 18.
Rom. I.*

di, pet

di, per ea qua facta sunt, intellecta conspiciuntur, sempiterna quoque ipsius potentia & diuinitas.

Quem admodum enim quispiam domum præclare ac summa arte constructam, aut vasculum eleganter con-
 tinatum perspiciens, architectum aut fabrum statim ob animum sibi proponit: Sic etiam ego ex nihilo effectus, atque in ortum productus, etiam si fictorem ac productorem meum cernere nequeam, tamen ex aptissima maximeque admiranda mei structura, ad sapientiam ipsius cognitionem veni, non quatenus est, sed quatenus intelligere queo: nempe quia non casu ac fortuito productus sum, nec à me ipso exiit, verum ipse arbitrari suo me effluxit: sic nimirum ut me rerum omnium conditarum principem constituerit, quibusdam autem inferiori fecerit, ac contritum etiam diuino suo imperio me ex hac vita educens, ad alteram vitam finis expertem ac sempiternam transferat.

Quibus omnibus in rebus providentiæ ipsius viribus oblectari nequeo, nec mihi quicquam, vel quantum ad statutam, vel quantum ad formæ figuram attinet, adijcere, aut subtrahere, nec ea, quæ in me vetustate confecta sunt, re-

I 6 nouare,

Simile
 Ex rebus
 conditis
 conditor ag-
 noscitur.

πάντων
 μὲν προ-
 κτάσασθαι
 τὰς
 ἐξ αὐτῶν
 κτισμάτων
 τῶν, λε-
 γόντων δὲ καὶ
 ἐλαττώ-
 σασθαι.

nouare, nec quæ labefactata, & corrupta sunt, in integrum restituere. Neque enim mortalium vllus vnquam fuit, qui horum quicquam efficere posset, non rex, non sapiens, non diues, non potens, non denique alius quispiam humana studia cōsectans. *Nullus enim, inquit ille, regum, aut eorum, qui in sublimitate sunt, aliud habuit natiuitatis initium. Vnus enim est omnium introitus ad vitam: & idem exitus.*

Quamobrem ex ijs, quæ ad me pertinent, ad magnificentiæ summi illius Architecti cognitionem, velut porrecta manu, ducor. Præterea autem aptissimam rerum omnium conditarū structuram, atq; conseruationem consideravi, nempe quod suapte quidem natura cuncta mutationi atq; conuersioni subiecta sunt, nimirum ea, quæ mente prædita sunt, ratione voluntatis, progressusq; in bono, aut recessus à bono, ea autem, quæ in sensum cadunt, ratione ortus & interitus, accretionisq; & iminutionis, & mutationis eius, quæ in qualitate posita est, ac denique localis motus. Ac per ea tacitis quibusdam vocib; prædicant, se à Deo creatore ac mutationis omnis & conuersionis experte præcreata esse, atq; contineri & cōseruari,

sem-

semperque gubernari. Quonam enim alioqui modo naturæ inter sepugnantes ad vnius mundi ornatum omnibus numeris absoluendum in vnum coisissent, ac dissolutionis expertes permansissent, nisi vis quædam omnipotens hæc, & copulasset, & semper à dissolutione aliena conseruaret. Quonam enim pacto, nisi voluntas ipsius ita tulisset, aliquid mansisset? aut quonam pacto, vt Scripturæ verbis vtar, quod ab eo minimè vocatum est, conseruari potuisset?

Nam cum nauis remoto gubernatore consistere nequeat, verum statim pessum eat, nec vlla quantumlibet exigua domus stare possit, nisi sit aliquis, qui ipsius curam gerat, quonam tandem pacto mundus, opus vsque adeo ingens, atque ita præclarum & admirandum, sine eximia aliqua & ingentiatque admiranda gubernatione, sapientissimaque prouidentia, tam diuturno temporis spatio constitisset? Ecce enim quantum iam temporis fluxit, ex quo cælum est, nec tamen obstaculitatem contraxit, nec terræ vis tam diu parens elanguit, nec fontes, ex quo orti sunt, scaturire destiterunt, nec mare tot fluuios excipiens mensuram suam

excessit, nec Solis ac Lunæ cursus immutationem ullam subierunt, nec diei ac noctis ordines inuersi sunt? Ex his nimirum omnibus Dei potentia & magnificentia, quæ omnem orationis facultatem superat, nobis declaratur, Prophetarum atque Apostolorum testimonio confirmata. Verùm ipsius gloriam nemo vnquam pro dignitate cogitare aut collaudare poterit. Si quidem diuinus Apostolus, *ille inquam, qui*

2. Cor. 18.

CHRISTVM in seipso loquentem habebat, cum ea omnia, tam qua intellectu percipiuntur, quàm qua sensibus subiecta sunt, cum animo suo considerasset, dixit, Ex parte cognoscimus, & ex parte prophetamus. Cum autem uenerit quod perfectum est, euacuabitur quod ex parte est. Ac propterea ex immensis sapientiæ ipsius opibus admiratione ac stupore percussus, apertè exclamauit: O altitudo diuitiarum sapientiæ & scientiæ Dei, quàm incomprehensibilia sunt iudicia eius, & inuestigabiles uia eius.

1. Cor. 13.

Ex parte cognoscimus, & ex parte prophetamus. Cum autem uenerit quod perfectum est, euacuabitur quod ex parte est. Ac propterea ex immensis sapientiæ ipsius opibus admiratione ac stupore percussus, apertè exclamauit: O altitudo diuitiarum sapientiæ & scientiæ Dei, quàm incomprehensibilia sunt iudicia eius, & inuestigabiles uia eius.

Rom. 11.

Quod si ille, qui ad tertium usque cælum peruenerat, atque arcana uerba audierat, huiusmodi voces emisit, equis mei similibus in tantorum mysteriorum abyssum oculos aduertere, atque

2. Cor. 12.

que

que aliquid pro dignitate, non dicam dicere, sed ne quidem cogitare poterit, nisi ipse sapientiae subministrator atque insipientium corrector dederit. Etenim in ipsius manu, & nos, & sermones nostri sunt, & omnis prudentia, ac solertiae scientia. Atque ipsius beneficio veram earum rerum, quae sunt, cognitionem habemus, mundi que concretionem intelligimus, elementorum vires, temporum initium & medietatem & finem, partium anni vicissitudines, ac tempestatum mutationes: quoniam omnia in modo & mensura constituit. Siquidem multum posse, ipsi semper praesto est: & brachij ipsius robori quis resistet? Etenim *tanquam momentum statera, sic est ante eum orbis terrarum: & tanquam gutta rosis matutini, quae descendit in terram. Sed miseretur omnium, quia omnia potest, & dissimulat peccata hominum, propter poenitentiam. Neminem enim ex ijs, qui ad ipsum accurrunt, execratur, nec auersatur solus ille bonus, atque animorum amans Dominus.* *Benedictum*

Sap. II.

Dan. 3.

sit nomen gloria ipsius sanctum, & laudabile, & superexaltatum in saecula.

Amen.

QVA

208 BARLAAM ET IOSAPHAT
QVÆ VERA VITA, ET QVÆ
vera sit Mors: de monachorum in
victu ac vestibus tempe-
rantia.

CAPVT XVIII.

DIXIT autem ad eum Iosaphat: Si
diuturno tempore tecum reputa-
ses, vir sapientissime, quonam pacto
propositarum quæstionum solutionem
mihi perspicuam redderes, meo qui-
dem iudicio, id melius præstare non
potuisses, quàm ea mihi, quæ nunc ex-
posuisti, commemorans: quippe qui
omnium quidem rerum effectorem &
conseruatorem Deum esse docueris,
Maiestatisque ipsius gloriam omnem
mentis humanæ captum excedere, cla-
rissimis rationibus demonstraris, ne-
que vlla alia ratione quenquam eam
consequi posse, nisi cui ipse arbitratus
suo eam patefaciat. Quo quidem no-
mine eloquentissimam tuam sapien-
tiam maiorem in modum admiror.

Sed illud velim mihi dicas, vir bea-
tissime, quam ipse ætate sis, & quibus
in locis commoreris, quosque Philoso-
phiz socios habeas. Siquidem anima
mea tuæ arctissimè hæret: atque per
omne vitæ tempus ne latum quidem
vnguem à te discedere cupio.

Ait

Ait autem Senex: Annos ni fallor, *Quanam*
 quinque & quadraginta natus sum. At *vera vita*
 que in terræ Sennaar desertis vitam de *existimā-*
 go. Commilitones porro eos habeo, *da sit.*
 qui ad superni itineris cursum mecum
 laborant, ac certant.

Quid ais, inquit Iosaphat? Mihi e-
 nim septuaginta annos excedere vide-
 ris. Quid igitur est, quamobrem te
 quadraginta quinque tantum annos
 habere dicas? neque enim hac in re mi-
 hi vera loqui videris.

Dixit autem ad eum Barlaam: Si
 annos meos ab ipso vitæ ortu nosse
 quæris, rectè sanè eos plusquam sep-
 tuaginta esse coniecisti. At mihi qui-
 dem nullo omninò modo inter vitæ an- *In mundo*
 nos censentur, qui in huius mundi va- *mors, in re-*
 nitate consumpti sunt. Nam cum, pec- *ligione vi-*
 catis in seruitutem addictus, carni vi- *ta.*
 uerem, quantum ad interiorem homi-
 nem attinet, mortuus eram. Quamob-
 rem mortis annos, vitæ annos nun-
 quam appellarim.

Ex quo autem mundus mihi cruci *Galat. 6.*
 fixus est, & ego mundo, atque exuto *Ephes 4.*
 veteri homine, qui secundum erroris de-
 sideria corrumpitur, non iam carni vi-
 uo, sed uiuit in me Christus: quod au-
 tem uiuo, in fide uiuo Filij Dei, qui di-
 .lexis

45. annis
Barlaam
in religio-
ne vixe-
rat.

Omnes qui
mundo ad-
dicti sunt,
in mortuis
habendi
sunt.

Peccatum
anima
mors.

Rom. 6.

lexit me, & pro me seipsum tradidit: Hos
vitæ annos & salutis dies, optimo iure
vocaui. Quos quidem quinque &
quadraginta esse asserens, consentanea
ratione, ac non absurdè, horum nume-
rum tibi dixi. Quin tu quoque ea sem-
per mente ac sententia sis velim, nimi-
rum vt eos, qui quantum ad omne pro-
bum opus mortui sunt, peccatis autem
viuant, atque eorum qui humi prouo-
luti sunt principi obsequuntur, & in
voluptatibus ac pestiferis cupiditati-
bus vitam absument, nullo modo viue-
re existimes, verùm eos extinctos esse
tibi persuadeas, vitæque functioni
mortuos.

Nam peccatum immortalis animæ
mortem esse sapiens quidam non im-
meritò pronunciauit. Atque etiam his
verbis Apostolus vtitur; *Cum serui es-
setis peccati, liberi eratis iustitiæ. Quem
ergo fructum habuistis in his, in qui-
bus nunc erubescitis? Finis enim illo-
rum mors est. Nunc autem liberati à
peccato, serui autem facti iustitiæ, ha-
betis fructum vestrum in sanctificatio-
nem, finem autem vitam æternam. Sti-
pendia enim peccati, mors: gratia au-
tem Dei, vita æterna, in Christo IESU
Domino nostro.*

Dixit

Dixit autem ad eum Iosaphat :
Quandoquidem vitam, quæ in carne
ducitur, vitam esse minimè censes, par
estigitur, ut ne mortem quidem hanc,
quam omnes subeunt, mortem esse
censeas.

Respondit Senex : Sine vlla dubi-
tatione de his quoque ita censeo, quip-
pe qui temporariam hanc mortem mi-
nimè peremescam, imò nec omni-
no mortem eam appellem, siquidem
me per diuinorum præceptorum viam
incedentem arripuerit : quin potius
transitum à morte ad præstantiorem
& perfectiorem vitam, atque in Chri-
sto absconditam. Cuius quidem con-
sequendæ cupiditate flagrantes opti-
mi viri, præsentem hanc vitam permo-
lestè ferebant. Vnde etiam ait Apосто-
lus : Scimus enim, quoniam si terrestris
domus nostra huius habitationis dissolui-
tur, adificationem ex Deo habemus, do-
mum non manufactam, aternam in ca-
elis. Nam & in hoc ingemiscimus, habita-
tionem nostram, qua de celo est, superin-
diti cupientes, si tamen vestiti, & non nu-
di inueniamur.

Nam & qui sumus in hoc tabernacu-
lo, ingemiscimus grauati: eò quod no-
lumus expoliari, sed superuestiri, ut ab-
sorbea-

*Mors hæc
tempora-
ria propriè
non est.*

Coloss. 3.

2. Cor. 5.

Rom. 7.

Phil. 1.

Psal. 41.

forbeatur, quod mortale est, à vita. At
 rursus: *Infelix*, inquit, *ego homo, qui*
me liberabit de corpore mortis huius? Et
 alio loco: *Cupio dissolui, & esse cum*
Christo. Et Propheta David: *Quaerendo*
veniam, & apparebo antefaciem Dei.
 Quod autem ego quoque omnium in-
 finis corpoream mortem nullo mo-
 do extimescam, hinc facile tibi intelli-
 gere licet, quod patris tui minis con-
 temptis ac pro nihilo habitis, intrepidè
 ad te accesserim, ut salutiferam doctri-
 nam tibi exponerem: tamen si alioquin
 compertissimum haberem fore, ut si
 hæc rescisceret, sexcentis me, si fieri
 posset, mortibus afficeret. Verùm ego
 Dei sermonem omnibus rebus antepo-
 nens, ipsoque frui cupiens, nec tempo-
 rariam hanc mortem perhorresco, nec
 eam huiusmodi nomine appellandam
 duco, Domini scilicet mandato obtem-

Matt. 10. *perans dicentis, Nolite timere eos, qui*
occidunt corpus, animam autem non possunt
occidere, sed potius timete eum, qui
potest animam & corpus perdere in gehennam.

Religiosi
naturam
superant.

Hæc, inquit Iosaphat, veræ vestre
 Philosophiæ præclara facinora, terro-
 norum hominum, qui à præsentis hæc
 vita vix auelli possunt, naturam longè
 mul-

multumque superant. Ac vos beati, qui hac strenuissima mente præditi estis. Quinam porro tibi ac socijs tuis in huiusmodi solitudine victus sit, atque item vnde, & cuiusmodi vobis vestes suppetant, verè mihi expone.

Barlaam autem dixit: Victus quidem *De victu,* nobis ex pomis, & stirpibus, quas soli- *& vesti-* tudo, cælesti rore perfusa, & Creato- *bus Bar-* tis imperio parens, alit, nobis suppetit. *laam &* Ob quæ nemo est, qui aduersum nos *sociorum* pugnam ineat, atque contendat, maio- *eius Mo-* remque partem, vt avaritiæ lex præscri- *nachorum* bit, arripere quærat: Verùm vberri- *desertum* omnibus illaboratus cibus, & extēpo- *incolentiæ.* ralis mensa proponitur. Quod si quan- do piorum fratrum, qui nobis vicini sunt, aliquis panis benedictionem afferat, hunc tanquam ad eorum, qui cum fide obtulerunt, benedictionem, à diuina prouidentia missum, suscipimus.

Vestes autem nobis ex asperis cili- *Asperitas* cijs, & ouium pellibus sunt, vetustæ *vestitus* omnes, atque ex varijs pannis consute, *monacho-* imbecillam nostram carnem atteren- *rum anti-* tes. Etenim eadem nobis est tum æsta- *quorum,* tis, tum hyemis vestis. Quam etiam vt semel induimus, exuere postea nobis non licet, quousque vetustate confecta prorsus deleatur. Ad hunc enim mo- *dum,*

dum, & frigoris, & æstus molestijs corpus afflictautes, futuræ immortalitatis vestem nobis comparamus.

*Barlaam
aliena veste
ad ne-
goria expe-
dienda in-
duitur.*

Cumque hic Iosaphat quæ fuisset, videntem vestem illam, qua induens erat, sibi comparasset, respondit Senex: A quodam piorum fratrum eam, cum ad te profecturus essem, videntem accepi. Neque enim par erat, ut cum ea, quam ferre soleo, veste accederem.

Simile.

Quemadmodum enim quispiam charissimum quendam cognatum in alienam regionem captivum abductum, illinc educere cupiens, abiecta veste sua, atque hostium suscepta persona, ad eorum regionem sese confert, varijsque artibus propinquum suum ex acerba tyrannide in libertatem asserit: eodem modo ego quoque de tuis rebus certior factus, hoc habitu suscepto veni, ut divina prædicatione peccatum tuum confererem, atque à truculenti principis mundi servitute te vindicarem.

Ac nunc per virtutem diuinam, quantum quidem in me fuit, ministerio meo perfunctus sum. Etenim ipse cognitionem tibi annunciaui, ac Prophetarum & Apostolorum prædicationem

nem exposui, vereque ac sine vllō errore presentium rerum vanitatem demonstravi, quantisque malis hic mundus scateat, eos, qui ipsi obtemperāt, in fraudem inducens, varijsque modis irretiens: Deinceps igitur, eò, vnde huc veni, revertendum est: ac tum alieno habitu deposito, meum induam.

Obscrauit autem Senem Iosaphat, ut se ipsi cum consueta veste ostenderet. Cùm itaque Barlaam vestem eam, quam gerebat, exuisset, Horrendum Iosaphat spectaculum sese obtulit. Etenim tota carnis ipsius* qualitas absumpta erat, ac pellis ex Solis æstu atque ardore circum ossa tensa erat, non secus ac si quis pellem subtilibus calamis terendisset. Pannoso porro ac perquam aspero cilicio è lumbis vsque ad genua cingebatur, idemque pallium humeris gerebat.

* πτότης
fortasse legendum, id est, pinguedo.

Admiratus itaque Iosaphat, huiusmodi vitæ duritiam & asperitatem, atque ex ingērica & singulari tolerantia stupore affectus ingemuit, profusisque lachrymis ad Senem ait: Quoniam ea tibi huc veniendi causa fuit, ut me ex acerba diaboli seruitute extraheres, beneficio tuo extremam manum impone, atque animam meam de custodia
Barlaami
vestitus
asper.
Psal. 141.
educ,

educ, ac me itineris tui socium adhibe:
ut mundi impostura prorsus liberatus,
tum denique salutaris baptismi sigil-
lum accipiam, sociumque me tibi ad-
mirandæ huius Philosophi hęc, atque exi-
miæ exercitationis præbeam.

*Parabola
valde ad
rem accõ-
modata*

Dixit autem ad eum Barlaam: Caprea-
hinnulum diues quispiam olim alebat.
Cum autem ipse creuisset, naturali ob-
fectu pertractus solitudines expetebat.
Egressus igitur quodam die, caprea-
rum gregem pastui operam dantem in-
uenit: atque ad eas sese adiungens, per
agros & campos oberrabat, ac serò qui-
dem domum se referebat, manè autem
famulorum negligentia foras egredie-
batur, atque cum siluestribus capris se
aggregabat. Porro cum illæ pabularum
longius processissent, ipse quoque eas
comitatus est. At verò Diuitis illius vi-
ri famuli, re cognita, conscensis equis
eas à tergo insecuti sunt, ac suam qui-
dem capream viuam captam domum-
que reductam posthac ita tenuerunt, ut
nulli ad eam aditus pateret: reliquum
autem gregem, partim trucidarunt,
partim malè mulctarunt.

Eodem modo ne nobis accidat, me-
tuo, si mihi te comitem adiungas: Hoc
est, ne, & tuo contubernio priuetur.

& in-

& ingentes socijs meis calamitates, ac sempiternam patri tuo condemnationem accersam. Vult itaque te Dominus nunc quidem diuini baptismi sigillo consignari, atque hic manentem omni pietatis generi studere, præceptisque suis operam dare. Posteaquam autem illius bonorum omnium datoris munere occasio sese obtulerit, tum demum, & ad nos venies, & per reliquum omne huiusce vitæ tempus nobiscum deges. Ac Domini benignitate fretus, haudquaquam dubito, quin in futura vita ita coniungemur, vt nunquam diuelli possimus.

Iosaphat autem lachrymis rursus perfusus, ad eum ait: Si Domino ita placet, ipsius voluntas fiat. Quocirca, cum diuino baptismo me inuiciaueris, pecuniasque à me & vestes, tam ad tuum, quam ad sodalium tuorum victum ac vestitum acceperis, in religiosæ exercitationis locum, diuinæ pacis præsidio septus, abscede: mea que causa sine vlla intermissione Deum roga, vt ne spe mea frustrer, verum primo quoque tempore ad te peruenire, atque in alta quiete vtilitatem ex te percipere possim.

Barlaam autem ait: **Q**uin Christi
K **q**uis

*Mundus
pauper, re-
ligio dives.*

quidem sigillum accipias, nihil est quod prohibeat. Quare te ipsum iam adorna ac Deo iuvante Christianæ fidei sacri initiaberis. De ijs autem pecunijs, quas te tum mihi, tum sodalibus meis daturum dixisti, qui tandem fieri posset, tu, qui pauper es, diuitibus elemosinam impertias? Si quidem diuitum est de pauperibus bene mereri, non autem contra pauperum de locupletibus & copiosis. Nam sodalium omnium meorum postremus, opibus omninò te superat. Verùm diuinis miserationibus fretus, hoc mihi persuadeo, te propediem locupletissimum fore. Quod cum contigerit, minimè ad largiendum promptus ac procliuis eris. Dixit autem ad eum Iosaphat.

Paradoxa.

Expone mihi quæso, quonam pacto, sodalium tuorum extremus, opibus me antecellat, cum paulò antè, tum eos in magna inopia viuere, atque extrema paupertate conflictari, dixeris. Quidnam item sit, quamobrem nunc me pauperem appelles: cum autem amplissimis opibus præditus fuero, minimè liberalem fore dicas, qui nunc ad largiendum promptus ac propensus sum.

*Auaris-
perpauperes.*

Respondit Barlaam: Non eos paupertate conflictari dixi, sed inexhaustis potius

potius opibus florere. Nam opibus o-
pes semper adiungere, nec cupiditatem
tanquam freno coercere, verum sine
vlla satietate plura appetere, extrema
paupertatis argumentum est. Contra,
qui sempiternarum rerum cupiditate
praesentia omnia contemnunt, eaque
prostercoribus ducunt, vt Christum so-
lum lucrentur, omni que ciborum & in-
dumentorum excussa, atque in Deum
proiecta cura, maiorem ex inopia vo-
luptatem capiunt, quam quisquam eo-
rum, qui mundi amore flagrant, ex o-
pum & pecuniarum abundantia capiat,
qui que amplissimas virtutum diuitias
sibi aggesserunt, atque immortalium
bonorum spe sese alunt, hos ego opti-
mo iure, te, atque aded quouis terreno
Rege locupletiores dixerim.

Quod si Deo tibi fauente, tu quoque
spirituales huiusmodi diuitias arripue-
ris, eas summo studio, ac diligentia ser-
uabis, ac semper, & quidem merito,
augere cupies, nec vllam omnino ea-
rum partem effundere sustinebis. Nam
in hoc demum verae diuitiae fixae sunt.
Earum autem opum, quae in sensum
cadunt, moles detrimento potius,
quam commodo amicos suos affecerit.

Quare non absre eas extremam pau-
per-

*Qui vero
diuites
sint.
Philip. 3:*

*Diuitia
extrema
paupertas.*

*Serpens &
hostis.*

peritatem appellavi. Quas, caelestium bonorum amatores, rebus omnibus remisso nuncio, ita fugiunt, ut quispiam serpentem fugit. Si verò eum hostem, quem mei piæ exercitationis socij & commilitones iam obruncarunt, ac pedibus proculcarunt, viuum rursus abs te acceptum ad ipsos detulero, bellorumque ac perturbationum causa ipsis fuero, prorsus ipsis exitiosus nuncius ero. Quod quidem absit, ut faciam.

Idem autem de indumentis etiam intelligas velim. Nam eos, qui vetustatis labem & corruptelam exuerunt, atque inobedienciæ vestem, quantum in ipsis fuit, deposuerunt, Christum autem tanquam vestimentum salutaris, & pallium lætitiæ induerunt, quoniam tandem modo rursus pelliceis tunicis induerem, ipsisque ignominiae amictum imponerem? Quin potius, cum Sodales meos, ut qui pia, & religiosa solitudinis exercitatione contenti sint, eamque pro verissimis delicijs ducant, nullis omnino eiusmodi rebus indigere compertum habeam, pecunijs & vestibus, quas te ipsis daturum dicebas, in pauperes distributis, fac tibi eiusmodi thesaurum in futurum recondas, qui nullo

nullo modo surripi possit, Deum scilicet in ipso per illorum preces opitulatorem tibi adiungens. Sic enim hoc consequeris, ut opes ad optima quæque tibi adiumento sint. Ac deinde, cum *Ephes. 6.* Spiritus armaturam acceperis, & lumbos in veritate succinxeris, ac iustitiæ lorica indueris, & salutis galeam capiti tuo imposueris, & pedes in Euangelij pacis præparationem calcearis, fideique scutum ac Spiritus gladium, quod est verbum Dei, manibus sumpseris, atque vndique te præstantissimis armis instruxeris, ac muniueris, ita demum fidei animo ad bellum cum impietate committendum egredere: ut ea in fugam versa, atque ipsius duce diabolo in terram alliso, à dextra Domini manu, quæ vitæ principium affert, victtricem coronam consequaris.

*BARLAAM REGIS FILIVM
mysterijs fidei ac sancta Eucharistia im-
buit. Tum de imaginum cultu, ac Nicæno
Symbolo verba facit. Atque ita demum
Baptismum & Eucharistiam ipsi
impertit, atque ad virtu-
tis studium hor-
tatur.*

CAPVT XIX.

K 3

CVM

Ante ba-
ptismū plu-
rimis die-
bus prapa-
rauit filiū
Regis, mā
dans ieiū-
nare & o-
rare: velu
sieriam B.
Petrum
dixisse,
author est
Clemens
Pontifex
epist. 1 ad
Iacobum.

CUM Barlaam huiusmodi doctri-
nis, ac salutiferis sermonibus, Re-
gis filium imbuisset, atque ad diuinum
Baptismum pręparasset, ei que, vt con-
suetudo fert, ad aliquot dies ieiunare,
ac precibus incumbere pręcepisset, ad
eum crebrò ventitare non desinebat,
atque omnia orthodoxę fidei dogma-
ta ipsi tradebat, diuinum que Euange-
lium exponebat, ac pręterea Aposto-
licas cohortationes & Prophetarum
loca ipsi explanabat. Nam cum vir ille
diuinitus tradita doctrina polleret, om-
nem, tam veteris, quam noui Testa-
menti Scripturam memoriter recitabat.
Cumque diuino Spiritu incitatus ferre-
tur, adolescentera verę Dei notitię luce
collustrauit. Eo autem die, quo bap-
tizandus erat, docendi causa, his ad eum
verbis utebatur.

Oratio Bar-
laami ad
Iosaphat.
Psalms. 4.
SS. Trini-
tatis.

En Christi sigillum accipere, at-
que dominici vultus lumine consigna-
ri, Dei que filius, ac viuifici Spiritus
templum effici properas. Quocirca
in Patrem, & Filium, & Spiritum san-
ctum crede, sanctam, inquam, ex
qua vita initium duxit, Trinitatem,
quę in tribus personis, & vna diui-
nitate celebratur, ac, quantum qui-
dem ad personas & personales proprie-
tates

rates attinet, distincta est, quantum
 autem ad essentiam, coniuncta & co-
 pulata: vnum Deum vnigenitum agno-
 scens, atque vnum Filium vnigenitum, *Pater.*
 Dominum nostrum I E S V M C H R I -
 S T V M, Lumen de Lumine, Deum ve-
 rum de Deo vero, genitum ante om-
 nia saecula. (Etenim ex bono Patre bo-
 nus Filius genitus est: Et ex vnigenito *Verbum.*
 Lumine sempiternum Lumen effulsit:
 Et ex vera vita viuificus fons prodijt:
 Et ex ipsa met potentia, Filij potentia e- *Hebr. 1.*
 micuit: qui est splendor gloriae, & ver-
 bum verè subsistens, qui *in principio o-*
rat, & apud Deum erat, & Deus erat,
 principij expers & sempiternus: per
 quem omnia facta sunt, tam quæ oculis
 cernuntur, quàm quæ cerni neque-
 unt.) Et vnum Spiritum sanctum, ex Pa- *S. Spiritus.*
 tre procedentem, agnoscens, Deum
 perfectam, & vitam afferentem, ac san-
 ctitatem præbentem, eadem volunta-
 te præditum, omnipotentem, eandem
 æternitatem habentem, verè subsisten-
 tem. Ad hunc igitur modum Patrem
 & Filium & Spiritum sanctum adora,
 in tribus personis seu proprietatibus,
 atque in vna diuinitate. Communis
 enim his tribus est diuinitas, atque vna
 ipsorum natura est, vna substantia, vna

gloria, vnam regnum, vna potentia, vna auctoritas. Commune autem est Filio & Spiritui sancto, quod ex Patre sunt. At verò Patri proprium est, ingenitum esse: Filio, genitum esse; Spiritui denique processisse.

Nō inquit, rēdum quo pacto vel Filius genitus sit, vel Spiritus processerit. Sic igitur hæc crede. At generationis aut processionis modum comprehendere minimè studeas, (neque enim comprehendi potest) verum integro corde ac sine vlla superuacanea inuestigatione illud tene, nimirum Patrem & Filium & Spiritum sanctum omnibus modis vnum esse, excepta ingeni proprietate, & generatione, & processione.

Incarnatio. Illudque item, vnigenitum Filium ac Dei Verbum, & Deum, salutis nostræ causa Patris decreto, ac Spiritus sancti adiuncta opera, in terram descendisse, sine semine in sanctæ Virginis ac Dei genitricis Mariæ utero per Spiritum sanctum conceptum, ac sine vlla labe genitum, perfectumque hominem effectum: illudque præterea, ipsum perfectum Deum, ac perfectum hominem esse, ex duabus naturis, hoc est diuinitate, & humanitate, ac in duabus naturis intelligentia & voluntate & operatione & arbitrij libertate præditis, atque om-
nira-

niratione perfectis, iuxta normam ac rationem vtrique naturæ, hoc est diuinæ & humanæ consentaneam, vna autem composita persona. Hæc inquam simpliciter, atque sine vlla curiosa inuestigatione accipe: nec illud intelligere stude, quoniam pacto Dei Filius se ipsum exinaniuerit, atque ex virginis sanguinibus homo sine semine atque corruptione factus fuerit: aut quoniam pacto duæ naturæ in vnam personam conuenerint. Nam hæc, quæ diuinitus nobis à Scriptura sancta dicta sunt, fide tenere docemur: modum autem nescimus, nec exponere possumus.

Crede Filium Dei, qui per viscera misericordiae suæ homo factus est, omnes *Christus* eas humanas affectiones, quæ natura- *omnes hu-* manas af-
les sunt, nec vitio dantur, suscepisse. *fectiones,*
me enim, quantum ad humanam natu- *qua vitio*
ram attinet, ac siti laborauit, & dormi- *carent, su-*
uit, & in angore versatus est, & pro no- *scepit.*
stris iniquitatibus ad mortem ductus,
crucique affixus, ac degustata morte se-
pultura affectus est, diuina interim na-
tura ab omni perpeffione ac mutatione
libera manente. Nullam enim omnino
perpeffionem ipsius naturæ ab omni
perpeffione alienæ attribuimus: verum
in ea natura, quam assumpsit, eum pas-

sum & sepultum esse agnoscimus, ac
diuina gloria à morte ad vitam & im-
mortalitatem excitatum esse, atque
in caelos ascendisse, tandemque rur-
sum cum gloria venturum esse, vt de
viuis ac mortuis sententiam ferat, at-
que vnicuique pro eo ac meritis est re-
pendat.

Matth. 16.

Apoc 22.

*Ioan. 5.
Resurre-
ctio.*

*Aduersus
Mani-
chaos.*

*Bonicle-
tio est Dei
atque in
figenda*

Resurgent enim mortui, & excita-
buntur qui in monumentis sunt. At-
que illi quidem, qui Christi manda-
ta obseruauerint, & in recta fide ex hac
vita excefferint, sempiternam vitam
hæreditariò possidebunt: qui autem
in peccatis sese corruerint, atque
à recta fide deflexerint, ad sempiter-
num supplicium abituri sunt. Crede
nec vllam mali essentiam, nec regnum
vllum esse: nec principij expers illud
esse statue, aut in seipso extitisse, vel
etiam à DEO ortum traxisse (procul
à te sit hæc absurditas:) verum opus
nostrum, ac Diaboli, hoc esse, quod
nostra incuria & negligentia obre-
pit, propterea quod libero arbitrio præ-
diti sumus, ac sponte nostra, tam bo-
num, quam malum eligamus. Ad hæc
vnum baptisma ex aqua & Spiritu san-
cto in peccatorum remissionem confi-
tere.

Atque

A
Chr
den
esse,
pecc
kus
stam
Apo
ipsu
xit:
pus n
missi
do su
cons
men
missi
mea
ferm
te n
sacr
fand
vinc
acqu
an
affe
V
hoc
cau
de e
ipsu

Atque insuper ab omni labe pura *Quid de*
Christi mysteria accipe, certissimè ere- *Euchari-*
dens, Dei nostri corpus & sanguinem *stia credet-*
esse, quæ hominibus fide præditis, ad *dum.*
peccatorum veniam dono dedit. Chri-

stus enim ea nocte, qua tradebatur, te-
stamentum nouum Discipulis suis &
Apostolis, ac per eos omnibus, qui in
ipsum credituri erant, in hæc verba san-
xit: *Accipite & manducate, hoc est cor-* *1. Cor. 11.*
pus meum, quod pro vobis frangitur in re-
missionem peccatorum. Eodemque mo-
do sumptum calicem, ipsis porrexit, di-
cons: Hic est sanguis meus, noui testa-
menti, qui pro vobis effunditur in re-
missionem peccatorum. Hoc facite in
meam commemorationem Ipse igitur Dei *Hebr. 4.*
sermo viuus & efficax, atque sua virtu-
te nihil non efficiens, per diuinum ac
sacrosanctum sermonem, ac Spiritus
sancti aduentum, ex oblationis pane &
vino corpus suum ac sanguinem efficit,
atque immutat: & ijs, à quibus cupido
animo percipitur, sanctitatem & lucem
affert.

Venerandam characteris Domini, *De imagi-*
hoc est, Dei Verbi, humanitate nostra *nibus hono-*
causa induti, effigiem adoræ, cum fi- *re efficien-*
de exosculans, atque ita existimans, te *dis.*
ipsummet Creatorem in imagine con-

K. 6. *ueri,*

Basil. l. de Spiritu sancto cap. 18. tueri. Siquidem imaginis honor, via sancto viro proditum est, ad exemplar refertur. Exemplar porro est id, cuius imago effingitur, atque ab eo derivatur. Etenim cum picturam in imagine cernimus, ad veram formam, cuius imago est, mentis oculis transimus, cum, qui nostra causa carnem sibi adiunxit, pie adorantes: non ipsi quidem picturae diuinitatem attribuentes, verum vt incarnati Dei imaginem, pro nostro erga eum, qui nostra causa etiam vsque ad serui formam sese exinaniuit, amore ac benevolentia, complectentes. Eodemque modo etiam pura ipsius Mattis, atque omnium sanctorum, effigies, eadem ratione complectens, atque item viuifica ac veneranda Crucis typum fide adorans, exosculare, ob Christum videlicet ac Deum & mundi Seruatorem, qui salutis nostre causa carne in ipsa suspensus est, nobisque ad victoriam aduersus Diabolum obtinendam hoc signum dedit. Cohorrescit enim ille, ac tremore afficitur ipsius vim intueri minimè sustinens.

In his dogmatibus, atque huiusmodi fide baptizaberis, eam mutationis omnis expertem, atque ab omni hæresi puram vsque ad extremum vitæ spiritum

geri-

retinens: Omnem autem doctrinam, *Diabolus*
 atque omnia dogmata, quæ huic à re- *crucis sig-*
 prehensione alienæ fidei aduersantur, *nū timet.*
 execrare, atque ab alienationem à Deo
 esse existima. Ait enim Apostolus: *Et Galat. 1.*
inisi angelus de celo Euangelizet vobis,
præterquam quod Euangelizauimus vo-
bis, anathema sit. Neque enim aliud est
 Euangelium, aut alia fides, præter eam,
 quæ ab Apostolis prædicata, atque à di-
 uinis Patribus in varijs Concilijs con-
 firmata est.

Hæc cum dixisset Barlaam, atque
 illud fidei symbolum, quod in Nicœ-
 no concilio editum est, Regis filio ex-
 posuisset, in nomine Patris, & Filij, & *Baptiza-*
 Spiritus sancti cum, in Piscina, quæ in *tur Iosa-*
 ipso horto erat, baptizauit: ac super *phat.*
 eum Spiritus sancti gratia venit. Cum *Barlaam*
 quæ ad ipsius cubiculum redijisset, atque *missa pri-*
 incruenti sacrificij sacrum peregisset, *uatam ce-*
 immaculata Christi mysteria ipsi im- *lebrat.*
 pertiuit. Posteaque illi spiritu exulta-
 bat, Christum Deum laude atque gloria
 afficiens.

Dixit autem ad eum Barlaam: *Bene. 1. Pet. 1.*
dictus Deus, & pater Domini nostri Iesu
Christi, qui pro ingenti sua misericordia
regenerauit te in spem viuam, in heredita-
tem incorruptibilem & incontaminatam,

& immarcescibilem, conseruatam in celis in Christo IESU Domino nostro per Spiritum sanctum. Hodierno enim die à peccato liberatus, accepto sempiternæ vitæ pignore, Deo mancipatus es, ac relictis tenebris lumen induisti, adopratus in libertatem gloriæ filiorum DEI. Quotquot enim, inquit ille, receperunt eum, dedit eis potestatem filios Dei fieri, his qui credunt in nomine eius. Itaque non iam seruus es, sed filius, & hæres Dei, per Christum in Spiritu sancto. Quocirca, charissime, id stude, vt mundus & immaculatus ipsi inueniaris, supra fidei fundamentum proba opera extruens. Fides enim sine operibus mortua est, quemadmodum & opera sine fide.

Atque, vt iam prius, me ad te dicere memini, deposita iam omni malitia, veterisque hominis, qui secundum erroris desideria corrumpitur, operibus omnibus odio habitis, tanquam modò genitus infans, rationabile & sine dolo virtutum lac sugere concupisce: vt in eo crescas, atque ad mandatorum Dei cognitionem peruenias in virum perfectum, in mensuram ætatis plenitudinis Christi: vt non iam sis paruulus sensibus, vitiosarum affectionum sub-

Ioan. 1.

Gal. 4.

2. Pet. 3.

Iacob. 2.

Ephes. 4.

1. Pet. 2.

Ephes. 4.

sub-

ctibus ac tempestate iactatus, & circumactus, verum malitia quidem parvulus sis, ad bonum autem firmam ac solidam mentem habeas, atque, ut dignum est ea vocatione, qua vocatus es, in mandatorum Domini observatione verseris, excussa nimirum atque a remoti prioris vitæ vanitate, quemadmodum gentes ambulant in vanitate sensus sui, obscuratum habentes intellectum, alienati à gloria Dei, cupiditatibusque suis & motibus à ratione avertis subiecti.

Tu verò quemadmodum ad Deum vivum & verum accessisti, sic etiam ut filius lucis ambula. Fructus enim *Galat. 5.* Spiritus est in omni bonitate, & iustitia, & veritate. Atque illud operam dæmon novum cum hominem, quo hodie indutus es, priori posthac verustate labefactes: verum quotidie in iustitia & sanctitate & veritate renoueris. Nam hoc nemo non potest, si velit: quemadmodum audisti, quod *Ioan. 1.* potestatem dederit filios Dei fieri, his qui credunt in nomine eius.

Quapropter non iam hoc dicere possumus, nos virtutes adipisci minime posse. Proclivis enim ac facilis via est: atque etiam si ob corporis afflictionem
arctam

Qua ratione facilius in caelum via sit. arcta quodammodo & angusta dicta est, tamen ob futurorum suorum spei recta & clara est, qui non stultè ambulat, verùm Dei voluntatem exactè intelligunt, atque ad dimicandum adversus diaboli hostis versutias, ipsius armaturam induunt, & in oratione atque obsecratione, cum patientia & spe in hoc ipsum inuigilant.

Matth. II.
Ephes. 5.

1. Tim. 6.

Ac proinde facito, vt. quemadmodum à me audisti, & eruditus es, firmumque fundamentum iecisti, in ipso abundes, crescens videlicet & proficiens, ac boni militis officio fungens: fidem habens, & bonam conscientiam, proborum operum testimonio confirmatam: iustitiam colens, pietatem, fidem, charitatem, patientiam, lenitatem: vitam sempiternam, ad quam vocatus es, apprehendens: omnem autem voluptatum ac vitiosarum affectionum cupiditatem, non modò quantum ad actionem, sed etiam quantum ad cogitationem, procul à te remouens: vt animam tuam ab omni spurcicie puram Deo exhibeas.

Cogitationes nostrae apud Deum in numero sunt. Non enim actiones duntaxat, verùm etiam cogitationes nostrae apud Deum in numero sunt, coronasque aut supplicia nobis conciliant. Siquidem

dem Christum simul, cum Patre ac Spiritu sancto in puris cordibus habitare perspectum habemus. Ac rursus illud non ignoramus, quod quemadmodum fumus apes, eodem modo pravae cogitationes divini Spiritus gratiam à nobis propellunt.

Quamobrem summo studio in hoc enitere, ut omni vitiosa cogitatione ex animo tuo extincta & deleta optimas quasque cogitationes in ea inseras, templumque Spiritus sancti te ipsum efficias.

Siquidem per cogitationes ad actiones ipsas venimus: atque omne opus à cogitatione, animique agitatione progrediens, paruum primò initium arripit, ac deinde tacitis incrementis augetur, ingens ad extremum efficitur. Ob eamque causam, nullo modo permittite, ut improba consuetudo tibi dominetur: verum donec recens est, parvam radicem è pectore tuo euellere; ne alioqui cum pullularit, ac radices suas altè infixerit, postea non nisi longo tempore, ac magno cum labore extirpari possit.

Ob id enim maiora peccata quotidie ad nos aditum habent, atque in animas nostras imperium obtinent, quoniam

Simile.

Per cogitationes ad actiones venimus.

Cauenda peccandi consuetudo.

Qui spernit modica paulatim decidet.

• Simile.

ijs, quæ minora esse videntur, hoc est improbis cogitationibus, inhonestis sermonibus, malisque colloquijs consentanea correctio minimè adhibetur. Vt enim in corporibus, qui parua vulnera negligunt, saniem plerumque, ac mortem sibi ipsis accersunt: ad eundem modum, etiam in animis hoc visum venit, ut qui minima vitia ac peccata nihil pendunt, grauiora sibi inuehant.

Prou. 8.

2. Pet. 2.

Quatenus autem grauiora peccata ipsis oboriuntur, contracto tandem habitu anima in contemptum cadit. *Impius enim, inquit ille, cum in profundum venerit, contemnit.* Ac deinceps, ut sus in coeno volutari gaudet, sic etiam anima illa prauæ consuetudini immersa, ne peccatorum quidem scelerem sentit, verum potius ipsis gaudet & oblectatur, vitiumque instar boni cuiuspiam arctissimè retinet. Atque ut etiam aliquando, recepta meliori mente, scelerum suorum sensu afficitur, non tamen sine magno labore, ac sudore, ac praua consuetudine, cui vltro ac sponte se in seruitutem addixit, liberatur.

Quocirca omnibus viribus, ab omni mala cogitatione, atque omni vitiosa

consuetudine, te remoue, ac potius virtutibus assuesce, easque ita cole atque exerce, vt earum habitus tibi comparetur. Nam si paulum laboris in ipsis susceperis, atque earum habitum contraxeris, postea, Deo iuuante, citra laborem vllum proficies. Siquidem virtutis habitus animæ insitus, vtpote naturalem cum ea cognationem habens, Dei que ope adiutus, vix omnino mutationem vllam recipit, atque in primis firmus est, quemadmodum vides fortitudinem, & prudentiam, temperantiamque item, ac iustitiam, vix omnino mutationem vllam admittere, propterea quod animæ habitus & qualitates & operationes sint, eam penitus penetrantes.

Nam cum vitij affectiones, quæ nobis non naturales, sed aduentitiæ sunt, posteaquam ad habitum peruenerint, vix omnino dimoueri possint: quid afferri potest, quin virtus, quæ & naturaliter nobis à summo illo parente & effectore insita est, ipsiusque ope & adiumento nititur, si nobis non nihil laborantibus, per habitum in anima radices egerit, multò minus immutari

queat.

QVÆ

QVÆ PVRE ORATIONI
 vis sit. sub finem Capitis monetur Iosaphat
 ut presentium rerum vanitatem, ac
 futurarum aternitatem con-
 templetur.

CAPVT XX.

De Virtu-
 tis habitu
 historia
 notanda.

VND E etiam mihi quidam ipsius cul-
 tor, rem huiusmodi narrauit. Cum
 inquit, firmissimum diuinæ contempla-
 tionis habitum mihi comparassem, ip-
 siusque meditatione anima mea tincta
 esset, huius rei periculum aliquando fa-
 cere cupiens, mentem meam ita conti-
 nui, vt eam pro suo more meditationi
 sese adiungere minimè sinerem. Quod
 quidem id eam peragrè ac permolestè
 ferre intellexi, atque ad eam effrenata
 quadam cupiditate properare, nec ad
 contrariam vllam cogitationem vllò
 modo inflecti posse. At cum habenas
 ipsi nonnihil permisisset, statim ad stu-
 dium suum, & operam celerrimo cursu
 ferebatur: extabatque id quod ait Pro-
 pheta: *Quemadmodum desiderat ceruus
 ad fontes aquarum: ita desiderat anima
 mea ad te Deus. Sitiuit anima mea ad
 Deum fontem viuum.* Ex his igitur om-
 nibus demonstratum est, in nobis hoc
 firum

litum esse, ut virtutem adipiscamur, id- *In nobis*
 que nostri arbitrij ac potestatis esse, *virtutem*
 carne amplecti, an contra peccatum *adipisci si-*
 ipsi anteferre velimus. Et quidem ij, qui *tum est, ac-*
 vitio in seruitutem se addixerunt, *zgrè cedente ta-*
 ab eo abstrahi possunt, quemadmodum *men Dei*
 à me superius dictum est. *gratia.*

Tu verò, qui per viscera misericordiae
 Dei nostri eo liberatus es, ac per Spiri-
 tus diuini gratiam Christum induisti,
 fac te totum ad Dominum transferas,
 nec vitiosis affectionibus ianuam vlllo
 modo aperias, verùm animam tuam
 luauit virtutum odore ac splendore co-
 ornatam, sanctæ Trinitatis templum
 reddas, atque in ipsius contemplatio-
 ne omnes mentis tuæ facultates oc-
 cupes.

Nam cum is, qui cum terreno Rege
 degit, atque colloquitur, beatus ab om-
 nibus prædiceretur, non est dubium, quin
 is, cui diuino beneficio contigit, ut
 mente cum Deo colloquatur, consue-
 tudinemque cum eo habeat, omni bea-
 titudine cumuletur. Quæ cum ita sint,
 eum semper ob oculos tibi propone, at-
 que cum ipso colloquere.

Quaratio-

Quanam autem ratione cum Deo *ne quispiã*
 colloqueris? Nimirum per orationem *cum Deo*
 & obsecrationem ad Deum appropin- *colloqua-*
 quans *tur,*

quans. Nam qui ardentissimo desiderio, accurgato pectore orat, atque ab omnibus rebus ex materia concretis, & terrenis abducta mente, tanquam coram Deo astat, ac cum metu & tremore preces ad eum adhibet, hic nimirum cum eo consuetudinem habet, facieque ad faciem cum eo colloquitur.

Si quidem bonus noster Deus ac Dominus ubique adest, eos, qui sincero ac puro animo ipsum precantur, exaudiens: quemadmodum ait Propheta, *Oculi Domini super iustos, & aures eius in preceseorum.* Quo fit, ut Patres, hominis cum Deo coniunctionem, orationem esse definiant, eamque Angelorum opus, ac futurae laetitiae praeludium appellent. Siquidem in hoc potius, quam in vllis alijs rebus situm esse caelorum regnum censent, ut quis ad sanctam Trinitatem appropinquet, eamque contempletur. Quam quidem ad rem cum precandi assiduitas mentem velut manu ducat, non abs re beatitudinis illius praeludium, ac velut effigies quaedam appellata est.

Verum non omnis oratio eiusmodi est: sed ea demum hoc nomine nuncupanda est, quae Deum, qui orationis materiam suppeditat, magistrum ha-
bet

m.

Psalm. 33.

Oculi Domini super iustos, & aures eius in preceseorum. Quo fit, ut Patres, hominis cum Deo coniunctionem, orationem esse definiant, eamque Angelorum opus, ac futurae laetitiae praeludium appellent. Siquidem in hoc potius, quam in vllis alijs rebus situm esse caelorum regnum censent, ut quis ad sanctam Trinitatem appropinquet, eamque contempletur. Quam quidem ad rem cum precandi assiduitas mentem velut manu ducat, non abs re beatitudinis illius praeludium, ac velut effigies quaedam appellata est.

Oratio futurae beatitudinis praeludium.

Quanam vera Oratio censenda sit.

bet, quæque supra terrena omnia affur-
git, atque cum Domino Christo sine vl-
la intermedia re versatur.

Hanc velim tibi acquiras, atque in ea
prouchi contendas. Etenim ipsa hanc
vim habet, vt te à terra in cælos subue-
here possit. Cæterum non temere, ac si-
ne vlla præparatione in ipsa progressus
facies: verum ita demum, si animam
tuam ab omnibus vitiosis affectionibus
prius repurgaris, eamque ab omni im-
proba cogitatione deterfam, puri cuius-
dam ac recens absterfi speculi instar ef-
feceris, & ab omni iniuriarum recorda-
tione, atque ira (quæ maiori quàm reli-
qua omnia, impedimento est, quo mi-
nus preces nostræ ad Deum sublimes fe-
rantur) te ipsum procul remoueris, can-
ctisque, qui te læserint, offensionem ex
animo remiseris, atq; per eleemosynas,
& pauperum miserationes, orationi ve-
lut pennas quasdam additas, eam Deo
cum calentibus lachrymis obtuleris.

Ad hunc quippe modum orans, ijs-
dem verbis vti poteris, quibus beatus il-
le Dauid, qui Rex erat, ac sexcentis cu-
ris distrahebatur, nihiloque secius ta-
men animam suam à vitiosis affectioni-
bus perpurgauerat, ad Deum utebatur, di-
cens, *Iniquitatē odio habui, & abominatus sum:*
Psal. 118.

*Ira orationē
maximo im-
pedimento
est.*

sum: Legem autem tuam dilexi. Septies in die laudem dixi tibi, super iudicia iustitia tua. Custodiuit anima mea testimonia tua. & dilexit ea vehementer. Appropinquet deprecatio mea in conspectu tuo, Domine: iuxta eloquium tuum da mihi intellectum.

Esa. 58.

Sic, videlicet clamante te, Deus exaudiet, & adhuc loquente te dicet, *Eccce adsum*. Quocirca, si huiusmodi Orationem adeptus fueris, beatus eris. Neque enim fieri potest, quin is, qui cum huiusmodi animi alacritate Deum orat, atque obsecrat, quotidie novos in virtute progressus faciat, atque omnes hostis laqueos superet. Nam qui mentem suam, ut cuiusdam viri sancti verbis utar, excalescit, animamque suam erexit, atque in caelum se transtulit, sicque Dominum suum inuocat, sceleraque sua in memoriam reuocat, ac de eorum remissione cum Deo colloquitur, calentissimis quoque lachrymis cum obsecrat, ut pro sua benignitate propitium ac facilem se ipsi praebat, ex huiusmodi sermonum & cogitationum usu & consuetudine hoc consequitur, ut omnem huiusce vitae curam deponat, atque humanis affectionibus superior existat, dignusque habeatur, qui Dei congerro
appel-

appelletur. Quo quid beatius aut sublimius contingere possit? Utinam itaque Dei beneficio beatitudinis huiusce compos fias.

Ecce enim mandatorum Domini viam tibi demonstraui, nec quidquam subtraxi, quo minus omne Dei confilium tibi annunciarer. Ac iam quidem ego ministerium meum absolui. Superest, ut succinctis lumbis mentis tuæ, instar Sancti illius, qui te vocauit, ipse quoque in omni vitæ tuæ ratione sanctum te præbeas. *Sancti enim estote, quoniam ego sanctus sum,* dicit Dominus. Atque etiam Apostolorum princeps, ad hunc modum loquitur: *Si Patrem inuocatis eum, qui sine personarum acceptione secundum cuiusque opus iudicat, in timore incolatus vestri tempore conuersamini, scientes quoniam non corruptibilibus auro & argento liberati estis de vana vestra conuersatione paternarum traditionum, sed pretioso sanguine quasi agni incontaminati & immaculati Iesu Christi.*

Hæc igitur omnia in mente eodita sine vlla intermissione recordare, Dei metum, & horrendam ipsius tribunal & splendorem eum, quem iusti in futuro æuo accepturi sunt, ac contra peccatorum in teterrimis tenebris incero-

L rem;

Actor. 20.

Leuit. 19.

1. Pet. 1.

Esa 40.

1. Tim. 4.

Phil. 4.

rem; præcurium item rerum imbecillitatem & vanitatem, ac futurorum æternitatem, semper ob oculos habens: Illudque præterea, quod *omnis caro fœni instar est & omnis gloria eius tanquam flos fœni. Exsiccatum est fœnum, & flos eius decidit. Verbum autem Domini manet in æternum.* Hæc semper meditare: & pax Dei tecum sit, quæ te illuminet, & sapientia instruat, & ad salutis viam ducat, improbamque voluntatem procul à tua mente depellat, atque animam tuam Crucis signo imprimat, ne ullum peruersi spiritus scandalum ad te propius accedat, verum diuino beneficio in omni virtutum perfectione futurum illud ac finis & successionis expert regnum adipiscaris, ac beatæ & vitæ initium afferentis Trinitatis, quæ in Patre, & Filio, & Spiritu sancto glorificatur, lumine collustreris.

BARLAAM OB FREQUENTEM
cum Regis filio consuetudinem, præcepto-
ribus ipsius in suspensionem venit. Eaque
de causa, Iosaphat abeundi po-
testatem ipsi fa-
cit.

CAPVT XXI.

CVM huiusmodi doctrinis ad mores
informandos accommodatis, præ-
stan;

stantissimus Senex Regis filium instruxisset, ad suum hospitium se cōtulit. At Adolescentis ministri & præceptores, frequentem ipsum in palatium ingressum perspicientes, admiratione afficiebantur. Vnus autem ex ijs, qui priorem inter eos locum obtinebat, & quem Rex, velut fidelissimum, ac sui studiosissimum filij sui palatio præfecerat, Zardan nomine, Regis filium his verbis allocutus est: Non te fugit, Here, quanto patris tui metu afficiar, quaq; erga eum fide sim. Eoque etiam nomine, me tanquam fidissimum famulum tibi administrum esse iussit. Nunc autem exterum hunc virum crebrò tecum colloqui videns, illud vereor, ne Christianæ religionis, quam pater tuus ingēti odio infectatur, cultor sit: sicque ego capitalis sententiæ obnoxius reperiar. Proinde, vel de eo patrem certiore fac, vel posthac cum eo colloqui desine: vel certè, ne in reprehensionem incurram, à facie tua me ablega, atque alium, qui mihi subrogetur, à patre tuo postula.

Regis autem filius ad eum dixit: Hoc primum, ô Zardan, faciamus. Volo quodam obductus, sta, ipsiusque ad me sermones audi: atque ita, quidam tibi faciendum sit, exponam.

L

Cum

Summa
doctrina
Christiana.
Matth 24.

Cum igitur Barlaam ad ipsum accessurus esset, Zardane intra velum introducto, ad Senem ait: Diuinam tuam doctrinam mihi summam repete, quod firmiter pectori meo inseratur. Excepto igitur sermone, Barlaam longam de Deo, atque erga eum pietate, orationem habuit, quodque eum solum *ex toto corde, & ex tota anima, & ex tota mente* amare, ipsiusque mandata cum timore ac desiderio obseruare oporteret: quodque ipse esset, qui omnia, tam quæ in cernendi sensum cadunt, quam quæ ab oculorum sensu remota sunt, condidisset.

Ac deinde primi hominis effractionem, mandatumque ipsi datum, laetantemque in eum, ob violatum edictum, à creatore sententiam commemorauit. Deinceps bona ea recensuit, quibus nos reiecto ipsius mandato nosmet exclusimus. Mox earum molestiarum mentionem fecit, quæ, postquam ab illis bonis excidimus, miserè nos inuaserunt.

Tum autem ea, quæ, ad benignitatem, & amorem erga hominum genus pertinebant, subiunxit, nempe quoniam modo summus ille opifex salutis nostræ curam gerens, magistros ac Prophetas

pheta
dican
desc
mira
titud
cruce
rem,
restit
ad pr
calor
dign
cruci
guen
mora
nes p
rur
seru
H
ac iu
acco
taqu
præ
nass
dicu
nem
Dec
stan
nem
fiot
ma

phetas Vnigeniti incarnationem prædicantes miserit. Deinde etiam ipsius descensum, incarnationem, beneficia, miracula, tolerataque pro nobis, ingrati- tudinis vitio laborantibus, supplicia, crucem, lanceam, voluntariam mor- tem, ac denique nostram in integrum restitutionem, & reuocationem, atque ad primum bonum reditum: ac postea celorum regnum, quod homines eo dignos manet, reconditum improbis cruciatum, ignem nunquam extin- guendum, perpetuas tenebras, im- mortalem vermem, cæterasque om- nes penas, quas ij, qui peccati serui- tute se constrinxerunt, sibiipsis agge- serunt.

Hæc cum oratione profecutus esset, ac sub finem in doctrinam ad mores accommodatam delapsus fuisset, mal- taque de vitæ puritate verba fecisset, præsentiumque rerum vanitatem dam- nasset, eorumque, qui his totos se ad- dicunt, miseriam coarguisset, oratio- nem tandem preceatione conclusit, a Deo nimirum ipsi firmam & con- stantem orthodoxæ fidei confessio- nem, vitamque ab omni reprehensio- nis nota immunem, ac purissi- mam muneris sui administrationem

optans. Ac postea, precationi sine imposito, ad hospitium suum rursus se recepit.

Regis autem filius accito Zardane, quid animi haberet, periclitans, dixit. Audiisti, quæ mihi fabula iste dixerit, me videlicet inani suo verborum lenocinio in fraudem inducere studens, ac iucunda hac oblectatione & amœnitate priuare, atque ad peregrini Dei cultum traducere? Zardan autem, Quidnam, inquit, tibi visum est, o Rex, famulum tuum tentare? Perseptum enim habeo, viri sermones pectus tuam altissimè penetrasse. Nam nisi ita esset, non tam libenter ac perperud, cum sermones misceres. Et quidem nos istiusmodi prædicationem haudquaquam ignoramus. Verùm ex quo tempore Patertuus atrocissimã aduersus Christianos persecutionem excitauit, illi hinc expulsi sunt, atque ipsorum prædicatio conticuit. Quod si tibi dogma hoc arridet, ipsiusque duritiem & laborem subire potes, faustum sanè ac felix sit, id quod animo tuo insedit. Ego autem quid tandem faciam, qui huiusmodi duritiem ne aduersis quidem oculis intueri possim, ac Regis metu animum doloribus atque acerbita-

bitatibus distractum habeo? Quanam apud eum excusatione utar, qui ipsius imperia neglexi, atque huic viro ad te aditum permisi?

Dixit autem ad eum Regis filius: Equidem nihil aliud, quod ingenti tuae erga me benevolentiae satis praemij afferret, agnoscens, hoc vnum beneficio tuo maius reperi, nimirum ut tibi bonum illud, quod naturam superat, perspicuum reddere studerem, hoc est, ut *Finis creationis.* quem ad finem procreatus sis, intelligeres, ac creatorem agnosceres, relictisque tenebris ad lucem accurreres. Atque in hac spe eram, fore, ut simulatque de ea aliquid audires, ardentissima quadam cupiditate illam sequeris. Verum spemea, ut video, falsus sum, ut qui, ad ea, quae dicta sunt, tepidè affectum te conspiciam.

Regi autem ac Patri meo si haec indicaueris, nihil aliud hinc consequeris, quam ut ipsius animum curis ac mororibus conficias. Verum si candido ac sincero in eum animo es, caue ne ipse antequam commoda occasio se obtulerit, quicquam huiusmodi ex te resciscat. Hac oratione ad eum *In aquam habita, tanquam in aquam seminare seminare.* videbatur. Neque enim sapientiae ad

stolidum animum aditus vnquam patebit.

Postridie autem Barlaam ad eum accedens, de discessu suo sermonem ingerebat. Ille autem, ab eo diuelli minime sustinens, animo excruciabatur, lachrymisque totus perfundebatur. Senex verò cum longum ad eum sermonem habuisset, eumque ut firmissimus in bono perstaret, obtestatus esset, verbisque ad cohortandum accommodatis ipsius pectus confirmasset, precibus ab eo contendebat, ut læto atque hilari animo discedendi potestatem sibi faceret. Illud etiam adiungebat, eam breui inter se coniunctionem inmutuam fore, quæ dissidij omnis expers esset. At Regis filius, cum nec diutius Seni negotium facessere, nec eum expetito itinere prohibere posset, ac præterea metuens ne Zardan ille Regem de eo certiores faceret, ac supplicijs eum afficeret, his ad eum verbis usus est. Quandoquidem ita tibi hoc animo insidet, spiritualis Pater ac Præceptorum optime, mihi que omnis boni author, ut me in mundi vanitate versantem deseras, atque ad spiritualis quietis locum proficiscaris, non vltra te retinere atque impedimento tibi esse audeo. Abiigitur

tur Dei pace septus, ac meæ miseræ in præclaris tuis ad Dominum precibus memoriam ne intermittas, quo tandem ad te peruenire, ac faciem tuam perspicere queam.

Vnam autem rem à te postulo, nimirum ut, quoniam pro tuis religiosæ vitæ sodalibus nihil accipere voluisti, saltem pro te exiguum aliquid pecuniæ in victum, ac vestem in indumentum accipias. Ille autem ad eum respondit: Cum pro fratribus meis nihil à te acciperim (neque enim illi aliquid ex huius mundi rebus, à quibus vltro sese remouerunt, accipere opus habent) quoniam tandem pacto mihi id acquiram, quod ipsis interdixi? Nam si pecuniarum possessio bona esset, illis certè ante me eas impertissem. Quoniam autem exitiosam earum possessionem esse scio, nec illos, nec me item, huiusmodi laqueis implicabo.

Cùm igitur ne hoc quoque ipsi persuadere potuisset, ad alteram petitionem rursus se conuertit, supplexque ab eo petit, ne preces suas omnino negligeret, nec se omni mœstitiæ genere profigaret, verùm ut detritum illud & asperum ac vetustate confectum pallium (tum ad religiosæ magistri sui

*Barlaam à
Regis filio
nihil acci-
pere vult.*

*Hoc intelli-
ge de diui-
tibus, quibus
aliquis abis-
titur.*

vitæ refricandam memoriam, tum ad præsidium aduersus omnes satanæ affatus) sibi relinqueret, atque ipse pro eo aliud acciperet: quò scilicet, inquit, id quod à me datum fuerit, perspicuens humilitatis meę memoriam retineas.

Ait autem Senex: Vetus meum ac detritum pallium tibi dono dare, aliudque nouum indumentum accipere, mihi non licet: ne exigui mei laboris mercedem hic recepisse diuina sententia pronunciet. Cæterùm, ne tuam animi alacritatem retundam, vetusta, nec à meis quicquam diuersa, ea indumenta sint, quę mihi abs te porrigentur. Regis itaque filius, cùm asperos quosdam ac vetustos pannos quæsiuisset, eosque Seni dedisset, ipsius veste inuicem accepta, magnam inde lætitiã concepit, quauis purpura, ac regio ornamento, citra omnem comparationem præstantiorem eam existimans.

Diuinissimus autem Barlaam iam iamque discedere cupiens, ea, quę ad discessum pertinebant, loquebatur, postremamque hanc ipsi doctrinam adhibuit.

Postrema Barlaami ad Regis filium oratio. Charissime frater, inquit, ac suauissime fili, quem ego per Euangelium genui, scis cui Regi nomen dedisti, & cum

eum quo pacta iniuisti. Quare firma ea serues necesse est, atque omnia militiæ munia, quæ in huiusmodi pactorum charta, præsentē ac restantē, atque etiam pacta ipsa litteris mandante vniuerso cœlesti exercitu, promissisti, alacri animo exequaris. Quæ quidem si præstiteris, beatus eris. Quocirca tibi prouidendum est, ne quid præsentium rerum Deo, ipsiusque bonis anteponas. Quid enim rerum præsentium tantum terroris afferre potest, quantum ignis æterni cruciatus, qui ita ardet, ut interim lucis omnis expers sit, nec unquam exurendi finem faciat?

1. Cor. 4.

Ac rursum, Quodnam est huius mundi bonum, quod tanta animum voluptate perfundat, ut Deus, se ipsum, à quibus diligitur, donans: cuius & pulchritudo sermone omni præstantior est, & potentia inuicta, & gloria sempiterna, & cuius bona ea, quæ ipsius amicos manent, omnia quæ oculis cernuntur, incomparabiliter antecellunt: *quæ oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascenderunt?* Quorum vnam tibi, robustissima Deo manu septo ac munito, hæredem esse contingat.

Nullū bonum cum Deo conferendum.

1. Cor. 2.

Regis autem filius lachrymis persusus,

sus, angebatur, ac summa molestia afficiebatur: vt qui ab amantissimo Patre ac præstantissimo Magistro relinquere minimè sustineret. Et quisnam, inquit, bat, ô Pater, tuas partes explebit? Aut quem tandem huiusmodi pastorem ac ducem consequi poterò? Et quomodo solatio desiderium tui lenibo? Ecce enim me improbum ac rebellem seruum ad Deum adduxisti, atque in filij & heredis classe collocasti: ac me perditum, atque omnibus bestijs in prædam expositum, exquisisti, & cum ijs Dei ouibus, quæ minimè aberrauerant, copulasti: atque compendiarium veritatis viam mihi demonstraisti, meq; de tenebris & umbra mortis eduxisti, ac pedes meos è lubrica & exitiosa, ac peruersa ac curua via extraxisti. Magna & admiranda mihi à te bona orta sunt, atque eiusmodi, vt singularem eorum magnitudinem nulla oratio consequi possit. Magnorum igitur ipse quoque pro me exiguo homunculo ipsius beneficiorum vtinam sis particeps: atque id quod meæ gratiarum actioni deest, expleat Dominus, qui solus beneficiorum relatione, eos qui ipsius amore præditum sunt, superat.

Barlaam autem, ipsius lamentatio-

Luc. 15.

Psal. 85.

Luc. 1.

nes amputans, surrexit, atque ad orandum se comparauit, manibusque in cœlum sublatis, his verbis usus est: *Oratio.*
 Deus, & Pater Domini nostri IESU *Barlaami.*
 Christi, qui ea, quæ prius tenebris ob- *pro Iosaphat.*
 ducta erant, luce perfudisti, atque res
 omnes conditas, tam quæ aspectu sentiuntur, quàm quæ ab oculorum sensu remotæ sunt, ex nihilo produxisti, qui figmentum tuum conuertisti, nec nos post insipientiam nostram abire permisisti, gratias tibi agimus, ac tuæ potentia & sapientia, hoc est Domino nostro Iesu Christo, per quem etiam *Hebr. i.*
 la fecisti, nosque prolapsos & iacentes excitasti, & delinquentibus peccata remisisti, errore vagantes reduxisti, captiuos redemisti, morte extinctos per filij tui ac Domini nostri pretiosum sanguinem ad vitam reuocasti.

Te igitur inuoco, atque vnigenitum Filium tuum, & sanctissimum tuum Spiritum. Respice in ratione præditam hanc ouem, quæ per me indignum hominem ad altare tuum accedit: atque ipsius animam per virtutem ac gratiam tuam sanctifica. *Psal. 142.*
 Visita vineam hanc, quæ per Spiritum sanctum tuum plantata est: atque hoc ei da, vt iustitiæ fructum ferat: Corroboram eum, pa-

L 7 ctum.

Psal. 142. Et cum tuum in ipso confirmans; Ac per
boni tui spiritus sapientiam eum à dia-
Psal. 50. boli fraude atque impostura eripe. Do-
ce eum facere voluntatem tuam, & au-
xilium tuum ab eone auferas. Atque
& ipsi & mihi seruo inutili, bonorum
tuorum, quæ finem nesciunt, hæredita-
tem consequi beneficio tuo contingat.

Daniel. 3. *Quoniam benedictus es & gloriosus in se-
cula, Amen.*

Absoluta autem oratione conuersus,
ipsum iam cælestis Patris filium, exol-
culatus est, pacemque ipsi ac sempiter-
nam salutem precatus, ex aula excessit,
lætusq; abiit, gratias Deo agens, cuius
fauore iter ipsi ex animi sententia suc-
cesserat.

POST BARLAAMI DISCESSVM
*Iosaphat orationi studet. Zardan Regi, quo-
nam pacto ille ad Christiana sacra se con-
tulisset, exponit. Rex Barlaamum per-
sequi iubet, sed frustra. Quis-
dam monachi ad eum
adducun-
tur.*

CAPVT XXII.

Iosaphat autem, posteaquam exiit
Barlaam, precibus sese dedit, calen-
tissi-

tissimisq; lachrymis profusus ad hunc
 modum locutus est: *Deus in adiutorium Psal. 69.*
meum intende, Domine ad adiuuandum Psal. 9.
me festina. Quoniam tibi derelictus est Psal. 85.
pauper: Orphano tu eris adiutor. Respice
in me, & miserere mei, qui omnes vis sal- *2. Tim. 1.*
uos fieri, & ad agnitionem veritatis ve-
nire. Serua me, quæso, indignum licet
 homunculum, atque corrobora: vt in
 sanctorum mandatorum tuorum via
 ambulem. Quoniam ego imbecillis ac
 miser sum, necijs viribus, vt boni quic-
 quam facere possim. Tu verò salutem
 mihi afferre potes, qui omnia, tam quæ
 oculis cernuntur, quam quæ cerni ne-
 queunt, contines atque conseruas. Ne
 me post improbas carnis meæ volunta- *Psal. 142.*
 tes abire sine: verum *doce me facere vo-*
luntatem tuam, atq; in sempiternam ac
 beatam vitam me conserua. O Pater,
 & Fili, & diuine Spiritus, consubstan-
 tialis, ac diuisionis expertus diuinitas, te
 inuoco, te gloria afficio. Te enim lau-
 dat quicquid creatum est: ac te gloria
 afficiunt intellectuales ac corpore va-
 cantes virtutes in sæcula, Amen.

Deinceps igitur quam diligentissi-
 mè seipsum conseruabat, atq; ita com-
 parabat, vt & animæ & corporis puri-
 tatem acquireret, atque in continen-

tia, & orationibus, obsecrationibus
 que, per totum noctis curriculum sese
 prorogantibus, vitam duceret. Nam
 cum plerumque diurno tempore, tum
 ob eorum, qui cum ipso versabantur,
 contubernium, tum etiam interdum
 ob Regis ad eum accessum, aut quod
 ipse ab eo acciretur, sese interrumpi vi-
 deret, nox ipsi, quod diei deerat, sup-
 plebat: ut qui in precibus & lachrymis
 ad diluculum vsque staret, ac Dei opem
 imploraret. Unde etiam Prophetica illa
 vox in ipso implebatur: *In noctibus ex-
 tollite manus vestras in sancta, & benedi-
 cite Dominum.*

Psal. II.

Zardan autem ille, cum huiusmo-
 di ipsius vitæ rationem intellexisset,
 summaque inde mœstitia afficeretur,
 grauibisque animi curis vexaretur,
 nec quid faceret, haberet, ad extremum
 mœrore oppressus, simulato morbo in
 suas ædes concessit. Quod ut Rex com-
 perit, alium quendam ex his, quos fi-
 dissimos habebat, misit, qui ipse loco
 filio ministraret. Ipse autem valetudi-
 nis Zardanis curam gerens, celeberrimum
 ad eum medicum mittit, eum-
 que, ut summam ad ipsius curationem
 sollicitudinem adhibeat, rogat.

Medicus igitur, quoniam eum Regi

grat
 sedul
 statum
 confes
 morbu
 re por
 cum a
 morbu
 bis au
 lio asp
 de cau
 Quid
 re cup
 morbi
 inuisu
 Zar
 tior fa
 tis ac
 tum q
 mi pro
 Quid,
 accede
 meum
 declar
 tem re
 non ex
 mines
 mœsti
 rem p
 luit,

gratum & acceptum esse perspiciebat, sedulo eum inuisebat. Cumque ipsius statum accuratè considerasset, Regi confestim indicauit, se nihil, quod morbum ipsi accerseret, in eo reperi-
re potuisse: ac proinde, ita existimare, eum aliquo animi mœrore affectum, in morbum incidisse. Rex autem his ver-
bis auditis, hoc arbitratus est, eum à fi-
lio asperius acceptum fuisse, atque hac
de causa concepto mœrore recessisse.
Quidnam autem id esset, deinceps sci-
te cupiens, Zardani se eum, vt oborti
morbi causam intelligeret, crastino die
inuisurum significauit.

Zardan autem huius promissi cer-
tior factus, statim vt diluxit, indumen-
tis acceptis ad Regem proficiscitur,
eumque, simulatque ingressus est, hu-
mi prostratus, adorauit. Rex autem,
Quid, inquit, tibi vim attulisti, vt ad me
accederes? Nam ipse ad te proficisci,
meumque erga te amorem omnibus
declarare in animo habebam. Ille au-
tem respondit: Morbus meus, ô Rex,
non ex eorum numero est, quibus ho-
mines laborare solent, verùm ex animi
mœstitia & anxietate, corde in dolo-
rem prolapso corpus quoque condo-
luit. Amentiz porro mihi ducendum
esset,

esset, si, cum ita me haberem, non, ut
seruum decet, ad te accederem, verum,
ut regia tua maiestas ad me famulum
veniens sese fatigaret, expectarem. Per
contante autem Rege, quidnam eum
hunc mœrorem coniecisset, respon-
dens Zardan, Magnum, inquit, pericu-
lum mihi impendet, magnisq; suppli-
cijs, ac multis mortis generibus di-
gnum me agnosco, quoniam præceptis
tuis negligenter obsequendo ingre-
tem tibi iam iamq; mœrorē accersivi.

Rursus autem ex eo quærente Rege,
quanam huiusmodi negligentia esset,
in quam incidisset, quodq; periculum
illud, in quo versaretur, In custodia Do-
mini mei filij tui, inquit, negligentem
me præbui. Improbis enim quidam
præstigiator ingressus, de Christianæ re-
ligionis doctrina ad eum verba fecit.
Posteaq; Regi, quos ad ipsius filium Se-
nex sermones habuisset, sigillatim re-
posuit, quantamq; ille ex ipsius voluptate
cepisset, quodq; prorsus Christo se
addixisset. Quin etiã Senis nomen
indicavit, Barlaam ipsum nuncupari de-
cens. Nam etiam antea Rex de Barlaam
ac summa religiosæ ipsius vitæ aspi-
rate, multa auditione acceperat.

Ut autem hæc ad Regis aures per-
nerunt

erunt, tantus ei mœror obortus est, ut totus concuteretur, iracundia æstua-
ret, atq; hoc nuncio pene exanimare-
tur. Ac statim Arachen quendam, qui etiam secundum ab eo dignitatis gra-
dum obtinebat, primusque in omnibus arcanis consilijs erat, ac præterea Astro-
logiæ scientiam tenebat, ad se acciuit, eique magno cum mœrore atq; animi consternatione, quod acciderat, narra-
uit. Ille autem ipse perturbatione ani-
mi que confusione conspecta, Mæsto,
inquit, ô Rex, ac perturbato animo esse desine. Neque enim me ipsum de sen-
tentia deducturum diffido. Quin po-
tius illud certissimum habeo, breui fo-
re, ut ille impostoris illius doctrinam abiuret, tuæque voluntati morem gerat.

Cum igitur his verbis Araches Re-
gem ad animi hilaritatem conuertis-
set, ad huiusmodi negotij considera-
tionem animum adiecit. Ac primum, *Arachis*
ô Rex, inquit, hoc agamus. Demus o-
peram, ut pestiferum illum Barlaam *consiliarius.*
arripiamus. Quod si consequamur, à
scopo, mihi crede, non aberrabimus,
nec spe nostra falleremur. Nam ille ipse
aut verbis ad persuadendum accom-
modatis, aut varijs tormentorum in-
strumētis

*Rex Aras-
chen ad se
accescit.*

strumentis impulsus, inuitus etiam ac repugnans, falsa & erroris plena verba sua esse confitebitur, atque dominum meum filium tuum de sententia dimouebit, adducetque vt Patris dogmatibus hæreat.

Sin autem illum arripere nequeamus, alium ego Senem Eremitam noui, Nachor nomine, qui Barlaamo ita prorsus similis est, vt vix ab illo inter nosci possit. Hic porro eandem nobiscum doctrinam profitetur: eumque in mathematicis magistrum habui. Ad hunc igitur ego noctu me conferam, ei que omnia sigillatim exponam. Ac deinde rumore hoc sparsa, Barlaamum scilicet comprehensum esse, ipsum exhibebimus. Qui etiam ipse Barlaami sibi nomen attribuens, se Christianorum sacra colere simulabit, ea que intueri ac defendere præ se feret. Ac postea longa disputatione habita, tandem fratris manus dabit. Quod cum filius tuus perspexerit, hoc est, Barlaamum victum esse, ac doctrinam nostram palmam tulisse, non est dubium, quin ad victorum partes sese adiuncturus sit. Quam etiam ad rem istud magni momenti est, quod filius tuus maiestatem tuam vexetur, tibi que obsequi magnopere

det. A
mi per
errora

Hoc
minis q
dicauit

circa c
compe
nabat.

bus mi
pauit,

suspect
equis,

batur,
gitaba

inani l
dem in

ti situr
cum e

vsque
quiren
cum a

nium
atque
esse ne
viro v

solitu
agrass
quas d
faciles

det. Adde quod ille etiam, qui Barlaami personam geret, resipiscet, seque in errore versatum esse affirmabit.

Hec sermone Rex delectatus est, hominisque consilium optimum esse iudicauit, inani videlicet spe nixus. Quocirca cum Barlaamum nuper recessisse comperisset, eum comprehendere festinabat. Itaque militibus ac centurionibus missis, varios itinerum exitus occupauit, ea autem via, quam ex omnibus suspectiorem habebat, ipse conscensus equis, eum omni celeritate persequabatur, atque omni ratione assequi cogitabat. Ceterum cum sex rotos dies inani labore sese fatigasset, ipse quidem in regio quodam palatio, quod rursi situm erat, remanet. Arachen autem cum equitibus haud paucis ad ipsam usque Sennaaridem solitudinem conquirendi Barlaami causa misit. Qui cum ad eum locum peruenisset, omnium incolarum animos perturbauit: atque, cum illi virum eum à se visum esse negassent, in solitudinem, ut pios viros venaretur, sese contulit. Cumque solitudinem illam magna ex parte peragrasset, ac montes cinxisset, vallesque quasdam minimè tritas, & accessu difficiles, cum ea hominum manu, quam
secum

Psal. 21.

secum habebat; pedibus peruasisset, ad
tumulū quendā profectus, in eius fasti-
gio Eremitarum turmam inambulan-
tem cernit: nullaque interposita mora,
eos ad se adduci iubet. Milites itaque
celerrimo cursu, atque, alij alios ante-
uertere contendentes, tumultum pe-
tunt. Eoque cum peruenissent, circum-
dederunt eos tanquam canes multi, aut
tanquam pestiferæ quædam & imma-
nes belluæ. Atque ipsos, tum oris specie,
tum habitu venerandos, solitariaque
exercitationis notas in vultu ferentes,
comprehendunt, raptatosque Arachi
exhibent, sic animo comparatos, ut nec
villo modo perturbarentur, nec igna-
uum aliquid ac triste, vel præ se ferrent
vel loquerentur. Qui autem ipsos
omnes, tanquam antistes, præibat,
ex cilicio contextam peram, quorum-
dam sanctorum Patrum, qui ex hac vi-
ta discesserant, reliquijs confertam ge-
stabat.

*Antistes
peram se-
cum dese-
rebat, ple-
nam reli-
qui san-
ctorum Pa-
trum.*

Conspectis autem ipsis Araches, ut
Barlaamum minimè vidit, (nam cum
norat) in cœrore centurbatus est, atque
ad eos dixit. Vbinam est impostor ille,
qui Regis filium in errorem induxit?
Is autem qui peram gestabat, respon-
dit: Non est ille inter nos, absit (liqui-
dem

dem C
git) ve
bet. Eu
tè, inq
dicitur
medio
adorat
laam e
bar vbi
Cur ig
tus es
tam fec
laamur
oportet
filium a
lute de
est, ac
Multi
non vi
illius, i
dit Mo
esser, c
Nobis
minim
Qu
Dux,
intuen
vos me
nisi st
tis. Et

dem Christi gratia pulsus, à nobis fu-
 git) verum apud vos domicilium ha-
 bet. Eum ergo, inquit Dux, nosti: Cer-
 tè, inquit Eremita, eum, qui impostor
 dicitur, noui, hoc est diabolum: qui in
 medio vestri habitat, atque à vobis
 adoratur & colitur. Hic Dux: De Bar-
 laam ego quæro, de quæ eopercontaba-
 bar vbinam esset. Monachus autem:
 Cur igitur, inquit, præposterè locu-
 tus es, de eo qui Regis filio impostu-
 ram fecit, me interrogans? Nam si Bar-
 laamum quærebas, omnino ita loqui
 oportebat, Vbinam ille est, qui Regis
 filium ab errore in viam reduxit, ac sa-
 lute donauit? Nam ille frater noster
 est, ac religiosæ exercitationis socius.
 Multi autem iam dies sunt, cum eum
 non vidimus. Tum Araches, Domum
 illius, inquit, mihi demonstra. Respon-
 dit Monachus: Si ipsi vos videre cordi
 esset, obuam vobis ipsemet prodijset.
 Nobis autem ipsius domum indicare
 minime licet.

Qua de causa indignatione percitus
 Dux, atque irato ac furioso vultu eum
 intuens, ad eum dixit: Nouis & inusitatis
 vos mortis generibus nunc mactabo,
 nisi statim Barlaamum mihi exhibueri-
 tis. Et quid, inquit Monachus, in nobis
 per-

*Pius Ab-
 bas per Im-
 postorem
 diabolum
 intelligit.*

perspicis, cuius studio & amore ab hac
vita ægrè diuellamur, mortemque à
te nobis inuehendam pertimescamus?
Quin potius gratiam tibi habituri su-
mus, quod virtutis studio hærentes è
vita eduxeris. Neque enim incerta exi-
tus alea paruum nobis metum inijcit,
quod scilicet, quo statu nos arreptura
mors sit, minimè compertum habea-
mus: ne fortè aut voluntatis lubricum,
aut quidam diaboli imperus instituti
nostri constantiam inflectat, aliterque
nobis, quàm vt pactis cum Deo à no-
bis initis consentaneum est, aut sentire
aut facere persuadeat. Quo circa cum
ea, quæ vobis ipsis pollicebamini, con-
sequi iam omnino desperetis, sine ulla
cunctatione, quod lubet, facite. Ne-
que enim pij fratris nostri domicilium,
quamuis nobis cognitum, ostende-
mus: nec alia vlla vobis ignota mona-
stera prodemus, vt videlicet hac ra-
tione mortem turpiter effugiamus.
Quin potius præclare mortem oppete-
mus, vt prius virtutis sudores, sic nunc
fortitudinis animi cruorem Deo offe-
rentes.

Hanc eorum sermonis libertatem
secleratus ille minimè ferens, verum
ex huiusmodi animi magnitudine gra-
uiss-

vissim
eos v
Qua
rum a
que t
Cùm
eos ra
quisq
Barla
arrep
ter eu
affici
interi

ABB
dispa

INte
ibus
coru
dein
flam
ipse
min
cruo
plag

vissima iracundia commotus, multis *Flagris ca-*
 eos verberibus ac tormentis affecit. *ditur mo-*
 Quæ tamen illi sic pertulerunt, vt eo- *nachi.*
 rum animi robur ac fortitudo ipsi quo-
 que tyranno admirationem moueret.
 Cum autem multis illatis supplicijs,
 eos tamen flectere non potuisset, nec
 quisquam inter eos inuentus esset, qui
 Barlaamum ipsi ostendere sustineret,
 arreptos eos ad Regem duci, atque in-
 ter eundem percuti, contumelijsque
 affici iubet, reliquiarum etiam peram
 interim gestantes.

ABBAS LONGA CVM REGE
disputatione habita, cum ijs, quibus præ-
erat, martyrio postea affi-
citur.

CAPVT XXIII.

Interiectis itaque haud paucis die-
 bus, ad Regem ipsos adduxit, de quæ
 eorum statu eum certiozem fecit. Ac
 deinde ipsi acerbissima iracundia in-
 flammato eos sistit. Quibus perspectis,
 ipse indignatione æstuans furentis ho-
 minis speciem præbebat. Cumque ipsos
 crudelissimè cædi iussisset, posteaquam
 plagis atrocem in modum concisos vi-
 dit,

M

dit,

*De San-
ctorum
reliquiis di-
spuratio.*

dit, vix tandem ex ingenti furore emer-
gens, carnificibus verberandi finem fa-
cere imperavit. Atque ad eos ait: Qua-
nam de causa hæc mortuorum ossa ge-
statis? Si eorum, ad quos pertinent, de-
siderio hæc fertis, hæc ipsa hora vos et-
iam cum illis collocabo: ut votorum
vestrorum competes effecti, gratiam
mihi habeatis. Diuinæ autem illius co-
hortis Dux atque antistes, regias mi-
nias pro nihilo ducens, perinde ac si ni-
hil ipsi aduersi contigisset, libera voce,
ac splendido vultu, gratiamq; in ipsius
anima insidentem significante, ad hunc
modum respondit.

1. Hæc pura & sancta ossa idcirco cir-
cumferimus, ut admirabilium viro-
rum, quorum ipsa sunt, desiderium ut-
cumque leniamus.

2. Eorumque religiosam exercitatio-
nem, Deoque charam vitam nobis in
memoriam reuocemus, utque ad eiu-
dem viæ studium nos ipsos excitemus.
Ac requiem eam, & delicias eas, in
quib⁹ nunc versatur, ob oculos nobis
proponentes, ipsos quidē beatos predi-
camus: nos autem ad sequenda eorum
vestigia nos ipsos mutuo acuiamus.

3. Quin etiam mortis memoriam, quæ
per magnam utilitatem affert, atque ad
religiosam

*Sanctarū
Reliquia-
rum vti-
litates
quinque.*

3.

religiosæ vitæ certamina promptos nos, ac velut pennatos reddit, nobis hinc comparamus.

Ac præterea ex eorum contactu sanctitatem haurimus,

Rursum igitur Rex: Si, inquit, mortis recordatio vestra sententia utilitatem parit, quidnam causæ est, cur non in corporum potius vestrorum ossibus, quæ vestra sunt, ac propediem interibunt, quam in his alienis atque corruptis hæc memoriam vsurpatis?

Respondit Monachus: cum quinque causas attulerim, quamobrem reliquias circumferamus, tu ad vnam duntaxat respondens, cauillis in nos vteris. Verum expressius, mihi crede, eorum qui iam decesserunt, ossa mortis memoriam repræsentant, quam eorum, qui huius vitæ vsura fruuntur.

Cæterum quoniam tu de his ita statuis, atque ossa tua, quæ in car- *Retorsio*
nerua sunt, mortem tibi oculis obij- *argumenta*
ciunt, qui sit, ut ipse iam iam que ventu- *pulchra,*
re mortis memor tuis rebus rectè non
consulas, verum animam tuam omni
flagitiorum generi addictam habeas,
Dei autem cultores, ac pietatis studio-
sos, qui te nihil læserunt, nihil presen-
tium rerum tecum commune habent,

N 2 aut

aut tibi eripere contendunt, immen-
nem & crudelem in modum de medio
tollas?

Rex autem ait: Vos, ut pestiferos ho-
mines, ac populi seductores, supplicij
afficio: quoniam omnes in fraudem
impellit, atque à vitæ iucunditatibus
auocatis, ac pro dulci vita, & suauissi-
ma cupiditate huc eos adigitis, ut du-
ram & sordidam atque ærumnosam
hanc vitæ rationem amplectentur, Deco-
rumque honorem, Iesu tribuendum
esse prædicatis. Quocirca, ne populus
imposturam vestram sequens, deser-
tam terram relinquat, atque à patri-
dijs deficiens, alienum adoret, supple-
cij vos ac morte mulctare dignum esse
iudicauit.

Monachus autem inquit: Si omnes
bonorum huiusce vitæ participes esse
cupis, cur non omnibus ex æquo deli-
cias & opes tuas impertis: Verum alij
quidem quàm plurimi paupertate con-
flictantur, tu verò ipforum facultates
per vim ereptas tuis adiungis? Ex quo
perspicuum est, te salutis populi cura
minimè tangi, verum carnem tuam sa-
ginare, materiam videlicet corrosuris
vermibus præparantem? Ac propterea
omnium Deo abiurato, eos, qui nos
sunt,

sunt, & qui omne flagitiorum genus inuenerunt, deos appellasti: vt dum ad eorum imitationem libidinosè ac flagitiosè viuis, id assequaris, vt deorum imitator esse prædiceris: Nam quid afferri potest, quin, quæ vestri dii fecerunt, eadem quoque homines, qui ipsis animum adijciunt, faciant? Quapropter in magno profectò errore versaris, ô Rex.

Vereris autem, ne quosdam populares tuos adducamus, vt nostris decretis assentientes, à tuo imperio desciscant, atque ad eius, qui omnia continet ac tuetur, partes se adiungant. Cupis enim multos te auaritiæ tuæ administratos habere: vt ipsi quidem contumnas subeant, tibi autem eorum opera quæstus augeantur: quemadmodum videlicet si quispiam canes aut aues ad prædam cicuratas alens, eos quidem ante prædam demulceat, posteaquam autem aliquid arripuerint, ex ore prædam ipsis extorqueat: Ad eundem enim modum tu quoque multos habere cupiens, qui tibi partim è terra, partim è mari tributa & vestigalia deferant, ais quidem tibi eorum salutem curæ esse, cæterùm sempiternum ipsis, priusquæ etiam tibi ipsi, exitium accer-

Simile.

M 3   sis, ti-

sis, tibi que illud satis est, ut opes, quous stercore ac coeno viliores, tibi affluant: nec animaduertis, te lutrinis loco tenebras complecti. Verum ex hoc graui somno quales emerge, clausaque tuos oculos aperi, ac Dei nostri gloriam, omnibus vndique illucentem cerne, tandemque aliquando ad te ipsum redi. *Intelligite enim, inquit, insipientes in populo: Et stulti aliquando sapite.* Illud scias, alium Deum non esse preter Deum nostram: nec vllam, nisi in ipso, salutem.

Psal. 39.

Psal. 17.

Rex autem: Stultis, inquit, his tuis nugis finem impone, ac mihi proxime Barlaamum ostende: aut alio qui eiusmodi peccatorum instrumenta experiris, quorum nunquam abs te periculum factum est. Fortissimus autem ille, ac prestanti animi magnitudine Monachus, celestis que philosophia amator, ob regias minas nullo modo de sententia dimouebatur, sed intrepido pectore stans, dicebat: Ea que a te iubentur, O Rex, facere minimè nobis indictum est: sed que a Domino nostro imperata sunt: qui nos temperantia studere, atque omnes voluptates & cupiditates in potestate tenere, fortitudinemque colere, ac laborem omnem & afflictio-

ACTO

nem iustitiæ causa sustinere docet. Quo igitur grauiora nobis pietatis causa mala intuleris, eò præclarius de nobis meritus fueris. Quo circa quicquid lubet, fac: Neque enim commitemus, vt aliquid quod à recto abhorreat, faciamus, ac peccato nos addicamus. Nec enim leue hoc scelus esse putes, si colluctatorem ac commilitonem nostrum tibi in manus tradamus. Verùm hoc nomine minimè nos irridebis: quamuis etiam sexcentas mortes nobis inferas. Neque enim adeo ignaui sumus, vt tormentorum tuorum metu philosophiam nostram prodamus, atque aliquid diuinâ lege indignum perpetremus. Aduersus hæc, quæcunque tormentorum instrumenta nosti, ea expedias licet. Nobis quippe viuere Christo *Philip. x.* est, ac mori præstantissimum lucrum.

Ob huiusmodi verba Rex furore inflammatus, theologas eorum linguas amputari iubet, oculosq; erui, manusq; simul ac pedes truncari. Qua sententia pronunciata, lictores & satellites circumstantes, inhumanè ac crudeliter ipsos demutilabant. Ac linguas quidem *Monachorum* vncinis ex ore extractas bellu-
rum. cades. nâ quadam feritate abscindebant: oculos, autem ferreis vnguibus eruebant,

ac denique instrumentis quibusdam eorum manus ac pedes luxantes, amputabant: At beati illi ac venerandi & generosi viri, tanquam ad epulas vocati, strenuo & forti animo ad cruciatus accedebant, mutuis cohortationibus sese acuentes, atque ad mortem pro Christo subeundam forti atque intrepido animo pergentes.

Septendecim Martyres.

In huiusmodi varijs supplicijs sacrosancti Monachi, numero *decem & septem*, fortes ac tolerantia præditas animas suas, Domino commendarunt.

Quadratio affectibus imperet.

Iosephus lib. Quadratio affectibus imperet.

Ex quo perspicuè constat, animum pietate præditum vitiosis affectionibus imperare, quemadmodum quidam à nostris decretis alienus prodidit, senis sacerdotis ac septem filiorum certamina commemorans, qui vnà cum Matre pari omnino sententia prædita pro patriæ legis defensione dimicauerunt. Quibus tolerantia & animi magnitudine nihilò inferiores hi-

eximij patres ac supernæ.

Hierusalem ciues.

extiterunt.

* * *

NACHOR AB ARACHE SVB-
ornatur, ut se Barlaam esse fingat. Rex
Filius ob susceptam Christia-
nam religionem ob-
iurgat.

CAPVT XXIIII

Hic igitur pia morte perfunctis, Rex
ad primarium consiliarium suum
Arachen dixit: Quoniam prius confi-
lium minimè successit, ad posterius a-
nimus adijce, ac Nachorem accersen-
dum cura. Araches igitur intempesta
nocte ad eius speluncam se contulit.
Siquidem in solitudine habitabat, di-
uinationi operam dans. Cumque ipsi
consilium id omne, quod cepissent, de-
clarasset, simulatque diluxit, ad Regem
se recepit. Ac cum quæsitus rursus equis,
ad inuestigandum Barlaamum sese ab-
ire simulauit. Cum autem exisset, ac lo-
ca solitaria perlustraret, virum vnum
ex voragine quadam egredientem con-
spicit. Quem cum persequi iussisset, ip-
sius comites eam celeritatem adhibue-
runt, ut hominem arriperent, eumque
ad ipsum adducerent. De quo cum quis-
nam esset, quamque religionem cole-
ret, & quonam nomine vocaretur, quæ-
sit.

fuisset, Christianum ille se esse profes-
sus est. Barlaamumq; nuncupari (quē
admodum videlicet ab ipsis instructus
fuerat.) Quō nomine gaudio perfusus
Araches, vt quidem præ se ferebat, ac-
cepto cō quamprimum ad Regem re-
uertitur, ei que ipsum exhibet.

Aitque Rex audientibus ijs, qui asta-
bant: Tunc es ille dæmonis administrator
Barlaam? Ille autem respondit: Dei ad-
minister sum, ac non Dæmonū. Quam-
obrem ne me conuitijs incessas. Phari-
sas enim mihi gratias agere debes,
quoniam filium tuum errore atque im-
postura liberatum ad Dei cultum eru-
diui, atque cum vero Deo in gratiam
reductum omni virtutis genere insti-
tui. Rursum autem Rex irati animi spe-
ciem præferens, dixit: Par sanè erat
tibi sermonis omnis, ac defensionis in-
cultate præcisa, sine vllai interrogatione
te morte mulctarem. Verum pro mea
humanitate tantisper te fero, quousque
ad certum diem de te questionem ha-
buero. Ac si quidem mihi obtempera-
dum duxeris, veniam obtinebis. Sin mi-
nus, pessimam mortem oppetes. Hæc
locutus, Arachi eum tradit, mādaturque,
vt eum quā diligentissimè custodiat.

II.

Postridiè autem illinc ad Palatium
suum

suum reuersus est. Repentè igitur captum esse Barlaamum rumore ferebatur: adeo vt ipse quoque Regis filius hacre audita grauissimo animi dolore afficeretur, nec vllò modo lachrymis moderari posset, verum gemitibus ac luctibus Deum obsecraret, ipsumque vt Seni opem ferret, obtestaretur. Nec verò lugentem eum bonus ille Deus despexit. Benignus enim est ijs, qui ipsius opem in die tribulationis expectant: atque eos, qui ipsius metu predicti sunt, agnoscit. Vnde etiam iuueni per nocturnum visum omnia declarat ro-
burque ipsi addit, atque ad pietatis certamen eum confirmat. Experrectus itaque cor suū paulo ante mœsticia ac dolore profligatum, læticia & fiducia suauissimoque lumine perfusum reperit.

Rex autem his ita gestis, atque inita huiusmodi cogitatione, gaudebat. præclarâ consideratione se vti existimans, amplissimamque Arachi gratiam habens. Verùm, vt diuini Davidis verbis vtat, *Mentita est iniquitas sibi: atque insidia aduersus iniquitatem palmam tulit,* prorsus videlicet eam sternens ac deijciens, *perijt que memoria eius cum sonitu* (quem admodum sermonis progressu à nobis ostenderur.)

In somnis docetur veritatem.

Psal 29.

Psal 9.

Biduo quippe post Rex ad filij palatium accessit, eoque ipsi obuiam procedente, pater cum suo more minime osculatus est: Verum indignanti atque irato similis, in Regium cubiculum ingressus, mæsto vultu consedit. Ac deinde accito Filio his ad eum verbis vitur: Fili, quænam hæc fama est, quæ ad aures meas permeauit, animumque meum mætere conficit? Neque enim existimo vllum vnquam hominem ob filij ortum tanto gaudio perfusum fuisse, quantam ego tua causa voluptatem percepi: nec rursus vllum vnquam tantum mæroris ex filio contraxisse credo, quantum nunc ex te contraxi. Meam enim canitiem dedecore affecisti, ac lucem oculorum meorum abtulisti, neruorumque meorum robur excidisti. Timor enim, quem tua causa timebam, euenit mihi: & quod verbar, accidit mihi. *Factusque sum hostibus meis in ludibrium: & in risum aduersarijs meis.* Stulta mente, ac puerili animo, impostorum verbis fidem adhibuisti: atque improborum & maleuolorum hominum consilium consilio meo antiquius habens, ac deorum nostrorum cultum relinquens, ad alieni Dei cultum te contulisti. *Quidnam tibi fili*

*Regis ad
filium ora:
tio.*

Job. 33.

in mentem venit, ut hæc faceres: ac tu, quem in omni securitate alere me sperabam, quemque senectutis meæ baculum ac robur habiturum, optimumque regni mei successorem relicturum me existimabam, inimici atque hostilis in me animi argumentum exhibere minimè dubitares?

An non consentaneum erat, ut mihi potius pareres, mea que secreta sequeris, quam versipellis ac pueri senis nugis, stultis que sermonibus cederes, qui tibi hoc in animum immisit, ut pro dulci vita acerbam susciperes, ac profuauissimis delicijs duram illam & asperam viam, quam Mariæ filius tenebre admonet, ingredereris? An non autem etiam summorum deorum iram perimescis, ne fulmine te feriant, aut tonitruo interimant, propterea quod repudiatis ac pro nihilo habitis ijs, qui nos tot tantisque beneficijs affecerunt, ac regio diademate ornarunt, gentesque numerosissimas ditioni nostræ atque imperio subiecerunt, ac denique ut precum mearum & orationum opera gigneris, ac dulcissimæ huius lucis particeps fieres, præter spem effecerunt, ei, qui cruci affixus est, arctissimè te cõiunxisti, inanimibus, videlicet ipsius cultorum pro-

*Dulcis vita
Apostata
facit.*

missis deceptus, qui noua quædam sac-
cula confingunt, mortuorumque cor-
porum resurrectionem nugantur, alia-
que sercenta, vt stolidis hominibus fu-
cum faciant, introducunt.

Verum nunc saltem, charissime filii,
si quid mihi, Patri tuo, obtemperandū
putas, prolixis his nugis longum vale-
re iussis, benignis dijs quæso sacrificat
atque oco plurimis victimis & sacrifi-
cijs placare studeamus, vt errati veniam
ab ipsis impetres, siquidem hanc vim
illi habent, vt & beneficijs, & supplicijs
afficere possint.

Ac nos eorum, quæ diximus, exem-
plum tibi sumus, qui ipsorum benefi-
cio, ad hoc imperium peruenimus, at-
que hanc ipsis beneficij vicem rependi-
mus, vt & eorum cultoribus honorem
tribuam⁹, & eos qui adduci nequeunt,
vt ipsis sacrificent, supplicijs exercea-
mus.

Multas igitur huiusmodi nugas
commemorante Rege, ac nostra qui-
dem dogmata suggillante & traduce-
te, idolorum autem cultum laudibus &
encomijs prosequente, diuinissimus
ipuenis, rem eo loco esse videns, vt non
iam angulum & latebras, verum can-
delabrum potius ac speculam desidera-

ret,

ter, quo omnibus in perspicuo esset, li- *Matt. 5.*
bertate ac fiducia plenus, ad hunc mo-
dum locutus est.

Quod à me factum est, ô Here, haud- *Filiy ad pa-*
quaquam inficias iucrim. Tenebris e- *trrem pira*
nim fuga relicta, ad lucem accurri; ac *responsa.*
relicto errore ad veritatem me adiunxi:
nuncioque demonibus remisso, ad
Christi ordines me contuli, qui Dei
Patris Filius ac verbum est, cuiusque
verbo omnia ex nihilo in ortum pro-
ducta sunt, qui que efficto è terra homi-
ne vitalem ipsi spiritum insufflauit,
cumque in voluptatis paradiso, vt illic
degeret, collocauit. Cumque ipsius
mandatum violasset, mori que pro in-
de obnoxium se reddidisset, atque hor-
rendi mundi principis potestati subie-
cisset, non tamen omnia facere destitit,
quo cum ad pristinam dignitatem re-
uocaret.

Ac propterea illi rerum omnium
conditarum effector generisque nostri *Baruc. 3.*
architectus, nostra causa homo effectus *Philip. 2.*
est, atque in terram veniens, & ex san-
cta Virgine nascens, cum hominibus
consuetudinem habuit. Ac pro nobis
ingratis seruis Dominus mortē subiit,
& quidem mortem Crucis: vt videlicet
peccati tyrannis de medio tolleretur,
priorque

priorq; condemnatio delererur, ac cœli portæ nobis rursus paterent. Nam illud naturam nostram euexit, atque in gloriæ throno collocavit, regnumque finis expers, ijs, qui ipsius amore præditi sunt, donavit, bonaque omni sermone atque auditu præstantiora. *Ips enim est fortis ille, ac solus potens, Rex regum.* & Dominus dominantium, cuius robur inuictum est, & potentia eius modi, quæ omnem ingenij coniecturam excedat: qui solus sanctus est, & in sanctis requiescens: qui cum Patre & Spiritu sancto glorificatur.

1 Cor. 2.
Apoc. 19)

In quorum nomine baptizatus sum, & quos confiteor, celebros atque adoro, vnum Deum in tribus personis, consubstantialem, ac confusionis expertem, increatum, immortalem, sempiternum, infinitum, ab omni circumscriptiōe remotum, corpore vacantem, & perturbationibus & mutatione atque conuersione alienum, omni termino carentem, bonitatis & iustitiæ ac sempiternæ lucis fontem, rerum omnium conditarum, tam quæ cerni possunt, quam quæ oculorum sensum fugiunt, effectorem atque omnia continentem & conseruantem, omnibus prospicientem, atq; in omnia regnū & imperium obtinentem.

Neq;

Neque enim sine ipso res vlla facta est, nec sine ipsius prouidentia quidquam conuari ac consistere potest. Ipse siquidem est omnium vita, omnium *Cant. 5.* coagmentatio, omnium illuminatio, totus dulcedo, ac totus sine vlla saturitate desiderabilis, omniumque rerum expetendarum summus vertex. Quocirca Deum hunc, qui tanta bonitate ac potentia præditus est, relinquere, atque impuros dæmones vitiorumque omnium architectos colere, surdisque ac mutis statuis, quæ nec aliquid sunt, nec erunt, cultum ac venerationem tribuere, cuius tandem, ô Pater, stultitiæ ac demeritæ fuerit.

Ecquando enim vox ab ipsis audita est? Ecquando vel exiguum ijs, qui preces ad ipsos adhibebant, dederunt? Ecquando ambularunt, aut sensum vllum acceperunt? Nam neque hi, qui stabant, sessionis vnquam meminerunt: nec qui sedebant, stantes vnquam visi sunt. Horum turpitudinem, ac fœtorem & stuporem, atque etiam dæmonum in ipsis operantium, ac per ipsos imposturam vobis facientium, infirmitatem atque imbecillitatem, cum à viro sancto intellexissem, eorumque improbitatem reiecissem, ac profecto odio insectatus fuisssem,

fuissem, ad Deum viuum ac verum me adiunxi, ipsique ad extremum usque vite spiritum seruam, quod etiam in ipsius manus spiritus meus veniat.

Cum igitur tanta bona, quaeque nulla oratione explicari possint, mihi occurrissent, gaudebam quidem me improborum demonum seruitute liberatum, atque ab horrenda captiuitate reuocatum, ac Dominici vultus lumine collustratum esse: illud autem me angebat, animumque meum distrahebat, quod tu, Dominus ac Pater meus, huiusmodi beneficiorum minimè participes esses. Verùm animi tui in sententia tua perniciam metuens, in conspectu meum pectore premebam, quod tibi stomachum mouere minimè velle. Deum autem orare atque obsecrare non intermittebam, vt à longinquo exilio, quod tibi ipsi accersuisti, cum pietatis fugitiuus, vitijque omnis & impietatis minister effectus es, te reuocaret.

Quoniam autem tu ipse, ô Pater, reas meas in apertum protulisti, quae mea omnino sententia sit, audi. *Pacta cum Deo meo inita non frangam: non, inquam, per eum qui me pretioso cruore suo à seruitute vindicauit.* Quamobrem, cum quid animi habeam, tibi exploratum

Psalm. 4. 1

sit, negotium tibi ipsi faceffere desine, à *Magnus a-*
 præclara confessione me deducere mo- *nimus lo-*
 liens. Nam quemadmodum si cœlum *saphas.*
 manu arripere, aut totum mare exsic-
 care in animum induxeris, irritus at-
 que inutilis tibi hic conatus fuerit; eo-
 dem modo hoc quoque irritum tibi
 fore persuade. Ac propterea, aut ipse
 consilio meo obsequens, ad Christum
 te adiunge, ut bona ea, quæ cogitatio-
 nem omnem superant, percipias, socij-
 que inter nos, ut naturæ, ita etiam fi-
 dei simus: aut à tua filierate, mihi cre-
 de, abscedam, pura que conscientia
 Deum meum colam.

Hæc ille omnia ut *Mexantidius*,
 impotenti *Mexantidius* perditio-
 re eundem ad eum locum sebat, de tribus
 furentis instar frendens, his verbis usus
 est: Quisnam alius mihi tantorum ma-
 lorum author est, ut ego ipse, qui te ta-
 to amore complexus sum, eaque tua
 causa feci, quæ nullus unquam pater
 fecit? Quæ etiam de causa mentis tuæ
 perueritas ac pernicacia, ex licentia mea
 collectis viribus, ut in mecum caput in sa-
 nires, fecit. Non abs te igitur in ortu
 tuo Astrologi malum & improbū virū,
 atque arrogantem, & aduersus pare-
 tes contumacem, te fore dixerunt. At si
 AURE

nunc quoq; commiseris, vt consilium meum frustra cadat, hostilem in te animum geram, atque ita te mulctabo, vt ne in hostes quidem suos tantæ sauitiæ specimen quisquam exhibeat.

Rursum autem ille: Quidnam est, ô Rex, cur iracundia inflammeris, eoque nomine discriberis, quod tanta bonæ diuinitus sim consecutus? Et quis vquam pater filij felicitate dolere atque angere visus est? Aut quonammodo pater ille, ac non potius hostis vocandus sit: Quocirca nec ego posthac te patrem appellabo, verum à te abscedam, non secus atque is qui serpentem fugit: sed quidem te salutem meam inuidere, meque in exitium per vim impellere perperitum habuero. Nam si mihi vim afferre ac tyrannicè mecum agere velis, quem admodum etiam dixisti, nihil aliud, mihi crede, hinc lucrifacies, quam vt patris loco, tyrannus & carnifex appellaris.

Quandoquidem facilius tibi fuerit aquilæ vestigia consequi, ac per ipsum aerem volare, quàm me de mea in Christum fide, ac præclaro foedere cum ipso inito, deducere. Verum intellige, ô Pater, atque ista oculorum mentis lippitudine & caligine discussa, suspice, ac

Pater appellandus non est, qui filij salute angitur.

Dei m
strans
quan
lumin
nis aff
tum r
emerg
caro fac
quam
et flos
ni mei
manet
Qu
gloria
instar
que d
delicia
fra ver
dem
sus ob
postea
vmbra
insom
tuo ig
nebro
qui in
uentu
sine ip
in infi
ter qu
Dei

Dei mei lumen, omnes vndique collustrans, intueri: atque ipse tandem aliquando sua uissimo illius splendore illuminare. Vt quid enim te ipsum carnis affectionibus, ac voluntatibus totum tradidisti, nec vilo modo ex ipsis emergis? Illud intellige, quod *omnis caro foenum est, & omnis gloria eius tanquam flos foeni. Exsiccatum est foenum, & flos eius decidit: verbum autem Domini mei, quod omnibus annunciatum est, manet in aeternum.* 1. Petr. 2.

Quid igitur ita perditè atque insanè gloriam eā retines & amplecteris, quæ instar recentium florum marcescit, atque deletur, & execrandas ac foetidias delicias, ventrisque & eorum quæ infra ventrem sunt, affectiones, quæ quidem ad aliquod tempus stultorum sensus oblectant, ceterum amariius felle postea digeruntur, tum nimirum cum umbræ istæ, atque inanis huiusce vitæ insomnia præterierint, atque in perpetuo ignis nunquam extinguendi ac tenebroso cruciatu eorum amatores, & qui iniquitati operam dant, prouoluentur, ubi insomnis vermis absq; vilo sine ipsos corrodet, ac perpetuus ignis in infinita secula eos concremabit? Inter quos, *o* rem grauem, tu quoq; conclusus,

Voluptates mundi cum amaritudine dēgeruntur.

*Sera impio-
rum poeni-
tentia
Psal. 6.*

*Meres
Christi in
infinitum
sua erat miser
sedē mundi.*

*Iob. 14.
Psal. 143.*

clusus, ob scelerata consilia tua gra-
pœnitentia afficeris, atque hos dies
multum requires, meorumque verbo-
rum recordaberis. Verum nihil ex eiu-
modi pœnitentia utilitatis percipies.
Siquidem in inferno pœnitentiæ atque
confessioni locus non est. Nam præsent
tempus labori præstitutum est: futurum
autem mercedi. Ac profectò etiam
præsentēs voluptates fluxioni & interi-
tui minime subiectæ essent, verum cum
Dominis suis in æternum durarent,
non tamen propterea eas Christi be-
neficijs, ac bonis omni cogitatione
præstantioribus anteferre oportebat.
Nam quantò Sol profunda nocte cla-
rior est atque splendidior, tantò quoque
atque etiam multo magis bona ea, quæ
Dei amore præditis promissa sunt, quo-
uis terreato regno illustriora & ma-
gnificentiora sunt. Proinde quæ omnino
consentaneum erat, ea quæ maiora &
præstantiora sunt inferioribus ac vilio-
ribus antiquiora habere.

Cum autem omnes huiusce vitæ
& corruptioni obnoxii sint, & insola-
nij atque vmbra instar prætereant, &
delcantur, adeò vt instabilibus portis
auris, & nauis per mare currentis ves-
gijs, quam hominum prosperitati fide-
ha-

habenda sit, quæ tandem simplicitas. *Stulti cadu-*
 vel, rectius loquar, stultitia & demen- *ca aternis*
 tia hæc est, ea quæ caduca & imbecilla, *proponunt.*
 corruptioni que obnoxia sunt, imò ni-
 hil profus sunt, ijs, quæ à corruptione
 aliena ac sempiterna sunt, potiora du-
 cere, ac propter caducarum rerum fru-
 ctum, bonorum illorum fructu ab om-
 ni successione remoto priuari? An non
 hæc, ô Pater, intelliges? An non præter-
 untia præteribis, atque ad ea quæ fixa
 & certa sunt animum adiunges? An non *Præter-*
 patriam peregrinationi antepones, lu- *euntis*
 cem tenebris, spiritum carni, vitam æ- *præteri-*
 ternam umbræ mortis, ea quæ non di-
 labuntur, fluxis & fragilibus? An non
 ex atroci hac horreni mundi princi-
 pis, hæc est peruersi diaboli, seruitute
 iuga te subduces, teque ad bonum & ad
 misericordiam propensissimum Domi-
 num conferes? An non à multorum
 commentitorum deorum cultu te ip-
 sum abduces, atque vni viuo ac vero
 Deo cultum adhibebis?

Nam etsi in Deum peccasti, cum
 multas in eum blasphemias effudisti,
 atque ipsius seruos grauius tormentis
 excruciatos necasti: non tamē dubito,
 quia te ad meliorem ipentem redeuntē
 suscepturus sit, omniaq; delicta tua è

mcj

memoria eiecturus. Non enim mortem peccatoris, sed magis ut conuertatur & conuertatur, ille vult, qui ut nos à recta via aberrantes requireret, ex ea sublimitate, quæ nullis verbis exponi potest, descendit, crucemque & mortem nostræ causa pertulit, ac nos, qui sub peccato venditi eramus, pretioso suo sanguine redemit. Ipsi laas & gloria in secula seculorum, Amen.

Rom. 7.

Rex stupet
& irascitur.

Rex autem *stupore* simul atque *ira* correptus est: illud nempe, ob filij prudentiam, atque eiusmodi sermones, quibus nullo pacto refelli possent: hoc autem quia ipsius deos traducere, ac criminari non desinebat, totamque ipsius iram suggillabat, ac proscindebat. Atque huiusmodi quidem sermonis splendorem, ob internam tenebrarum crassitiam, haudquaquam admisit. Cum autem ob amoris à natura insiti affectum ipsum animaduertere, aut eum malo aliquo mulctare non posset, rursum ipsam de sententia demouere se potius prorsus desperaret, veritus ne si plumbum eum sermonibus lacefferet, eò liberè confidenter loquente, deoique suggillante, atque cauillis insectante, maiore iracundia inflammatus, hostile aliquando in eum designaret, irato animo

Prudentia iracundiam temperat.

gens, secessit, his duntaxat verbis vtens:
 Vtinam nunquam natus fuisses, nec in
 lucem prodixisses, siquidem futurum
 erat, vt in deos tam impius & contu-
 meliosus esses, atque à paterna amici-
 tia & admonitione abscederes. Verum
 aduersarij deos, quorum inuictum ro-
 bur est, non perpetuo subsannabunt,
 nec diu gaudebunt, nec eorum præsti-
 giæ vim habituræ sunt. Nam nisi mihi
 dicto audientem, atque erga deos gra-
 tum te præbueris, multis prius ac varijs
 tormentis affectum acerbissima morte
 te de medio tollam, nec tecum vt cum filio,
 sed vt cum hoste aliquo ac rebeli agam.

*EGRESSO REGE, IOSAPHAT
 diuinam opem implorat. Cumque Rex de
 Arachis consilio filium leni oratione allice-
 retentaret, operam lussit, Iosaphat po-
 stea de morte ac resurrectione
 longam ad ipsum
 orationem ha-
 bet.*

CAPVT XXV.

His minis cum in eum pater vsus es-
 set, atque iratus secessisset, filius in
 cubiculū ingressus, sublatis ad sui cer-
 taminis

N

taminis

Oratio Iosaphat ad Deum.

Psal. 37.

taminis arbitrū oculis, ex intimo corde exclamavit: Domine Deus meus, dulcis spes, minimeq; mendax promissio, ac firmum eorum, qui se tibi totos deuouerunt, perfugium propitio ac benigno oculo pectoris mei contritione cerne, nec me derelinquas, nec discedas à me: verum iuxta pollicitationem tuam ab omni mendacio alienam mecum, hoc est, cum indigno atq; abiecto homunculo sis. Te enim rerum omnium conditarum effectorem & gubernatorem agnosco, & confiteor. Quocirca in hac præclara confessione velim me confirmes, vt ad extremum vsque spiritum in ea permaneam.

Psal. 24.

Respice in me, & miserere mei: mihi que asta, illæsum atque incolumem ab omni Satanæ operatione me conseruans. Respice, ô Rex. Siquidem anima mea vehementi tui desiderio flagrat, atque ita incensa est, tanquam in sitis ardore in terra inaquosa, te immortalitatis fontem concupiscens. Ne tradas bestiis animam confitentem tibi: & animam pauperis tui ne obliuiscaris in finem. Verum mihi beneficio tuo contingat, vt per omnem vitæ cursum pro tuo nomine, tuaque confessione omnia perpetiar, meque totum tibi immolem.

Psal. 62.

Psal. 73.

molem.

molem. Te enim robur afferente, imbecilles etiam viribus pollent : Quoniam tu solus inuictus es propugnator, ac Deus misericors, quem quidquid creatum est, benedicit, ac celebrat in secula seculorum, Amen.

Hac oratione functus diuinam cō- *Totam noctem* solationem in pectus suum illabi sensit: *Et* fiduciaque perfusus, totam noctem in *phat in precibus* traduxit. Rex autem cum de *cibus abstulisset,* ipsi que rigidam ipsius libertatem animique in sententia peruicaciam declarasset, hoc consilium capit, ut quam fieri posset amicissimè, atque obsequiosissimè, cum eo colloqueretur, blanditijs videlicet perfecturum se sperans, ut eum ad se pertraheret. Crastino itaq; die ad filium se confert, ac propius sedens, ipsum accersit, atque complectitur & exosculatur, leniterque ac placidè irrepens.

O charissime & amantissime fili, in- *Regis ad filium blanda oratio.* quit, patris canitiem honore affice, precibusq; meis auditis accede, ac dijs sacrificium adhibe. Sic enim & illos benignos & faciles habiturus es, & diuturnitatem, gloriamq; omnè, & inoffensum regnū, omnisq; generis bona ab ipsis percipies, & mihi patri tuo

per omnem vitam charus eris : ac denique hoc assequeris, vt omnes homines te in honore habeant, laudibusque conferant. Siquidem ad laudem adipiscendam magni interest patri obedire, ac præsertim in ijs rebus, quæ ad bonum & ad deorum beneuolentiam spectant.

*Malitia
& igno-
rantia ma-
tres erro-
rum.*

Quidnam autem, fili, censes, vtrum me consulto ac de industria à bona via deflexisse, atq; contrariam ingressum maluisse, an vero boni ignoratione & imperitia me ipsum pestiferis dogmatibus dedidisse? Certè si me sponte ac de industria, contra quam vtile sit, malis bonis præferre, mortemq; vitam potiorè habere existimas, vehementer, ô fili, à recto iudicio mihi aberrare videris. An non vides, quot ærumnis & afflictionibus me ipsum persæpe tradam, in expeditionibus aduersus hostes, tum in publicorum negotiorum procuratorum ne me ipsum occupans, adeo vt famem etiam, ac sitim, cum ita necesse est, perferam, ac pedibus ambulem, humi quoque somnum carpam? Opum autem & pecuniarium tanta in me contempcio & despicientia est, vt interdum profusa manu palatij mei thesauros exhauriam, quo amplissima dijs delubra extruam, omniq; ornatu illustrem, aut pecunia

rum a
stribu
luptat
lis tol
nem, &
stanti
sum
pris or
parare
Sin
arque
cum r
gerim
quide
cessari
sonce
accor
inuen
harum
cont
no co
utilita
(Sic e
ror.
sunt,
accur
ipse
diuin
hono
dixi

rum aggeres militibus liberalissimè distribuam. Cum itaque tantus in me voluptatum contemptus, tanta in periculis tolerantia sit, si Galilæorum religionem, ea, quam manibus tenemus, præstantiorem esse cognoscerem, an non summo studio id agerem, ut contemptis omnibus rebus, salutem mihi compararem.

Sin autem mihi boni ignorantiam, atque imperitiam vitio vertis, illud tecum reputa, quot noctes insomnis exegerim, quæstione aliqua proposita, & quidem interdum haud admodum necessaria: nullam omnino mihi requiem concedens: priusquam perspicuam & accommodatissimam ipsius solutionem inuenissem. Quocirca cum caducarum harum rerum ne minimam quidem contemnendam ducam, verum omnino conducibiliter, atque ad omnium utilitatem, eam excuriam & absolvam (Sic enim inter omnes constare arbitror, neminem omnium, qui sub sole sunt, arcanarum rerum cognitionem accuratius unquam inuestigasse, quam ipse fecerim) quonam pacto res diuinas, & ea quæ venerari, ac deorum honore afficere oportet, contemnenda duxissem, ac non potius omni studio,

omnibus viribus, toto deniq; animo, ac tota mente, in eorum inuestigatione tempus atq; operam posuiffem, vt qua vera & maximè consentanea sunt, inuenirem? Etenim magno cum labore sic ea quæsiui, vt & multas noctes ac multos dies in his consumpserim, & multos item sapientes & eruditos viros ad consilium adhibuerim, atq; etiam cum multis eorum, qui Christiani appellantur, sermones contulerim.

Ac per impigram conquisitionem, & ardentem inuestigationem, via veritatis à me inuenta est, sapientum virorum, atque tum doctrina, tum ingenio præditorum testimonio confirmata. Quorum hæc sententia est, nullam aliam esse, præter eam, quam hodierno die tenemus, summos deos colentes, ac dulcem & cum voluptate coniunctam vitam omnibus hominibus ipsorum munere concessam, ac iucunditate animique oblectamento perfusam arctissimè complectentes. Quam quidem Galilæorum duces & antistites stultè repulerunt: adeo vt suauē hoc lumen, atque omnes voluptates, quas nobis fructudas dii concesserunt, alterius cuiusdam incertæ vitæ spe prompto animo abijciant, nescien-

tes vi-

*Epicuri se-
cra.*

res videlicet, nec quid dicant, nec de *1. Tim. 1.*
quibus affirmant.

Tu verò, charissime fili, patri tuo, qui per accuratam ac verissimam investigationem id, quod verè bonum est, inuenit obtempera. En enim demonstratum est, me, nec sponte, nec per ignorantem, à bono aberrasse: verum & illud inuenisse, & accepisse. Cupio autem te quoque in stulto errore minime versari: verum meis vestigijs hætere. Quamobrem fac Patrem tuum verearis. An nescis quantum bonum sit Patri obtemperare, atque ipsum in omnibus rebus obsequi: quemadmodum contra quam exitiosum & execrandum Patris animum exacerbare, ipsiusque iussa pro nihilo habere? Omnes enim, qui hæc fecerunt, malo mortis genere interierunt. Quo in numero, fili, utinam ne censearis: Verum ea, quæ parenti grata sunt, faciens, bonorum omnium compos fias, regni que mei hæres sis.

Magnanimus autem, ac verè nobilis adolescens, cum superuacaneâ patris oratione, ac stultum consilium audisset, atque flexuosi serpentis artes animaduertisset, nempe quod à dextris laqueum pedibus ipsius parasset, id scilicet

Matt 10.

et agens ac moliens, ut diuinam ipsius animam inflecteret, atque ipsi ad propositam palmam impedimentum affectaret, illud Domini præceptum sibi ante oculos posuit, *Non veni mittere pacem, sed gladium. Veni enim separare filium aduersus patrem suum, & filiam aduersus matrem suam, & quæ deinceps sequuntur.* Illudque item, *Qui amat patrem aut matrem plusquam me, non est me dignus.* Ac rursus illud: *Quicumque me negauerit coram hominibus, negabo etiam eum coram patre meo, qui in calis est.* Hæc cum secum ipse reputasset, diuinoque metu animam constrinxisset, illud Salomonis dictum, perquam tempestiuè usurpauit, *Tempus amandi, & tempus odiendi, tempus belli, & tempus pacis.* Ac primum

Eccles. 3.

quidem mente ad hunc modum precatus est: *Miserere mi Deus, miserere mihi, quoniam in te confisit anima mea: Et in umbra alarum tuarum sperabo, donec transeat iniquitas. Clamabo ad Deum altissimum, Deum qui benefecit mihi, ac reliqua, quæ deinceps in Psalmo sequuntur.*

Psal 56.

Post autem ad patrem his verbis usus est: *Patrem quidem colere, atque ipsius imperijs parere, ipsique amico & beneuolo animo inseruire, communis*

Iosaphat patri respondet.

ma-

magister noster docet, ut qui naturalem
huiusmodi charitatem in animis no-
stris inseuerit. At cum parentum amor, *Exod. 20.*
atque erga eos beneuolentia animæ
ipsi periculum creat, eamque à sum-
mo illo effectuore procul remouet, hunc
affectum profus exscindere iubemur, *Patri pra-*
ac nullo modo ijs, qui nos à Deo ab- *ponendus*
strahunt, cedere, ac manus dare, ve- *Deus.*
rùm eos odisse & auersari: quamuis et-
iam is, qui execranda præcipit, pater
sit, quamuis mater, quamuis Rex,
quamuis denique penes eum vitæ no-
stræ potestas sit. Quæ cum ita sint, pa-
ternæ beneuolentiæ causa Dei iactur-
tam facere profus nequeo. Ac proinde
tum tibi ipsi, tum mihi negotium facer-
ere desine: verùm mihi morem gere, ac
uiuum & verum Deum ambo colamus.
Nam quæ nunc veneraris, simulachra
sunt, hominum manibus effecta, spiri-
tus expertia, & surda, nihilque omnino
aliud, quàm exitium & sempiternum
cruciatum cultoribus suis accersentia.
Sin autem id reculas, quidquid lu-
bet, mihi infer. Seruus enim CHRIS-
TI sum. Ac neque blanditijs, ne-
que tormentis ab eius amore descis-
cam: quemadmodum etiam pridie tibi
dixi, Domini mei nomen interponens.

N s. ac ser-

298 BARLAAM ET IOSAPHAT
ac sermonem interposito iureiurando
confirmans.

Quod autem nec te sponte malè a-
gere, nec rursus ignoratione à bono
aberrare dixisti, verum ingenti ac la-
boriosa inuestigatione hoc cognouis-
se, nempe bonum esse simulachra cole-
re, ac libidinum voluptatibus affixum
esse, certè te sponte malè agere, dicere
haud nequeo. Quod autem magna in-
scitiæ caligine circumfusus sis, ac tan-
quam in tractabilibus tenebris ambu-
lans, ne minimum quidem luminis
splendorem perspicias, ob idque recta
via amissa in præcipitia & barathra ob-
erres, id verò certissimum ac competi-
tissimum habeo, teque etiam, ô Pater,
id intelligere cupio. Ac propterea tene-
bras lucis loco tenens, ac mortem vitam
instar complectens, vtilia consilia inij-
se, fructuosasque cogitationes susce-
pisse tibi videris. At non ita est, non in-
quam, est ita. Nam nec ea, quæ venera-
ris, dii sunt, sed dæmonum statuarum, om-
nem eorum execrandam operationem
intus continentes: nec rursus vita ea,
quam suauem & voluptuariam appella-
las, iucunditatesque omnis & hilari-
tatis plenam esse censens, eiusmodi na-
turam habet: sed si veritatis iudicio
statu-

*Improb-
rum vita
nil vera
iucundi-
tatis ha-
bet.*

standum est, execranda ac modis omnibus auersanda est. Quamuis enim ad aliquod tempus fauces deliniat, post tamen, ut à magistro meo dictum est, felle amarius digeritur, gladioque accipiti acutior est.

Et quonam tandem pacto eius mala tibi recensere possem? *Dinumerabo ea, & super arenam multiplicabun-*

*Psal. 138.
Præsens
vita diaboli hamus
est.*

ur: Diaboli enim hamus est, execranda voluptate, tanquam illecebra quadam obductus, per quam eos, qui in fraudem inducuntur, ad imum inferni gurgitem trahit. Bona autem à Domino meo promissa, quæ quidem tu incertæ vitæ spem nuncupasti, ab omni mendacio & mutatione aliena sunt, finem nesciunt, corruptioni subiecta non sunt: denique nulla est oratio, quæ illius gloriæ & iucunditatis, illius inenarrabilis gaudij ac perpetuæ lætitiæ magnitudinem exprime-
re queat.

Omnes enim, quemadmodum ipse vides, morimur, nec est homo qui vivat, & mortem visurus non sit. futurum est autem, ut rursus ad vitam redeamus, tum nimirum, cum Dominus Iesus Christus Dei Filius in gloria, quæ nullis verbis declarari potest, ac tremenda

*2. Reg. 14.
Psal. 88.*

N. 6. potea-

Matt. 25. potentia veniet, ille inquam Rex re-
Apoc. 19. gum, ac Dominus dominantium, cui
Philip 2. omne genu flectetur, cœlestium, terro-
Luc. 21. strium, & infernorum: quique tantum
Dan. 7. omnibus pauorem commouebit, ut et
Iudicium iam ipsæ cœlestes virtutes obstupescant
extremū. Astabunt porro ei cum timore millia
 millium, & decies centena millia An-
 gelorum & Archangelorum, cuncti-
 que metu ac tremore plena erunt. Vnus
 enim Archangelorum, buccina clau-
 get: ac statim cœlum sicut liber inuolut-
 tur, terra autem effracta omnium ho-
 minum, qui vnquam à primi hominis
 Adami ortu vsque ad diem illum fue-
 runt, corpora sursum emittet. Ac tunc

1. Cor. 15. omnes, qui ab orbe condito morte-
 functi sunt, in ictu oculi, ad Domini
 tribunal sistentur: atque vnusquisque
 rerum in vita gestarum rationem reddet.

Iustorum Tunc iusti, qui in Patrem, & Filium,
gloria. ac Spiritum sanctum crediderunt, et
Matth. 13. que in probis actionibus præsentis vite
Non suffi- curriculum confecerunt, Solis instar
cit tantum fulgebunt. Quonam autem pacto glo-
credere, riam eam, quæ ipsos exceptura est, ti-
sed & ope- bi commemorabo? Nam etiam si ipso-
rari nices rum splendorem ac pulchritudinem
si est. Solis lumini, aut etiam clarissimæ ful-
 getur.

getræ comparem, nihil tamen, quod huic splendori par sit, dixero. Oculus ^{1. Cor. 2.} enim non vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascenderunt, quæ Deus in cælorum regno, in incomparabili luce, in arcana & finis experte gloria, ijs, qui ipsius amore præditi sunt, præparavit. Ac iusti quidem eiusmodi bona atque eiusmodi beatitudinem consequentur.

Qui autem verum Deum abiurarunt, *Impiorum,* ac fictorem & opificem ignorarunt, *miseria.* impurosque dæmones coluerunt, ac surdis simulacris venerationem tribuerunt, voluptatumque huius vanæ vitæ cupiditate flagrarunt, atque in vitiosarum affectionum cœno porcorum instar sese volutarunt, suasque animas vitij omnis officinam effecerunt, nudi & aperti stabunt, ignominia effusi, mæsti, ac tum gestu, tum re ipsa miserabiles. Atque omnes ipsorum sermones, & actiones, & cogitationes, ante ipsorum ora venient. Ac deinde post gravissimam ignominiam, atque intolerandum illud probrum, gehennæ igni nunquam extinguendo, ac lucis omnis experti, exterioribus tenebris, dentium stridori, ac venenato vermi addicentur. Hæc illorum portio erit, hæc hæreditas.

N 7 In his,

In his per sempiterna secula verfabu-
tur, scelerum pœnas dantes: propterea
quod bonis ijs, quæ in pollicitatione
recondita erant, propter breuem volu-
ptatem repudiatis & abiectis, æternum
sibijs supplicium ascerſuerunt.

Pro his igitur, hoc est, vt & gaudium
illud omni sermone præstantius conse-
quatur, & arcana illa gloria fruatur,
angelosque splendore adæquemus, ac
bono & dulcissimo Domino fidenti a-
nimo affemus, atque atrocissimas &
nunquam finiendas pœnas, & acerbis-
simam illâ infamiam effugiamus, quas
non pecunias, quæ non corpora, imò
etiam ipsas, animas profunderè par fue-
rit? Quis tam ignavi animi est, quis
tam excors, quin sexcentas tempora-
rias mortes subire in animum inducat,
vt à sempiterna, & finis omnis experte
morte liberetur, beatamque & ab om-
ni interitu remotam vitam hæreditariâ
possideat, ac sanctæ, & vitæ initium affe-
rentis Trinitatis lumine collustretur?

**NACHOR IOSAPHATI ORA-
tione perterritus, Christianam fidem ad-
uersus Gentiles philosophos
inuenitur.**

CAPVT XXVI.

HÆc verba cùm Rex audisset, filijs
firmi-

*Regni ca-
lestis causa
nullus do-
lor recu-
satus.*

firmitatē, atq; cōstantiam pers̄ exisset, nec blanditijs, nec sermonū leno cinio, nec deniq; suppliciorū minis cedentis. orationis quidē illius probabilitatē, ac responsa, quę refelli non possent, admirabatur, atque etiam à propria cōscientia, quæ ipsum vera & iusta dicere demonstrabat, coarguebatur: verū à propria consuetudine, atque à vitiosis affectionibus, quarum habitum contraxerat, & quæ eū velut chamo & freno coercerant, nec veritatis lumen prospicere sinebant, in diuersum trahebatur. Ac propterea nullum non lapidem, vt dici solet, mouens, in eo quod prius sibi proposuerat, hærebat, consilium nimirum, quod cum Arache ceperat, in opus perducere cupiens. Itaq; ad filium ait.

*Veritatē
vitiōsi ha-
bitus res-
stans.*

Oportebat quidem fili, te meis imperijs omnibus in rebus simpliciter obsequi. Quoniam autē pro tua duritia atq; contumacia mihi ita vehementer restitisti, hoc vnum contendens, vt tua sententia maioris apud te, quàm omnia alia, ponderis atque autoritatis esset, auge, inani contentione valere iussa, rationibus ad persuadendum aptis agamus. Ac quia Barlaam, à quo tibi factus est, vinctus à me tenetur, amplissimo cœtu habito, atque omnibus,

tuam

tum nostris, tum Galilæis in vnum co-
actis, præconibusque disertis verbis e-
dicere iussis, ne quisquam Christiano-
rum vllius periculi metu afficiatur, ve-
rùm omnes omni metu vacui per sode-
lita & cognationes in vnum coeant,
communi consilio rem consideremus.
Atque aut vos & vester Barlaam, nobis
in sententiam vestram adductis, ea que
optatis consequimini: aut contra vos
in sententiam nostram adducti, ius-
sis meis sponte ac prompto animo pa-
rebitis.

Prudens autem reuera & cordatus
iuuenis per visum, quod diuinitus ipsi
contigerat, Regis versutia cognita, ait:
Domini voluntas fiat, sitque quemad-
modum iussisti. Ipse autem bonus Deus
ac diuinus hoc nobis concedat, ne à re-
cta via aberremus. Nam in ipso confi-
dit anima mea: & ipse mei miserebitur.

Tunc igitur Rex, omnes tam idolo-
rum cultores, quàm Christianos in v-
num conueniri iubet, literis nimirum
quaquaersum missis, ac præconibus,
qui per omnia oppida proclamarent,
ne quis Christianorum, tanquam ino-
pinati aliquid perpeffurus in metu ver-
sateretur, verùm omnes per sodelita &
cognationes in vnum coirent: quod
veriti-

*Astus dia-
boli.*

veritatis studiosa, ac non coacta & violenta inquisitio vna cum eorum duce atque antesignano Barlaamo futura esset. Eodemque modo idolorum etiam cultores ac sacerdotes. Chaldæorumq; & Indorum sapientes, qui in vniuerso ipsius Imperio erant, quosdamque etiam augures, & præstigiatores, ac vates conuocauit, vt aduersus Christianos victoriam obtinerent:

Et quidem ingens ad Regem exoranda ipsius religionis multitudo confluit: Christianorum autem vnus tantum Barachias nomine inuentus est, qui Barlaamo (vt quidem existimabatur) suppetias ferret. Nam pij viri partim extremo vitæ die functi fuerant, à furiosis scilicet vrbiū prætoribus obtruncati: partim impendentium periculorum metu in montibus ac speluncis delitescabant: partim deniq; Regis minas pertimescentes, in lucem prodire minimè audebant, verum nocturni pietatis cultores erant, in occulto duntaxat Christum colentes, non autem liberè ipsius fidem profitentes. Ille autem solus, vtpote generoso animo præditus, ad propugnandam veritatem accessit.

Cum igitur Rex in alto atque edito folio,

Vnus inuentus confessor Dei.

Intimidus Christianos.

folio confedisset, filium vnà sedere iussit. At ille pro suo erga Patrem honore ac reuerentia id facere recusauit: atque in terra non longè ab eo sedit. Astiterunt igitur viri infatuatæ à Deo sapientie periti, quorum, vt Apostoli verbis utar, *insipiens cor errauit*. Putantes enim se esse sapientes, stulti facti sunt, & mutauerunt gloriam incorruptibilis Dei in similitudinem corruptibilium hominum, & quadrupedum, & serpentium. Hi, vt cum Regis filio, atque ijs, qui ab ipsius partibus stabant, sermonem confererent, in vnum conuenerunt. Atque in eis illud adagium implebatur. *Caprea cum Leone pugnam iniit*. Etenim ipse

1. Cor. 1.
Rom. 1.

Caprea cū se Altissimum posuerat refugium suum, & in alarum ipsius umbra sperabat. Illi autem in huius sæculi Principibus, qui destruuntur, ac mundi principe tentoriarum, cui se ipsos miserè subiecerunt, fiduciam suam collocabant.

Psal 90.

Psal 56.

Ephes. 6.

Producitur itaque Nachor, qui Barlaamum se esse simulabat. Ac rex quiddam hoc sibi propositum habebat: verum sapens Dei prouidentia cœlitus aliud administrabat. Astantibus enim his omnibus, Rex ad Oratores suos & Philosophos, vel potius plebis seductores & stolido corde præditos, ait. En vobis

cc-

certamen, & quidem maximum propositum est. Duorum enim alterum vobis continget, nempe ut vel doctrina nostra confirmata, errorisque conuicto Barlaamo, ipsiusque socijs, maximam gloriam, & honorem, tum à nobis, tum à senatu, consequamini, ac victricibus coronis ornemini: vel fracti ac superati, cum omni ignominia grauissimam mortem oppetatis, atq; omnes vestrae facultates populo addicantur, quo memoria vestra prorsus à terra deleatur. Nam & corpora vestra bestijs deuoranda obijciam & liberos vestros perpetua seruitute mulctabo.

Hac oratione à Rege habita, ipsius filius his verbis vsus est. Aequam sententiam hodierno die tulisti, ô Rex, eamque velim Deus confirmet. Atque ego eadem magistro meo dico. Conuersusque ad Nachorem, qui Barlaam esse putabatur, ad eum ait: Non te fugit, ô Barlaam, in qua gloria, quibusq; delicijs me inueneris. Tu tamen per multis sermonibus me adduxisti, ut à patrijs legibus & institutis abscederem, atque ignotum Deum colerē, arcanorum quorundā videlicet ac sempiternorum bonorum spe mentem meam ad sequenda tua dogmata, & exacerbā-

dum

dum Patris mei ac Domini animum,
me pertrahens. Quocirca ita existima,
te nunc velut in trutina stare. Nam si
ex proposito certamine superior disces-
seris, eam scilicet, quam mihi tradidi-
sti, doctrinam veram esse demonstrans,
atque eos, qui hodierna die nobis ad-
uersantur, in errore versari ostendens,
tu quidem maiorem, quam ullus va-
quam habuerit, gloriam referes, ac ve-
ritatis præco vocaberis: atque ego in
tua doctrina perstabo, Christumque,
quemadmodum prædicasti, ad exte-
mum usque spiritum colam. Sin autem,
sive dolo, sive serio ac verè superatus,
ignominiam mihi constaueris, contu-
meliam meam statim ulciscar. Etenim
meismet manibus cor tuum ac lingua
euellam, eaque cum reliquo tuo cor-
pore canibus in prædam dabo: ut tuo
exemplo, omnes Regum filijs impo-
sturam minimè facere condiscant.

His verbis auditis, Nachor ingen-
tem tristitiam ac mœrorem concepit:
ut qui seipsum in foueam, quam fecer-
at, incidere, ac laqueo, quem abscon-
derat, implicari, suoque gladio se con-
fodi perspiceret. Cùm igitur rem secum
reputasset, ad filij Regis partes, ut im-
pendens vitæ discrimen effugeret, sese

pa

potius
confir
optin
posset
disset
erat, q
piente
Nar
Nach
vt Bar
lem qu
uere c
ac vari
ad eun
sipient
hemer
Rex in
lius, v
deret,
rent,
opprim
acuera
labore
riunt,
stacul
fluxiss
sceret
qui or
Nach
eo au

potius adiungere, ipsiusque dogmata confirmare statuit, quod videlicet ille optimo iure supplicio eum afficere posset, siquidem ipse animum offenderat. At id totum diuinæ providentiæ erat, quæ religionis nostræ decreta sapienter per aduersarios confirmabat.

Nam cum Idolorum antistites & *Num: 22.*
 Nachor sermones conferere inciperent, ut Barlaam ille, cum sub Balaac Israel quondam execrari, ac diris deuotere constituisset, multis tamen eum ac varijs benedictionibus cumulauit: ad eundem etiam modum Nachor insipientibus ac stolidis sapientibus vehementer oblectabatur: Cum enim Rex in throno sederet, atque ipse filius, ut iam à nobis dictum est, ipsi assideret, ijque etiam stulti Rhetores astarent, qui ut gladium linguas suas ad *Psal 63.*
 opprimendam & euertendam veritatem acuerant, quique, ut cum Esaiâ loquar, laborem parturiunt, & iniquitatem pariunt, plebis etiam ad certaminis spectaculum innumerabilis multitudo confluxisset, ut vtra pars victoriam adipisceretur, cognosceret, Rhetorum vnus, qui omnibus doctrinâ præstabat, ad Nachorem dixit: Tunc es ille vsque ad *Disputa-
tionis ini-
tium.*
 eo audax, atque in deos nostros contum-

meliosus Barlaam, qui charissimum Regis filium in eiusmodi errorem coniecisti, eumque crucifixum colere docuisti? Respondit Nachor: Sandè, ego sum Barlaam, qui deos tuos, quemadmodum dixisti, nihil pendo: quique Regis filium, non in errorem coniecisti, sed errore liberaui, atque ad verum Deum adiunxi. Tum Rhetor ille ad hunc modum locutus est.

Quoniam magni & eximij viri, à quibus omnis sapientia & scientia inuenta est, sublimes deos atque immortales eos nuncupent, omnesque orbis terrarum Reges & illustres viri ipsos colant & venerentur, quoniam modo ipse lingua aduersus eos acuis, atque omnino eò audaciæ prorumpis, vt hæc proferas?

Quoniam item argumento probas eos deos non esse, sed eum qui Cruci affixus est.

Excipiens autem sermonem Nachor, Rhetorem quidem illum nullo responso dignatus est. Verum cum plebi silentium manu indixisset, atque os suum, tamquam illa asina Barlaam, aperuisset, ea, quæ dicere minimè instituerat, prolocutus est. Aitque ad Regem: Ego, Rex, Dei prouidentia in mundum veni: conspecto que cælo, terra, mari, Sole ac Luna, reliquisque eiusmodi re-

*Nachoris
oratio.]*

bus,
Mund
sius co
mouer
uerur,
lexi. Et
mouer
atque
contin
ipsum
creauit
cipij ex
mortal
busque
sublim
que igit
rebus g
tem or
sunt. N
bus, at
te opu
opus h
NAC
falsos
HI
qu

bus, earum ornatum admiratus sum.

Mundum autem, eaque omnia, quæ ip- *Ex creatu-*
sius complexu continentur, necessariò *ris cogno-*
moueri conspiciens, eum, à quo mo- *scitur crea-*
uerur, & conseruatur, Deum esse intel- *tor.*

lexi. Etenim quicquid mouet, eo, quod
mouetur, fortius est: & quod continet,
atque conseruat, fortius est eo, quod
continetur, & conseruatur. Quocirca
ipsum Deum esse dico, qui omnia pro-
creauit, atque conseruat, quique prin-
cipij expers est, & sempiternus, & im-
mortalis, & nulla re indigens, omni-
busque perturbationibus ac defectibus
sublimior, hoc est ira & obliuione, at-
que ignorantia, reliquis que omnibus
rebus generis eiusdem. Per ipsum au- *Psal. 15.*
tem omnia coagmentata & concreta *Act. 17.*
sunt. Nec verò sacrificijs, aut libamini-
bus, aut vlla alia re in aspectum cadentem
opus habet: verùm contra omnes eo
opus habent.

NACHOR GENTILIVM DEOS
falsos esse ostendit: Iudaos etiam in erro-
re versari: ac Christianos solos
de religione rectè sen-
tire.

CAPVT XXVII.

His ita de Deo commemoratis. *Tria in*
quemadmodum ipsius beneficio *mundo*
mi-

*religionis
genera.*

*Multorū
deorum
cultus ab
Ægyptijs
fluxit.
Chaldai.*

mihi de ipso loqui concessum est, ad humanum genus veniamus, ut, quina ipsorum veritatis, quinam erroris participes sint, conspiciamus. Illud enim, o Rex, inter nos constat, tria in mundo hominum genera esse, nimirum eos, qui apud vos deorum cultores dicuntur, & Iudæos, & Christianos. Ac rursū eorū qui multos deos colūt, triplex genus esse, nempe Chaldæos, Græcos, & Ægyptios. Nam hi reliquis nationibus plurimum deorum cultus & adorationis duces ac Magistri fuerunt. Quocirca quinam ipsorum in veritate, quinam in errore versentur, videamus.

At Chaldæi quidem Deum ignorantes, post elementa aberrauerunt, resque conditas, Creatoris loco, colere ceperunt: quarum etiam cum formas quaedam effecissent, eas Cœli, & Terræ, & Maris, & Solis, ac Lunæ, reliquorumque elementorum & siderum figuram appellarunt: easque res in templis conclusas adorant, ac deos appellant. Quos etiam diligenter ac studiosè seruant, ne à furibus surripiantur. Nec illud ipsis in mentem venit, quidquid seruato, quod seruatur, maius esse, & item eum, qui aliquid efficit, eo quod efficitur, præstantiorem esse: Nam si ipsorum

dij ea

pacto alijs salutem afferent? Itaque magno errore Chaldæi lapsi sunt, mortuas & vtilitatis expertes statuas venerantes.

Atque etiam mihi mirari subit, ô Rex, quonam modo ij, qui apud eos Philosophorum nomen obtinent, illud haudquaquam animaduerterint, Elementa quoque interitui obnoxia esse, Quod si elementa interitui omnino obnoxia & subiecta sunt, qui tandem dij esse queant? Quod si elementa dij non sint, quonam modo statuar, quæ eorum nomine construuntur, dij erunt?

*Elementa
Deos non
esse.*

Ad ipsa igitur elementa, ô Rex, accedamus, ut ea deos non esse demonstremus, sed corruptioni ac mutationi subiecta, atque ex nihilo in ortum veri Dei iussu producta esse, qui quidem corruptionis & immutationis expertus est, & inuisibilis, contraque ipse omnia cernit, & arbitrato suo immutat, atque conuertit. Quid igitur de elementis dico?

Qui cœlum Deum esse arbitrantur, errant. Nam ipsum conuerti, ac necessariò moueri, atque ex multis rebus constare videmus, Propterea enim κόσμος, id est, mundus appellatur. Mundus por-

*Cœlum
Deum non
esse.*

rō artificis cuiusdam constructio est.
 Quod autem constructum est, princi-
 pium ac finem habet. At cœlum vnâ cō-
 sideribus suis necessariō mouetur. Si-
 quidem astra certo ordine ac spacio
 impulsâ, à puncto in punctum, parim
 occidunt, parim exoriuntur, certis que
 temporum spatij iter suum obeunt, et
 æstates & hyemes, quemadmodum ip-
 sis à Deo imperatum est, efficiant. Nec
 leges sibi iuxta ineuitabilem nature
 necessitatem constitutas cum cœlesti
 ornatu infringunt. Ex quo perspicuum
 est, cœlum non Deum, sed Dei opus
 esse.

*Terram
 deam non
 esse.*

Qui autem terram deam esse cen-
 sent, errant. Videmus enim eam ab ho-
 minibus iniuria affici, & eorum impo-
 rio subiectam esse: effodi etiam & con-
 taminari, atque inutilem fieri. Nam si
 igne torreatur, emoritur. Siquidem ex
 testa nihil oriri potest. Ac præterea si
 imbris nimium perfundatur, tum
 ipsa, tum ipsius fructus corrumpuntur.
 Quin ab hominibus reliquisque ani-
 mantibus proculcatur, interfectorum
 sanguine inquinatur, effoditur, com-
 pletur, cadauerum theca efficitur. Quæ
 cum ita sint, fieri non potest, vt terra
 dea sit, sed res à Deo ad hominum vsum
 effecta.

Eodem modo, qui aquam deam esse *Aquam de*
 putant, errant. Nam ea quoque ad ho- *am nō esse.*
 minum usum procreata est, eorumque
 dominationi subest. Contaminatur et-
 iam & labefactatur, & cum igne cocta
 est, immutatur: alios atque alios subin-
 de colores sumit, utpote quæ, & frigore
 concresecat, & ex crūore spurcitiem cō-
 trahat, & ad impurarum omnium re-
 rum abluionem adhibeatur. Ex quo
 liquidò constat aquam deam esse non
 posse, sed Dei opus.

Iam verò, qui ignem Deum esse ar-
 bitrantur, ipsi quoque errant: Etenim *Ignem deū*
 ignis ad hominum usum creatus est, ip- *non esse.*
 sorumque dominationi subest, & ab
 ipsis ad omnis generis carnes, partim e-
 lixandas, partim assandas, atque etiam
 ad mortua corpora concremanda, è lo-
 co in locum circumfertur. Atque insu-
 per multis modis corrumpitur, & ab
 hominibus extinguitur. Ac proinde ig-
 nis Deus esse non potest, sed Dei opus.

Ad eundem etiam modum, qui ven- *Ventos*
 torum flatum Deum esse existimant, *Deos non*
 errant. Perspicuum enim est, ventum al- *esse.*
 teri inservire: atque hominum causā ad
 transuchendas naues ac frumenta cō-
 portanda, reliquosque ipsorum usus à
 Deo conditum esse. Huc accedit, quod

pro Dei iussu atque imperio, tum au-
gescit, tum imminuitur. Quare fieri nō
potest, vt ventus Deus sit, verū Dei
opus.

*Solem Deū
non esse.* Porro qui Solem Deum esse putant,
ipsi quoque errant. Siquidem eum ne-
cessariō moueri perspicimus, atque à
puncto in punctum migrare, & com-
mutari, & occidere, & exoriri, vt ad ho-
minum vtilitatem stirpes & plantas ca-
lore afficiat: atque in luper eum diuisionem
cum reliquis sideribus habere,
ac multis partibus cælo minorem esse,
luceque interdum deficere, nec vllum
imperium & principatum obtinere. Ex
quo illud planum est, fieri non posse,
vt Sol Deus sit, sed Dei opus.

*Lunam
Deam non
esse.* Consimili etiam modo ij, qui Lu-
nam deam esse opinantur, errant. Nam
ipsam necessariō moueri & immutari
videmus, atque à puncto in punctum
migrare, & ad hominum vtilitatem
nunc exoriri, nunc occidere, ac Sole
minorem esse: augeri etiam, atque im-
minui, ac deliquia interdum pati. Quare
fieri non potest, vt Luna dea sit, verū
Dei opus.

*Hominem
Deum non
esse.* Denique qui hominem Deum esse ar-
bitrantur, errant. Nam eum necessariō
moueri, & alii, & inuitū etiam senescere

re videmus, atque interdum delectari, interdum mœrore affici, ciboque ac potu, & veste indigere. Iracundum etiam atque inuidum esse, & libidine incitari, & pœnitentia duci, ac multis defectibus laborare. Verùm multis etiam modis corrumpitur, nimirum ab elementis, & animantibus: ac postremò à morte ipsi imminente. Ex quo efficitur, ut homo Deus esse nequeat, sed Dei opus: Quocirca ingenium auctore Chaldaei lapsi sunt, dum opinionem suam confirmant sequuntur. Eleazarum enim, in quem iacobitus cadit, ac monumentis veterantur: nec sic in Mæonum numerum ea referre solum est.

Ad Græcos iam veniamus, ut si quid forte de Deo rectè sentiant, videamus. Græci igitur, sapientiæ laudem sibi arrogantes, stultiore etiam Chaldæis se præbuerunt, complures videlicet deos inducentes, partim masculos, partim feminas, vitiosarum omnis generis affectionum, ac scelerum architectos. Est enim ridicula & stulta, & impia, ò Rex, Græci induxerunt, eos qui non sunt, iuxta peruersas suas cupiditates, deos appellantes: ut nimirum eos virij patronos ac defensores habentes, adulteria

*Diffusio
aduersus
Græc.*

perpetrent, rapiant, trucident, atque atrocissima quæque scelera committant. Nam cum ipsorum dii huiusmodi flagitia designarint, quonam pacto ipsi quoque non eadem perpetrabunt? Ex his igitur erroris studijs & institutis, hominibus bella & cædes, atque acerbas captiuitates crebrò experiri contingit. Quin etiam, si de ipsorum dijs sigillatim verba facere velimus, ingentem absurditatem perspecturus es.

De Saturno
no.

Siquidem Saturnum ipsi ante omnes Deum inducunt, eique filios suos mactant. Qui quidem ex Rhea multos filios habuit: quos etiam ipse furore percitus deuorabat. Aiunt autem Iouem ipsi genitale membrum abscidisse, atque in mare proiecisse: ex quo Venere ortam esse fabulantur. Iupiter autem patrem suum vinculis constitutum, in tartarum præcipitem dedit. Vides errorem, ac libidinem, quam aduersus Deum suum inuehant. Num enim fieri potest, vt Deus cathenis vinciatur, ipsique genitales partes amputentur? O singularem amenitiam! Quis mente præditus hæc dixerit?

De Ioue

Secundus Iupiter inducitur, quem in omnes deos suos regnum tenore aiunt,

at-

atque in varias animantium figuras immutari, ut mortalibus mulieribus stuprum inferat. Etenim eum in taurum sese immutasse tradunt, ut Europa pecciretur: in aurum, ut Danae, in cygnum, ut Leda: in satyrum, ut Anthiopa: in fulmen, ut Semela. Ac postea multos ex ijs filios extitisse, Bacchum scilicet, Zethum, Amphionem, Herculem, Apollinem, Dianam, Perseum, Castorem & Pollucem, Helenam: Minoem, Radamanthum, Sarpedonem, & nouem item filias, quas Musas nuncupant. Ac demum de Ganymide sermonem inducunt. Hinc itaque o Rex, hominibus concigit, ut ad Dei sui imitationem hæc omnia imitarentur, atque adulterii essent, & infano masculorum amore tenerentur, & alia horrenda flagitia perpetrarent. Quonam igitur modo fieri potest, ut Deus adulter sit, aut prædo, aut parricida?

Quin Vulcanum etiam quendam Deum esse tradunt, cumque claudum, maleumque ac forcipem tenentem, & ferrariæ arti victus causa operam dantem. Ergo rerum penuria laborabat. Atqui a Deo abhorret, claudum esse, atque hominum ope indigere.

*De Mer-
curio.*

Adhæc Mercurium etiam nobis Deum inducunt, qui cupidus sit, & fur, & auarus, & magus, & versipellis, ac sermonum interpret. Quod quidem item in Dei naturam minimè cadit.

*De Aescu-
lappio.*

Aesculapium in superin deorum numero habent, qui medicus erat, & pharmaca conficiebat, atque emplastra, vitæ parandi causa) nam in egestate versabatur) componebat, post autem eam propter Tyndari Lacedæmonij filium à Ioue fulmine percussor interijlle nauarunt. Quod si Aesculapius, cum Deus esset, ac fulmine percuteretur, sibij ipsi opitulari nequirit, qui tandem alijs opera ferre poterit?

De Marte

Mars etiam ab ijs Deus belli studiosus & iracundus, ac peccatum aliarumque rerum cupidus inducitur. Quæ item postea, cum Venerem constupraret, à puero Cupidine ac Vulcano vinculis astrictum fuisse dicunt. Qui igitur Deus is esse queat, qui cupiditate flagrat, ac bellis delectatur, ad alteriumque perpetrat, ac vinculis constringitur?

De Baccho

Rursum autem Bacchum inter deos numerant, nocturna festa celebrantem, temulentia magistram, aliorumque uxores abstrahentem, furore & stuantem, fugientem, ac postremò à Titanibus

bus obtruncatum. Quod si Bacchus cum interimeretur, sibiipfi opitulari non potuit, verum & furore præceps agebatur, & ebrietati studebat, & profugiebat, quoniam pacto DEVS esse queat?

Tum autem Herculem inducunt, qui sese vino obruat, atque in furorem ruat, suosque filios iugulet, ac deinde flammis absumptus intereat. Qui autem Deus esse is queat, qui se vino ebruit, ac liberos suos obtruncat, ignisq; ardore conflagrat? Aut quo tandem modo alijs auxilio esse poterit, qui sibi auxilium afferre non potuit?

*De Hercu-
le.*

Præterea Apollinem inducunt, invidia laborantem, atque arcum & pharetram, ac nonnunquam etiam citharam & tibiam tenentem, hominibusque quæstus causa vaticinia edentem. Egebat igitur. Atqui fieri non potest, ut Deus egeat & inuideat, & citharædus sit.

*De Apolli-
ne.*

Eodem etiam modo Dianam ipsius sororem inducunt, venationi studentem, atque arcum & pharetras habentem, solamq; cum canibus vagantem, ut ceruum aut aprum intercipiat. Quoniam igitur modo dea erit v. natrix mulier, & cum canibus oberrans?

De Diana.

O s. Postre-

*De Ve-
neris.*

Postremo Venerem etiam deam esse adulteram dicunt. Aliquando enim cum Marte concubuit, aliquando cum Anchise, aliquando cum Adonide. Cuius etiam mortem deplorat, Amasium suum requirens. Quin etiam eam ad inferos descendisse aiunt, ut Adonidem à Proserpina redimeret. Vidistine unquam, ô Rex, dementiâ hac maiorem deam nimirum inducere, quæ a dulterij crimine se obstringat, & ploret ac lamentetur.

*De Ado-
nide.*

Adonidem autem etiam Deum venatorem inducunt, eumque ab apro percussam violenta morte interijisse aiunt, nec in huiusmodi calamitate opem sibi ipsi afferre potuisse. Quoniam itaque pacto hominum curam geret adulter & venator, quique violenta morte interijit?

Hæc omnia ac multa alia eiusmodi, adhuc foediora & sceleratiora, ô Rex, de dijs suis, Græci inducunt, quæ nec dicere, nec memoria vlllo modo usurpare fas est. Vnde homines à dijs suis occasionem arripientes, omne sceleris & libidinis atque impietatis genus perpetrarunt, horrendis flagitijs suis terram & aerem contaminantes.

Ægypti

Ægyptij autem, eos stultitia & stoliditate superantes, gravius quam vllæ aliæ nationes aberrarunt. Neque enim Græcorum deos venerari satis habuerunt: verum insuper bruta animantia, tam terrestria, quam in aquis degentia; tam stirpes, quam plantas, in deorum numero habuerunt, atque omni insanix ac libidinis genere, gravius quam vllæ terræ nationes, sese conspurcarunt. Antiquitus enim Isidem colebant, virum simul ac fratrem Osiridem habentem, qui à fratre suo Tiphone obruncatus est. Ea que de causa, Isis cum filio suo Oro in Biblum Syriæ fugit. Osiridem quærens, atq; acerbè lamentans, quoad tandem Orus creuisset, ac Tiphonem de medio sustulisset. Ergo nec Isis fratri suo ac viro suppetias ferre potuit, nec Osiris, cum à Tiphone trucidaretur, sibi ipsi auxilio esse potuit, nec deniq; Tiphon fratricida cū ei ab Oro & Iside exitium afferretur, seipsum à morte vindicare. Et tamen cum hi ob huiusmodi calamitates ad hominum notitiam peruenissent, à stultis Ægyptijs dij habiti sunt.

Aduersus Ægyptios disputat.

De Iside.

Ægyptio rum imper

Quin neque his, aut reliquis Gen-
tium numinibus contenti, bruta etiam
animan-

animantia inuenerunt. Nonnulli etenim ipsorum ouem, alij hircum, alij vitulum & suem, alij coruum & accipitrem, alij vulturem & aquilam, alij crocodilum: quidam felem, & canem, & lupum, & simiam, & draconem, & aspidem: alij cepas, & allia, & spinas, cæterasq; res conditas coluerunt. Nec homines miseri nihil omnino virium his omnibus rebus inesse sentiunt. Nam cum deos suos ab alijs hominibus & comedi, & igni cremari, & iugulari, atque corrumpi videant, non tamen proinde eos deos non esse intellexerunt.

Quocirca magno errore, tum Aegyptij, tum Chaldæi, tum Græci lapide sunt, deos huiusmodi inducentes, atq; ipsorum statuas efficientes, surdaq; & sensus expertia simulacra pro Dijs habentes. Ac demiror, quo pacto, cum deos suos ab artificibus secari & dolari ac truncari, atque temporis longinquitate inueterascere & immutari, atque igne conflari cernerent, hinc eos minime deos esse non animaduertent. Nam qui in suæ salutis negotio nullam vim habent, quonam tandem modo hominum saluti consulent?

At vero Poetæ ipsorum, & Philosophi
ram

nam Chaldæorum quam Ægyptiorum, cum versibus suis ac litterarum monumentis deos suos exornare studuerunt, *Poetarum impietas.* eorum ignominiam magis detexerunt, nudamque omnium oculis proposuerunt. Nam cum hominis corpus, quamuis alioqui multis partibus constet, nullum tamen membrorum suorum abijcit, verum firmissimam cum ipsis omnibus coniunctionem habens, secum ipsum concordat, qui tandem in Dei natura tanta pugna & discordia futura est? Nam si vna Deorum natura esset, Deus Deum insectari, aut obtruncare, aut malo aliquo mulctare minime debebat. Quod si dii à dijs vexati, & interempti, & spoliati, ac fulmine percussi sunt, non iam vna eorum natura est, sed distinctæ voluntates, atque omnes exitiosa ac pestifera.

Mutua deorum inter se pugna, eos deos non esse ostendit.

Ex quo concludendum est, neminem eorum Deum esse. Perspicuum est igitur, o Rex, omnem eorum de deorum natura disputationem erroris plenam esse. Quoniam autem pacto, ij qui apud Græcos sapientiæ atque doctrinæ sacra floruerunt, illud minime intellexerunt, eos qui leges tulerunt, suismet legibus iudicari? Nam si leges iustæ sunt, iniusti omnino ipsorum dii

Impij sunt sunt, qui contra legum præscripta mo-
qui legibus tuo sese interfecerint, atque in vene-
non con- ficia, & adulteria, & furta, & præposte-
formiter ras libidines prouerint. Sin autem re-
agunt. stitè fecerunt, leges certè iniquæ sunt,
 utpote aduersus deos constitutæ. Nunc

autem leges præclaræ ac iustæ sunt, ut
 quæ & virtutes laudent, & vicia prohibeant : deorum autem, quos ipsi colunt, iniqua sunt opera. Quare iniqui etiam ipsorum dij sunt, omnesque impij ac morte mulcendi, qui eiusmodi deos inducunt. Nam si ea, quæ de ipsis litterarum monumentis prodita sunt,

Aut men- ficta & fabulosa sunt, nihil aliud sunt,
dacia, aut quam meri sermones. Si autem natura-
impietates, lia, non iam dij sunt, qui hæc fecerunt
aut fabule ac perpesti sunt. Quod si allegorico ser-
sunt Deo- tu ea dicuntur, fabulæ sunt, ac nihil
rum com- præterea. Demonstratum est itaque, o
menta. Rex, hos omnes cultus, qui multis dijs
 tribuuntur, erroris, atque exitij opera esse, (Neque enim deos appellare conuenit, qui videntur, ac non vident: verum eum, qui cum ipse cerni nequeat, omnia cernit.) Deumque, qui omnia condidit colendum esse.

Aduersus Veniamus igitur, o Rex, etiam ad Iu-
Iudaos daeos, ut quidnã ipsi quoq; de Deo senti-
disputat. tiant, videamus. Nam ipsi ab Abraham,
 Isaac,

Haac, & Iacob oriundi, Ægyptum incoluerunt. Hinc autem Deus eos in manu potenti & brachio excelso, per Moſen ipſorum legiſlatorem eduxit, ac per multa prodigia & ſigna ſuam ipſis potentiam declarauit. Verum ipſi quoque perfidos atq; ingratos ſeſe præbentes, Gentium deos ſæpe numero adorant, Prophetasq; ad ſe miſſos ac iuſtos viros morte affecerunt. Ac deinde, poſteaquam ita Dei voluntas tulit, vt filius ſuus in terram veniret, eum contumelia affectum, Pontio Pilato Romanorum Duci tradiderunt, Crucisq; ſupplicio condemnarunt, nulla videlicet ipſius beneficiorum, atque innumerabilem miraculorum, quæ inter ipſos deſignarat, habita ratione: ſuoque ſcelere perierunt. Nam nunc quoque ſolum quidem omnipotentem Deum colunt, ſed non ſecundum ſcientiam. Si quidem Chriſtum filium Dei negant, Gentilibuſque ſimiles ſunt, etiamſi ad veritatem, à qua procul ſe remouerunt, propius aliquanto accedere videantur. Ac de Iudæis hætenus.

At Chriſtiani à Domino noſtro Ieſu Chriſto, doctrinæ ſuæ originem ducunt. Hic autem Dei aliſſimi filius in Spiritu ſancto creditur. Qui quidē hu-

manæ

Iudeorum impietas.

Rom 10.

*Chriſtiano-
rum do-
ctrina.*

*Thomas
in Indiam
profectus
est.*

manæ salutis causa de cœlo descendit, atque ex sancta Virgine genitus est, ac sine semine, & corruptione carnem suscepit, hominibusque apparuit, ut eos à falso multorum deorum cultu reuocaret. Atque admiranda incarnationis suæ dispensatione perfunctus, mortem sponte, atque ingenti quodam consilio per Crucem degustauit. Triduo autem post resurrexit, atque in cœlos ascendit. Cuius præsentia gloriæ ex scriptura, quæ apud eos Euangelica vocatur, si eam legere in animum induxeris, perspicere licet, ô Rex.

Hic duodecim discipulos habuit, qui post ipsius in cœlum ascensum in orbis terræ prouincias exierunt, ipsiusque augustam amplitudinem promulgarunt: quemadmodum etiam vnus ex ipsis regiones nostras peragravit, ut veritatis dogmata prædicaret: Vnde etiam num. ij, qui prædicationis eorum iustitiæ administram operam nauant, Christiani appellantur. Atque hi sunt, qui veritatem supra omnes terræ nationes inuenierunt. Si quidem Deum rerum omnium conditorem atque architectum in Filio

*Verorum
Christia
narum nota.* unigenito & Spiritu sancto agnoscunt: nec præter eum vllū alium Deum veneratur. Habet autē Domini Iesu Christi

man-

mandata, cordibus suis insculpta, ea-
que custodiunt, mortuorum resurre-
ctionem ac futuri sæculi vitam exspe-
ctantes.

Non adulterij, non fornicationis
crimine sese deuinciant: non falsam te-
stimonium dicunt: aliena non concu-
piscant: patri & matri honorem tri-
buunt: proximos amant: iustum iudi-
cium ferunt: quæ sibi ipsi fieri molu-
erunt, alijs non faciunt: eos, à quibus læduntur,
obsecrant, ut sibi eorum amicitiam
concessant. Inimicos beneficijs affi-
cere student: bonos & faciles se præbent:
ad omni iniquo concubitu atque ad
omni impunitate abdicunt: viduam
non contemnant: pupillo in cerorem
non inferunt. Qui habet, non habenti
proximè subministrat. Peregrinum si vi-
derint, recto admittunt, eiusque non
secus ac veri & germani fratris aduentu
delectantur. Non enim carnis, sed ani-
mi ratione fratres se vocant. Vitam
suam Christi causa profunderè parati
sunt. Nam ipsius præcepta firmè obser-
uant, sanctè videlicet ac iustè, quemad-
modum Dominus Deus ipsis imperauit, *Ephes. 5.*
vientes: gratias ipsi omni hora in om-
ni cibo & potu, ac reliquis bonis agen-
tes, Verè enim hæc veritatis via est, quæ
quis

quidem eos, qui eam ingrediuntur, ad sempiternum regnum, quod à Christo in futura vita promissum est, tanquam porrecta manu ducit.

Atque ut intelligas, ô Rex, me hæc ex cerebro meo minimè fingere, si ad Christianorum Scripturas oculos adieceris, menihil à veritate alienum loqui reperies. Quare præclare filius tuus intellexit, optimoque iure Deo viuæ cultum adhibere didicit, ut in futuro æuo salutem obtineat. Magna etenim atque admiranda sunt, quæ à Christianis tum dicuntur, tum geruntur. Neque enim hominum, sed Dei, verba proloquuntur. Reliquæ autem nationes errant, ac sibiipsis imposteram faciunt. Siquidem in tenebris ambulantes, ebriorum iastar in seipsum impingunt. Atque hic sit, ô Rex, meæ adorationis finis, quam quidem veritas in mente mea distavit. Desinant itaque væcordes tui sapientes aduersus Dominum nugari. Nam vobis Deum Creatorem venerari, atque ipsius verbis ab interitu alienis aurem accommodare expedit: ut condemnationem ac supplicium effugientes, vitam interitus expertem hæreditario possideatis.

REX,

REX,
cerner
fidem
Re

Hæ
m
astru
cerdo
tra, p
lius m
sent.
bat, a
braba
posita
tis ex
cum
effici
signa
sepra
Re
riveh
cum
quod
mulg

REX, VICTOS PHILOSOPHOS
 ternens, irascitur. Nachor à Regis filio ad
 fidem conueritur, ac Baptismum suscipit.

Rex Philosophos cum ignominia ex-
 pellit. Iosaphat multos
 ad fidem addu-
 cit.

CAPVT XXVIII.

HÆc posteaquam à Nachore com-
 memorata sunt, Rex iracundia
 astrabat, Rhetores autem ipsius & sa-
 cerdotes muti stabant, vt qui nihil con-
 tra, præter infirmos quosdam ac nul-
 lius momenti sermunculos afferre pos-
 sent. At verò Regis filius spiritu exulta-
 bat, atque hilari vultu Dominum cele-
 brabat, qui ijs, quorum fiducia in iplo
 posita est, in rebus perplexis & impedi-
 tis exitum dat, qui que etiam per inimi-
 cum & hostem veritatem confirmabat,
 efficiebatque, vt & qui erroris ante-
 signanus erat, recte doctrine patronum
 se præberet.

Rex porrò, quamuis alioqui Nacho-
 ri vehementer irasceretur, nullo tamen
 eum malo afficere potuit, propterea
 quod lege coram omnibus ante pro-
 mulgata, ei pro Christianis liberè ver-
 ba fa-

ba facere permisisset. Ceterum ipse per
sæpe sermonibus ipsius oblectans, eum
per signa quædam admonerat, ut illam
pugnandi acrimoniam remitteret, at-
que Rhetorum disputationi manus da-
ret. At ille vehementius inualefcebat,
omnes ipsorum propositiones atque
argumenta refutans, errorisque, qui
tenebantur, fraudem ac fallaciam de-
regens. Cum autem pene ad vesperam
vique disputatio producta fuisset, Rex
concionem solui iussit: tanquam scilicet
postmodum rursus de hac re agitari
vellet.

Iosaphat autem Regem ita est alle-
cutus. Ut primo iuste omnia grati in-
fuiti, ô Rex, ita iustitia quoque faciem
imponere, duorum alterum faciens, nempe
ut vel magistrum meum hac nocte
mecum manere permittas, ut de his re-
bus, de quibus crastina die cum ijs, qui
nos bello laceissent, verba facienda
sunt, vna dispiciamus, ac tu item tuos
assumens, arbitrato tuo cum illis ea,
quæ in rem futura videbuntur, medi-
teris: aut tuos mihi hac nocte conce-
dens, meum accipe: Quod si utriusque
apud te sint, meus nimirum in afflictio-
ne & metu, tui autem in lætitia & ani-
mi remissione, æquum mihi iudicium
istud

istud esse non videtur, sed principatus
licentia, & pactorum violatio. Rex ita-
que huius orationis lepore victus, as-
sumptis sapientibus & sacerdotibus
suis, Nachorem filio concessit, hac ni-
mirum spe fretus, fore, ut ea quæ polli-
citus fuerat, præstaret.

Regis itaque filius in palatium suum
proficiscitur, non secus atque Olympi-
cus quidam victor superatis aduersarijs
secum Nachorem habens. Quem cum
remotis arbitris acciuisset, his ad eum
verbis usus est: Neme, quis sis, ignora-
re existimes. Certissimum enim habeo
te diuinissimum Barlaamum haudqua-
quam esse, verum Nachorem Astrolo-
gum. Ac miror, quid vobis in mentem
venerit, ut huiusmodi fabulam fingere-
tis, etque hoc vobis persuaderetis, vos
eas clarissima die oculis meis tenebras
obiecturos esse, ut pro oue lupum acci-
perem. Verum non abs re, prouerbio
fertur, Cor stulti vana cogitare. Atque
hæc quidem cogitatio & consilium ve-
strum rancidum sanè ac prorsus stoli-
dum erat. Opus autem quod ipse egi-
sti, omni prudentia & sagacitate ple-
num est. Ac propterea gaude, ô Na-
cher, & exulta.

Multas enim tibi hoc nomine gra-
tias

tias habeo, quod veritatis patrocinium hodierno die suscepisti, nec sceleratis verbis, ac versuta simulatione labia tua contaminasti: quin potius ea multis sordibus expurgasti, falsorum nimirum deorum errore confutato, atque Christianorum dogmatum veritate confirmata. Ego verò duplici de causa, vte tecum adducerem, operam dedi: altera, ne te Rex, priuatim tenens, supplicio afficeret, propterea quod non ea es locutus, quæ ipsi grata essent: altera, vt hodierno tuo beneficio, gratiam tibi rependam. Quoniam autem tandem pacto istud? Nimirum te admonens, vt à praua & periculosa hac via quam ad hunc vsque diem tenuisti, deflectas, ac rectam & salutarem semitam ingrediaris: quam quidem non ignorans, sed sponte malum amplectens, effugisti, in iniquitatis barathra & precipitia teipsum impellens. Intellige itaque, ô Nachor, cum prudens & sagax sis, ac Christum solum, & vitam apud ipsum abstrusam eluceri stude, fluxis his & caducis contemptis ac pro nihilo habitis. Non enim in æternum viues: sed cum mortalis sis, iam iamque hinc abiturus es, quemadmodum & omnes, qui ante te extiterunt. Arque, ô
 remi-

te miserum, si, vbi iustum iudicium, ac iusta operum merces est, grauem peccati sarcinam tecum ferens abeas, nec eam prius abieceris, cùm abijcere procliue sit.

Nachor itaque ob huiusmodi sermones animo compunctus, his verbis usus est: Rectè dixisti, ô Rex, rectè inquam. Nam ipse quoque verum & ab omni mendacio alienum Deum, per quem omnia facta sunt, noui: atque item futurum iudicium scio, ex multis videlicet Scripturæ sacre verbis id edoctus. Verùm improba consuetudo, atque antiqui supplantatoris versutia cordis mei oculos cæcauit, densasque animo meo tenebras offudit. Nunc autem ad verbum tuum abiecto tenebroso velamine, ad vultus Domini lucem accurram, forsasè enim mei miserabitur, pœnitentiæque ianuam mihi improbo ac rebeli seruo aperiet. Quanquam mihi fieri non posse videtur, vt peccatorum meorum, quæ arena grauiora sunt, & corum, quæ tum scias, tum ignorans perpetravi, veniam obtineam.

Hac oratione audita, Regis filius statim exurgit, atque animo incalescit, animumque Nachoris ad desperationem pro-

*Nachor
resipiscit*

*Ioan. 8.**Despera-
tionis re-
medium.**Matt. 20.*

propendentem recuperare atque eri-
gere incipit. Nulla enim, ô Nachor, in-
quit, nulla de hac re dubitatio animum
tuum subeat. Scriptum est enim, posse
Deum etiam ex his lapidibus excitare
filios Abrahæ. Quod quidem, vt aiebat,
Pater Barlaam, quid aliud est, quam
quod homines deploratæ improbita-
tis, atque omni iniquitatis genere cor-
taminati, salutem consequi possint,
Christique filij effici: qui pro sua sum-
ma & incredibili humanitate omnibus
se ad meliorem frugem recipientibus
cœlestes portas patefecit? Neque enim
cuiquam omnino salutis aditum præ-
cludit. Verum eos, quos scelerum præ-
nitet, misericordî animo suscipit. Ob-
eamque causam ijs, qui hora prima, &
tertia, & sexta, & nona, & vndecima ad
vineam accesserunt, æqua merces utri-
tribuitur, quemadmodum Euangelis
scriptis proditum est. Ac proinde et-
iam si ad hunc vsque diem in peccatis
consenueris: tamen si feruenti animo
accedas, eadem, quæ ijs, qui ab adole-
scentia certamen subierunt, præmia
consequeris.

Hæc & multa alia cùm diuinissimum
iuuenis ad Nachorem in malis inuete-
ratum de pœnitentia locutus fuisset

ip

ipſi qu
ſtum q
repro
maſſe
recca
ratum
quam
mollie
aſſerbu
Sta
Tu qu
pore
myſte
tremu
velim
pus,
uellat
ciſcar
que D
per po
redda
aliter
ciam
ſectu
nem
plect
ad D
emit
Eg
punc

ipſique veniam ſpōndiſſet, Chri-
ſtumque facilem ac propitium ipſi fo-
repromiſſet, illudque pro certo affir-
maſſet, eum pro ſua bonitate ſemper
peccatoris pœnitentiam ſuſcipere pa-
ratum eſſe, ægram ipſius animam, tan-
quam medicamentis quibuſdam e-
molliens, ipſum proſus in ſanitatē
aſſeruit.

Statim enim ad eum Nachor dixit:
Tu quidem, ô animo etiā quā corpore
nobilior, qui admirabilibus his
myſterijs præclarè imbutus es, ad ex-
tremum uſque in præclara confeſſione
velim maneat: nec eam aut ullum tem-
pus, aut ullus modus è tuo pectore e-
uellat. Ego autem hac ipſa hora profi-
ciſcar, ut ſalutem meam quæram, mihi-
que Deum, quem ad iram prouocaui,
per pœnitentiam propitium ac facilem
reddam. Non enim poſthac, niſi tibi
aliter videatur, Regis faciem conſpi-
ciam. Ingenti autem animi lætitiâ af-
fectus Regis filius, atque hunc ſermo-
nem libenter excipiens, ipſum com-
plectitur, & exoſculatur: attentis que
ad Deum fuſis precibus, cum è palatio
emittit.

Egreſſus autem Nachor, animo com-
punctus, in denſiſſimam ſolitudinem

P

cer-

Luc. 7.

cerui instar profiliit, atque in monachi
cuiusdam, qui sacerdotij dignitate or-
natus erat, speluncam se confert: in qua
ille propter imminentem metum deli-
tescebat. Atque ante ipsum feruentissi-
mo pectore humi sese prouoluit, ipsius-
que pedes, instar videlicet veteris illius
meretricis, lachrymis perfudit, ac di-
uinum baptismum exposcit. Sacerdos
itaque, utpote diuina gratia plenus, in-
gentem animo voluptatem cepit, eum-
que confestim, ut mos ferebat, per dies
haud paucos Christianę fidei rudimen-
tis institutum, diuino baptismo perfo-

Marc. ult.

*cit in nomine Patris, & Filij, & Spiritus
sancti.* Mansit autem cum illo Nachor,
perpetua ob ea peccata, quę perpetua-
rat, pœnitentia ductus, Deum quę be-
nedicens, qui neminem perire vult, re-
rum omnium resipiscentiam expedit,
atque eos, qui pœnitentiam agunt, la-
manè ac benignè excipit.

2. Pet. 3.

Ezech. 18.

*Regij ani-
mi anxie-
tas.*

Rex autem, cum de Nachoris rebus
manè certior factus fuisset, ac spe sua
excidisset, & præterea sapientes suos
ac stolidos oratores nullo negotio su-
peratos fuisse conspexisset, in magna
animi anxietate versabatur: eosque
cum graues prius contumelias ac dede-
cora ipsis intulisset, ac nonnullos etiam
bub

bubulis neruis atrocem in modum la- *Impostorū*
 cerasset, ipsorumque oculos fuligine il- *iusta pœ-*
 leuisset, à se ablegauit. Ipse autem fal- *na.*
 sorum deorum imbecillitatem damna-
 re incepit: etiam si alioqui nondum ad
 Christi lucem plenè ac perfectè oculos
 conijcere in animum induceret. Ete-
 nim densa caliginis nubes, ipsi vndique
 affusa, cordis ipsius oculos adhuc tene-
 bat. Ceterùm non iam Sacerdotes suos
 in honore habebat, nec festa & libami-
 na simulacris suis peragebat: verùm *Passiones*
 animo in vtramque partem vacillabat: *retinent*
 hinc nimirum deorum suorum imbe- *à verita-*
 cillitatem improbens, illinc autem E- *te.*
 uangelicæ vitæ sinceritatem reformi-
 dans, prauaque consuetudine ita con-
 strictus, vt ab ea vix auelli posset. Siqui-
 dem corporearum voluptatum seruitu-
 ti maiorem in modum addictus erat,
 vitiosisque affectionibus prorsus ope-
 ram dabat, captiui instar ductus, atque
absque vino, vt Isaiaë verbis vtar, ebrius, Isa. 51.
& ab improba consuetudine tanquam fre-
no quodam retractus.

Cùm igitur Rex cum duplici cogita-
 tione ad hunc modum luctaretur, nobi-
 lissimus ipsius filius, ac verè Regio ani-
 mo præditus, in suo palatio quietus de-
 gebat, naturæ suæ generositatem, mo-
 destiam,

destiamque & constantiam per opera cunctis declarans. Nam theatra & eorum certamina, & venationum exercitationem & inania omnia iuuenilis ætatis studia, & imposturas quibus stulti animi deliniuntur, & inescantur, nihili omnino ducebat: verum ex Christi mandatis omnino pendebat, ac diuino amore fauciatus, cum expetebat, qui verè expetendus est, totus suavis, ac totus desiderabilis, atque eiusmodi, ut sine vlla saturitate expetatur.

Cant. 5.

In memoriam autem rediens magistri sui Barlaam, atque ipsius vitam sibi ante oculos proponens, ipsius amore animam suam demulceri sentiebat, ac quoniam pacto ipsum videret, summo studio curabat. Atque ipsius sermones sine vlla intermissione in corde suo circumferens, erat tanquam arbor secus aquarum decursus plantata, perpetuoque irrigata, ac tempestiuos Domino fructus afferens. Multas enim animas è diaboli laqueis eripuit, Christoque seruatas obtulit. Siquidem multi ad eum sese conferentes, salutaribus sermonibus fruebantur. Ex quibus non pauci, fuga relicto errore, ad salutarem doctrinam accurrebant. Alij autem rebus

Zelus animarum.

bus huius vitæ longum valere iussis, *Iosaphat*
 monasticam palæstram capessabant. *orationi-*
 Ipse autem orationibus & ieiunijs ope- *bus vaca-*
 ram dabat, identidemque hanc vocem *bat & ie-*
 ad Deum mittebat. O Domine mi, & *ieiunijs.*
 Domine mi ac Rex, cui ego credidi, ad
 quem ego profugi, atque errore libera-
 tus sum, dignam famulo tuo Barlaamo
 mercedem repende, pro eo quod mihi
 oberranti, te, qui via, vita, & veritas es, *Ioan 14.*
 demonstraui. Ac mihi hoc concede,
 vt rursus illum in corpore angelum, *Hebr. 11.*
 quo mundus dignus non est, conspi-
 ciam, atque cum eo, quod mihi vitæ
 superest, conficiam, vt vitæ ipsius vesti-
 gijs insistens, tibi Deo ac Domino pla-
 ceam.

THEVDAS MAGVS AB IMPIIS
Sacerdotibus accersitus. Regem ad deorum
cultum reuocat, ipsique suadet, vt per
impudicarum mulierum blandi-
tias filium ad se pertra-
here cone-
tur.

CAPVT XXIX.

EO autem tempore publicum falso-
 rum deorum festum in vrbē illa erat.
 Regem porro huic festo interesse, ac
 P 3 copia

copiosissimis victimis illud exornare
 oportebat. Verum cum sacerdotes ip-
 sum in deorum cultu segnem ac tepidum
 esse conspicerent, id verebantur, ne
 ad templum venire negligeret, sicque
 ipsi muneribus ijs, quae a Rege acci-
 pere consueverant, caeterisque pro-
 uentibus orbarentur. Surgentes itaque,
 ad speluncam quandam in vastissima
 solitudine sitam proficiscuntur, in
 qua vir quidam magicis artibus dedi-
 tus, atque falsi idolorum cultus acerrimus,
 propugnator habitabat, Theudas
 nomine, quem etiam Rex singulari honore
 complectebatur, charumque magistrum
 existimabat, ipse nimirum vaticinijs
 regnum suum omnium rerum copia
 florere, atque in dies augeri dicens.
 Cum igitur sacerdotum cultores ad
 ipsum venissent, eius opem atque
 auxilium implorabant: ei que deorum
 improbationem, in quam Rex inciderat,
 exponebant: quaeque Regis filius
 fecisset: & quemadmodum Nachor ad
 ipsum voluntatem atque sententiam
 concionem habuisset. Ac nisi tu ipse
 venias, inque nobis opem afferas,
 spes omnis extincta est, omnisque
 deorum cultus ac veneratio perijt.
Nam tu vnicum nobis calamitatis so-
 laciū

latium relictus es: atque in te vno spes omnes nostras positas habemus.

Theudas itaque cum Satánico eo exercitu, quem secum habebat, in expeditionem pergit, atque aduersus veritatem arma comparat: accitis nimirum multis prauis spiritibus, quos ad res improbas promptè ac libenter auxiliarem manum afferre morat, & quos ipse semper ministros adhibuerat. his comitatus ad Regem accedit.

Vt autem ipsius aduentus Regi nunciatus est, atque ipse palmarum virgam manu tenens, ouinaque pelle indutus ingressus est, Rex è throno suo exiit, ipaque obuiam prodijt, eumque osculatus est. Cumque cathedram afferri iussisset, ipsum prope se collocauit. Posteaque Theudas his ad Regem verbis utitur: Rex in æternum viue, maximorum deorum fauore ac beneuolètia septus. Ad me enim allatum est, te ingens certamen aduersus Galilæos iniisse, ac luculentissimam palmam retulisse. Eoque nomine huc veni, vt ad edendam grati animi significationem, festum vna celebremus, atque eleganti forma præditos adolescentes ac formosas puellas dijs immortalibus immole-

P 4 mus,

*Theudas
Magus ad
Regem se
confert.*

*Honor Re-
ligioni ex-
hibitus.*

*Theuda
ad Regem
impudens
oratio.*

344 *BARLAAM ET IOSAPHAT*
mus, taurosque centum, ac plurima alia animalia ipsis offeramus: quo eos quoque in posterum inuictos adiutores habeamus, qui nobis vniuersum vitæ curriculum planum & æquabile reddant.

Ad hæc Rex: Minimè verò, inquit, o Senex, vicimus, minimè, inquam, vicimus verùm nullo potius negotio victi sumus. Nam qui à nobis stabant, repente aduersum nos extiterunt, ac velut furore & insania laborantem atque imbecillam nostram aciem nacti, prorsus eam fregerunt ac prostrauerunt. Nunc autem, si qua tibi facultas & vis supererit, qua tu humi iacenti religioni nostræ opitulari, eamque rursum excitare queas, velim exponas.

Theudas autem Regi ad hunc modum respondit: Galilæorum contentiones atque inanes sermones, o Rex, minimè pertimesce. *Que* enim sunt ea, quæ ab ipsis afferuntur, quantum quidem ad viros ratione ac prudentia præditos attinet? Meo quidem iudicio facilius deiciuntur, quàm folium à vento excussum. Neque enim vel conspectum meum sustinebunt, tantum abest vt sermones conferant,
arque

atque ad mecum disputandum pedem conferant. Cæterum vt & propositum illud certamen, & quicquid aliud in animo habuerimus, recto cursu feratur, resque nobis ex animi sententia succedant, fac publicum hoc festum exornes, deorumque beneuolentiam, tamquam firmissima quædam arma induas: ac tum fausta omnia habiturus es.

Hæc cum ille iactasset, qui, vt cum Dauid eloquar, *in malitia potenserat, atque iniquitatem tota die meditabatur, turbidamque, vt Esaiæ verbis vtar, subuersionem amico suo propinabat, improborum spirituum*, quos ipse comites habebat, ope atque adiumento perfecit, vt Rex cogitationes eas, quæ ipsum salutis submouebant, prorsus è memoria eijceret, iisdemque, quibus solebat, studijs sedulo hæreret. Ac proinde cum Regiæ litteræ quaquaversum commeassent, quibus omnes ad execrandum deorum festum conuenire iubebantur, cernere erat ingentem hominum multitudinem confluentem, atque oues & boues, variaque animalia secum adducentem.

Cum igitur omnes coiissent, surgens Rex, vnâ cum impostore Theuda, ad templum profectus est, vt tauros ac

P 5 per-

Psal. 51.

Memoria

lapsus est

Author.

Hic enim

locus non

est apud

Esaiam, sed

in cap. 2.

Habacuc.

permulta animantia immolarent. Sicque nefarium & execratione dignum festum celebrabant: adeo ut & brutorum animantium mugitibus tota urbs personaret, & victimarum nidore ipse quoque aër inficeretur. His ad hunc modum cōfectis, cū improbi spiritus de Theudæ victoria maiorem in modum gloriarentur, sacerdotesque gratias ipsi habuissent, Rex rursus ad palatium se recepit, aitque ad Theudam: En quem admodum iussisti, nihil omnino studij à me prætermisum est, quod quidem ad festi splendorem, & sacrificiorū magnificentiam pertineret. Iam itaque tempus est, ut quæ mihi promisisti expleas, filiumque meum, qui à religione nostra desciuit, & Christianorum errore vindices, ac cum benignis dijs in gratiam reducas. Nam ego cū artē omnem adhibuerim, atque omnem lapidem mouerim, nullā tamen morbi medicinam reperi, sed ipsius mentem omnibus rebus superiorem esse perspexi. Nam si blandē ac leniter cum eo agere institui, ne sic quidem cum mihi vllō modo animum adijcere comperi. Rursum si seuerē atque acerbē eum accepi, in perniciatā potius inde ipsum attolli conspexi. Quamobrem calamitatem
 cam

eam, quæ mihi accidit, sapientiæ tuæ
 committo. Ac siquidem ea, ope tua &
 auxilio liberatus, filium meum mecum
 rursus deos meos colentem, atque vo-
 luptariæ huius vitæ cupiditatibus, ac
 regni voluptatibus fruentem video,
 auream tibi statuam erigam, efficiam-
 que, ut posthac in sempiternum idem
 tibi, qui dijs, honor à cunctis tribuatur.

Theudas igitur attentam aurem dia-
 bolo subijciens, atque ab illo impro-
 bum ac pestiferum consilium edoctus,
 ipsiq; linguæ atq; oris operam nauans,
 ad Regem ait: Si filium tuum in pote-
 statem tuam redigere, ipsiusque in pu-
 gnando peruicaciam inanem reddere
 cupis, ars à me excogitata est, cui oblu-
 ctari nullo modo poterit, verum durus
 ipsius animus facilius emollietur, quã
 cera ingenti rogo admota. Rex itaque
 vanum hominem inani tumore inflatũ
 videns, ad voluptatem statim animiq;
 lætitiã sese conuertit, sperans videli-
 cet petulantem illam & audacem lin-
 guam animũ diuinitus edoctũ ac phi-
 losophic plenũ superaturam esse. Cum-
 que, quænam illa ars esset, ex eo sciscita-
 retur, tum Theudas, tanquã nouacu-
 la acuta dolum cõtexit, callidq; phar-
 maca comparat. Atq; improbam tech-
 nam,

*Ars corrũ-
 pendi bonas
 mores.*

Psalm. 67.

nam, diabolique consilium, quaeso, perspice. Omnibus, inquit ô Rex, qui filio astant, atque inseruiunt, ab eo procul disiunctis, pulchra & perquam elegantiforma præditas mulieres, atque ad pelliciendos animos adornatas, cum *Conspetus* eo perpetuò versari, ipsique ministrare, *mulierum* vitæque consuetudinem & contubernium cum eo habere iube. Ego autem *eneruat a-* vno ex ijs spiritibus, quos ad res huiusmodi comparavi, ad cum postea submisso, acriorem voluptatis ignem excitabo. Ac simulatque vel cum vna sola huiusmodi muliercula rem habuerit, nisi tibi omnia ex animi sententiâ fluat, erit iam cur me contempnas, atque vti nullius vsus hominem, nõ honoribus, sed maximis supplicijs afficiendum ducas. Nihil enim masculorum animos perinde allicere ac demulcere solet, vt *nimum.* sceminarum conspectus. Atque vt sermonibus meis fidem adhibeas, historiam hanc velim audias.

THEVDAS VNIVS TABVLAE
*narratione, Regem in suam opinionem
 trahit: Itaque pulcherrimas mulieres ad
 filium mittit: Iosaphat tamen ora-
 tionis ope huiusmodi tenta-
 tionem superat.*

CAPVT XXX.

REX quidam, cum mascula prole ca-
 ceret, vehementer animo angeba-
 tur, eamque calamitatem haud par-
 uam existimabat. Hoc igitur cum sta-
 tu esset, filium in lucem edidit: eoque
 nomine summa voluptate perfusus est.
 Dixerunt autem ad eum eruditi quidam
 medici, fore, ut si puer intra duodecim
 annos, Solem aut ignem videret, lumi-
 ne prorsus orbaretur, id enim ex oculo-
 rum ipsius situ designari. Quae cum pa-
 ter audisset, cubiculum quoddam ob-
 scurum ex rupe quadam condidisse, fi-
 liumque illic vna cum nutricibus in-
 clusisse fertur, nec ante duodecim an-
 nos exactos vllum omnino ipsi lucis
 splendorem ostendisse. Confecto au-
 tem huiusmodi temporis curriculo, fi-
 lium, qui nihil omnino rerum munda-
 narum ad hunc vsque diem perspex-
 rat, ex hoc cubiculo educit. Ac tum ipsi

omnia, iuxta suum quodque genus, exhiberi ac demonstrari iubet, viros nimirum in vno loco, in alio foeminas, aliunde aurum, alia ex parte argentum, vniões, & lapides exquisiti pretij, vestes luculentas & elegantes, currus insigni pulchritudine, simul cum regijs equis aureo freno instructis, cum aula is purpureis ac scissoribus armatis, bo- um item armenta, & pecudum greges: atque, vt summatim dicam, omnia certo ordine puero demonstrabat. Percuntante autem eo quonã singulæ res nomine appellarentur. Regis satellites ac stipitatores vniuscuiusq; nomen exponebant. Cùm autem mulierum nomen scire cuperet, tum Regis armiger lepidè ac festiuè dæmones eas appellari dixit, à quibus hominum mentes in errorem traherentur. Pueri autem pectus earum amore atque cupiditate vehementius, quàm vllius alius rei desiderio, illectus ac delinitus est. Cum igitur omnibus rebus peragratis ad Regem eum adduxissent, ac Rex ex ipso quidnam ex omnibus rebus, quas vidisset ipsi magis arrideret, quæ fuisset. Quid, inquit, aliud quàm Dæmones illi, qui homines in fraudem inducunt? Neque enim vllius rei, ex his omnibus, quas

*Mulieres
dæmones
erroris.*

hodierno die vidi, perinde atque eorum amore animus meus incensus est. Atque hunc pueri sermonem Rex ille *Tyrannica res amor* admiratus est, quamque violenta, ac *mulierū.* tyrannica res foeminarum amor esset, hinc indicavit. Quocirca tu quoque non vlla alia ratione, quam ista, te filium tuum in potestatem redacturum putes.

Rex hoc consilium excipit, atque confestim ad eum delectæ puellæ præstanti atque egredia forma inducuntur. Quas etiam cum ipse eleganti ornatu illustrasset, atque omnino ad pelliciendum iuuenis animum instruxisset, omnes ipsius famulos & ministros *Forte coramata.* è palatio eiecit, easque in eorum locum substituit: Hæ itaque ipsi vndique hærebant, eumque complectebantur, atque ad nefarium concubitum extimulabant, per omnes videlicet gestus ac sermones ipsum ad voluptatem prouocantes. Neminem alium habebat quem conspiceret, cum quo colloqueretur, aut cænarat. Ipsæ enim omnia ipse erant. Atque hæc quidem Rex faciebat.

Theudas autē rursū ad pestiferā suā speluncā profectus, libros, q̄ res huiusmodi efficere poterant, in manū sumit: *euoca-*

*Spiritus
fornicatio-
nis.*

euocatumque vnum ex improbis spiritibus ad Christi militem bello lacessendum emittit, nesciens scilicet miser ille, quantum sui risum excitaturus, quantumque simul cum vniuersa sua diabolica cohorte infamiae notam subiturus esset. Improbus autem spiritus alijs insuper nequioribus spiritibus assumptis, ad generosi adolescentis cubiculum se confert, in eumque impetum facit, vehementissimam carnis fornicem succendens. Ac diabolus quidem internas ipsi flammam admovebat, puellae autem, ut corporis pulchritudine insignes, sic animo deformes, improbam materiam externae suppeditabant.

*Quod re-
mediū qua-
rat Iosa-
phat ad-
uersus pe-
stiferum
amorem.*

At verò pura illa anima postiferi spiritus impetum agnoscens, ac praepostera cogitationum bellum, quod magno ac vehementi aduersum se impetu veniebat, conspiciens, perturbabatur, tantoque malo liberari, purumque sese Christo exhibere cupiebat, nec sanctam illam stolam, qua eum baptismi gratia induerat, libidinis ceno contaminare. Confestim itaque amoris amorem, hoc est impudico, diuinum opponit: sibi que pulchritudinem illam ac gloriam omnium sermone praestantiorum, quam pura animae in Christi sponsi nuptijs, ex quibus illi

illi, qui nuptialem tunicam conspurca-
 rint, eijciētur, vinctisq; manibus & pe-
 dibus in exteriores tenebras protru-
 dentur, habituræ sunt, in memoriam
 reuocat. Hæc cum animo suo confide-
 rans, & lachrymas profundens, pectus
 verberabat, improbas illas cogitatio-
 nes, non secus ac fucos quosdam in fu-
 gam vertens. Deinde surgens, ac manus
 attollens, calentibus lachrymis ac ge-
 mitibus Dei opem atq; auxilium im-
 plorabat, ijsq; verbis utebatur. Omni-
 potens Domine, qui solus viribus pol-
 les, atq; ad misericordiam procliuus es,
 Domine, inquam, spes desperatorum,
 & eorum qui auxilio carent, mei quæ-
 so, inutilis tui serui, nunc recordare, fa-
 ciliq; ac propitio oculo me iatuere, ani-
 mamq; meam à diabolica fraude eripe, ac
 de manu canis vnicam meam: nec me in
 hostium meorum manus incidere per-
 mittas. Non supergaudeant mihi, qui ode-
 runt me iniquè: nec me in iniquitatibus
 corrumpi sinas, corpusq; meum, quod
 tibi castum exhibere promisi, probro &
 contumelia afficere. Te enim concupi-
 sco, teque adoro, Patrem & Filium &
 Spiritum sanctum in sæcula.

Cumque, Amen, subiunxisset, diu-
 nam consolationem cælitus ipse sibi
 adue-

*Matt. 22.
 Pulchri-
 tudinem
 anima cõ-
 siderat.*

*Pectus tun-
 dit.*

Flet.

*Orat Iosa-
 phat aduer-
 sus ingrue-
 tem carnis
 tentatio-
 nem.*

Psal. 22.

Psal. 34.

*Efficacia
castitatis
remedia.*

*Securitas
incantos
decipit.*

aduenire sensit: atque improba cogitationes sese subdixerunt. Ipse autem ad maturinum vsque tempus in precibus perstitit: intellectisq; versipellis hostis technis atq; artibus, corpus suum, tum cibi penuria, tum siti, alijsq; afflictionum generibus premere coepit, in orationibus erecto corpore pernoctans, sibi que ipse pacta ea, quæ cum Deo, ini-erat, in memoriam reducens, atq; tum eorum, qui iustitiam coluerint, futurum splendorem animo & cogitatione informans, tum denunciata in improbis gehennâ apertè sibi ob oculos proponens. Quod scilicet ea de causa faciebat, ne hostis in certem actolutam ipsius animam nactus, prauas cogitationes ipsi nullo negotio insereret, animique ipsius puritatem turbaret & inficeret. Cum igitur hostis omnino mēte concideret, seque strenuum iuuenem deiecturum prorsus diffideret, ad aliam callidiorē fraudem sese cōfert: (vt qui semper malus sit, nec vnquam aliquid moliri, atque incommodum aliquod & detrimentum afferre intermittere) in id omni studio incumbens, vt quæ sibi à Theuda mandata fuerant, exequatur. Itaq; rursus huiusmodi pharmaca comparat.

Ad

Ad iuuenem enim ex puellis illis vna omnium formosissima ingreditur: quæ etiam Regis cuiusdam filia erat, captiuaque à patria sua abducta, Regi Abenner, præstantissimi cuiusdam muneris instar, oblata fuerat: quam Pater, vt eximia pulchritudine præditam, ad labefactandam ac deiciendam filij animum miserat. Hanc impostor ille subit, ipsique eiusmodi sermones suggerit, qui animi ipsius prudentiam ac sapientiam perspicuè declararent. Siquidem diabolus omnes ad vitium accommodatas artes facile ac promptè exercet. Posteaque Regis filium à dextris adortus, puellæ amorem ipsi inserit, ob ipsius videlicet prudentiam & grauitatem, atque etiam ob eam causam, quod cum ea nobilitate esset, atque è regia stirpe prodijset, patria tamen simul ac gloria orbata esset. Ad hæc huiusmodi quoque cogitationes ipsi subserit, vt eam ab insano idolorum cultu liberaret, Christianamque efficeret.

Hæc autem omnia versuti draconis technæ erant. Nam cum Regis filius animo ita comparatus & constitutus esset, vt nullam obscenam cogitationem aut libidinosum amorem ad puellam

*Damon
specie boni
multos de-
cipit.*

vacat

*Nazianz.**Hic spiri-
tum, illa
carnem
meditatur.*

vacillantem in se ipso perspiceret, ve-
rum ipsius duntaxat calamitate, ani-
mæque exitio se commoueri sentiret,
rem hanc, diabolicum commentum esse
se minime animaduertebat. Siquidem
re vera caligo ille est, ac lucem assimi-
lat. Ut enim Regis filius puellam allo-
qui diuinæq; cognitionis oracula
exponere cœpit, Agnosce, inquit, in-
quiescens, Deum in omne æuum viuere-
tem, nec te idolorum errore detineri
sine, verum Dominum rerum omnium
effectorem intellige: ac beata eris, im-
mortali ipso adiuncta: multa, in-
quam, eiusmodi cum ipse dixisset, sta-
tim improbus spiritus mulieri in men-
tem immittit, vt fraudis laqueos expli-
caret, ac Deo charam illam animam ad
libidinis foueam præcipientem traheret,
quemadmodum videlicet olim generis
humani authorem Eux opera è paradiso
ac Deo miserè exterminauit, cum que-
beate atq; immortalis vitæ loco morti
addidit.

Posteaquam igitur puella verba illa
omni sapientia referta audiuit, pro sua
stultitia ea non intellexit, verum huius-
modi responsum edidit, quale ab ea edi-
consentaneum erat, quæ diaboli lingua
atque os erat. Aitque: Si salutis mea,
o Do-

o Don
tuo co
salute
vni me
trij
Deo r
extrem
salutis
sionis
Cui
tio eff
& aspe
ex par
mum
meum
tuis lu
At
duran
propo
salutis
& exit
hi ran
cubit
imò p
Ill
sterno
fermo
nere p
spare
pellat

o Domine, cura tangeris, ac me Deo tuo conciliare, abiectæque animæ meæ salutem afferre studes, fac tu quoque vni meæ petitioni annuas: ac statim patrijs omnibus dijs meis repudiatis, Deo tuo me adiungam, ipsumque ad extremum vsque spiritum colam. Ita tu salutis meæ, atque ad Deum conuersionis, mercedem referes.

Cum autem ille, quænam hæc petitiõ esset, quæ fuisset, tum illa, & habitu, & aspectu, & sermone, ac deniq; omni ex parte sese ad alliciendum ipsius animum comparans, Matrimonio, inquit, mecum conitingere: atq; ego imperijs tuis lubens obsequar.

At ille. In cassum, inquit, o mulier, duram huiusmodi petitionem mihi proposuisti. Nam quanquam ingenti salutis tuæ cura teneor, teque ex mortis & exitij voragine extrahere cupio: mihi tamen corpus meum per fœdum concubitum inquinare nimis graue est, imò prorsus impossibile.

Illam verò planam ipsi viam ad scelus sternens, Ecquid, inquit, huiusmodi sermone vteris, qui omni sapientiæ genere polles? Ecquid, inquam, hanc rem spurcitiem ac fœdum concubitum appellasti? Neque enim ipsa quoq; Christiano-

*Spurcitiæ
est post vo-
ra nubere.*

stianorum liberorum ignara, atque
persum: verum & multos in patria
mea libros perlegi, & sæpe cum Chri-
stianis sermones contuli. Quid igitur
Nonne in quodam librorum vestro-
rum scriptum est, *Honorabile connubium
& thorus immaculatus? Ac rursum: Melius
est nubere quàm vtri? Ac rursum: Quod
Deus coniunxit, homo non separet? Nonne
omnes veteres iusti, tam Patriarchæ,
quam Propheta legitimo matrimonio
copulatos fuisse Scripturæ vestræ do-
cent? Nonne Petrus ille, quem Apostolus
principem fuisse prædicatis, uxorem
habuisse scribitur? Quid igitur te adde-
xit, ut rem huiusmodi spurcitiæ appella-
laris? Magnopere sanè mihi à dogma-
tū vestrorū veritate aberrare videris.*

Cui ille respondit. Ita profecto mul-
lier, hæc se habent, quemadmodum
abs te dictum est. Licet enim quibuslibet
matrimonio copulari, exceptis uer-
men ijs, qui virginitatem Christo semel
pmiserint. Ego enim ab eo die, quo per
diuini baptismi lauacrum à iuuentutis
& ignorantia meæ peccatis purgatus
sum, putum me ipsum Christo exhibere
pollicitus sum. Quoniam igitur modo
do pacta ea, quæ cum Deo sanxi, dis-
soluere atque infringere audebo?

Rur

Heb. 13.

1. Cor. 7.

Matt 16.

Luc. 4.

*Huc huc,
oculos ad
monete,
qui Deo di-
catas vir-
gines, &
fœminas
virginita-
tem profes-
sas: Mona-
chos item
sub nuptia-
rum præ-
textu ad
incestum
solicitationis*

Rursum autem ad eum mulier his verbis vsa est : Sit sanè de hac re, vt ipse vis. At exiguam alteram, ac nullius momenti cupiditatem meam exple, si quidem animæ meæ salutem afferre tibi cordi est. Hac duntaxat nocte mecum rem habe, atque effice, vt & ego tua pulchritudine fruatur, ac tu rursus formæ meæ elegantia explearis. Quod si feceris, hoc tibi polliceor, me simulatque dies illuxerit, Christianam religionem suscepturam, atque omnem deorum meorum cultum fuga relicturam esse. Atque ob huiusmodi consilium, non modo veniam, sed etiam beneficium, salutis meæ causa, à Deo tuo consequeris. *Gaudium enim* inquit Scriptura tua, *est in caelo super vno peccatore poenitentiam agente.* Nam si ob scelerati hominis resipiscentiam lætitia in caelo excitatur, quid afferri potest, quin huius resipiscentiæ authori magnum præmium debeat?

Luc. 19.

Ita certe res se habet : nec est quod dubites. Quid? An non Apostoli quoque religionis vestræ duces, complura certo consilio faciebant, diuinum præceptum maioris præcepti causa interdum violantes? An non Paulus Timotheum, præstantioris consilij causa, circumcidisse

Act. 16.

*Semel pec
canti quis
vires re-
surgendi
dabit!*

cidisse dicitur: Atqui circumciso apud
Christianos in crimine censetur. Nec
tamen ille hoc facere dubitavit. Atque
alia eiusmodi permulta in Scripturis
tuis reperies. Quocirca si serio animæ
meæ salutem afferre cupis, exigam
hanc meam cupiditatem exple: & ego
quanquam alioqui perfecto matrimo-
nij nexu tecum copulari cupiens, te-
men quoniam id tibi minimè gratum
est, non iam tibi vim afferam, verum
quicquid animo tuo infederit, posthac
faciam. Tu igitur ne me quoque pro-
fus abijcias, & execreris, verum in hac
vna re mihi obsequens, salutem mihi
affer, atque à superstitioso errore meli-
bera: tu autem deinceps per omnem vi-
tæ cursum, quæ tibi visa fuerint, facias
licebit.

His verbis utens (nam & habebat,
qui ipsi suggereret, cui etiam aures dā
admouebat: atque Scripturarum peti-
tus est ille vitij artifex diabolus) his ite-
quam, verbis utens, eum que demen-
tens, ac retia & laqueos ipsi, tum à dex-
tris, tum à sinistris, vndique neccenti-
animi ipsius turrim labefactare, insticu-
tiq; ipsius nervos debilitare, ac volun-
tatem & sententiam emollire incipie-
bat. Vitij autem sator, ac proborum vi-
torum

rorum hostis, labantem ipsius animum
 conspiciens, ac summa inde lætitia per-
 fusus, statim pestiferos spiritus, qui vna
 cum illo aderant, appellat: Cernite, in-
 quiens, quonam pacto puella ista ea
 perficere contendat, quæ à nobis perfici-
 cinequiuerunt. Agite igitur, acriter
 nunc in eum impetum faciamus. Neq;
 enim ad explendam eius, à quo missi
 sumus, voluntatem aliud æque oppor-
 tunum tempus nanciscemur. Hæc cum
 versipellis ille ad socios dixisset, in
 Christi militem insiliunt: omnes animi
 ipsius vires perturbantes, atque acerrimum
 puellæ amorem ipsius pectori in-
 serentes, vehementissimumque libidi-
 nis ignem in ipso inflammantes.

Ille autem cum seipsum vehemen-
 ter vri, captiuumque ad peccatum trahi
 perspiceret, atque cogitationes suas,
 puellæ salutem conversionemque ad
 Deum ipsi proponentes, flagitium tan-
 quam hamum quendam esca occulta-
 re, hostisq; instinctu sibi negotium fa-
 cessere, perinde videlicet ac scelus mi-
 nimè esset, seruandæ animæ causa,
 cum muliere semel rem habere, in hu-
 iusmodi animi anxietate consilijque
 penuria alto pectore ingemiscens, se-
 ipsum statim ad orationem confert, at-

que

*Caro &
 demon cõ-
 currunt.*

*Sub specie
 virtutis
 latet vi-
 tium.*

Oratio tē
rationes
frangit.
Psal 30.
Psal 24.

que vberes lachrymarum riuos ex oculis profundens, ad eum, qui salutem ipsi qui in ipso confidūt, afferre potest, clamabat. *In te Domine speravi non confundar in aeternum: neque irideant me inimici mei, dextra tua haerentem:* verum hac hora pro tua voluntate mihi asta, vias meas dirigens, vt sanctum tuum & gloriosum ac formidandum nomen in me famulo tuo illustretur, quoniam benedictus es in saecula, Amen.

Visio Iosaphat.

Cum autem per aliquot horas cum lachrymis preces fudisset, genua quoque saepe flexisset, in terram se prostratus paulumque obdormiscens seipsum a quibusdam horrendis viris arripi videret: regionibusque quibusdam, quas nunquam viderat, peragratis, in amplissimum campum perduci, pulchris floribus, atque ingenti suauitate praeditum, vbi & plantas omnis generis cernebat in fructibus quibusdam & admirandis fructibus tum visa iucundissimis, tum perceptis suauissimis redundantes. Arborum porro folia ex tenuissima quadam aura dulcisonum edebant: ac dum impellerentur, inexplabilem odoris fragrantiam emittebant. Quin etiam sedes illic sitae erant auro atque ingentis pretij lapidibus stratae, luculentum sane splendorem afferentes

rentes: lectiq; item illustres, miris quibusdam stragulis, atq; elegãtia, omnem *Paradyse* orationis facultatem superante coor- *descriptio.*
 nati. Adhæc aquæ profuebant, perquã
 limpida, oculosque ipsos oblectantes.
 Tū autē per ingentem atq; admirandū
 hunc campum horrendi illi viri eum in
 urbem quãdam introduxerunt, in enar-
 rabili splendore rutilantem, ex pelluci-
 do, quidē auro muros, ex lapidibus autē,
 in emine vnquam visis, pinnas ac pro-
 pugnacula extructa habentem. Et quis *Vrbs Ierusa-*
 tandem est, qui vrbis illius pulchritudi- *salem bea-*
 nem ac splendorem sermone consequi *ta.*
 possit? Lux porrò supernè radijs identi-
 tatem micans, omnes ipsius vicos imple-
 bat, atque alati quidam exercitus, luci-
 di omnes in ea morabantur, eiusmodi
 tantum edētes, quem nunquam mor-
 talis auris audiuit. Vocemq; dicentem
 audijt. Hæc eorum, qui iustitiam colue-
 rant, est requies. Hoc eorum, qui Do-
 mino suæ vitæ rationes probarint, ob-
 lectamentum. Hunc autem ex illo loco
 reductum terribiles illi viri retrorsum
 ducere velle dicebant. At ipse iucun-
 ditate illa, lætitiãq; animi omnino ra-
 ptus, Ne me quæso, inquiebat, ne me,
 inquam, hac lætitiã, quæ nullis ver-
 bis exprimi potest, priuatè: verum

Q 2 hoc

*Abnega
temetipsū.*

hoc mihi concedite, vt in vno am-
fima huiusce ciuitatis angulo degam.
Illi autem ad hunc modum responde-
bant, fieri nunc minimè potest, vt
sis. Hoc autem multis laboribus ac
doloribus tandem consequeris, si quibus
tibi ipsi vim intuleris.

*Gehenna
descriptio.*

Hoc sermone habito, ac maximè
lo campo rursus peragrato, cum in
nebrofa loca, omnisque mœroris ple-
na, atq; cum eo splendore, quem prius
conspexerat, ac lætitia illa, è diametro
pugnancia, duxerunt. Etenim obfcuritas
prorsus ac tenebrofa caligo erat, atque
afflictione ac tumultu totus ille locus
redundabat. Illic ignis fornax accen-
debatur, & carnificum vermium genus
serpebat, vltricesque virtutes feraci-
imminebant. Ac nonnulli miserè in
modum igni conflagrabant: vique
huiusmodi audiebatur: Hic scelerato-
rum locus est: hic eorum cruciatus qui
fœdis flagitijs seipfos contaminarunt.
Post autem ab his, qui eum illic intro-
duxerant, ex eo loco eductus est. Sta-
timque ad sese rediens, toto corpore
contremiscebatur, lachrymæque flumi-
num instar ex ipsius oculis fluebant:
atque omnis impudicæ illius puellarum
liquarumq; aliarum pulchritudo, quæ
uis

his cœno & sanie fœtidior ipsi visa est: memoriaque, ea quæ viderat, recolens, tum bonorum illorum cupiditate, tum dolorum illorum metu correptus, in lecto iacebat, sic affectus, vt nulla ipsi exurgendi potestas esset.

Vt autem de aduersa filij valetudine ad Regem illatum est, statim ad eum profectus, quidnam ipsi accidisset, percontabatur. Ille autem quidnam vidisset, exponit, aitque: *Cur pedibus meis laqueum parasti, & incuruasti animam meam? Nisi enim Dominus adiuuisset me, paulo minus habitasset in inferno anima mea.* Verum quam bonus Israel Deus his, qui recto sunt corde: qui etiam eripuit humilitatem meam de medio catulorum leonum: dormiui conturbatus. Sed visitauit me Deus Saluator meus, mihi que quantis ij, qui eum ad iracundiam prolocant, bonis sese priuent, quantisque cursum tormentis obnoxius se reddat, demonstrauit.

At nunc, ô pater, quoniam tu aures tuas occlusisti, ne vocem meam bona atque vtilia tibi occinentem audires, ne me saltem quo minus rectam viam capebam, impedias. Hoc enim cupio, hoc expeto, vt omnibus rebus liberatus, ad ea loca contendam, in quibus

Q 3

Barlaam

Psal. 56.

Psal. 39.

Psal. 72.

Psal. 56.

Barlaam Christi famulus habitat, et cum eo, quod mihi reliquum est vite, conficiam. Quod si me per vim retinere in animum induxeris, quam primum me moerore accedio extinctum videbis. Ita fiet, ut nec tu pater iam appelleris, nec me filium habiturus sis.

*IOSAPHAT CRVCIS SIGNO
demonos fugat, atq; acerrimè cum Theuda disputans, eum, idolorumq; cultum in seclatur. Deumq; laudibus afficit.*

CAPVT XXXI.

Rursum igitur ingens Regem moeristitia inuasit: rursus omnem vitae suae spem despondere coepit: atque acerba secum animo agitans, in patrium suum abiit. At vero improbi spiritus, qui aduersus diuinum iuuenem à Theuda missi fuerant ad eum pudore suffusi redeunt, atque quamuis alioqui mendacio gaudeant, acceptam tamen cladē confitentur. Quippe perspicua cladis signa in scelerato suo vultu gerebant. Ille autem, usque adeo, inquit, imbecilles ac miseri estis, ut adolescētem vnum vincere minimè

patu-

potueritis : Tunc improbi spiritus virtute diuina exeruciati, veritatem inuicti in lucem protulerunt, his verbis vtentes: Christi potentia, ac passionis ipsius signo, quod Crucem appellant, ne tantillum quidem oblectari possumus. Nam cum ea effingitur, statim quotquot acris principes ac mundi rectores tenebrarum sumes, quam celerrime fugimus, ac prius etiam quam ea plene ac perfectè expressa sit, propulsamur. Quamobrem nos quidem in hunc iuuenem imperu facto, grauiter eum perturbauimus: verum ille cum Christi opem implorasset, ac Crucis signo seipsum muniuisset, nos irate animo propulit, atq; firmissimum sibi præsidium comparauit. Ac proinde nulla interposita mora instrumentum illud arripimus, cuius opera etiam princeps noster primum hominem aggressus est, eumque potestati suæ subiecit. Et quidem profecto nos quoque vanam adolescentis spem pro nihilo ducebamus: verum ad auxilium rursus accitus Christus, cœlestis iræ igni nos exustos in fugam vertit. Quare stat sententia, non ultra ad eum accedere. Ad hunc scilicet modum improbi spiritus Theudæ, ea quæ contigerant, perspicuè declararunt.

Q 4 Rex

*Crucis signum
dæmonibus
terrori est.
Ephes. 6.*

Rex autem omni ex parte animo hærens, consilioque destitutus, Theudas rursus accersit, ad eumque ait: Omnibus ijs, quæ docuisti, vir sapientissime, perfectis & absolutis, nihil tamen utilitatis consecuti sumus. Nunc igitur, si quod tibi aliud consilium superest, illud experiamur. Fortasse enim aliquam depellendi mali rationem nanciscemur.

Cum autem Theudas, ut cum ipsius filio in colloquium veniret, petijset, manè Rex, eo secum assumpto, ad visendum filium proficiscitur. Cumque prope eum consedisset, eum alloqui, ac probris insectari, atque ipsius contumaciam animique rigiditatem accusare cepit. Illo verò recta dogmata rursus conformante, Christi que amore nihil antiquius habendum esse clamante, Theudas in medium prodiens, his verbis usus est: Quidnam, ðlosaphat, quod in immortalibus dijs nostris reprehendum sit, inuenisti, ut tu ab eorum cultu discederes, ac Regis patris tui animum ita offendendo, totius populi odiū tibi commoueres? An non ab ijs vitam accepisti? An non ipsi patri te dono dederunt, auditis videlicet ipsius precibus, eoque sterilitatis vinculis soluto? Cum
autem

autē multos inanes sermones, ac multas inutiles quaestiones ille inueteratae improbitatis homo proponeret, atq; de Euangelij praedicatione argumenta neciteret, hoc videlicet animo, vt eam sugillaret, atq; idolorum cultum confirmaret, ille superni Regis filius, atq; illi⁹ *Hebr. 8.*

Audi, ô imposturae vorago, ac palpabilibus tenebris caliginosior, semen Babylonicum, atque Chalanicae turris extractorum, quorum causa mundus confusus est. nepos, vane, inquam, atque infelix senex, qui grauioribus, quã quinque illae diuino igne concrematae vrbes, sceleribus te cõstrinxisti. Ecquid salutis praedicationem, per quaẽ ea, quae tenebris circumfusa erant, lucem acceperunt, per quam errantes viam inuenierunt, per quam ij, qui perierant, ac misera seruitute premebantur, in pristinum statum restituti sunt, cauillis insectari conaris?

Cedo vtrum tandem ex his duobus praestantius est, nempe omnipotentem Deum cum vnigenito Filio & Spiritu sancto colere, *DEVM*, inquam, increatum & immortalem, honorum

Q 5 omnium

omnium fontem, cuius nec imperium ac robur coniectura percipi, nec gloria mente comprehendi potest, cui Angelicorum ac cœlestium ordinum millia millium, & decies millia millium astât, cuius gloria cœlum & terra plena sunt, per quem omnia ex nihilo in ortum producta sunt, per quem mundus cōtinetur ac conseruatur, ipsiusque providentia gubernatur, colere ac venerari, an verò pestiferos dæmones, atque inanima simulacra quorum laus & gloria adulterium est, ac puerorum cōstupratio, cæteraque flagitia, quæ de dijs vestris, in superstitionis vestræ voluminibus conscripta sunt.

Non vos pudet, miseri, atque ignis sempiterni cibus, Chaldaicique generis similitudinem gerentes, non vos, inquam, mortuas statuas humana manu extructas adorare pudet? Cæsum enim lapidem aut lignum ac fabrilis arte politum Deum nuncupatis: ac deinde eximium taurum, aut aliud fortasse ex pulcherrimis cuiusque generis animantibus assumentes, mortuo numini, qua vœcordia estis, immolatis. Atqui victima Deo tuo præstantior est. Nam illum homo elaboravit: Deus autem animal procreavit. Ac propter

*Victima
Deo præ
stantior.*

pterea etiam brutum animal te, qui ratione præditus es, prudentia & sagacitate antecellit. Illud enim eum, à quo alitur, nouit: tu cōtra eius, à quo ex nihilo productus es, cuiusq; beneficio uis & cōseruaris, ignoratione laboras.

Ac Deum appellas, quem paulo ante ferro verberari, atque igne conflagari, & malleis tundi videbas: quem argento atque auro cinxisti, atque à terra in altum sustulisti: posteaq; in terram abiectus abiecti lapidis abiectior es adorator, non Deum adorans, sed mortua & animæ expertia manuum tuarum opera. Imò verò, ne mortuum quidem æquum est simulacrum appellare: verū nouum quoddam ac tanta amentia dignum nomen excogitare par est. Nam lapideus comminuitur, testaceus confringitur, ligneus corrumpitur, æreus rubigine inficitur, aureus & argenteus igni conflatur. Quin etiam dij tui, partim exiguo ac vili partim summo pretio venduntur. Neque enim ipsis diuinitas, sed materia pretium dat. Atqui Deum quis nā emere, aut videri queat? Iam quonam pacto Deus appellatur, qui motus expertus est? An non illud cernis, nec eum qui stat, vnquam sedere: nec eum qui sedet, vnquam stare?

Q 6

Pudeat

*Homo peior bestijs.**Idololum dignū nomen.**Dij præstantiam dat materia.*

*Idololatra
rum amē-
tia.*

*Homo Djs
- antiquior.*

Pudeat te, ô vācors: manum ori ap-
pone, ô stulte, qui res huiusmodi lau-
das. Etenim à veritate auersus, falsis pi-
eturis deciperis, atque in fraudem in-
duceris, statuas videlicet effingens, re-
busque manu tua effectis Dei nomen
attribuens. Resipisce miser, atque illud
intellige, te Deo abs te facto antiquio-
rem esse. Cuius tādē furoris ista sunt:
Hoc tibi persuasisti, te cum homo
sis, Deum efficere posse? Qui tandem
istud fieri queat: Quocirca non homi-
nem efficis, verum hominis, aut cuius-
spiam animantis formam, non lingua,
non faucibus, non cerebro, non vlla a-
liqua interna parte præditam. Ac pro-
inde ne hominis quidem, aut animan-
tis, similitudo est: sed inutilis omnino
res, ac vanitatis plena. Quid igitur reb-
sensus expertibus blādiris: Quid mēte
carentibus & inutilibus assides? Nisi la-
tomi, aut architecti, aut malleatoris ars
adesset, Deum non haberes. Nisi custo-
des præsto essent, Deum tuum amissis-
ses. Nam quē sæpe stolidorum hominū
copiosissima vrbs tanquam Deum, vt
ab eo custodiatur obsecrat, cum eo iplo
pauci custodes, ne surripiatur, reman-
ent. Ac si quidem ex argento vel auro
constet, diligenter custoditur. Si autem

ex lapide, aut argilla, aut alia quadam *Deus testa.*
 viliori materia, seipsum custodit. Ita *ceus aureo*
 de vestra sententia valentior est is, qui *valentior.*
 ex argilla, quàm qui ex auro confa-
 tus est.

An non igitur optimo iure vos stul-
 tos & cœcos ac stolidos homines irri-
 dere, vel potius luctu prosequi possumus?
 Quippe opera vestra, furorem potius,
 quàm pietatem redolent. Nam qui rei mili-
 tatis speciei similitudinem expres-
 sam, ac certo loco positam, Martem
 nuncupat. Qui autem mulierum amo-
 re ad insaniam vsque flagrat, animæ
 suæ cupiditatem pictura informans, vi-
 tium suum Deum efficit, Veneris scili-
 cet nomine eum appellans. Alius rur-
 sus temulentia suæ causa, effictio simu-
 lachro, Bacchum ipsam nominat. Eo-
 demque modo aliorum vitiorum cupi-
 di, eorum simulachra constituerunt,
 vitijque suis Deorum nomen impo-
 nunt. Ea que de causa apud eorum aras
 libidinosa saltationes existunt, ac me-
 retricij cantus, furiosi que imperus. Qui-
 nam autem execrandum eorum flagi-
 tium deinceps commemorare queat?
 Aut quis scœdissimam ipsorum libidi-
 nem oratione complectens, os suum

*Mars.**Venus.**Bacchus.*

conspurare sustineat? Verum hæc omnibus perspicua sunt, etiam si ipsi taceamus. Hi tui dii sunt, o statuis tuis stupidor Theuda! Hos ut adorem, hos ut venerer, admones. Tuæ profectò improbitati ac stultæ sententiæ consentaneum est istud consilium. At similis ip-

Psal. 113.

sis tu fias, atque omnes qui confidunt in eis.

Ego autem Deum meum colam, meque totum ipsi consecrabo, Deo inquam Creatori, ac rerum omnium gubernatori, per Dominum nostrum Iesum Christum, spem nostram, per quem etiam ad luminem Patrem in Spiritu sancto accessum habuimus, per quem ab acerba seruitute in ipsius sanguine liberati sumus. Nisi enim ipse etiam usque ad seruilem formam sese abieceret, haudquaquam id consecuti essemus, ut in filios adoptaremur. Quippe nostra causa se ipse abiecit: nec detratem rapinam arbitratus est, sed quod erat permansit, & quod non erat assumpsit.

Ephes. 2.

Phil. 2.

Baruch 3.

Consuetudinem cum hominibus habuit, carne sua in crucem ascendit, triduo in sepulchro conditus est, ad Inferos descendit, inde eos, quos sub peccato venditos, horrendus mundi princeps vinctos tenebat, eduxit.

Quid-

Quidnam igitur hinc detrimenti tulit, quod eo nomine cum cauillis insectari videris? An non perspicis, in quorū fœda & obscœna loca radios suos Sol demittat, quorūque fœrida cadauera conspiciat? An hinc labem aliquam contrahit? An non potius ea, quæ sordida ac putida sunt, exsiccant atque constringit, quæ caliginosa sunt illuminat, atque interim ipse prorsus incolumis, ac labis omnis expers manet? An non item ignis ferrum, quod sua natura nigrum ac frigidum est, assumens, prorsus inflamat, atque candefacit, nec interim ferri proprietates vlla ex parte recipit? Non enim eo malleis contuso aliquid perpetitur, aut detrimenti quicquam accipit.

Quocirca si hæc quæ creata sunt, eamque naturam habent, vti aliquando intereant, ex viliorum ac deteriorum rerum contagione nullo incommodo afficiuntur, qua tandem ratione, ô stolide ac saxeo corde prædite, irridere me idcirco audes, quod Filium ac Deum Verbum a paterna gloria nullo modo discessisse, sed cum Deus esset, humanæ salutis causa corpus humanum assumpsisse dicam, vt homines diuinæ ac spiritualis naturæ participes effici-

*Christus
gentibus
stultitia.*

*Deus im-
possibilis
vt Sol &
Ignis.*

efficeret, nostramque substantiam et
 subterraneis inferni partibus eductam
 cœlesti gloria exornaret, atque item ut
 tenebrarum huius sæculi principem,
 susceptę carnis tanquam illecebris qui-
 busdam inelcatum; superaret, genul-
 que nostrum ex ipsius seruitute ac ty-
 rannide liberaret? Vade etiam Crucis
 tormentum sine perpeffione subiit,
 duas videlicet suas naturas declarat.
 Ut enim homo, in Crucem agit: Ut
 Deus autem, Soli tenebras offundit,
 terram quatit, ac multa corpora morte
 functa è sepulchris excitat. Rursum, ut
 homo moritur: ut autem Deus, spolia-
 to Inferno, ad vitam redit. Ob idque
 etiam clamauit Propheta, *Infernus in
 amaritudine fuit, occurrens tibi deorsum.*
 Siquidem in amaritudine fuit, atque
 illusus est, cum nudum hominem se
 accepisse putans, in Deum incidit et
 repente inanis & captiuus exitit. Re-
 surgit itaque ut Deus: atque in cœlum
 vnde nullo modo digressus fuerat, as-
 cendit, ac nostram despicabilem atque
 omnibus inferiorem naturam omni-
 bus superiorem reddidit, immortalique
 gloria rutilantem in glorię throno col-
 locauit. Quidnam igitur hinc Deo
 Verbo detrimenti conflatum est, quod
 tuum

Homo pã-
 zitur, Deus
 mira pã-
 zrat.
 Luc. 23.

tu cum maledictis atque contumelijs
insequi non erubescis?

Vtrum quæso ex his duobus præ-
stantius est, nempe hæc confiteri, at-
que hunc bonum, hominumque a-
mantem Deum venerari (qui iustitiam
mandat, continentiam præcipit, puri-
tatem præscribit, ad misericordiam
propensum esse docet, fidem præbet,
pacem prædicat, ipsamet veritas & no-
minatur, & est, ipsamet charitas) hunc
inquam venerari, an contra improbos
& plurimis flagitijs deinctos, ac tam
rebus ipsis, quam nominibus fœdos &
obscœnos deos tuos? Væ vobis, ô saxis
duriore, & brutis amentiores, atque
exitiij filij, ac tenebrarum hæredes. Bea-
tus autem ego, ac Christiani omnes,
qui bonum ac benignum Deum habe-
mus. Nam qui ei cultum adhibent, et-
iam si ad breve aliquod tempus in hac
vita rebus aduersis conflictentur, ac
immortalem tamen mercedis fructum
in sempiternæ ac diuinæ beati-
tudinis regno perci-
pient.

THEV.

378 BARLAAM ET IOSAPHAT
THEVDAS SUPERIORI ORA-
tione commotus, Dei fidem amplecti-
tur, magicosque omnes li-
bros urit.

CAPVT XXXII.

DIXIT autem ad eum Theudas:
En illud perspicuum est, multos
& magnos & sapientes viros atque in-
terpretes, ac tum virtute, tum doctri-
na admirabiles, religionem nostram
instituisse, omnesque orbis terrarum Re-
ges ac Principes eam ut præclaram ac-
que omni periculo vacuam excepisse.
Galilæorum contra doctrinam rusti-
cos quosdam ac pauperes & abiectos
viros, eosque perpaucos, nec plures
quàm duodecim, prædicasse. Num igitur
ignobilium ac rusticorum prædica-
tio, multorum ac magnorum viro-
rum, qui que tanta sapientiæ laude flo-
ruerunt, legibus atque institutis por-
tior habenda est? Quid autem habes,
vnde hos vera dicere, illos mentiri de-
monstres?

*Sapientia
mūdi stul-
titia est a-
pud Deū.*

Psal. 57.

Rursum igitur Regis filius respon-
dit: Asinus es, ô Theuda, ut dici solet.
lyram audiens, atque intellectus expertus
manens, vel, ut rectius loquar, aspis, au-
res ob-

res obturans, ne præclare incantantium vocé exaudias. Rectè igitur de te à Propheta dictum est: *Si mutare queat* Hier. 13.

Æthiops pellem suam, ac pardus varietates suas, tu quoque stulte & cæce, benefacere poteris, cum mala didiceris. Quin te

vis veritatis sensu afficit? Nam hoc ipsum quod ais, à multis admirabili sapientia præditis viris nefarios tuos cultus

laudari, atque à multis Regibus confirmari, cōtraque Euangelicam prædicationem à paucis, ijsque obscuris viris

prædicari, id verò tum religionis nostræ vim, tum improborum vestrorum dogmatum imbecillitatem ac perniciem

demonstrat: quippe cùm doctrine vestra, quamvis eruditos patronos ac firmos adiutores habeat, debilitetur tamè

& exinguatur, nostra autem religio, licet omni humano subsidio careat, Solet tamen clarius luceat, orbemque totum

occuparit: Nam si ab Oratoribus & Philosophis edita fuisset, Regesque ac Principes adiutores habuisset, dice-

refortasse, vir improbe, potuisses, humanam potentiam id totum præstitisse. Nunc verò sanctum Evangelium à

vilibus piscatoribus conscriptum, atque ab omnibus tyrannis vexatum, nihilo tamè secius totum orbem obtine-

reper-

*Argumentum Theu-
de in eum
retorquet.*

*Genes a-
thoritas,
Christia-
nos inuat
veritas.*

Psal. 18. re perspicuus (in omnem enim, inquit
Rem. 10. ille, terram exiuit sonus eorum, & in
 fines orbis terra verba eorum) quid iam
 aliud dicere possis, quam diuinam
 & inuictam potentiam esse, salutis hu-
 manæ causa cultum suum confirman-
 tem?

*Digitus
 Dei.*

Ecquod autem, ô vâcors, argumen-
 tum, ijs, quæ iam allata sunt, præstan-
 tius quæris, quo tuos mentiri, nostros
 vera loqui probem? Nam nisi tua om-
 nia nugæ ac figmeata essent, profectò
 cùm tantis humanis viribus nitantur,
 minimè imminuerentur ac debilita-

Psal. 35.

rentur. *Vidi, enim, inquit ille, impium
 superexaltatum & eleuatum sicut cedros
 Libani: & transfiri, & ecce non erat, qua-
 sicut eum, & non est inuentus locus eius.* De
 vobis, qui insani idolotum cultus pro-
 pugnatore estis, hæc dixit Propheta.
 Iam iamque enim: & non inuenietur

Psal. 67.

ipsius locus: sed sicut deficit fumus, defi-
 ciet, & quemadmodum deficit cera à fa-
 cie ignis, sic peribit.

Luc. 21.

Contra de Euangelica DEI cog-
 nitione dixit Dominus: *Cælum & terra
 transibunt, verba autem mea non transi-
 bunt.* Ac rursum Propheta his verbis

Psal. 101

aitur. *In principio tu Domine terram fun-
 disti, & opera manuum tuarum sunt cæ-
 li.* 196

li. Ipsi peribunt, tu autem permanes: & omnes, sicut vestimentum veterascent. Et sicut opertorium mutabis eos, & mutabuntur: tu autem idem ipse es, & anni tui non deficient.

Ac diuini quidem aduentus Christi præcones, & sapientes orbis terrarum piscatores, qui ex erroris ac fraudis voragine omnes extraxerunt (quos quidem tu, qui peccati verè seruus es, aspernaris, ac nihili pendis) per signa & prodigia Solis instar, in mundo fulserunt, cæcis lucem donantes, surdis auditum, claudis gressum, mortuis denique vitam impertientes. Nam vel eorum duntaxat umbræ omnes hominum morbos profligabant. Dæmones, quos vos ut Deos metuitis, non modò ab humanis corporibus depellebant, sed etiam Crucis signo ex ipso terrarum orbe fugabant: cuius ope atque adiumento omnem quidem Magiam deleuerunt, veneficiaque omnia irrita reddiderunt.

Atque illi quidem humana infirmitate per Christi virtutem ad hunc modum sanata, rebusque omnibus conditis renouatis, tanquam veritatis præcones ab omnibus ijs, qui sapientia præditi sunt, laudantur, admirationique

Miracula
Apostolorum.

Act. 5.

1. Cor. I.

que habentur. Quid autem habes, quod de Sapientibus atque oratoribus tuis, quorum Deus sapientiam stultam fecit, de illis, inquam, diaboli patronis, in medium afferas? Quid memoria dignum mundo reliquerint, exponere. Quid de ipsis, quod prædices, habes, nisi dementiam ac turpitudinem, inanemque artem, verborum elegantia foetidae suæ religionis cœnum contegentem?

Seruch statuarum inuentor.

Quinetiam ex poëtis tuis quicumque ab ingenti furore atque insania vel tantulum emergere potuerunt, id quod verius erat, dixerunt, nempe eos, qui Dij appellantur, homines extitisse, ac propterea quod quidam eorum urbibus & regionibus imperarunt, quidam autem aliud quiddam nullius penè momenti, dum viverent, effecerunt, homines errore lapsos, Deorum nomine eos appellasse. Principio enim Seruch ille statuas inuenisse litterarum monumentis proditus est. Siquidem eos, qui antiquitus, vel strenui animi, vel amicitie, vel cuiuspiam alterius virtutis opus memoria dignum edidissent, statuis ornasse dicitur. Posteriores autem, maiorum mentem ignorantes, nempe quod memoriae duntaxat causa, ijs, qui

lau-

laude dignum aliquid effecissent, statuas & columnas erexissent, dæmonis vitijs auctori opera paulatim aberrantes, homines iisdem passionibus obnoxios, ac corruptioni subiectos, tanquam immortales Deos adorarunt, sacrificiaque ipsis ac libamina excogitarunt: dæmonibus videlicet in statu habitantibus, atque huiusmodi honorem & sacrificia ad sese pertrahentibus.

Illi itaque eos, qui Deum in notitia habere minimè probantur, duplici de causa, ut se Deos esse existiment, adducunt: altera, ut ipsi hoc nomine celebrentur: gaudent enim ipsi, ut potest fastu atque arrogantia pleni, cum ipsis tanquam dijs honor tribuitur. Altera, ut eos, quos in fraudem induxerint, ad præparatum sibi sempiternum ignem trahant. Eoque nomine omni flagitij ac turpitudinis genere ipsos erudierunt: adeò ut eorum fraudi atque imposturæ semel addicti homines, in ætis tenebris circumfusi, atque ad malorum colophonem venientes, sui quisque vitij ac suæ cupiditatis statuas fixerint, Deumque nominarint. Qua quidè in re, cum erroris sui nomine execrandi sint, tum verò ob earum rerum, quas adorant, absurditatem maiori execratione dignos se præbuerunt.

Rom. I.

*Dæmon
Idololatria
parens.*

Execranda Idola.

Id au-

Id autem tandiu locum habuit, quo-
ad Dominus, per viscera misericordiae
suae, nos, qui ipsius fide praediti sumus,
ex improbo ac pestifero huiusmodi er-
rore liberauit, veraque Dei cognitione
imbuit. Neque enim in alio vilo salus
est, nec praeter ipsum solum, qui mun-
dum effecit, ac virtutis suae verbo om-
nia portat, alius Deus aut in caelo, aut
in terra est. *Verbo enim Domini, inquit
ille, caeli firmati sunt: & spiritu oris eius,
omnis virtus eorum: atque omnia per ip-
sum facta sunt, & sine ipso factum est ni-
hil, quod factum est.*

Act. 4.

Hebr. 1.

Psalms 32.

Ioan. 1.

*Theudas
oratione
Iosaphat
ad fidem
adduci-
tur.*

Theudas autem cum haec verba au-
diuisset, atque huiusmodi sermonem
diuinitus infusa sapientia plenum esse
cerneret, tanquam tonitruum sono pec-
cullus, silentio tenebatur. Tandem au-
tem aliquando miseriam suam agnos-
cens (obtenebratos enim cordis ipsius
oculos salutaris doctrina tetigerat) in-
genti antea vitae poenitudine affec-
tus est: atque condemnato idolorum
errore, ad pietatis lucem accurrit, ac
deinceps a scelerata & execranda vitae
ratione usque adeo sese remouit, tan-
tumque cum turpibus animi affectio-
nibus magicisque artibus bellum gese-
rit, quantum ante amoris foedus cum
ipso

ipsis f
cilio f
ce ex
in fili
rati su
bemur
mora
tere p
Chris
fides.
C
Dic
praed
ab in
eum
S
inqu
quia
ro v
lio e
est, a
frug
dibi
labit
stari
net,
duer
epu
oue
Ipse

ipsis ferierat. Nam tum in medio concilio stans, presidente Rege, magna voce exclamavit. Verè, ô Rex, spiritus Dei in filio tuo habitat, verè fracti ac superati sumus, nec defensionem ullam habemus, nec ad ea, quæ ab ipso commemorata sunt, vel oculos ipsos obvertere possumus. Magnus igitur vera Christianorum Deus est, magna ipsius fides, magna mysteria.

Conuersus itaque ad Regis filiū, ait: Dic quæso, o claro ac illustri animo prædite, Deusne me excepturus est, si ab improbis actionibus abscedens, ad eum me conuertero.

Sanè, inquit veritatis præco, sanè, inquam, te excipiet, omnesque item qui ad ipsum sese conuerterint. Nec verò vulgari modo excipiet: verum ut filio è longinqua regione redeunti, hoc est, à scelerata vitæ ratione ad meliorem frugem sese conuertenti, obuiam prodibit, eumque amplectetur, & exosculabitur: ac peccati foeditate detracta, statim ipsi vestimentum salutaris imponet, clarissimaque gloriæ stola eum induens, mysticum supernis virtutibus epulum peraget, ob receptam videlicet ouem perditam festum diem celebrans. Ipsemet enim Dominus

*Inimicâ
confessio.*

Luc. 15.

Dei misericordia in peccatores.

Ibid.

R lo

Luc 5.
Ezech. 18.

logaudium esse dixit. super uno peccatore
pœnitentiam agente. Ac rursum: Non veni
vocare iustos. sed peccatores ad pœnitentiam.
Et per Prophetã: Vivo ego, dicit Dominus,
nolo mortem peccatoris, sed magis ut conuer-
tatur à via sua, & viuat. Coruertimini à
via vestra mala: & quare moriemini do-
mus Israel: Iniquitas iniqui non nocebit ei,
in quacunque die conuersus fuerit ab ini-
quitate sua. & fecerit iustitiam, & in man-
dato vita ambulauerit: vita viuet, & non
moriatur. Omnia peccata quæ admisit non
memorabuntur. quia iudicium & iustiti-
am fecit: in ipsis viuet. Ac rursum per al-

Esa. 1.

terum Prophetam exclamat: Lauamini
mundi estote, auferte malum cogitationum
vestrarũ ab oculis meis, quiescite agere per-
uerse, discite benefacere. Si fuerint peccata
vestra sicut coccinum, tamquam nix al-
babitur: & si fuerint rubra velut ver-
miculus sicut lana alba erunt.

Psal. 32.

Cum igitur hæ pollicitationes, illi
qui ad meliorem frugem sese recepe-
rint, à Deo propositæ sint, ne cuncteris,
ô homo, nec moram vllam adhibeas:
verum ad Christum benignum Deum
nostrum accede, & illuminare, & facies
tua non confundetur. Nam simulat-
que in diuini baptismatis piscinam
immer-

immeritus fueris, tota veteris hominis spurcicies, atque vniuersa scelerum sarcina in aqua sepelietur, atque in nihilum dilabatur: tuque nouus illinc ac recens, atque ab omni labe purus conscendes, nullam peccati labem aut rugam tecum ferens. Ac deinceps in te situm erit, vt purgationem per viscera misericordiae Dei nostri hinc contractam tuearis, atque conserues.

Theudas igitur his verbis institutus, *Peccandi* statim ex aula excedit, atque ad scelera- *instrumenta* tam speluncam suam profectus, magi- *sa abijcien-* cos libros suos tanquam sceleris omnis *da.* primitias, ac diabolicorum arcanerum thesauros, *exulsiit.* Ipse autem ad sacrosancti illius viri, ad quem etiam Nachor perrexerat, antrum sese cōfert, rerumq; suarū omnium statum ipsi exponit, capiti suo terram aspergens, grauesq; gemitus edens, ac seipsum lachrymis perfundens, nefariaque sua flagitia Seni ordine commemorans. Ille autem, vt qui salutis animae afferendae, atque ex versipellis draconis faucibus eripiendae, *Ieiunium* peritissimus esset, salutaribus verbis eum *indictum* demulcet, ac velut excauat, veniā spon- *pro pecca-* det, ac propitium & facilem ipsi iudicē fore pollicetur. Ac postea, cum eum

R. 2 Chri-

torum cō- Christianæ fidei rudimentis imbuisset,
missorum multorumque dierum ieiunium ipsi in:
satisfactio dixisset, cum diuino baptismo lustra-
ne, contra uit. Ac deinceps per omnem vitæ cur-
nosos hæ- sum ille sincero animo de admissis sce-
reticos. leribus pœnitentiam egit, lachrymisq;
 ac gemitibus Deum placare studuit.

REX DE ARACHIS CONSILIO
 regnum suum cum filio suo ex a quo parti-
 tur, eumque ad sui regni partem mit-
 tit, in qua ille innumeros ho-
 mines ad fidem con-
 uertit.

CAPVT XXXIII.

Quæ cum ad hunc modum eueni-
 sent, Rex consilij inopia vndiq; de-
 stitutus, in graui planè mœrore versa-
 batur, animoque magnopere iactaba-
 tur. Coacto autè rursus Senatu, quid-
 nam de filio suo faceret, dispiciebat.
 Cùm autem multi multas sententias in
 medium protulissent. Araches ille, de
 quo superius mentionem fecimus, qui
 & ducum omnium clarissimus erat, &
 principem in Senatu locum obtinebat,
 his ad Regem verbis vsus est. Quidnam
 ô Rex, filio tuo facere oportuit, quod
 non fecerimus, vt ad sequenda nostra
 dog;

dogmata, deosque nostros colendos cum induceremus? Verum, ut video; impossibilia aggredimur. Siquidem à natura ipsi, aut etiam fortasse à fortuna peruicacia & animi durities insita est. Itaque si ipsum suppliciiis ac cruciatibus afficere in animum induxeris, tum ipse naturæ hostem te præbebis, patrisque nomen amittes, tum ipsius iacturâ facies, ut qui pro Christo mortem oppetere paratus sit.

Reliquum est igitur, ut hanc rationem ineas, nempe ut regnum cum eo partiaris, eique in ea parte, quæ ad eum attinerit, regij muneris administrationem committas. Ac si quidem negotiorum natura, rerumque mundanarum cura, eum ad institutum nostrum viteque generis amplectendum pertraxerint, res nobis ex sententia succedet. Mores etenim in animo vehementer corroborati, agrè expungi atque obliterari possunt, verborumque potius blanditijs; quàm vi commutantur. Sin autem in Christianorum religione perstiterit, illud ipsum certè, quod filio non sis orbatas, mœrorem tuum aliqua ex parte mitigabit. Hanc orationem cum Araches habuisset, omnes ipsius sententiam comprobauerunt. Ac proinde Rex se ita facturum assensit.

R 3 Ita-

*Arachis
sententia*

*Mundana
sensum
tollit per
tatem,*

*Inueterati
mores vix
possunt per
vim euelli*

Itaque postridie, cum illuxisset, filium acciuit, eumque ita est allocutus: Hic mihi, ô nate, postremus ad te sermo est, cui nisi quam primùm parueris, atq; in hac saltem re pectoris mei dolorem leniueris, non vltra, mihi crede, indulgenter tecum agam.

Percontante autem illo, quid sibi hoc sermone veller: Quoniam, inquit ille, multis susceptis laboribus præfractum & contumacem te ad omnes reperi, vt qui nullis vnquam sermonibus meis parendum tibi duxeris, age, diuiso imperio meo, id faciam, vt tu separatim degas, ac regnum geras. Ita, iam tibi, quam cupis, viam ingredi tutò licebit.

Diuina autem illa anima, quamquã alioqui Regem hoc sibi labefactãdi sui instituti causa proponere compertum haberet, obtemperandum tamen duxit hoc scilicet animo, vt ex ipsius manibus elapsus, viam, quam expetebat, ingrederetur: Sermonẽ igitur excipiens, ad Regem ait: Equidem ipse diuinum illum virũ, qui mihi salutis iter com monstrauit, quærere gestiebam, rebusque omnibus valere iussis, cum eo, quicquid mihi vitæ reliquum est traducere. Verũ quoniam iam per te, ô pater, mihi ea, quæ cordi sunt

sunt, facereminimè licet, hac in te tibi morem gero. Siquidem in ijs rebus, in quibus perspicuum exitum atq; abalienatio à Deo non proponitur, Patri obtemperare pulchrum est,

Rex itaque summa lætitia perflusus, regionem omnem imperio suo ac ditioni subiectam in duas partes diuidit, filiumq; Regem creat, ac diademate exornat, regiaq; omni gloria insignitum in eam regni partem, quæ ipsi attributa erat, cum luculenta satellitum manu emittit. Principibus autem ac ducibus, reliq; militaris pæfectis & satrapis, si quorū voluntas ita tulisset, cum filio suo ac Rege proficiscendi potestatem facit. Atque ingentem quandam ac numerosissimam urbem, in qua regiam sedem haberet, assignat, omniaque ea, quæ Regibus conueniunt, ipsi impertit. Tum igitur regiam auctoritatem ac potestatem nactus Iosaphat, cum ad eam urbem, in qua ea, quæ ad regnum gerendum pertinebant, parata erant, venisset, Dominicæ passionis signum, hoc est, venerandam Christi Crucem, in singulis urbis turribus collocauit. Idolorum autem delubra & aras deiecit, atq; à fundamentis ipsis eruit, nullas videlicet impietatis reliquias linquens.

Quid in regni auspiciis fecerit Iosaphat.

Crux ubiq; nusquam Idolum.

Templum magnū & speciosum Atque in media vrbe ingens ac praeclarum templum Christo Domino exhibitum locum crebro commeans, Deo per Crucis adorationem cultum adhiberet. Ac tunc ipse ante omnes in medium prociari impediens, intentissimo animo preces fundebat, ut illos omnesque eos, qui sub ipsius polu oēs cōtestate ac ditione erant, monebat, obsequi ueniāt, ad exhibendū quo ipsos à superstitioso errore abstraheret, atque ad Christum adiungeret. *per Crucis adoratio nē. Quid hic dicent heretici.* idololorum cultus fraudem atque imposturam indicabat, Euangelij prædicationem exponebat, Dei uerbi plenam indulgentiæ demissionem commemorabat, aduentus ipsius miracula prædicabat, Crucis supplicij, per quod salutē cōsecuti sumus, declarabat, Resurrectionis vim atq; in cælos ascensionē narrabat, deniq; tremēdū illū diē annūciabat secundi ipsius horrēdi aduētus, atq; tum recondita pijs bona, tum eos cruciatus, qui impios ac sceleratos manēt.

Modestia authoritatis & cōciliat.

Hæc omnia perquam lenibus ac blandis uerbis complectebatur. Neq; enim tam potestatis amplitudine ac regia magnificentia, quam modestia & lenitate uenerationem ac terrorem sibi commouere cupiebat. Quæ etiam res om-

ncr

nes ad eum magis pertrahebat, nimirum quod, ut vita & actionibus admirandus, ita etiam animo facilis ac modestus esset. Ex quo effectum est, ut potentia magnum à modestia & mansuetudine subsidium nacta, omnes eò adduceret, ut ipsius verbis parerent.

Siquidem in tam brevi ad eò temporis curriculo, plebs omnis ipsi subiecta, tam oppidani quàm finitimi, diuinis ipsius sermonibus in Christiana religione instituebantur, ac falsum multorum deorum cultum eiurabant, & ab idolorum sacrificiis & execrâdo eorum cultu sese abrumpebant, atque ad fidem erroris expertem sese conferebant, ipsiusq; doctrina innovati, ad Christum adiungebantur. Omnes autem sacerdotes & monachi, ac nonnulli Episcopi, qui ob patris ipsius metum in montes & speluncas sese abdiderant, è latibus suis exeuntes, læto animo ad eum proficiscebantur. Ipse verò ijs, qui Christi causa tantis molestiis & acerbitatibus, totque calamitatibus affecti fuerant, obuiam prodiens, eos honorificè excipiebat, atque in palatium suum introducebat, pedes ipsorum lauans, squallidam comam abstergens, atque omni officij genere ipsos complectens.

R s

Post

Post autem Ecclesiam recens à se con-
*Dedecet Ec-*structam dedicandam curat, arque E-
*clesiam Io-*piscopum quendam, qui fidei Christia-
*saphat à se*næ causa multis ærumnis confictatus
adificam. fuerat, sui que Episcopatus thronum a-
 Quod nota miserat, antistitem in eo instituit, si-
 co tra sub- rum, inquam, sanctum, & Ecclesiæ sti-
 uersores, qui eorum canonum peritum, diuinoq; zelo
 Ecclesiarū proflus flagrantem. Ac tum piscina ex
 dicationes tempore facta, eos, qui ad Christum sese
 di rilent, i- conuenerant, baptizari iubet. Et qui-
 p si magis de- dem principes ac magistratus primi ba-
 ridendi aut ptisati sunt: post autem, qui militaris or-
 potius de- dinis erant, æ reliquum vulgus. Ac qui
 fendit. baptismum suscipiebant, nō modò ani-
 marum sanitatem consequabantur, ve-
 rum etiam quicunque corporis morbis
 & febribus laborabāt, abiecta omni ad-
 uersa valetudine, tum animo puro, tum
 integro corpore è piscina reuerteban-
 tur: excepta videlicet tum animorum,

*Baptismi
miracula.*

Legant hac tum corporum sanitate.
haritici qui Ob eamq; causam ingens hominum
templorum multitudo ad Regem Iosaphat vnde-
*cultui tan-*cunque confluebat, pietatis doctrina
topere ad- ab eo imbui exposcens, atque omnia
uersantur, idolorum templa eueriebantur: omnes-
 que opes ac pecuniæ in fanis reconditæ
 à suis erro- abstrahantur: eorumque loco sacro-
 rioribus- sancta templa Deo ædificabantur, o-
 pesque

pesque illas, ingentisque pretij vestes
 ac thesauros Rex Iosaphat ipsis assigna-
 bat: vilem scilicet ac superuacaneam
 illam materiam hac ratione vtilem ac
 fructuosam efficiens. Execrandi porro
 demones, qui in fanis illis & altaribus
 commorabantur, atrocissimum in mo-
 dum vexabantur, ac fugabantur. coor-
 tamque sibi calamitatem audientibus
 multis clamabant. Atque finitima illa
 vniuersa regio tenebrosa ipsorum frau-
 de atque impostura liberabatur, ac Chri-
 stianorum fidei ab omni labe ac repre-
 hensione libera luce collustrabatur.

Siquidem ipse quoque Rex omni-
 bus virtutis exemplar erat, ac permul-
 tos ad eandem voluntatem & senten-
 tiam excitabat, & inflammabat. Huius
 modi quippe principatus atque imperii
 natura est. Semper enim subditi ad eum,
 qui rerum potitur, sese componunt,
 eaque amare ac consecrari solent, qui-
 bus principem delectari sentiunt. Hinc
 Deo adiuuante pietas ipsis augebatur,
 nouosque in dies progressus faciebat,
 ac Rex in Christi mandatorum obser-
 uationem totus incumberebat, atque
 ex ipsius charitate pendeat. Eratque
 verbi gratia dispensator, ac multarum
 animarum gubernator, ad DEI por-

*Subditi prin-
 cipes imita-
 ri solent.*

*Quodnam
principiū
Regis mi-
nus sit.*

tum eas appellens. Etenim illud exploratum habebat, omnium regiorum numerum hoc primarium & præstantissimum esse, ut homines ad Dei merum ac iustitiæ cultum erudiat. Quod etiam ipse faciebat, seipsum videlicet ad imperio tenendas animi perturbationes comparans, subditosque suos admonens, atque optimi naucleri instar iustitiæ clauum sedulò tenens.

*Imperare
voluptati-
bus optima
regni lex.*

Nam hæc demum veri regni lex ac norma est, nimirum voluptatibus imperare, ijsque dominari, quemadmodum ipse etiam faciebat. Quippe nec demiorum nobilitate, nec de regia gloria, in qua verfabatur, vlllo modo sese effrens (quandoquidem luteum omnes generis autorem habemus, eiusdemq; argillæ pauperes equè ac diuites sumus) verùm in humilitatis abyssum mentem suam assiduè conijciens, futurâq; beatitudinem animo & cogitatione complectens, inquilinum hic seipsum educebat: ea autem propria esse statuebat, quibus post huius vitæ peregrinationem frueretur.

Cum autem hæc præclare gessisset, atque omnes, quibus præerat, à veteri atque à patribus tradito errore liberatos,
cui

cuius, qui nos pretioso suo sanguine ex
 mala seruitute redemit, seruos effecis-
 set, postea id animo agitare cœpit, vt
 beneficentiæ ac largitionis virtutem
 excoleret. Nam temperantiam quidem
 ac iustitiam numeris iam omnibus ab-
 soluerat: vt qui, & temperantiæ corona
 redimitus, & iustitiæ purpura conuesti-
 tus esset. Illud igitur animaduvertebat,
 terrenarum opum inconstantiam pro-
 fluentium aquarum cursum imitari.
 Quocirca illic eas recondere propera-
 bat, vbi neque tinea, neque rubigo de-
 molitur, nec fures effodiunt ac furan-
 tur. Itaque sine vlla parsimonia pecu-
 nias omnes in pauperes distribuere cœ-
 pit. Illud enim perspectum habebat, ei,
 qui ad ingētem potentiam peruenerit,
 curandum esse, vt eum, cuius beneficio
 potentiam consecutus sit, pro viribus
 imiteretur.

Hac porrò ratione eum ad Dei imi-
 tationem accessurum esse, si nihil mise-
 ricordia potius atque antiquius ducat.
 Quamobrem pietatis opes, quæ & hic
 futuræ voluptatis spe animum oble-
 ctant, & illic speratæ beatitudinis fru-
 ctu animum exhilarant, super aurum &
 lapidem pretiosum sibi aggerebat. Po-
 stea carceres suos perscrutans, tum ijs,

R 7

qui

*Opum ter-
renarum
inconstan-
tia.*

*Liberali-
tas princi-
pium decet.*

qui ad metalia damnati erant, tum iis, qui à creditoribus strangulabantur, ac denique omnibus omnia copiosè subministrabat. Orphanorum omnium, & viduarum, ac pauperum pater erat, indulgens inquam ac benignus pater, atque ita comparatus, vt seipsum beneficio afficere existimaret, cum in eos beneficij aliquid conferret. Nam cum animo liberalissimo ac vere regio præditus esset, egentibus omnibus affatim tribuebat: quod scilicet infinitis partibus maiorem mercedem hinc speraret, cum tempus illud aduenisset, quo merces actionibus rependenda esset.

Cum autem huiusmodi ipsius fama breui quaqua uersū sparsa esset, omnes ad eum, tanquam aliquo unguenti odore concitati, quotidie confluebant, vt tum corporum, tum animarum paupertatem excuterent. Atque ipse omnibus in ore erat. Neque enim terror ac tyrannica vis populum pertrahebat: verum desiderium ac sincerus erga eum amor: qui quidem diuinitus atque ex præstantissima ipsius vitæ ratione in omnium animis insitus erat. Tum igitur, tum inquam, ij quoque qui sub patris ipsius imperio erant, ad eum potius sese adiungebant, omniq; abiecto errore veritatem prædica-

prædicabant. Ac domus quidem Iosaphat crescebat & inualefcebat : domus autem Abenner decrefcebat, ac debilitabatur, quemadmodum scilicet de Davide ac Saule in Regum libro prodirum est.

*Pietas regni
augmentum.*

2. Reg. 31.

REX ABENNER RESIPISCIT

*ac Christianos amare incipit, filiumque
accersit, ut ab eo fidei doctrinam intelligat.*

CAPUT XXXIV.

HAEC Rex Abenner conspiciens, tandem aliquando recepta mente falsorum Deorum suorum, atque inanis imposturae imbecillitatem condemnavit. Ac rursus coactis senatorij ordinis principibus, quæ ipse in animo haberet, in lucem protulit. Omnibus autem eadem confirmantibus (visitarat enim eos Oriens ex alto, hoc est, Saluator, exaudita videlicet famuli sui Iosaphat oratione) Rex de his rebus filium certiore facendum esse censuit. Itaque postridie Epistolam ad eum scribit, hoc exemplo. Rex Abenner charissimo suo filio Iosaphat salutem.

Luce. 1.

*Regis ad filium
Epistolam.*

Cogitationes multæ, ô charissime fili, animum meum subeuntes, eum gravissimè

me

mè conturbant. Etenim nostra omnia instar fumi deficere atque euanescere, ac contra religionem tuam Sole clarius fulgere conspiciens, ea, quæ à te mihi dicta sunt, vera esse sensi, quodque deus scelerum & impietatis tenebræ nos ita obruebant, vt in veritatem oculos conijcere, atq; omnium rerum parentem & architectum agnoscere minimè possimus, verum lucem vsq; a deo splendidam abs te nobis demonstratam, oclusis de industria oculis perspicere recusaremus, atque te multis malis afficeremus, & (ô me miserum) haud paucos Christianos crudelem in modum trucidarem: qui quidem inuicta potentia ipsis opem ferente, corroborati, ad extremum vsque spiritum aduersus immanitatem nostram dimicarunt. Nunc vero detracta ex oculis nostris crassa illa caligine, exiguum quendam veritatis radium cernimus: priorumq; vitiorum pœnitudo animum subit. Verum hunc quoq; splendorem alia horrendæ desperationis nubes exoriente opprimere atque extinguere conatur, mihi videlicet, peccatorum meorum multitudinem ob oculos proponens, quodque iam ego Christo odio atque execrationi sum, ea que in causa, vt iam ab ipso

*Desperatio
cauenda
pœnitenti-
ss.*

ab ipso recipi nequeam, ut qui aduersus eum rebellarem, ipsique bellum indixerim. Quid igitur ipse, o suauissime fili, ad hæc dicas, fac quam primum sciam: ac, quid mihi, Patri tuo faciendum sit, doce, atque ad eius, quod in rem meam futurum sit, cognitionem, me tanquam porrecta manu, fac ducas. Vale.

Hanc epistolam cum Iosaphat accie. *Procumbere* pisset, quæque in ea continebantur, *le-re ad ima-* gendo paragrasset, voluptate simul & *ginẽ Chri-* admiratione animus ipsius impletus *sti, ad agẽ-* est. Atque in cubiculum suum confe- *das illi gra-* stin ingressus, & ante Dominicam ef- *tias opus* figiem in faciem abiectus, terram la- *bonum est.* chrymis perfundebar, simul & Domi *Gratiarũ.* no gratias agens, & ad ipsius laudatio- *actio pro* nem exultationis labia mouens, hisque *patris con-* verbis vtens. *uersione.*

Exaltabo te Deus meus Rex, & benedi- Psal. 144.
cam nomini tuo in seculum, & in seculum
seculi. Magnus es, Domine, & laudabilis Psal. 105.
valde: & magnitudinis tua non est finis.
Et: Quis loquetur potentias tuas? auditas Psal. 113.
faciet omnes laudes tuas? Qui conuertisti
petram in stagna aquarum: & rupem in
fontes aquarum. En enim etiam rupes
 hæc, ac rupe durius patris mei pectus,
 tua voluntate ceræ instar emollitum
 est.

*Matth. 3.
Basil lib.
const. ca. 1.*

Genes. 19.

Matth. 12.

est. Potes enim etiam *ex lapidibus excitare filios Abraha*. Gratias tibi ago, benigne Domine ac Deus misericordiae, quoniam in peccatis nostris lenitate usus es, atque etiamnum vteris, & ad hunc usque diem impunitos nos reliquisti. Nam nos quidem iam pridem à tua facie abiici merebamur, atque in hac vita publica infamia notari, quemadmodum scelerati illi Pentapolitae, qui igni ac sulphure conflagrarunt. At patientia, & incomparabilis lenitas tua, benigne nobiscum egit. Gratias tibi ago indignus ego ac despicabilis, etiamsi benignitati tuae laudandae ac celebrandae impar sum. Ac te Domine Iesu Christe, invisibilis Patris filii ac Verbum, qui omnia verbo produxisti, ac voluntate tua contineres & tueris, qui in ligno extensus es, ac fortem vinxisti, usque, qui ab eo victi tenebantur, sempiternam libertatem attulisti, te inquam per miserationes tuas obtestor, ut nunc quoque invisibilem, & omnium rerum effectricem manum tuam extendas, ac servum tuum & Patrem meum ex graui illa diaboli captiuitate prorsus liberes, teque sempiterna vita praeditum, & verum Deum ac solum immortalem & aeternum Regem

gem esse, apertissime ipsi ostendas.

Contritionem quæso animi mei propitio ac placido oculo aspice, ac pro ea tua pollicitatione, in quam mendacium non cadit, à meis partibus sta, qui tererum omnium effectorem, conditorem, & gubernatorem cōfiteor, & agnosco. Fluat in me saliens aqua tua, derur- *Ioan. 4.*
que mihi sermo in apertione oris, ac *Ephes. 6.*
mens in te angulari lapide rectè defixa: ut ego inutilis seruus tuus Patri meo incarnationis tuæ mysterium, vti par est, exponere, atque à vano pestiferorum demonum errore per potentiam tuam ipsum abducere, ubique Deo ac Domino, qui non vis mortem peccatorum sed eorum resipiscentiam ac poenitentiam expectas, conciliare queam. Quo- *Ezech. 18.*
niam tu gloriosus es in sæcula sæculorum, Amen.

Cum ad hunc modum orasset, atque hoc sibi persuasisset, se voti sui competentem futurum, Christi misericordia fretus, illinc cum regio satellitio excessit, atq; ad Patris palatium sese contulit. Ut autem Pater de filij aduentu certior factus est, statim obuiam ei prodit, atque ipsum complectitur, & exosculatur, deque ipsius aduentu maxima voluptate

luptate afficitur, publicumque ac solenne festum celebrat. Quid autem postea? Remotis arbitris vnà confident. Et quis tandem eos sermones, quorum filius ad Regem habuit, & quantum sapientia differuit, vlla oratione complecti queat?

Quid enim aliud loquebatur, quam quæ ipsi à diuino Spiritu, per quem predicatores vniuersum mundum Christo irretierunt, & litterarum expertes eruditus viris doctrinæ præstiterunt, instillabantur? Per eius gratiam ipse quoque eruditus & instructus, ad Regem verba faciebat, scientiæ luce eum collustrans. Ac prius quidem, cum, vt Patrem à superstitioso errore abstrahere, diuinitumque laborasset, nihil non dicens atque faciens, quo ipsius animum ad se alliceret, frustra tamen canere, ac surdo loqui videbatur. At cum Dominus afflictionem serui sui Iosaphat inspexit, atque exauditis ipsius precibus clausis patris ipsius ianuas patefecit (*Voluntatem enim, inquit ille, timentium se faciet, & deprecationem eorum exaudit*) tum denique Rex ea, quæ dicebantur, facile intelligebat, adeo vt opportunum tempus nactus filius, per Christi gratiam aduersus improbos spiritus,

Psal. 144.

qui

qui Patris animo dominabantur, victoriam adipisceretur, ipsumque illorum errore atque impostura omni ex parte liberaret, salutaremque doctrinam perspicuè ipsi traderet, ac cœlesti & viuo Deo ipsum conciliaret.

Principio enim altius exorsus, ipsi magnas & admirandas res, quas prius nec intellexerat, nec cordis auribus per ceperat, annūtiavit. Etenim longam ad eum de Deo orationem habuit, piamque doctrinam ipsi ostendit: (nempe, quod non sit alius Deus sursum, præter unum Deum, qui in Patre & Filio ac Spiritu sancto agnoscitur:) ac multa item Theologiæ arcana ipsi aperuit. Posteaque etiam ea, quæ ad rerum conditarum tam inuisibilem, quam visibilem procreationem atinebant, exposuit: nimirum quo pacto summus ille parens & opifex rebus omnibus ex nihilo productis, hominem ad imaginem & similitudinem suam effinxerit, ipsumque arbitrij libertate donatum, eorum quæ in paradiso pulchra erant, participem fecerit, vnus tantum arboris gustu ipsi interdicto, hoc est ligni scientiæ. Quo quidem mandato violato, *Adam illa*
psus.

Quam rationem tenuerit Iosaphat in Patre.

Adam illa psus.

*Adamila-
psus.*

to, eum, è paradiso exterminauit. Vnde & ipse, & vxor, ea, quam cum eo habebant, coniunctione lapsi, in hos multos errores inciderunt, peccato videlicet in seruitutem addicti, mortique per diaboli tyrannidem obnoxij effecti. Qui quidem hominibus semel in potestatem suam redactis, hoc egit, vt Dei ac Domini obliuione prorsus caperentur: ipsique persuasit, vt per execrandam idolorum adorationem sibi cultum adhiberent.

Incarnatio.

At verò, Deus creator noster, miseratione commotus, benigna Patris voluntate, ac Spiritus sancti adiuncta opera, ex Virgine Sancta nostri instar incedendi voluit: cumque cruciatu affectus fuisset, is, qui à perpeffione immensis erat, triduo post à morte ad vitam excitatus, nos à priori multa & condemnatione liberauit, præstantiorique gloria donauit. Siquidem in cœlum ascendens, simul nos eò, vnde descenderat, euexit. Quem etiam rursus venturū credimus, vt figmentum suum ad vitam reuocet, atque vnicuique secundū ipsius opera reddat.

*Iudicium.
Regnum
cœlorum.*

Postea de illo cœlorum regno, quod eos, qui id promerentur, manet, verba fecit, atque arcana illa bona, reconditam-

ditar
posu
tingu
mort
toru
psis r
H
bus,
ipsi i
denu
gnita
ille co
pceni
nullu
diam
fruge
Quo
ra tes
nem i
A B E
Christ
del
R E
12

ditamque item improbis pœnam pro-
posuit, nimirum ignem nunquam ex-
tinguendum, exteriores tenebras, im-
mortalem vermem, cœteraque tormen-
torum genera, quæ peccati serui sibi i-
psis recondiderunt.

Hæc omnia, quàm plurimis sermoni-
bus, ac Spiritus sancti gratiam abunde
ipsi inesse testantibus, profecutus, tum
demum imperuestigabile diuinæ beni-
gnitatis pelagus enarrauit, quamque
illorum, qui ad eum sese conuertunt,
pœnitentiam libenter expectet, quodq;
nullum scelus sit, quod ipsius misericor-
diam superet, siquidem ad meliorem
frugem redire in animum inducamus.
Quod cum multis exemplis ac Scriptu-
ræ testimoniis declarasset, orationi fi-
nem imposuit.

Gehenna.

*Misericor-
dia Dei.*

ABENNER SVSCEPTA FIDE
*Christiana idola confringit, atque eorum
delubra in templa conuertit: atque
quadriennio pœnitentia, mo-
ritur.*

CAPVT XXXV.

REX autem diuinitus tradita hæc
sapientia compunctus, ingenti
voce ac

Rex Abenner inspectantibus omnibus signum Crucis adorat.
Rom. 5.

voce ac feruentissimo animo Christum Saluatorem confiterur, atque ab omni superstitioso errore abscedit, viuificaque Crucis signum inspectantibus omnibus adorat, & audientibus omnibus, Deum verum ac Dominum nostrum Iesum Christum prædicat. Atque commemorata priori sua impietate, & aduersus Christianos crudelitate & immanitate condénata, ingens ad pietatem portio efficitur. Extabatque id, quod à Paulo dictum est, *Vbi abundauit iniquitas, illic & superabundauit gratia*

Cum igitur sapientissimus Iosaphat etiam ad rei militaris duces & satrapas, atque ad omnem denique populum de Deo atque erga ipsum pietate multa verba faceret, & quasi ignea lingua præclarum aliquid ac modulatum caneret, superueniens Spiritus sancti gratia omnes ad celebrandam Dei gloriam excitabat: ita ut vniuersa multitudo vna voce clamaret: Magnus Christianorum Deus est nec præter Dominum nostrum Iesum Christum, qui cum Patre & Spiritu sancto glorificatur, alius Deus est.

Rex Abenner idola evertit.

Abenner, in aurea illa & argentea idola quæ in ipsius palatio erant, acri animo impetum facit, eaque omnia deiecit, postea

posteaque in minutas partes redacta, pauperibus distribuit: sic nimirum utilia ea reddens, quæ prius utilitate omni ac fructu carebant. Quin etiam ipse cum filio idolorum templa & aras omnes obsidens, à fundamentis ipsa eruit, eorumque loco templa Deo extruxit. nec vero in vrbe duntaxat, sed etiam in tota regione eandem operam sedulo nauabant. Peruersi autem spiritus, qui in aris domicilium habebant, cum vultu pellebantur, inuictamque Dei nostri potentiam tremulo clamore testabantur: omnisque vicina regio, ac multæ item finitimæ gentes ad piam fidem sese conferebant.

*Templa Deo
adificata.*

Tum igitur, cum diuinissimus ille Episcopus, de quo superius verba fecimus, accessisset, Rex Abener fidei Christianæ elementis imbuitur, ac diuino baptismo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti, perficitur. Ac Iosaphat ex diuina piscina ipsum excipit: res sanè omnium maximè noua. Patris enim pater existit: & ei, à quo carnali modo progenitus fuerat, spiritualem regenerationem conciliat. Etenim cœlestis Patris filius erat, diuinæque profectò radicis diuinissimus fructus, radicis inquam illius, quæ clamat. *Ego sum vitis, vos palmites.*

*Patrinus
patris filius.
Ioan 15.*

S Ad

410 BARLAAM ET IOSAPHAT

Ad hunc modum Rex per aquam ac Spiritum regeneratus, eiusmodi voluptate, quæ nulla oratione explicari potest, afficiebatur. Simulque etiam cum ipso vniuersa ciuitas, ac finitima regio diuino baptismo donabatur: lucisque filij existebant, qui prius in tenebris versabantur. Atque omnis morbus, & omnis à dæmonibus inuecta calamitas procul ab ijs, qui fide præditi erant, propellebatur: omnesque tum animis, tum

Quam diu non vides Ecclesias reedificari, Episcopos pulsos ad suas sedes recipi, Sacerdotes & Monachos ordinari, non est recepta fidei Christiana signum. Ecce qualè Rex egit

corporibus integri atque incolumes erant. Multaque item alia miracula fidei confirmandæ causa edebantur. Ecclesiæ etiam ædificabantur: & Episcopi, qui metu delitescerant, in lucem prodiebant, suasque Ecclesias recipiebant. Ac præterea alij, tum ex sacerdotum, tum ex monachorum ordine, ad pascendû Christi gregem instituebantur.

Porro Rex Abenner ad hunc modum ab improba & flagitiosa vitæ ratione sese remouens, ac de perpetratis sceleribus pœnitentiam agens, regium omne imperium filio tradit, ipse autem in solitudine degens, caputque cinere sine vlla intermissione aspergens, & graues gemitus edens, ac sese lachrymis ablucens, solus cum eo solo, qui vbique præ-

sens.

sens est, colloquebatur, noxarum sua- *pcenitenti-*
 rum veniam ab eo petens. Quin in tan- *am, & quo*
 tam compunctionis atque humilitatis *modo Sa-*
 abyssum sese demisit, ut ipsum quoque *tisfactio-*
 Dei nomen labiis vsurpare recusaret, *nis operib^{us}*
 ac vix tandem à filio admonitus, illud *priora pec-*
 pronunciare auderet. Tanta autem, ac *cata com-*
 tam præclara in eo vitæ commutatio *pensavit.*
 fuit, ac tanta cum laude virtutis iter te-
 nuit, ut priorum iniquitatum ignoran-
 tiam pietatis magnitudine superaret.
 Cum autem quatuor annos hoc pacto
 in pœnitentia & lachrymis atque omni
 virtutis genere transegisset, in latalem
 morbum incidit. Cum autem ipsi vitæ
 finis immineret, in metu, animique an-
 xietate versari cœpit, mala ea, quæ à se
 perpetrata fuerant, in memoriam re-
 uocans. At Iosaphat consolatoria o- *Iosaphat*
 ratione coortum ei mœroris onus sub- *patrē con-*
 levavit, his verbis utens: *Quare tristis solatur.*
es, ô Pater, & quare te ipsum conturbas? Psal 41.
Spera in Deo, & confitere ipsi, qui est spes Psal. 49.
 omnium finium terræ, & in mari longe,
 qui per Prophetam clamavit. *Lauami- Esa. 1.*
ni, mundi estote, auferte malum cogitatio-
num vestrarum ab oculis meis: discite be-
nefacere. Et si fuerint peccata vestra si-
cut coccinum, tanquã nix dealbabuntur: &
si fuerint rubra sicut vermiculus, tãquam
lana al-

Lana alba erunt. Quocirca ne timeas, o Pater, nec dubio animo sis. Neque enim eorum, qui ad Deum sese conuertunt, peccata immensam ipsius bonitatem vincunt. Illa enim quocunque tandem numero fuerint, sub mensuram cadunt: Hanc autem, nec metiri, nec numerare quisquam potest. Quocirca fieri non potest, ut quod mensuræ subijcitur, id quod nulla mēsurā comprehendi potest, superet.

Huiusmodi verbis ad consolandum accommodatis, ipsius animum leniens, ac velut excastrans, eum ad bonā spem reuocauit. Deinde Pater extensis manibus gratias ipsi agebat, ac bene precabatur, diemq; eū, quo ipse in lucem editus esset, laudibus efferebat, his verbis utens: Dulcissime fili, fili inquam, qui non tam meus es, quam cœlestis Patris, quamnam tibi gratiam referam? quibus te benedictionibus prosequar? quas Deo tua causa gratias agā? Pericram enim, ac tua opera inuentus sum. Peccato mortuus eram, & reuixi. Hostis & perduellis Dei: & in gratiam receptus sum. Quid igitur tibi pro his omnibus rependam? Deus est, qui satis amplis præmiis te remunerari queat. Hoc sermone habito, cum charissimum filium
sepius

Luc. 15.

*Psal. 30.
 Iosaphat
 exequias*

læpius exosculatus fuisset, ac deinde Patri exhibitas preces fudisset, atque, *In manus tuas, bunit, collocans corpus*
 ô benigne Deus, *commendo spiritum meum, dixisset, in pœnitentia animam suam eius in monumento*
 domino reddidit.

Filius autem Iosaphat, Patrem mortuum lacrymis profecutus, iustisq; ipsi *inter viros sanctos & penitentia*
 persolutis, corpus eius in piorum virorum sepulchris coadidit. Nec tamen *celicio texit.*
 ipse corpus regia veste obuoluit, sed *Quia vir sanctus pro*
 pœnitentia vestimentis exornauit. Atq; *anima Patris sui de-*
 ipse in sepulchro stans, ac manus in cœlum tendens, lacrymasq; ex oculis *functi ora-*
 uii instar profundes, his verbis ad deum *tionem sua-*
 clamauit.

Gratias tibi pro deus rex gloriæ, qui *dit, infertur*
 solus potens, & immortalis es, quoniam *orationes*
 orationem meam minime despexisti, *uiuorum,*
 nec lacrymas meas pro nihilo duxisti: *iuuare ani-*
 verum seruum tuum, ac Patrem meum, *mas mor-*
 à scelerata viuendi ratione auocatū, ad *tuorum.*
 te omnium Saluatorem pertrahere voluisti, eum videlicet ab idolorum errore abducens, atque ipsi hoc donans, ut te Deum verum, ac benignum intelligeret. Ac nunc, ô domine Deus, cuius bonitatis pelagus peruestigari nequit, in loco pascuæ, in loco refectio- nis, vbi vultus tui lux plendet, eum colloca: nec antiquarum ipsius iniquitatū

recordare, sed pro ingenti tua misericordia peccatorum ipsius chirographū dele, ac debitorum ipsius chartas conerce, sanctosque tuos, quos & igni & gladio de medio sustulit, cū ipso in gratiam reduc, eisq; ne ipsi infensos & iratos sese præbeant, impera. Omnia quippe tibi omniū Dominoabilia sunt, hoc vno excepto, quod, quin te eorum, qui sese ad te cōuertunt, misereat, facere non potes. Misericordia enim tua, in omnes diffusa est: atque ijs, à quibus inuocaris, salutem affers, Domine Iesu Christe: quoniam decet te gloria in sæcula. Amen.

*Psal. 78,
Deo impos-
sibile est
pœnitentiū
non mise-
reri.*

*Tu qui di-
eis āniuer-
saria mor-
tuorum,
tricenaria*

*et septena-
ria orandi
pro defun-
ctis, esse cu-
pidorum
sacerdotū
inuenta
nota hic ob-
seruari se-
ptem dies
in funden-
dis precib⁹
pro Patre
mortuo.*
Matth. 7.

Huiusmodi preces & orationes Deo offerrebat, septem dies à sepulchro omnino non discedens, nec cibi quicquam aut potus admittens, nec rursus somno corpus recreās, verū & lachrymis solum rigans, & cum luctibus omnem orationis facultatem superantibus in oratione perstans. Octauo aurem deniq; die in palatium reuersus, opes omnes ac pecunias pauperibus distribuit: adeo vt nullus iam, qui rerum inopia preme-retur, superesset. Paucisque diebus in huiusmodi ministerio exactis, omnes thesauros exhaust: id videlicet agens, ne angustam portam introire paranti pecunia;

cuniarum moles impedimentum afferret.

IOSAPHAT QUADRAGESIMO

ab obitu patris die regno suo Barachia cedit, suisq; valere iussis, in solitudinem se confert.

CAPVT XXXVI.

AT verò quadragesimo à paterni obitus die memoriam ipsius celebrans, magistratus omnes ac militaris classis & plebei ordinis haud paucos conuocat: atq; in regio throno sedens, cunctis audiētibus, hanc orationem habuit: En, vt ipsi cernitis, Abenner Rex ac Pater meus, haud secus ac pauperum quiuis, mortem obiit. Ac nec diuitiæ, nec opes, nec regia gloria, nec rursus ego Patris amantiſſimus filius, nec reliquorum ipsius amicorum ac cognatorū quisquā opem ipsi & auxilium adferre, atque ab inuitabili sententia ipsum eximere potuit: verū ad illud tribunal, vt præsentis vitæ rationem reddat, proficiscitur, neminem omnino, qui ipsi opituletur, secū ducens, ijs duntaxat exceptis (quæcunque tandem illa fuerint) quæ ab eo gesta sunt. Hoc autem ipsum quoq; omnibus, qui mortalem naturam nacti sunt, contingere natura cōparatum est: neque aliter fieri potest.

Ecce & quadragesimo dies obſeruatur in memoriã obitus Patris.

Oratio Iosaphat.

§ 4

Nunc

Nunc igitur audite me, o filii ac fratres, plebs domini, ac sancta hæreditas, quos Christus deus noster pretioso sanguine suo redemit, atque à veteri errore, & aduersarii seruitute in libertatem vindicauit. Vos meam inter vos vitæ rationem nostis: nempe quod, ex quo tempore Christi cognitionem conlecutus, diuinoque beneficio ipsius seruus effectus sum, omnibus aliis rebus contemptis, atque odio habitis, ipsius dūtaxat cupiditate flagraui: idq; vnum mihi in votis fuit, vt ex huius vitæ tempestate, atque inani perturbatione, ac tumultu egressus, solus cum ipso solo consuetudinem haberem, atque in summa animi tranquillitate Deo meo ac Domino seruirem. Verum me Patris mei in diuersum nitentis voluntas retinuit, præceptumque illud, quod patribus honorem haberi iubet. Vade Dei gratia & adiumento incassum minimè laboraui, nec huiusmodi dies frustra consumpsi: verū & illū, & vos omnes, Deo conciliaui, cumq; solū Deū verum, ac rerum omnium dominū cognoscere docui, nō quidē ego istud faciens, sed gratia Dei mecū, qui me etiā, è superstitioso errore atq; idolorū cultu eripuit, ac vos, o plebs mea, graui & acerba captiuitate liberauit.

Iam

1.50

Iam igitur tempus est, ut ea, quæ Deo pollicitus sum, expleam. Tempus, inquam est, ut, quod ipse me ducet, proficiscar, eaque vota, quibus me ipse obstrinxi, persoluam. Nunc itaque vobiscum ipsi considerate, quem vobis præesse, ac regnum obtinere velitis. Iam enim in Domini voluntate perfecti estis: nec quicquam ex ipsius præceptis vobis occultum est. In his ambulate, nec vel ad dexteram, vel ad sinistram declinare. Ac Deus pacis velim sit cum omnibus vobis.

Hæc ut plebs audiuit, tumultus statim ac strepitus, ingensque clamor & confusio exorta est, plorantibus omnibus, atque orbitatem suam deplorantibus. Quin etiam præter luctus & eiulatus illud etiam iureiurando affirmabant, sese illum minimè dimissuros, sed retenturos, nec secedendi potestatem vlllo modo ipsi facturos. Sic clamante populo, atque omnibus magistratibus, excipiens Rex, populares compescit, silentiumque ipsis imperat, seq; illorum contentioni cedere, atque obtemperare asserens, eos, quamuis alioqui incoerentes atque eiulatus signa in genis ferentes, domum remittit. Ipse autem unum ex Principibus (quem ipse, tum pietatis

*Premium
publica
confessionis
Dei.
Iosabat
Barachia
regnum
offere.*

pietatis, tum vitæ sanctitatis nomine, pluris omnibus faciebat, admirationeque prosequeretur, hoc est, Barachiam, cuius etiam superius, cum Nachor Barlaamum se esse simulans cum Philosophis disputavit, verba fecimus, quemque solum zelo diuino penitus flagrantem ab ipsius partibus stetit, atque ad disputationem aduersus illos in eundem paratum fuisse diximus) hunc inquam remotis arbitris assumptum, blandè ac leniter allocutus est, obnixisque precibus, ut regnum acciperet, atque in timore Dei plebem suam regeret, obsecrabit: quo ipse ad expetitum iter se accingeret.

Ut autem eum reuertens, atque istud omnino repudiâtem, vidit, hisque verbis utentem: O Rex, quàm istud tuum iudicium iniquum est, quàm tuus sermo diuino mandato parum consentaneus: Nam cum proximum non secus ac te ipsum amare docearis, qua ratione sarcinam eam, quam tu abijcere studes, mihi imponere festinas? Nam si regio munere fungi bonum est, ipse quod bonum est retine. Sin autem offendiculum istud ac scandalum animi est, quid mihi illud obijcis, ac me in fraudem inducere cupias?

*Piacentia
de regni
fuga.*

Vt,inquā, cum his verbis vtentem, & asseuerantem vidit, cum eo quidē colloqui destitit: ipse autē intempesta nocte Epist. ingenti sapientia plenam, atque ad omne pietatis genus impellentem, ad populares suos exarat, nempe quam de Deo sententiam tenere, quam ipsi vitam, quas laudes, quas denique gratiarum actiones offerre deberent, præscribens. Ac postea, ne quemquam alium præter Barachiam ad regiam dignitatem admitterent, prohibebat. Hac Epist. in cubiculo suo relicta, inscientibus omnibus egreditur.

Nec tamen efficere potuit, vt ipse discessus ad extremum vsq; incognitus esset. Nam simulatq; illuxit, ea res audita perturbationem ac luctum plebi attulit: omnesq; summa celeritate ad eū inuestigandum perrexerunt, ipsius fugam omni ratione occupare cogitantes. Quo etiam factum est, vt studium ipsis frustra minimè cesserit. Nā cum itinera omnia occupassent, ac montes omnes obsedissent, inuiasq; valles peragrassēt, in torrente quodā ipsum manus in cœlum tendentem, ac sextę horæ precationem persoluentem inuenerunt.

*Iosaphas
extensis
manibus
orationem*

Cōspecto autē eo, circumfusi statim, cū lachrymis eum obsecrabant, ac dis-

§ 6 cœlum

*Sexta hora
persolvens
inuentus.*

cessum ipsi obiectabant. At ille, Quid, inquit, inanem laborem suscipitis? Nec enim est, quod vos me Regē, vltra habituros esse speretis. Nihilo secius tamen eorum ingenti contentioni cedens, ad palatium reuertitur, coactisque in vñ omnibus, quid in animo haberet, declarauit, ac postea interposito etiam iurando sermonem confirmauit, nēpè se posthac ne vnum quidem diem cum ipsis fore. Ego enim, inquit, me erga vos ministerio persolui sum, nec quicquam prætermisi, nec subterfugi, quos minus annūciarem vobis, ac docerem testificans omnibus in Dominum nostrum Iesum Christum fidem, ac pœnitentiæ viam ostendens. Ac nūc ego viam hanc in eo, quam iam pridem expetebam, nec vltra faciem meam, quisquam vestrum videbit. Quapropter, vt diuini Apostoli verbis vtar, confestor vos hodierno die, quod mundus ego sum à sanguine omnium vestrum. Non enim subterfugi, quominus annūciarem vobis consilium Dei.

Act. 20.

Hæc illi audientes, ac sententiæ ipsius firmitatem exploratam habentes, nempè quod eum à suscepto consilio reuocare minimè possent, orbitatem quidem

quidem suam deplorabant, nec tamen
 villo modo eum de sententia deduce-
 bant. Tum autem Rex Barachiam il-
 lum, de quo supra locuti sumus, manu
 tenens, Hunc, inquit, ô fratres, hunc
 vobis Regem creo. Cumq; ille eiusmo-
 di rei vehementer obluſtaretur, inui-
 tum eum ac repugnantē in regio thro-
 no collocat, ipsiq; capiti diadema
 imponit, atque annulum regium ipsi
 in manum præbet. Atque ad Orientem
 stans, pro Rege preces fudit, hoc vide-
 licet à Deo postulans, vt Dei fidem cō-
 stanter teneret, ac Christi mandatorū
 iter ab omni flexu alienum inueniret.
 Adhæc pro Clero etiam atque vniuer-
 so grege precatuſ est, opem videlicet &
 auxilium ac salutem ipsis à Deo petēs,
 atque, vt quicquid ipsi postularent, ad
 vtilitatem moderaretur.

Hac oratione habita, conuersus ad
 Barachiam, ait: En tibi frater, hoc præ-
 cipiam, quod Apostolus testatus est. At-
 tende tibi ipsi, & vniuerso gregi, in quo
 te Spiritus sanctus Regem posuit, vt
 Christi populum, quem proprio san-
 guine acquisiuit, regas. Et quemadmo-
 dum Deum ante me cognouisti, eumq;
 puro animo & conscientia coluisti, ita
 nunc quoq; maiori studio in hoc incū-

Oratio Iosa-
phat ad Ba-
rachiam.

Act. 20.

Reges intel-
ligite, erudi-
mini qui in-
dicatister-
ram.

§ 7 bc, vt

*Magnos
magna ma-
nent præ-
mia aut
pana
Simile,*

be, vt ipsi vite tue rationes probes. Quò enim maius à Deo imperium consecutus es, eo quoq; maiora ipsi rependas oportet, Ac proinde gratitudinis debitum ei, cuius beneficijs auctus es persolue, sancta ipsius præcepta custodiens, atq; ab omni via in exitiũ ducente deflectens.

*Priuatus
peccans
se tantum
Rex ladit
omnes.*

Vt enim in ijs, qui nauigant, cum nauta quispiã peccat, exiguum ijs, qui simul nauigant, detrimentum affert: cùm autem gubernator, vniuersæ nauis exitium accersit: ita etiam in regnis vsu venit, vt cùm quispiam eorum, qui subsunt, peccat, non tam alium, quàm se ipsum lædat, sin autem Rex ipse peccet, totum regnum labefactat, ac detrimento afficit. Quapropter, vt ingentes rationes redditurus, si quid eorum, quæ opus sint, prætermiseris, magno studio, magnaq; cura te ipsum in bono custodi: Voluptatẽ omnem ad peccatum te pertrahentem odio insectare. Ait enim Apost. *Pacem sectamini cum omnibus, & sanctificationem, sine qua nemo videbit Deum.* Rerum humanarum circulum animaduerte, quo pacto videlicet in orbem voluatur, alias atq; alias alio atq; alio modo eas ferens, ac torquens. Illudq; stude, vt in varia earum mutatio-
ne

Heb. 12.

ne pium animum constanter retineas. Siquidem vnà cum rebus commutari, dubiè atq; instabilis mècis argumentū est. Tu verò fac in virtute firmus sis, ac prorsus stabilitus. Ob temporariam & caducam gloriã inani tumore minimè insolesce: verùm repurgato animo na. *Humilitas.* turæ tuæ vilitatem cogita, virtutisq; huius breuitatem atq; adiunctam carni mortem cogita. Hæc enim si consideres, in superbiam haud quaquam incidēs, sed Deum verum ac cælestem Regem metues, sicq; præclarè ac feliciter tecum agetur. *psal. 127.* Beati enim, inquit ille, omnes qui *psal. 127.* timent Dominum: qui ambulant in vijs eius: *psal. 127.* Acrursum: *psal. 127.* Beatus vir qui timet Dominum: in mandatis eius volet nimis. *psal. 127.* Quanam autem præ cæteris præcepta tibi seruanda sint, audi: *Luc. 6.* Beati misericordes: quoniam ipsi misericordiam *Timor Dei* consequentur. *Misericordia.* Acrursum: Estote misericordes, sicut & Pater vester cælestis misericors est. Hoc enim præceptum ab ijs potissimum exposcitur, qui in summo imperio constituti sunt.

Ac sanè q magnā potētiā nactus est, Quoniam eum, à quo huiusmodi potētiā accepit, pacto quis pro virib⁹ imitari debet. Hac porò in piã Deum re Deū maximè imitabitur, si misericordia nihil potius antiquiusque habeat. *imitetur.*

Huc

Huc accedit, quod subditos, nihil aliud què ad benevolentiam allicit, vt beneficij gratia egētibus concessa. Nam obsequium illud, quod ex metu oritur, adumbrata est adulatio, per fictum honoris vocabulum eos, qui animum ipsi adiiiciunt, ludificans ac circumscribens. Atq; is, qui inuito animo paret, oblata occasione seditionem excitat: qui autē benevolentiae vinculis constrictus tenetur, firmam ei, qui rerum potitur, obedientiam praestat.

*Quales erga
alios fueri-
mus, talis
erga nos
Deus erit.*

*Da & dabi-
tur.*

*Dimitte &
dimittetur.*

Quæ cum ita sint, da operam, vt egentibus facilis ad te accessus sit, ijsq; qui inopia conflictantur, aures tuæ pateant: vt tu quoq; apertas Dei aures inuenias. Nam quales nos ipsos conseruis præbuerimus, talem etiā erga nos Dominum nanciscemur: & quemadmodum audierimus, audiemur, & quemadmodum viderimus, à diuino & omnium rerum conspectore oculo videbimur. Quamobrem ante misericordiam, misericordiam conferamus: vt simile per simile recipiamus.

Quin etiam aliud quoq; præceptum cum superiore isto coniunctum, ipsiq; cognatum audi. Dimittite, & dimittetur vobis. Quod si non remiseritis hominibus delicta ipsorum, nec Pater vester celestis peccata vestra vobis remittet. Ob

idq;

idq; ne iis, à quibus offensus fueris, iniuriam memoré te præbeas : verum cum ipse peccatorum tuorum veniam postules, iis etiã, qui in te peccat, ignosce. Remissioni enim remissio rependitur: & si cum nostris conseruis in gratiam redeamus, Dominus quoq; suã in nos iracundiam comprimet. Ac contra nostra aduersus eos, qui aliquid in nos admiserunt, sæuitia hoc efficit, vt peccatis nostris nulla venia tribuatur. Quemadmodum audis quidnam illi, qui decem talentorum millia debebat, acciderit, nempe quod ob suam in cõseruum crudelitatem tanti debiti exactiõnem sibi ipsi renouarit. Quare magnopere nobis prouidendum est, ne hoc quoq; nobis vsu veniat. Quin potius debitum omne remittamus, atq; omnem iram è pectore eiiciamus: vt nobis quoq; multa nostra debita remittantur. Præter hæc omnia, ac præ omnib. reb⁹, bonum depositum custodi, hoc est piã fidei doctrinã, in qua institutus & eruditus es. Illudq; caue, ne vllũ hæresis zizanium in vobis enascatur: verum purum ac doli expers diuinum semen cõserua, vt vberem atq; amplam segetem Domino exhibeas, cū ad exposcendam rerum ab vnoquoque in vita gestarum rationem, consentaneamq; actionibus,

Matth. 18.

2. Tim. 1.

*Hæreticum,
denita.*

nostris mercedem referendam veniet.

Matth. 13. Quo quidem tempore *iusti fulgebunt sicut Sol*: sceleratos autem caligo ac sempiterna ignominia obruet. Ac nunc ô fratres, Deo vos commendo, & verbo gratiæ ipsius, qui potense est, superædificare, & dare vobis hæreditatem in sanctificatis omnibus.

Act. 20.

Positis genibus rursus oravit cum lachrymis.

Affectus Subditorum in Regem.

Hæc cum dixisset, positus genibus suis, quemadmodum scriptum est, cum lachrymis rursus oravit; atque cõuersus Barachiam, quem Regem designarat, omnesque eos, qui magistratu fungebatur, exosculatus est. Tum verò res lachrymis sanè digna contigit. Omnes enim ipsum circumstantes (non secus ac si hoc duntaxat viuerent, quod cum eo essent, ac simulatque ab eo desungerentur, vitam amissuri essent) quid non dicebant, quod ad ciendam misericordiam pertineret? aut quid relinquebatur, quo eorum luctus augeri posset? Ipsum exosculabantur, & complectebantur, mentisque impotes præ dolore erant. Vt nobis, clamabant, quàm graui calamitate opprimimur? Dominum eum appellabant, patrem, salutis authorem, bene de se meritum. Per te, inquebant, Dei cognitionem accepimus, errore liberati sumus, ab omnibus malis cõquie-

uimus. Quid iam nobis post discessum
 tuum futurum est? Quænam mala nos
 arripient? Hæc cum diceret, pectora fe-
 ricbant, eamque, quæ eos inuaserat, ca-
 lamitatem deplorabant. At ille conso-
 latoria oratione ingentem eorum eiu-
 latura comprimens, illud pollicebatur,
 se (quoniam corpore iam non poterat)
 spiritu cum illis fore. Hoc sermone ha-
 bito, spectantibus omnibus è palatio ex-
 cedit: ac statim omnes desperato reditu
 eum sequebantur, atque ex urbe, ut quæ
 iam conspicerè minimè possent, profu-
 giebant. Posteaquam, autem ciuitate
 egressi sunt, vix tandem atque ægrè,
 acrius eos ipso admonente, atque et-
 iam asperiores interdum obiurgatio-
 nem adiungente, ab eo distracti sunt,
 atque inuiti reuertebantur, identidem
 oculos reflectentes, ac pedibus inter
 ambulandum offendentes. Nonnulli
 autem ex ijs, qui feruentiori animo
 præditi erant, lugentes eminus ipsum
 sequebantur. quoadusque nox oborta
 eos inter se disiunxit.

*Diuellun-
 tur ab in-
 uicem.*

I O S A P H A T P E R S O L I T V -
*dinem iter faciens, herbis duntaxat vi-
 titat: ac diabolicas tentationes
 Crucis signo propulsat.*

CA-

CAPVT XXXVII.

Generos^o igitur ille vir ex aula egressus est, perinde lætus atq; alacris, ut cum quispiam è longinquo ac diuturno exilio in patriam se refert. Atque externè quidem eas, quibus uti solebat, vestes gerebat, internè autem cilicium illud, quod Barlaam ipsi dono dederat. Porrò nocte illa in pauperis cuiusdam viri domunculam se conferens, vestes eas, quibus indutus erat, abiicit, postremumque illud beneficium egentibus tribuit. Cumq; ad hunc modum, cum illius, tum multorum aliorum pauperum precibus, Dei opem atque auxiliū sibi acciuisset, eiusque gratia & præsidio, tanquā salutis vestimento ac lætitiæ pallio sese induisset, ad solitariam vitam excessit, non panem, non aquā, non quidquam aliud ex iis, quæ ad vitæ necessaria sunt, secum ferens, nullumq; aliud indumentum gerens, præter asperum illud cilicium, de quo paulo ante mentionem feci.

Etenim singulari quodam desiderio, ac diuino immortalis Regis Christi amore saucius, toto animo in id quod amabat incumbere, totus extra se raptus, ac diuinitus immutatus, Deique

*Vestes dat
pauperibus.*

*Idem fecit.
S. Ignatius.*

charitate omni ex parte correptus. *For- Cant. 8:*

tis enim, inquit ille, sicut mors dilectio.
 Tantam videlicet ipse ex diuino amo-
 re temulentiam contraxerat, tantaque
 sitiæstuabat, instar scilicet illius, qui
 dicebat. *Quæadmodum desiderat ceruus Psal. 41.*
ad fontes aquarum, ita desiderat anima
mea ad te Deus. Sitiuit anima mea ad
Deum fontem viuum. Et quemadmo-
 dum anima illa, quæ huiusmodi chari-
 tate vulnerata erat, in Cantico Canti- *Cant. 2.*
 corum, ait, *Vulnerata charitate ego sum.*
Acrursum: Ostende mihi faciem tuam,
& fac me audire vocem tuam, vox enim
tua dulcis, & facies tua decora.

Huiusce omni sermone præstantio-
 ris pulchritudinis Christi desiderio, *Christi a-*
 tanquam igne quodam in pectore ac *mor difficul-*
 cepto, Apostolorum chorus, ac Marty- *tates omnes*
 rum agmina, omnia ea, quæ oculis cer- *superat.*
 nuntur, contempserunt, atque omni
 huic fluxæ & caducæ vitæ innumera
 tormentorum & mortis genera prætu-
 lerunt, diuinæ pulchritudinis amore
 flagrantes, atque ingentem Dei Verbi
 erga nos amorem cum animis suis re-
 putantes. Hunc ignem cum præclarus
 etiam, ac corpore quidem nobilis, cæ-
 terum longè nobiliore ac magis regio
 animo præditus vir in seipso accepisset.

ter-

terrena omnia prorsus aspernatur, oēs corporis voluptates proculcat, opes & gloriam, atque humanos honores pro nihilo ducit, diadema & purpuram abiicit, arenarum telis viliora ea existimans, atque ad omnia dura & acerba monasticæ vitæ studia prompto animo sese tradit, illud Psalmistę clamans, *Ad-*

Psal. 62. ha sit anima mea post te, ô Christe: suscipiat me dextera tua.

Cumque ad hunc modum, oculis à tergo minimè contortis, in intimam solitudinem se contulisset, atque caducarum rerum confusionem, tanquam molestissimam quandam sarcinam, & catherenam excussisset, spiritu lætabatur, coniectisque in Christum, cuius desiderio ardebat, oculis, ad eum, tanquam ad præsentem, atque ipsius vocem audientem clamabat, eumque alloquebatur, his videlicet verbis utens. Ne iam, quæ so, ô Domine, oculus meus huiusce vitæ bona videat? nec præsens vanitas mentem meam à suscepto itinere abstrahat. Verùm, Domine mi, oculos meos spiritualibus lachrymis imple, gressusque meos dirige, famulumque tuum Barlaam mihi commōstra. Mihi, inquam, eum, per quem mihi salus parata est, ostende; ut solitariæ ac monasticę
vitæ

vitz sinceritatem per ipsum addiscam, ac non ob hostilis belli imperitiam in fraudem inducar. Da mihi, Domine, viam meam nancisci, per quam te adipiscar : quoniam anima mea tui desiderio faucia est : teque salutis fontem ardentem sitit.

Hæc secum perpetuò voluebat, atq; ad Deum loquebatur, per orationem, ac sublimissimam contemplationem, ipsi sese coniungens. Atque ita contento gressu, coeptum iter exequebatur, ad locum eum, in quo Barlaam degebat, peruenire contendens. Herbis porrò ijs, quæ in deserto existebant, alebatur. Neque enim, vt iam à me commemoratum est, præter corpus ac pânos illos, quibus indutus erat, quicquam aliud secum ferebat.

Cæterùm cum exiguum, ac nullius omnino momenti victum ex herbis sibi pararet, a quæ penuria prorsus laborabat : quod videlicet solitudo illa aquæ expers esset. Cum igitur Sole iam sub meridiem vehementer ardente iter faceret, vehementius ob æstum in arida regione siti flagrabat, atque extrema & grauißima ærumna vexabatur. Verùm cupiditas naturam vincebat, ac fitis ea diuina

Vide sancti viri paupertatem & abstinentiam.

Sitis tentatio grauis.

diuina, qua afficiebatur, sitis aqua flammam minuebat.

*Quibus
diaboli tenta-
tionibus
impetitus
fuerit Io-
saphat.*

At verò ille boni inimicus & inuidus diabolus, huiusmodi animi institutum, atque vsque adeo ardentem ipsius erga Deum charitatem indignissimo animo perspiciens, multas ipsi in solitudine tentationes excitabat, regiam nimirum ipsius gloriæ, splendidissimaque satellitum manus, qua ipsius latus cingi solebat, atque amicorum item & æqualium memoriam ipsi refricans: illudque item ipsi ob animum proponens, omnium animas ex ipsius anima pendere: ac reliquas denique alias huiusce vitæ oblectationes ipsi obiciens. Ac deinde virtutis asperitatem, atque ingentes eius sudores ipsi proponebat: corporis item imbecillitatem & inexpertas atque insuetas ærumnas, & temporis longinquitatem, ac præsentem sitis oppressionem, quodque nulla ex parte consolatio vlla ipsi expectanda esset, aut tanti laboris, tantæque fatigationis finis. Ac denique ingentem in ipsius animo, quemadmodum quodam loco de magno Antonio proditum est, cogitationum puluerem commouebat.

*Cogitationum pul-
uis.*

Vt autem ad labefactandum ipsius animi institutum imbecillum hostis il-
le se

le se vidit (Christum enim ipse sibi ob animum proponens, atque ipsius desiderio inflammatus, speque egregie confirmatus, ac fide subnixus, illius instinctus & consilia pro nihilo ducebat) pudore suffusus est, utpote ad primum, ut dici solet, impetum prostratus. Quapropter alteram viam inire cepit. multas quippe ipse vitij semitas habet: ac variis spectris eum euertere atque in metum conicere nitebatur. Nonnunquam enim ater ipsi, ut est, apparebat. Nonnunquam rursus districtum gladium tenens, in eum impetum faciebat, seque eum, nisi quamprimum ab instituto resiliret, percussurum minabatur. Quandoq; rursus variarum bestiarum formam subibat, aduersus ipsum rugiens ac perquam horredum mugitum & strepitum edens: atque etiam in draconis & aspidis & reguli formam sese subinde immutabat. At præclarus ille ac strenuissimus pugil tranquillo animo consistebat, ut qui Altissimum perfugium suum posuisset. Ac mente excubans, pestiferumque spiritum irridens, dicebat: Non me fugit, ô impostor, qui nam sis, qui hæc in me excites: nimirum qui iam inde ab initio mortalium generi perniciem moliaris, nec vnquam

*Mille artis
nocendi,*

Psal. 90.

T improj

improbitali studere, ac nocuentum
 inferre desinas. Ac sane quam pol-
 chre tibi hic habitus quadrat? Nam hoc
 ipso, quod bestias & reptilia imitaris,
 mentis tuæ feritatem & peruersitatem,
 voluntatisque ad noxam ac pestem in-
 ferendam promptitudinem demōstrat.
 Quid igitur, ô miser, ea aggredieris, quæ
 conficere non potes? Ex quo enim hæc
 artes, a quæ hæc spectra à tua improbi-
 tate proficisci comperi, nulla iam
 hinc sollicitudine afficior. *Dominus mi-
 hi adiutor: Grego despiciam inimicos meos.*
Et super aspidem & basiliscum, quorum
tu similitudinem expressisti, ambula-
bo: atque Christi potentia corroboratus,
leonem & draconem conculcabo. Confun-
dantur & erubescant omnes inimici mei,
confundantur & erubescant valde veloci-
ter.

Psal. 17.

Psal. 90.

Psal. 6.

Hac oratione utens, Crucisque signo
 hoc est, in uictis armis seipsum cingens,
 omnia diaboli spectra irrita reddidit.
 Confestim enim bestię ac reptilia instar
 fumi euanuerunt, & sicut fluit cera à fa-
 cie ignis. Ipse autem Christi potentia
 confirmatus, læto animo proficisceba-
 tur, Deoque gratias agebat.

Psal. 67.

At etiam complures ac variæ bestię,
 variique

uariique generis serpentes & dracones, quos solitudo illa nutrebat, ipsi occurrentes, non iam per inane spectrum, sed re vera ab ipso cernebantur. Ex quo efficiebatur, ut metus quidem ac laboris via plena esset, ipse autem vtrumque animo & cogitatione superaret. Nam & metum charitas, ut Scripturæ verbis vtar, foras mittebat: & laborem cupiditas leuabat. Ad hunc itaque modum cum multis & variis calamitatibus, & ærumnis per dies haud paucos colluctatus, ad Senaaritidem illam solitudinem, in qua Barlaam habitabat, peruenit. Vbi etiam aquam nactus, siccis flammam restinxit.

1. IOAN. 4.

IOSAPHAT BARLAAMVM
tandem inuenit, ac cum eo per multos
annos vixit.

CAPVT XXXVIII.

IOSAPHAT autem biennium integrum in hac vastissima solitudine mansit, huc atque illuc oberrans, nec Barlaamum inueniens: Deo nimirum hinc quoque animi ipsius firmitatem ac strenuitatem explorante. Ac sic, sub dio degens, tum æstu conflagrabat, tum frigore obrigebat, præstantissimum illum

T 2

lum

lum senem velut quēdam ingentis pretij thesaurum quærere nunquam intermittens. Multas porrò pestiferorum spirituum tentationes, ac multa prælia sustinebat, multosq; item labores, ob herbarum, quibus de more vi&itabat, penuriam perferebat: quoniam scilicet haec quoq; solitudo ea, vt quæ siccitate laboraret, parca admodum produceret. Verum adamantinus atq; inuictus ipsius spiritus, amore ac desiderio ardens, huiusmodi molestias facilius ferebat, quàm alii voluptates ferre soleant. Quocirca diuina ope minime caruit: verum secundum dolorum ipsius ac laborum multitudinem allatæ à Christo, cuius cupiditate flagrabat, consolationes, tam nouæ, quam diu, animum ipsius exhilarabant.

Psal. 39:

*Gaudium
in cruce.*

Confecto autem biennii curriculo, Iosaphat quidem perpetuo circumibat eum quem expetebat, quærens, atque ad Deum lacrimas fluminis instar profundens, meditabatur clamans, Ostende mihi, Domine, mihi inquam, cum ostende, qui mihi tui Nominis cognitionem, ac tanta bona conciliauit, nec propter peccatorum meorum multitudinem tanto bono me priua: verum hoc concede, vt & ipsius conspectu fru-
ar, &

ar, & idem cum eo religiosæ exercitatio-
nis certamen subeam.

Dei autem favore speluncam quan-
dam inuenit, peruestigata videlicet eo-
rum, qui eo se conferebant, semita: atq;
monachum quendam solitarium vitæ
genus colentem nanciscitur: eumque
maximo cum animi feruore comple-
xus, & osculatus, vbinam Barlaam ha-
bitaret, sciscitabatur. Simulq; ipsi rerum
suarum statum exposuit. Cum igitur
ex ipso, vbi viri illius, quem quærebat,
domus esset, intellexisset, eo quàm ce-
lerrime, non secus ac peritissimus quis-
piam venator feram nactus, se contu-
lit, peragratisque alterius cuiusdam
senis admonitu aliquot passuum mil-
libus, lætus ac spei robore septus in-
cedebat, æque nimirum ac puer, qui
patrem, quem iam pridem non vidit,
breui se conspecturum sperat. Nam *Diuina*
cum diuinus amor animum semel obse-
derit, multo acrior ac feruentior eo esse *ac potentia*
solet, qui à natura manat.

Astat itaque speluncæ foribus, iis-
que pulsatis, Benedic, inquebat, ô pa-
ter, benedic inquam. Vt autem Bar-
laam hac voce audita ex antro egres-
sus est, eum spiritum agnouit, qui

T 3 ob ad-

ob admirandam illam mutationem, quæ à priore illo vultu ac florente iuuenilis ætatis pulchritudine demigrarat, ab externo aspectu vix agnosci poterat, ut qui tum ex solis æstu atrocem contraxisset, & pilis abundaret, ac genas matæ confectas, oculosque alte depresso, & palpebras lachrimarum fluentis undique attritas, atque ingenti famis afflictione perustas haberet. At vero Iosaphat spiritualem patrem statim agnouit, utpote iisdem oris lineamentis præditum. Confestim itaque Senex versus Ortum stans, Deo precem cum gratiarum actione coniunctam adhibuit. Dictoque Amen, in mutuos amplexus statim ruerunt, diuturnam cupiditatem sine vlla satietate expletes.

Cum autem abunde sese complexi fuissent, atque consolutassent, sedentes inter se colloquebantur. Ac sermonem exorsus Barlaam, his verbis usus est: Preclare fecisti, qui huc veneris, dilecte fili, fili inquam Dei, ac cœlestis regni heres per Dominum nostrum Iesum Christum, quem dilexisti, atque caducis & fragilibus bonis non abs re chariorem habuisti: ac prudentis & sapientis mercatoris instar omnibus facultatibus venditis

Matth. 13.

marga.

margaritam pretium omne superantem
emisti, ac thesaurum, qui surripi non
possit, in agro mandatorum Domini
absconditum nactus, omnia dedisti, nec
rei vlli ex iis, quæ iam iamque effluxuræ
sunt, pepercisti, quo agrum illum tibi
comparares. Det tibi Dominus pro flu-
ris & caducis æterna: pro iis, quæ inte-
ritui obnoxia sunt, ea, in quæ nec inte-
ritus, nec vetustas cadit.

Velim autem mihi dicas, charissime
quonam pacto huc accesseris, quique
post discessum meum rerum tuarum
status fuerit, atque tuusne pater Deum
norit, an vero nunc quoque eadem, qua
prius, dementia abreptus, à demonum
fraude atque impostura captivus abdu-
catur. Hæc percontante Barlaamo, Io-
saphat altius repetito sermone, quænam
sibi post ipsius digressum contigissent,
quamque prosperum rebus cursum Do-
minus ad id usque tempus, quo rursus
inter se convenissent, tribuisset, sigilla-
tim exposuit.

Senex itaque hæc audiens, volu-
ptate simul atque admiratione affectus
est, calentesque lacrimas mittens, dice-
bat. Gloria tibi sit Deus noster, qui tui
amore præditis semper præsto es, at-
que ipsis opitulans. Gloria tibi Christe,

rex

rex omnium ac Deus optime, quoniam benigna tua voluntas ita tulit, ut semen illud, quod in serui tui Iosaphat animum iecisti, centuplicatum fructum afferret te videlicet, animarum nostrarum agricola & Domino, dignum. Gloria tibi Paraclete bone ac sanctissime Spiritus: quoniam quam tu sanctis tuis Apostolis gratiam tribuisti, hanc etiam huic impertiendam duxisti: atque ingentem hominum multitudinem ipsius opera superstitioso errore liberaisti, ac vera Dei cognitione illustrasti.

Ad hunc modum Deo ab utroque gratia agebantur: ipsisque ita inter se colloquentibus, ac Dei gratia exultantibus, affuit vespera. Proinde ad orationem consurgentes, consuetum precationum pensum persoluerunt. Ac postea cum cibo recreandum corpus esset, Barlaam magnificam mensam apposuit, spiritualibus videlicet epulis confertam, eius autem consolationis, quæ sensibus percipitur, quam minimum sane participem. Cruda enim duntaxat olera erant, ipsiusmet manibus confita, & excultra, palmæque perpaucæ, quæ in ea solitudine inueniebantur, ac deliciae. Cum igitur gratias

*Barlaam
abstinentia
& ciborum
deliciae.*

gratias Deo egissent, appositisque epulis corpus refecissent, atque aquam e propinquo fonte bibissent, ei rursus, qui manum aperit, & implet omne animal benedictione, gratias egerunt. Ac deinde consurgentes, posteaquam nocturnas preces absoluerunt, spirituale colloquium inierunt, salutares ac celesti sapientia plenos sermones per totam noctem contextentes, quoadusque auroræ exortus ad consuetarum rursus orationum memoriam ipsos reuocaret.

Manfit autem ad hunc modum diurno tempore cum Barlaamo Iosaphat, admirabilem hanc atque humana conditione præstantiorem vitam colens, ac tanquam patrem & præceptorem cum omni obedientia & humilitate ipsum sequens: sic nimirum, ut ad omne virtutis studium exerceretur, atque quonam pacto cum spiritualibus & inuisibilibus spiritibus luctandum esset, edocereretur. Ex quo illud consecutus est, ut vitiosas omnes affectiones extingueret, carnisque affectum spiritui, non secus ac feruum domino, subiiceret, deliciarum omnium animique remissionum obliuione ca-

Psal. 144.

Vigilia & nocturna orationes, & spiritualia colloquia ex more veterum Monachorum.

Vide hereticæ sanctorum Monachorum antiquorum quam arduum institutum, &

T 5

pere-

*amplius no
dicito. Hoc
non faciebāt
antiqui
Monachi.*

*Vigilia &
Oratio.*

*Verummo-
nachi mu-
nus in quo
suum sit.*

Psal. 83.

peretur, somno tanquam improbo mā-
cipio imperaret: Atque, ut breui per-
stringam, tanto studio in solitariae vite
ceteramen incumberebat, ut ipse quoque
Barlaam, qui permultum temporis in
ea contriuerat, miraretur, ipsiusque ac-
crimoniam concederet: Tantulum enim
duri illius atque consolatione carentis
cibi admittebat, ut vitam duntaxat to-
leraret, nec committeret, ut per ultro ac-
ceritam mortem praemiis iis sese orba-
ret, quae virtutum cultui ac studio tribuan-
tur. Sic autem naturam nocturnis excubiis
subiiciebat, ac si nulla omnino carnis &
corporis parte constaret. Oratio porro
perpetuum ipsius studium erat: vniuer-
sumque vitae tempus in spiritualibus ac
caelestibus contemplationibus insume-
batur: adeo ut nec horam unam, imo
nec vllum omnino temporis punctum,
ex quo in ea solitudine habitauit, deper-
deret. Ac sane hoc demum vere mona-
stici ordinis munus est, nunquam a spi-
rituali opere vacuum inueniri. Quod
quidem generosus ille & expedi-
tus caelestis stadii cursor egregie pra-
stitit, atque animi sui ardorem ab ini-
tio ad extremum usque perpetuo conser-
uauit, ascensiones in corde semper di-
sponens, ac de virtute ad sublimiorem
virtutem

virtutem transfiliens, desideriumque desiderio, ac studium studio indefinenter adiungens: quoad tandem ad speratam & expetitam beatitudinem perueni.

BARLAAM IO'SAPHATO
*mortem suam pradicat, eumque consolatur:
 sacrisque operatus, ac Crucis signo
 asunitus, lato animo moritur.*

CAPVT XXXIX.

CVM itaque hoc pacto Barlaam & Iosaphat vna versarentur, ac pulchro inter se certamine cōtenderent, ab omni cura & huiusce vitæ perturbatione immunes, mentemque ab omni confusione purā ac seiunctā habentes, post multos ab ipsis pietatis causa susceptos labores, quodā die Senex accersito spirituali filio, quē per Euangeliū genuerat huiusmodi spiritualē sermonē aggressus est.

Iam pridē, o amice Iosaphat, te in hac solitudine habitare oportebat, atq; hoc mihi oranti Christus de te pollicitus fuerat, fore, vt te ante extremū vitæ diē viderē. Vidi itaq; quē admodū cupiebā: vidi in quā te à mūdo & mundi rebus auulsum, ac Christo minime dubio ac vacillanti animo coniunctū, atq; ad perfectā plenitudinis ipsius mensuram progressum.

T 6 sum.

*Barlaamo
collactanea
fuit mortis
cupiditas.*

sum. Nunc igitur, quando quidem mor-
tis meae tempus instat, atque collacta-
nea & mihi aequalis ea cupiditas, quae,
ut cum Christo essem, semper me tenuit,
iam expletur, tu quidem corpus meum
terra conde, puluerique pulverem rede-
de. Post autem ipse in hoc loco hære,
susceptum spiritualis vitæ genus perse-
quens, meaque tenuitatis memoriam
retinens. Vereor enim tenebrosum
dæmonum agmen animo meo pro-
pter ignorantiarum mearum multitu-
dinem impedimentum afferat.

*Optimum
ad laborum
radium vi-
vendum pre-
ceptum.*

Philip. 3.

Tu verò, fili, ne religiosæ exer-
citationis laborem metuas, neque ad
temporis longitudinem, ac dæmonum
insidias elanguescas. Quin potius i-
psorum imbecillitatem, CHRISTI
virtute communitus, audax irride:
ad laborum autem duritiam, ac tempo-
ris diuturnitatem animo ita compara-
to es, tanquam quotidie discessum
è vita expectans, atque eundem di-
em tibi vitæ monasticæ, tum initium,
tum finem esse existimans. Sic semper
ea, quæ à tergo sunt, obliuiscens, at-
que ad ea, quæ à fronte sunt, te ipsum
extendens, ad destinatum persequere,
ad brauium supernæ vocationis Dei in
Christo Iesu, quemadmodum san-
ctus

Etus Apostolus his verbis hortatur: Non ^{2. Cor. 4.}
 deficiamus sed licet is qui foris est ho-
 mo noster corrumpatur, tamen is qui
 intus est, renouatur de die in diem.
 Nam quod momentaneum est & leue
 tribulationis nostræ, supra modum in
 sublimitate æternum gloriæ pondus o-
 peratur in nobis, non contemplanti-
 bus nobis quæ videntur, sed quæ non
 videntur. Quæ enim videntur, tempora-
 lia sunt, quæ autem non videntur, æ-
 terna.

Hæc cum animo tuo reputans, vir
 charissime, viriliter age & confortare, ^{Psal. 116.}
 atque vt egregius miles, id da operam,
 vt ei, qui te militem scripsit, placeas, nec ^{1. Tim. 2.}
 quamuis imbecillitatis ac languoris co-
 gitationes improbas ille spiritus tibi
 immittat, instituti que tui neruos fran-
 gere ac debilitare studeat, ipsius insidias
 pertimescas, illud Domini præceptum
 cogitans, *In mundo pressuram habebitis. IOAN. 16.*
sed confidite, ego vici mundum. Quocirca
 gaude in Domino semper: quoniam i-
 pse te elegit, atque à mundo sciunctum
 ante faciem suam posuit. Ipse autem,
 qui te vocatione sua sancta vocauit, pro-
 pe est semper. *Nihil itaque sollicitus sis: Philip. 4.*
sed in omni oratione atque obsecratione cum
gratiarum actione petitiones tua innotescant

apud Deum. Ipse enim dixit: Non te dereram, nec derelinquam. Hæc itaque in vita duritia ac religiosæ exercitationis vilitate tecum ipse reputans, in animi voluptate versare, Domini Dei nostri memoriam retinens. *Memor enim, inquit, fui Dei: & delectatus sum.*

Psal. 76:

*Remediū
aduersus
vanam
gloriam.*

Luc. 17.

2. Cor. 8.

Cum autem rursus aduersarius aliud in te belli genus excogitauerit, sublimes nempe atque arrogantes cogitationes proponens, regni que terreni gloriam, quam reliquisti, ceteraque, quæ in mundo sunt, tibi in oculis collocans, salutiferam doctrinam clypei instar obtende, dicentem: *Cum feceritis omnia, quæ præcepta sunt vobis dicite: Serui inutiles sumus: quoniã id quod facere dubuimus, fecimus.* Et quidem quis nostrum debitum illud, quo eam ob causam Domino obstricti sumus, quot cum diues esset, propter nos egenus factus est vt nos eius paupertate diuites essemus, & qui à perpeffione immunis erat, vt vitiosis affectionibus nos liberaret, cruciatus subiit, persolvere potest? Quod enim beneficium est, seruum eadem perpeti, quæ Dominus perpeffus sit? At qui nos permultum ab ipsius cruciatibus remoti sumus. Hæc secū reputa, cogitationes destruens, &

acm

omnē altitudinem extollentem se ad-
uersus scientiam Dei, & in captiuita-
tem redigens omnem sensum in obe-
dientiam Christi. Et pax Dei, quæ ex-
uperat omnē sensum, custodiat cor tuū
& cogitationes tuas in Christo Iesu.

2. Cor. 10.

Philip. 4.]

Hac oratione à Barlaamo habita, Io-
saphat infinitam vim lachrimarum
profudit, sic nempe, vt tanquā ex vber-
rimo fonte scarurientes, ipsum pror-
sus, ac terram in qua sedebat, prolue-
rent. Atque ipse, huiusmodi dissidium
deplorans, perquam ardentem ab eo
contendebat, vt postremi illius iti-
neris comitem se adhiberet, nec post
ipsius discessum in mundo iam rema-
neret, his verbis vtens: Ecquid, ô pa-
ter, tui duntaxat, ac non proximi
rationem habes? Quonam autem mo-
do hac in re perfectæ charitatis officio
fungeris (pro eo atq; à Christo dictū
est: *Diliges proximū tuū sicut te ipsum*) cū
tu quidem ad requiem pergas, me au-
tem in oppressione atque ærumna re-
linquas, ac priusquam in religiosæ vi-
tæ certaminibus, vt par est, exercitatus
sim, variasque hostium insidias com-
pertas habeam, ad singularem pugnam
cum ipsis ineundam me obijcias? Ex
quo quidnam aliud contingere potest,
nisi

Deut. 6.]

nisi

nisi ut veteratorum ipsorum artibus proficerent, atque, ut imperitis ac timidis gladiatoribus usu venire solet, sempiternam animarum mortem oppetam? At Dominum, quaeso, roga, atque obsecra, ut me quoque tui est vita discessus socium asciscas, id ut facias, per eam ipsam spem, quam habes, fore, ut laboris mercedem percipias, te obtestor. Hoc, inquam, à Deo precibus contende, ut ne unicum quidem diem post tuum discessum in hac vita peregriner, atque in densissima hac solitudine oberrem.

Hæc cum Iosaphat plorans diceret, Senex placide ac leniter ipsum reprimens, Dei iudicium, inquit, quæ mentis humanæ captum excedunt, oblectari minime debemus. Nam ego, cum de hac re multas ad Deum preces fudissem, eumque, cui nulla vis afferri potest, velut per vim adigere tentassem, ut ne inter nos disungeremur, ab ipsius bonitate hoc didici, minime tibi nunc conducibile esse carnis onus abicere, verum in religiosa exercitatione tandiu permanere, quoad splendidiorum coronam tibi texueris. Nondum enim pro ea, quæ tibi parata est, mercede satis decertasti: verum paulum adhuc labores oportet, ut latus in Domini tui gaudium

diuum

dium intres. Nam ego quidem iam pene centenarius, annos quinque & septuaginta in hac solitudine confeci. Tibi verò, etiamsi nō tanta temporis mora futura est, at certe ad id spatium, ut iubet Dominus, propius accedas necesse est: quo iis nulla ex parte inferioris, qui diei & astus pondus pertulerunt. *Barlaam Centenarius Religiosus 75. annorum. Matth. 20.*

Quapropter, o amice, quæ a Deo decreta sunt, prompto ac lubenti animo accipe. Nam quæ ipse decrevit, quis tandem mortalium dissipare queat? Atque ipsius gratia conseruatus, tolerantiam præsta.

Illud etiam cura, ut aduersus inimicas cogitationes animo excubes, ac mentis puritatem, non secus ac quendam ingentis pretij thesaurum, saluum & incolumen serues, ad sublimiorem actionem & contemplationem in dies te ipsum prouehens: ut illud in te impleatur, quod Dominus amicis suis promissit, his verbis utens: *Mentis puritati magno opere studendum. Ioan. 14.*

Si quis diligit me, sermone meum seruabit, & Pater meus diliget eum, & ad eum ueniamus, & mansionem apud eum faciemus.

Hæc, ac multo his plura, sanctissima illa anima, ac Theologica lingua digna, oculus senex, inærentem ipsius animū leniuit.

Deinde

Deinde ad quosdam fratres, longo intervallo ab ipso distitos, eum amādat, ut ea, quæ ad sacrosanctum sacrificium conficiendum accommodata erant, afferret. Et quidem Iosaphat præcinctis vestibus quam celerrime hoc ministerium exequitur. Verebatur enim ne absente se Barlaam debitum naturæ munus persolveret, ac Domino spiritum reddēs graue sibi detrimentum inferret, siquidem & verborum, & extremarum allocutionum, & orationum ipsius expertus fuisset.

*Barlaam
imminente
morte mis-
sam cele-
brat.*

Cum igitur longinquū illud iter fortissimo animo confecisset, atq; ea, quæ ad sacrosanctum sacrificium opus erāt attulisset, diuinissimus Barlaam incruentum sacrificium Deo obtulit: perceptisq; CHRISTI ab omni labe puris mysteriis, ac Iosaphato item impertitis, spiritu exultauit, sumproque de more cibo, salutaribus rursus sermonibus ipsius animum alere cœpit, his verbis utens: Non iam, charissime fili, nos in hac vita eadem domus ac mensa coniunget. Iam enim ultimam patrum meorū viam ingredior. Quocirca tibi faciendū est, ut per mandatorum diuinorum obseruationem, atque in hoc loco ad extremum vsque vitæ diem commemoratio-
nem

nem, tui erga me amoris specimen exhibeas. sic nimirum vitæ tuæ rationes instituens, quemadmodum didicisti, nec vnquam abiectæ, atque ignauæ animæ meæ memoriam intermittēs. Multum itaque vale, atque in Christo delectare, atq; exulta: quoniam terrena & interitui obnoxia cum sempiternis, & ab interitu alienis bonis commutasti: ac propinqua est operum tuorum merces, ac iam iamque adest, qui mercedem refert. Qui quidem ad inspiciendam eam vineam, quam excoluisti, veniet: tibi que pro ea exulta mercedem amplissimam præbebit. *Fidelis enim sermo, ut clamat diuinus Paulus Apostolus, atque omni acceptance dignus: Si commorimur, & coniuuemus: si sustinemus, & conregnabimus, in sempiterno illo ac finis experte regno incomparabili luce collustrati, atque vere beatæ ac principis Trinitatis illuminatione donati.*

Hæc Barlaam ad vesperam vsque, ac per totâ etiâ noctem, Iosaphato loquebatur, effusissime lachrimanti, atq; huiusmodi disunctione ægerrimo animo ferenti. Iam autem lucente die manus atq; oculos in cælum sustulit, Deoque gratias reddens, hoc sermone vsus est.

Domine

Nota hæretico quoties iteretur mercedis nominis: additur etiam qui operis mercedem refert.

I. Thimo. 2.

Orat. Barlaam mo- Domine Deus meus, qui vbi que præ
rientis. sens es, atque omnia imple, gratias tibi
Psal. 50. ago: quoniam humilitatem meam re-
 sperxisti, atque hoc mihi concessisti,
 ut in orthodoxa tua fide, & mandato-
 rum tuorum via, huiusce peregrinatio-
 nis cursum absoluerim. Ac nunc, opti-
 me Domine, atq; ad misericordiã pro-
 pensissime, in æterna tabernacula tua
 me recipe: nec ea memoria retine, quæ
 vel sciens, vel insciens in te peccaui. Cõ-
 serua autem etiam fidelem hunc seruũ
 tuum, cui me inutilem famulum tuum
 præesse voluisti. Ab omni vanitate atque
 aduersarij vexatione ipsum exime. illud-
 que effice, vt nodosissimis ijs laqueis,
 quos diabolus ad eorum omnium, qui-
 bus salus cordi est, offensionem expan-
 dit, sublimior existat. Omnem impo-
 nis potentiam, omnipotens Deus, à ser-
 ni tui facie dele: atque eas ipsi vires af-
 fer, vt pestiferum hostis animarum ne-
 strarum caput proculcet. Spiritus tui
 sancti gratiam ex alto in eum demitte,
 atq; ad inuisibiles confictus robur ipsi
 adde: vt victoriæ coronam à te conse-
 quatur, ac nomen tuum, ô Pater, ac Fi-
 lij tui, & Spiritus sancti, in ipso celebre-
 tur: quoniam te decet laus & gloria in
 sæcula. Amen.

Hac

Hac precatione habita, cum paterno affectu Iosaphatum complexus, atque oculo sancto exosculatus fuisset, ac sese Crucis signo munisset, pedesque extulisset, ingenti lætitia perfusus, non secus ac si amici quidam accessissent, ad beatum iter, atque ad recipienda beatæ illius vitæ præmia profectus est, senex plane, ac spiritualium dierum plenus.

IOSAPHAT BARLAAMI COR-
pus humo condit: atque in religiosa exerci-
satione perseverans moritur, ac iuxta eum
sepelitur. Postea India Rex eorum cor-
pora in regnum suum honorifi-
centissime trans-
fert.

CAPVT XL.

IOSAPHAT autem summa cum
 veneratione atque eiulatu patrem cõ-
 plexus, lacrimisque abluto ipsius cor-
 pore, atque aspero illo cilicio, quod ab
 eo in aula acceperat, inuoluto, consue-
 tos psalmos recitat, per totum diem ac
 totam noctem simul & canens, & pre-
 riosum beati viri corpus lacrimis ri-
 gans. Postridie autem effosso iuxta spe-
 luncam sepulchro, ac sacro corpore re-
 ueren-

*Ecce quomodo
 ad Iosaphas
 super corpus
 defuncti
 Psalmos re-
 citabat, &
 per totum
 diem ad no-
 ctem canens.*

bat, qui
Christianus
mos est.

Orat. Iosa-
phat ad
Deum.

Psal. 26.

uerenter admodum gestato, spirituale
patrem egregius & charissimus filius
inhumavit, ardentiusq; animo inflam-
matus, atque ad orationem seipsum,
quàm maxime contendens, his verbis
usus est.

Domine Deus meus exaudi orationem
meam, qua clamavi ad te, miserere mei, &
exaudi me, quoniam te ex animo quero,
exquisiuit te anima mea, ne auertas faciē
tuā à me, & ne declines in ira à seruo tuo.
Adiutor meus esto, ne derelinquas me, neq;
despicias me Deus salutaris meus. Quoniā
pater meus, & mater mea dereliquerunt
me: tu autem Domine assumpsisti me.
Legem pone mihi Domine in via tua: &
dirige me in semitam rectam propter inimi-
cos meos. Ne tradideris me in manus tri-
bulantium me: quoniam in te proiectus
sum ex utero. De ventre matris mea Deus
meus es tu: ne discesseris à me. Quoniā prae-
ter te non est mihi adiutor. En in mi-
serationum tuarum abyssu spem anima
mea defixi. Vitam meam gubernas, qui
res omnes conditas sapientiae prouidi-
dentia, omni sermone praestantiori,
moderaris. Et notam fac mihi viam,
in qua ambulem: atque vt bonus ac
benignus Deus, per famuli tui Barla-
am preces ac supplicationes me seruas:
quoniam

Psal. 21.

Psal. 73.

Per famuli
tui Barlaam
preces ac
supplicatio-
nes me ser-
ua: Ergo
sancti post
mortē orant

serationum tuarum abyssu spem anima
mea defixi. Vitam meam gubernas, qui
res omnes conditas sapientiae prouidi-
dentia, omni sermone praestantiori,
moderaris. Et notam fac mihi viam,
in qua ambulem: atque vt bonus ac
benignus Deus, per famuli tui Barla-
am preces ac supplicationes me seruas:
quoniam

quoniam tu Deus meus es, ac te glori- *Et interce-*
fico, Patrem, & Filium, & Spiritum san- *dunt pro*
ctum, in sæcula, Amen. *nobis.*

Hac oratione perfunctus, iuxta se-
pulchrum flens consedit, ac sedens ob-
dormiuit. Atque formidandos illos vi-
ros, quos prius conspexerat, ad se veni-
entes, seq; ad maximum illum & admi-
randum campum ducentes, atq; in illu-
strissimam illam ac splendidissimam ci-
uitatem introducentes, intueri sibi vi-
sus est. Cum autem ipse portam ingre-
deretur, alij ipsi obuiam fuerunt, ingen-
ti lumine perfusi, coronasque eiusmodi
pulchritudine collucentes, quæ nulla
oratione exprimi possit, & quales nun-
quam mortales oculi cõspexerunt, ma-
nibus tenentes. Percontante autem Io-
saphat, cuiusnam essent splendidissimæ
illæ coronæ quas perspiceret.

Tua quidẽ una est (respõderunt illi) *Corona filii.*
tibi ob multas eas animas, quibus salu-
tẽ attulisti, confecta: nũc verò, ob reli-
giosæ vitæ exercitationẽ, cui das operã,
studiosius & accuratius adornata: si qui-
dem strenuo animo eam ad extremum
vsq; peragraris. Altera autem tua quo- *Alterã pa-*
que ipsa est: verum Patri tuo, qui ab *tris.*
improba viuendi ratione opera tua de-
flexit, sinceroque animo respuit, ac se-
scad

se ad Dominum conuertit, eam pre-
beas oportet. Iosaphat autem eam rem
moleste ferre videbatur, Et qui fieri po-
test (inquebat) vt Pater meus vnus dū-
taxat pœnitentiæ gratia, paria mihi, qui
tot ac tantos labores exantlaui, benefi-
cia consequatur.

Hæc vt dixit, Barlaamum confestim
sibi videre visus est, velut probris se inle-
stantem, ac dicentem: Hi sunt, ô Iosa-
phat, sermones mei, quos quondam ad
te habui: nimirum fore, vt cum ad in-
gentes opes peruenisses, non iam libe-
ralis ac profusus esses. Ac tu ob id ver-
bum ancipiti animo eras. Nunc autem
quonam pacto parem tibi honore Pa-
trem esse moleste tulisti, ac non potius
hoc nomine lætitiæ animo concepisti,
quoniam multæ tuæ pro eo fusæ preces
exauditæ sunt? Iosaphat autem pro eo
ac solebat, ad eum dixit: Ignosce pater,
ignosce. Vbi nam autem habites, fac in-
telligam. Tum Barlaam: In hac pulcher-
rissima atque ingenti ciuitate domicilium
nactus sum, in medio vrbis vico, immē-
so lumine coruscanti. Rursum autē Iosa-
phat sibi cū eo agere videbatur, vt ab eo
in ipsius tabernaculum abduceretur, co-
mittereque hospitio exceperetur. Ille au-
tem

tem nondum tempus adesse respondit, ut ad illa tabernacula veniret, quippe qui corporis sarcina adhuc premeretur. Quod si forti animo, inquit, in sancto vitæ genere, velut tibi mandavi, perstiteris, aliquanto post venies, atq; eadem tabernacula & eandem lætitiâ ac gloriâ consequeris, mecumque in sempiternum eris. Experrectus autem Iosaphat, animum illa luce atque omni sermonis facultate sublimiori gloria perfusum adhuc habebat: ac multa cum admiratione, ad grati animi significatiōnem Deum laudibus efferebat.

Manfit autem ad extremum vsq; verè angelicam in terra vitam ducens, ac duriori religiosæ exercitationis genere *Iosaphat 25.* post senis discessum vtens. Nam cum *annorum* anno ætatis vicesimo quinto regnum *regnum* terrenum reliquisset, monasticæq; vitæ *deposuit.* certamen subiisset, quinq; & triginta annos in vastissima ea solitudine, perinde ac si nulla carnis parte constaret, humana *35. annis* conditione sublimiorem vitam egit: *in Erema* sic nempe vt multas quidem hominum *vixit.* animas à pestifero serpente prius abstraxerit, Deoque integras & incolumes seruauerit, eaque in re Apostolicam gratiam consecutus sit, animique etiam inductione martyr extiterit, ac

V

Christum

Christum in regum ac tyrannorum oculis & aspectu fidenti animo confessus sit, vocalissimumque ipsius maiestatis præconem sese præbuerit: multosque; rursus prauos spiritus in solitudine profligarit, omnesque; Christi vi ac potentia superarit, cœlestisque; beneficij atque gratiæ vberrius participans factus sit. Vnde etiam animi oculum ab omni terrena caligine purum habebat, ac futura tanquam præsentia prospiciebat, Christumque ipsi rerum omnium instar erat. Christum expetebat, Christum non tecus ac præsentem cernebat, Christi pulchritudinem nunquam non inueiebatur: iuxta illud Prophetæ, *Proi-*

Psal. 15.

debam Dominum in conspectu meo semper, quoniam à dextris est mihi ne commouear. At rursus: Adhæsit anima

Psal. 26

mea post te: me suscepit dextera tua. Etenim re vera ipsius anima post Christum adhæsit firmissimo nexu ipsi copulata. Neque enim ab admiranda illa operatione descinit: nec religiosę suę exercitationis regulam immutauit. Quin potius ab initio ad finem usque, atque ab incunte ætate usque ad tam provecctam ætatem eandem animi alacritatem retinuit: imò, ut rectius loquat, ad incrementum quotidie virtutem pro-

cessit, ac puriorem diuino beneficio
contemplationem consecutus est.

Deniq; cū ad hunc modū vixisset, &
vsque adeo dignam vocatione sua o-
peram, ei à quo vocatus fuerat, reddi-
disset, mundumque sibi ipsi ac se ipsum
mundo crucifixisset, ad Deum pacis in
pace migrat, atque ad Dominum, cu- *Mors Iosa-*
ius perpetua cupiditas eum tenuerat, *phat.*
proficiscitur, vultuique Domini purè
ac sine vllius rei interposito apparet,
eaque iam ipsi præparata gloriæ coro-
na coronatur, idq; diuinitus consequi-
tur, vt Christum cernat, cum Christo
sit, Christi pulchritudine perpetuò ex-
ultet, in cuius manus commendata a-
nima, ad viuorum regionem transijt, *Psal. 41.*
vbi epulantium sonus, vbi latantium
habitatio est.

Præclarum autem ipsius corpus vir
quidam sanctus, qui non longe ab eo
habitabat, quiq; iter ipsi ad Barlaamum
prius commonstrarat, diuino quodam
admonitu, ea ipsa hora, qua morte fun-
ctus est, affuit, eo sacrosanctis cātibus
ornato, profusisq; lachrimis, quæ ipsius
erga Iosaphat amoris indices essent, a-
lijsq; omnibus rebus, quæ apud Chri-
stianos in more atque instituto posita
sunt, confectis atq; absolutis, in patris

Barlaami monumento cum condidit. Par siquidem erat, ut quorum animae in perpetuum simul futurae erant, eorum etiam corpora coniungerentur.

Cuiusdam autem formidandi viri, qui id in somnis serio imperabat, monachus ille qui ipsum funere extulerat, obtemperans, in Indiae regnum se confert, Regemque Barachiam conueniens de omnibus Iosaphati rebus certior ipsum facit. Ille autem nulla interposita mora cum ingenti populi multitudine iter inquit, atque ad speluncam tandem peruenit, ac sepulchrum inruetur, illicque calentissimis lacrimis fufis integumentum tollit, cernitque Barlaamum & Iosaphat membra composito habitu sita habentes, corporaque nihil a pristino colore immutata, verum integra & prorsus incolumia, vna cum indumentis. Haec igitur sacra sanctarum animarum tabernacula, suauissimum odorem emittentia, nec foedi quicquam exhibentia, preclaris localis imposita. Rex in patriam suam transfert.

Ut autem ea res ad plebis aures peruenit, innumerabilis multitudo ex omnibus urbibus ac finitimis locis ad beatorum illorum corporum conspectum & adorationem confluit. Vbi etiam sacrosanctis

*Quia san-
ctorum cor-
pora habi-
tacula sunt
re Spiritus
S. ideoque
non foeto-
rem, sed o-
dorem emit-
tebant: quae
rex Bara-
chias locu-
lis imposi-
ta in patriam
suam trans-
fert.*

cro sanctis hymnis eorū causa decan- *Ecce cum*
 tatis, copiosisq; lampadibus accensis, *quanto hi-*
 aptè illic quispiā ac perquam accom- *vere susci-*
 modatè dixisset, Lumina circa luminis *piūtur san-*
 filios & hæredes. Luculenter autem si- *ctorum cor-*
 mul ac magnificè in ea Ecclesia, quæ ab *pora cum*
 ipsis fundamentis à Iosaphat extructa *hymnis &*
 fuerat, eorū corpora cōdita sunt. Mul- *lampadibus*
 ta porrò miracula, morborūq; depul- *accensis.*
 siones, tum in corporum trāsuectione, *Multa mi-*
 tum in eorum inhumatione, tum etiā *racula San-*
 posteris tēporibus, Dominus per pios *ctorum, in*
 famulos suos effecit. Viditque Rex, ac *translatione*
 vulg^o omne, virtutes eas, quæ per ipsos *& deposito-*
 edebantur. Ac pleriq; è finitimis natio- *ne eorum,*
 nibus infidelitatis ac ignorationis Dei *nec non ad*
 morbo laborantes, per ea signa, quæ in *illorum se-*
 monumento fiebant, ad fidem accesserunt. *pulchra ja-*
 Atq; omnes, qui ipsius Iosaphat *nata ad co-*
 vitam ad Angelorum imitationem ex- *fessionem*
 pressam, atq; à teneris vnguibus arden- *hæreticorū.*
 tem ipsius erga Deum amorem cernen-
 tes atq; audientes, admiratione corri-
 piebantur, Deū in omnibus celebran-
 tes, qui se amantibus opem & auxilium
 nunquam ferre desinit, eosq; amplissi-
 mis beneficijs remuneratur.

Hic præsentis libri finis est, quæ pro
 mea virili conscripsi, quemadmodum
 à præclaris viris, qui mihi hæc haud fal-

462 BARLAAM ET IOSAPHAT
sò tradiderunt, accepi. Vtinam autem
vos, qui hanc animis vtilem historiam
legitis, atque auditis, ad eorum partem
asciscamini, qui Deo vitæ suæ rationes
probauerunt, per orationes & interces-
siones beatorum virorum Barlaam &
Iosaphat, de quibus hæc historia con-
texta est in Christo Iesu Domino no-
stro, quem decet honor, imperium, ma-
iestas, & magnificentia, cum Patre &
Spiritu sancto, nunc & semper in
sæcula sæculorum.

Amen.

FINIS.

*Hæc historia cum sit Catholica, elegans &
multum utilis non absq; singulari
fructu edetur in lucem. Datum 27.
Ianuarii 1593. Ita testor.*

Michael Hetsroey
Bruegelius Censor
Librorum.

INDEX

INDEX CAPITVM
HISTORIAE B. IOANNIS

Damasceni de vitis & rebus gestis

SS. Barlaam & Iosaphat.

CAPVT I.

Rex Indorum Abenner idolis & impu-
ro luxui deditus, in Monachos perse-
cutionem mouet, quibus praecipue infensus
erat, propter viros aliquot Senatorij ordi-
nis, qui aulicis delicijs abdicatis eremiticā
vitam amplectēbantur, pag. 33

Caput II. De procerum regionum Prin-
cipe, qui solitariam vitam amplexus est, 38

Cap. III. De natiuitate Iosaphat: quid-
que de eo Astrologi praedixerint 50

Caput IV. De principe quodam Chri-
stianam fidem occultē proficiente, & de duo-
bus Monachis exustis. 54

Caput V. De Regis filio, & quo pacto ei
à Patre potestas facta fuerit è Palatio quo-
ties vellet, egrediendi, 64

Caput VI. Barlaam callida arte ad Re-
gis filium accedit. ac pulchra parabola ostē-
dit homines ex habita externo minimē a-
stimandos esse, 75

Caput VII. Barlaam orthodoxam do-
ctrinam Regis filio exponit, 84

Cap. VIII. Iosaphat Christianam fidem
amplectitur: Barlaam de vi Baptismi, &

I N D E X.

- de Resurrectione & Iudicio differit, 98
- Cap. IX. Quod breuiter & compendiose
superius dixit, hic fusius exponit, ac Scri-
ptura testimonia producit, 109
- Cap. X. Iosaphat superiori oratione cō-
punctus, quidnam sibi faciendum sit, petit.
Barlaam eum ad suscipiendum Baptismū
hortatur, eique primum eorum exponit,
qui ad Deum sese conuertunt, 122
- Cap. XI. Post susceptum Baptismum
opera fidei adiungenda esse, & ijs qui postea
peccarunt, pœnitentiam necessariam esse.
131
- Cap. XII Barlaam multa sanctioris vi-
te genera filio Regis proponit ac de instituti
monastici laude multa in medium affert.
Ac demum per elegantem parabolam, quo
pacto mundi voluptates fugienda sint, ipse
ostendit, 145
- Cap. XIII. Barlaam aptissima parabola,
quàm fluxa atq; infida diuitia sint, esten-
dit: quodq; in afflictionibus unicum persu-
gium sit animi virtus. 164
- Cap. XIV. Barlaam vanitate mundi
demonstrata, filium Regis monet, ut opes
suas in calum præmittat, 169
- Cap. XV. Barlaam Eleemosynam lau-
dat, atq; ostendit multos salutis causa fa-
cultatibus omnibus suis nuncium remissis-
se, 180
- Cap. XVI. Barlaam Regis filium in

I N D E X.

spem salutis adducit : ac deinde ostendit
Christianam religionem, et si prima fronte
aspera videatur, tamen si recte considere-
tur, dulcem ac suavem esse, 189

Cap. XVII. Barlaam Deum orat pro
salute Iosaphat, atq; ipsi ostendit quonam
modo per res creatas Creator cognoscatur, 200

Cap. XVIII. Qua vera vita, & qua
vera mors sit: de Monachorum in victu ac
vestibus temperantia, 208

Cap. XIX. Barlaam Regis filium my-
sterijs fidei ac sancta Eucharistia imbuit.
Tum de imaginum cultu, ac Nicano Sym-
bolo verba facit. Atq; ita demum Baptis-
mum & Eucharistiam ipsi impertit, atq;
ad virtutis studium hortatur. 221

Cap. XX. Qua pura Orationis sit vis,
Sub finem Capitis monetur Iosaphat, ut
presentium rerum vanitatem, ac futura-
rum eternitatem contempletur, 236

Cap. XXI. Barlaam ob frequentem cum
filio Regis consuetudinem, praeceptoribus
eius in suspicionem venit. Eaque de causa
Iosaphat abeundi potestatem ipsi facit. 242

Cap. XXII. Post Barlaami discessum
Iosaphat orationi studet. Zardan Regi quo-
nam pacto ille ad Christiana sacra se
contulisset, exponit. Rex Barlaamum per-
sequi iubet, sed frustra. Quidam Monachi
ad

INDEX.

- ad eum adducuntur, 214
- Cap. XXIII. Abbas longa cum Regi
disputatione habita, cum ijs, quibus praeerat
martyrio postea afficitur. 263
- Cap. XXIV. Nachor ab Arache subor-
natur, ut se Barlaamum esse fingat, Rex
filium ob susceptam Christianam Religio-
nem obiurgat. 273
- Cap. XXV. Egresso Rege, Iosaphat diui-
nam opem implorat. Cumq; Rex de Ara-
chis consilio filium suum leni oratione alli-
cere tentaret, operam lussit. Iosaphat postea
de morte ac Resurrectione longam ad ip-
sum orationem habet. 289
- Cap. XXVI. Nachor Iosaphati oratione
perterritus, Christianam fidem aduersus
Gentiles Philosophos tuetur. 302
- Cap. XXVII. Nachor Gentilium Deos
falsos esse ostendit: Iudaeos autem in errore
versari: ac Christianos solos de religione re-
cte sentire. 311
- Cap. XXVIII. Rex victos Philosophos
cernens, irascitur. Nachor à Regis filio ad
fidem conuertitur, ac Baptismum suscipit.
Rex Philosophos cum ignominia expellit,
Iosaphat multos ad fidem adducit. 331
- Cap. XXIX. Theudas Magus ab impijs
Sacerdotibus accersitus, Regem ad deorum
cultum renocat, ipsiq; suadet, ut per impu-
dicarum mulierum blanditias filium ad se
pertrahere conetur. 341

INDEX.

Cap. XXX. Theudas unius fabula nar-
ratione Regem in suam opinionem trahit.
Itaq; pulcherrimas mulieres ad filium mit-
tit: Iosaphat tamen orationis ope huiusmodi
tentationem superat, 349

Cap. XXXI. Iosaphat crucis signo da-
mones fugat, atq; acerrimè cum Theuda
disputans, eum, idolorumq; cultum inse-
ctatur, Deumq; laudibus afficit, 366

Cap. XXXII. Theudas superiori ora-
tione commotus. Dei fidem amplectitur,
magicosque omnes libros urit. 378

Cap. XXXIII. Rex de Arachis consilio
regnum suum cum filio ex aequo partitur,
eumq; ad sui regni partem mittit. In qua ille
innumeros homines ad fidem conuertit, 388

Cap. XXXIV. Rex Abenner resipiscit,
ac Christianos amare incipit, filiumq; ac-
cessit, ut ab eo fidei doctrinam intelligat, 399

Cap. XXXV. Abenner suscepta fide
Christiana Idola confringit, atq; eorum
delubra in templa conuertit: actaq; qua-
driennio poenitentia, moritur, 408

Cap. XXXVI. Iosaphat quadragesimo
ab obitu Patris die, regno suo Barachia ce-
dit, suisq; valere iussis, in solitudinem se
confert, 415

Cap. XXXVII. Iosaphat per solitudi-
ni mitor faciens, herbis duntaxat victitat:
ac libalicas tentationes Crucis signo pro-
cul.

I N D E X.

Iosaphat, 418
 Cap. XXXVIII. *Iosaphat Barlaami
 tandem inuenit, ac cum eo permultos an-
 nos viuit,* 431

Cap. XXXIX *Barlaam Iosaphato, mor-
 tem suam pradicat, eumq; consolatur, sa-
 crisq; operatur, ac Crucis signo munitur,
 lato animo moritur,* 443

Cap. XL. *Iosaphat Barlaami corpus
 humo condit: atq; in religiosa exercitatio-
 ne perseverans moritur, ac iuxta eum se-
 pelitur. Postea India Rex eorum corpora in
 regnum suum honorificentissimè trans-
 fert.* 453

F I N I S.

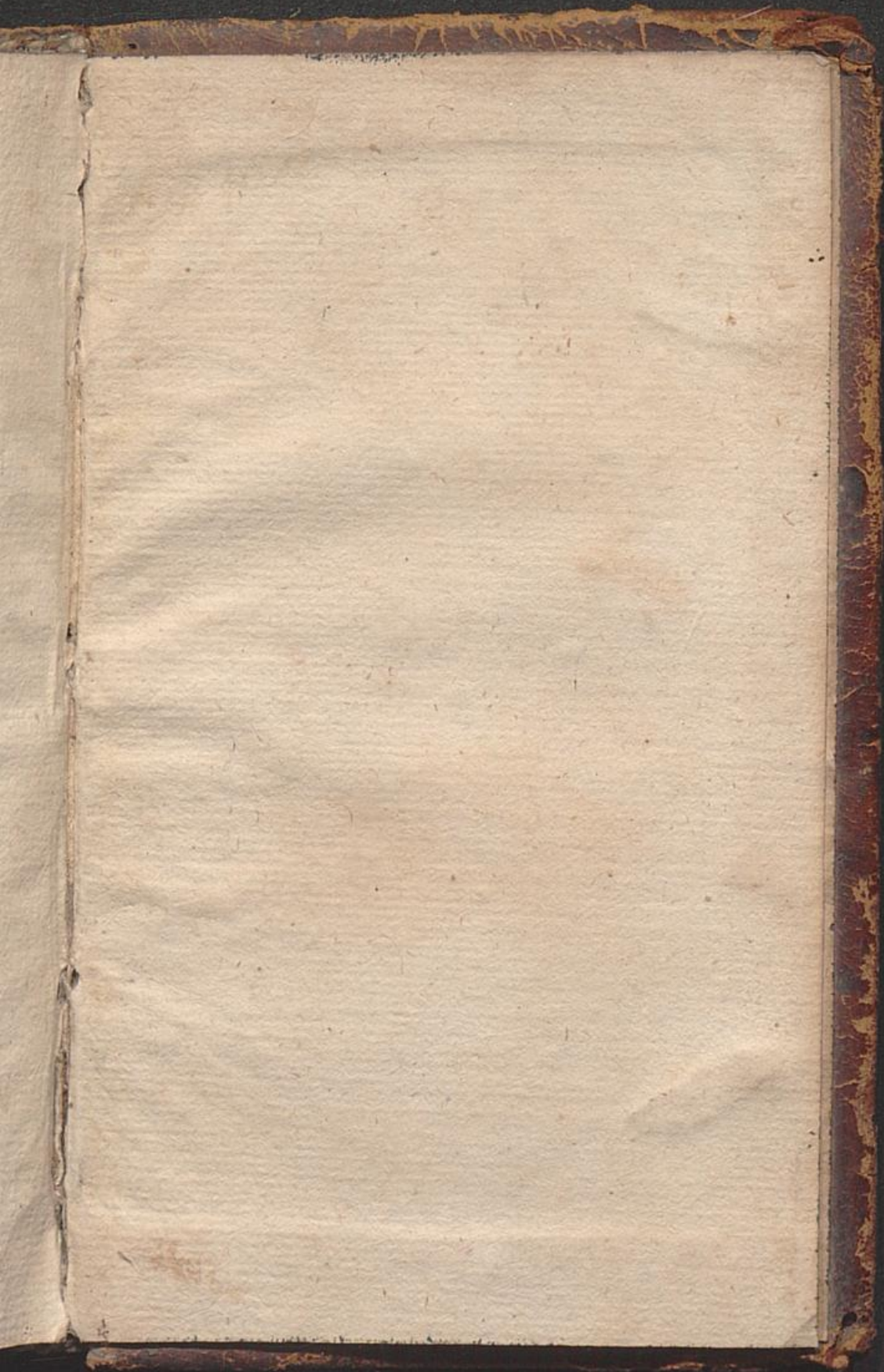
Βίος Βασιλείου καὶ
Ἰουδῆος

418
ami
s an.
431
mor.
r. fa.
iitum,
443
opus
atio
n se-
ra in
ans-
453

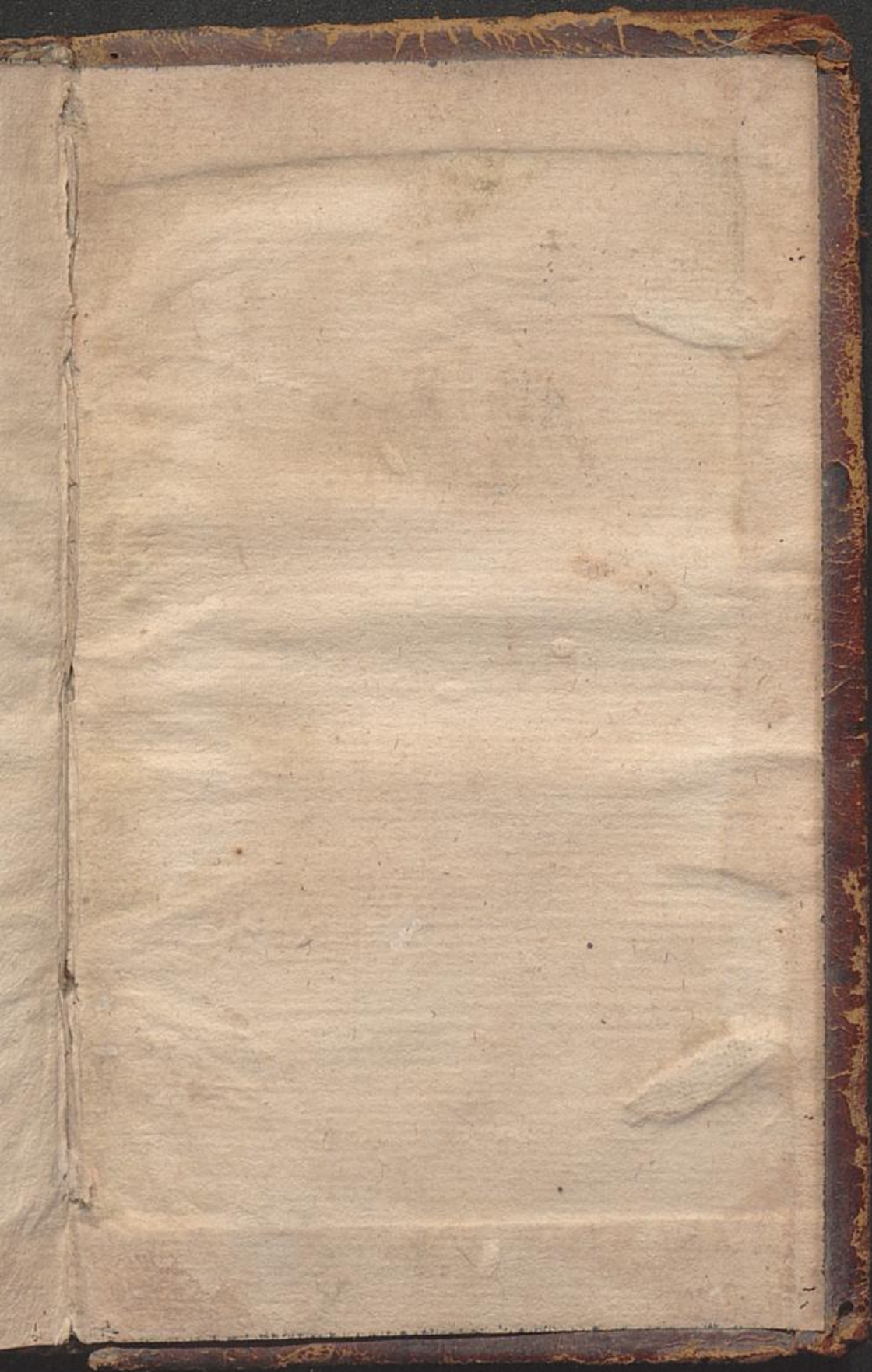

Th
2567